ACORD DE PARTENERIAT STRATEGIC, COMERȚ ȘI COOPERARE ÎNTRE REPUBLICA MOLDOVA ȘI REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD

PREAMBUL

REPUBLICA MOLDOVA pe de o parte, și REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD, denumit în continuare „Regatul Unit" sau „UK" pe de altă parte, în continuare denumite colectiv „Părțile",

AVÂND ÎN VEDERE valorile comune și legăturile strânse dintre părți, și recunoscând dorința comună a părților de a-și dezvolta, consolida și de a-și extinde în continuare relațiile;

RECUNOSCÂND aspirațiile europene și alegerea europeană a Republicii Moldova;

RECUNOSCÂND valorile comune ale democrației, respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și statul de drept;

ȚINÂND SEAMA de faptul că prezentul acord nu va aduce atingere și va lăsa cale liberă viitoarelor evoluții progresive în relațiile Republicii Moldova cu Regatul Unit;

RECUNOSCÂND că Republica Moldova, fiind o țară europeană, împărtășește valori comune cu Regatul Unit și se angajează să pună în aplicare și să promoveze aceste valori;

HOTĂRÂTE să consolideze respectarea libertăților fundamentale, a drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților, principiile democratice, statul de drept, precum și buna guvernanță,

REAMINTIND în special voința părților de a promova drepturile omului, democrația și statul de drept, inclusiv prin cooperarea în acest sens în cadrul Consiliului Europei;

DORIND să contribuie la dezvoltarea politică și socio-economică a Republicii Moldova, printr-o cooperare extinsă într-o gamă largă de domenii de interes comun, inclusiv în ceea ce privește buna guvernare, libertatea, securitatea și justiția, comerțul și cooperarea economică consolidată, ocuparea forței de muncă și politici sociale, buna gestiune financiară, reforma administrației publice și a serviciului public, participarea societății civile, dezvoltare instituțională, reducerea sărăciei și dezvoltarea durabilă;

HOTĂRÂTE să respecte toate principiile și dispozițiile prevăzute în Carta Organizației Națiunilor Unite, în cadrul Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), în special în Actul final de la Helsinki din 1975 al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, în concluziile Conferințelor de la Madrid și de la Viena din 1991 și, respectiv, din 1992, în Carta de la Paris pentru o nouă Europă din 1990, în Declarația Universală a Drepturilor Omului a Organizației Națiunilor Unite din 1948 și în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 1950;

REAMINTIND voința părților de a promova pacea și securitatea în lume, precum și de a se implica într-un multilateralism eficace și în soluționarea pașnică a conflictelor, în special prin cooperarea în acest sens în cadrul Organizației Națiunilor Unite (ONU) și al OSCE;

RECUNOSCÂND importanța participării active a Republicii Moldova în diferite forme de cooperare regională;

DORIND să dezvolte în continuare un dialog politic periodic pe marginea unor chestiuni bilaterale și internaționale de interes reciproc;

ȚINÂND SEAMA de disponibilitatea Regatului Unit de a sprijini eforturile internaționale menite să consolideze suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova și de a contribui la reintegrarea țării;

RECUNOSCÂND importanța angajamentului Republicii Moldova față de o soluționare viabilă a conflictului transnistrean și a angajamentului Regatului Unit de a sprijini reabilitarea postconflict a țării;

HOTĂRÂTE să prevină și să combată toate formele de criminalitate organizată, traficul de ființe umane și corupția, precum și să își intensifice cooperarea în lupta împotriva terorismului;

HOTĂRÂTE să aprofundeze dialogul și cooperarea părților cu privire la mobilitate, migrație, azil și gestionarea frontierelor, în scopul cooperării în materie de migrație legală, inclusiv migrația circulară și combaterea migrației ilegale, precum și cu privire la readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală;

RECUNOSCÂND faptul că Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, încheiat la Bruxelles pe 27 iunie 2014 („Acordul UE - Moldova") va înceta să se aplice în ceea ce privește Regatul Unit la finalul oricărui acord provizoriu în cursul căruia drepturile și obligațiile prevăzute de aceste Acorduri continuă să se aplice pentru Regatul Unit;

HOTĂRÂTE să respecte principiile economiei de piață și confirmând disponibilitatea Regatului Unit de a contribui la reformele economice din Republica Moldova;

HOTĂRÂTE să respecte cerințele în materie de mediu, inclusiv cooperarea transfrontalieră cu privire la acordurile internaționale multilaterale și punerea în aplicare a acestora, precum și principiile dezvoltării durabile;

DORIND să realizeze o mai bună cooperare economică, printre altele, prin crearea unei zone de liber schimb cuprinzător, ca parte integrantă a prezentului acord, ceea ce va permite liberalizarea accesului la piață cu implicații majore, în conformitate cu drepturile și obligațiile care decurg din statutul de membre ale Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) al părților și cu aplicarea transparentă a acestor drepturi și obligații;

CONSIDERÂND că prezentul acord va crea un nou climat favorabil relațiilor economice între părți și, mai presus de toate, dezvoltării comerțului și a investițiilor și va stimula concurența, care reprezintă factori esențiali pentru restructurarea și modernizarea economică;

HOTĂRÂTE să îmbunătățească securitatea aprovizionării cu energie, să faciliteze dezvoltarea unei infrastructuri adecvate și să promoveze eficiența energetică și utilizarea surselor regenerabile de energie;

RECUNOSCÂND necesitatea de a îmbunătăți cooperarea în domeniul energiei;

DORIND să îmbunătățească nivelul de siguranță a sănătății publice și de protecție a sănătății umane ca o condiție prealabilă pentru dezvoltarea durabilă și pentru creșterea economică;

HOTĂRÂTE să intensifice contactele interpersonale, inclusiv prin cooperare și schimburi în domeniul cercetării și dezvoltării, al educației și al culturii;

RECUNOSCÂND angajamentul pentru ambele părți de a dezvolta infrastructura administrativă și instituțională în măsura necesară pentru punerea în aplicare a prezentului acord,

CONVIN DUPĂ CUM URMEAZĂ:

ARTICOLUL 1

Obiective

1. Se instituie prin prezentul acord parteneriatul strategic între Republica Moldova, pe de o parte, și Regatul Unit, pe de altă parte.

2. Obiectivele acestui parteneriat sunt:

(a) să promoveze parteneriatul politic și cooperarea economică între părți, pe baza unor valori comune și a unor legături strânse;

(b) să consolideze cadrul pentru un dialog politic consolidat în toate domeniile de interes reciproc, care să permită dezvoltarea unor relații politice strânse între părți;

(c) să contribuie la consolidarea democrației și la stabilitatea politică, economică și instituțională pe baza valorilor noastre comune;

(d) să promoveze, să mențină și să consolideze pacea și stabilitatea în regiune și în lume, inclusiv prin unirea eforturilor în vederea eliminării surselor de tensiune, prin îmbunătățirea securității frontierelor, prin promovarea cooperării transfrontaliere și a bunelor relații de vecinătate;

(e) să sprijine și să intensifice cooperarea în spațiul de libertate, securitate și justiție, cu scopul de a consolida statul de drept și respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și în ceea ce privește mobilitatea și contactele interpersonale;

(f) să susțină eforturile Republicii Moldova care vizează dezvoltarea potențialului său economic prin intermediul unei cooperări internaționale;

(g) să creeze condiții prielnice pentru îmbunătățirea relațiilor economice și comerciale, inclusiv prin instituirea unei zone de liber schimb cuprinzătoare, ceea ce va permite liberalizarea accesului la piață cu implicații majore, în conformitate cu drepturile și obligațiile care decurg din statutul de membre ale OMC al părților și cu aplicarea transparentă a acestor drepturi și obligații, precum și

(h) să creeze condiții prielnice pentru o cooperare tot mai strânsă în alte domenii de interes reciproc.

TITLUL I

PRINCIPII GENERALE

ARTICOLUL 2

1. Respectarea principiilor democratice, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum sunt proclamate în Declarația Universală a Drepturilor Omului și definite în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în Actul final de la Helsinki din 1975 al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, precum și în Carta de la Paris pentru o nouă Europă din 1990, reprezintă baza politicilor interne și externe ale părților și constituie un element esențial al prezentului acord. Combaterea proliferării armelor de distrugere în masă, a materialelor conexe și a vectorilor acestora constituie, de asemenea, un element crucial al prezentului acord.

2. Părțile își reiterează angajamentul față de principiile economiei de piață, dezvoltarea durabilă și un multilateralism eficace.

3. Părțile își reafirmă respectul față de principiile statului de drept și ale bunei guvernanțe, precum și obligațiile lor internaționale, în special în cadrul ONU, al Consiliului Europei și al OSCE.

4. Părțile se angajează să încurajeze cooperarea și bunele relații de vecinătate, inclusiv cooperarea în domeniul dezvoltării de proiecte de interes comun, îndeosebi cele legate de prevenirea și combaterea corupției, a activităților criminale, organizate sau de alt tip, inclusiv cele cu caracter transnațional, și a terorismului. Acest angajament constituie un factor-cheie în dezvoltarea relațiilor și a cooperării între părți și contribuie la menținerea păcii și a stabilității în regiune.

TITLUL II

DIALOGUL POLITIC ȘI REFORMELE, COOPERAREA ÎN DOMENIUL POLITICII EXTERNE ȘI DE SECURITATE

ARTICOLUL 3

Obiectivele dialogului politic

1. Dialogul politic în toate domeniile de interes reciproc, inclusiv în ceea ce privește aspectele externe și de securitate, precum și reformele interne, este dezvoltat și consolidat în continuare între părți. Acest lucru va antrena creșterea eficacității cooperării politice și va promova colaborarea în ceea ce privește aspectele de politică externă și de securitate.

2. Obiectivele dialogului politic sunt:

(a) aprofundarea parteneriatului politic și sporirea colaborării și a eficacității în materie de politică și politică de securitate;

(b) promovarea stabilității și a securității în lume prin intermediul unui multilateralism eficace;

(c) consolidarea cooperării și a dialogului între părți cu privire la securitatea internațională și la gestionarea crizelor îndeosebi pentru a aborda problemele și principalele amenințări la nivel mondial și regional;

(d) stimularea cooperării practice și orientate către rezultate între părți în vederea asigurării păcii, a securității și a stabilității pe continentul european;

(e) consolidarea respectării principiilor democratice, a statului de drept și a bunei guvernanțe, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților, precum și contribuirea la consolidarea reformelor politice naționale;

(f) intensificarea dialogului și aprofundarea colaborării între părți în domeniul securității și al apărării, precum și

(g) respectarea și promovarea principiilor suveranității și integrității teritoriale, a inviolabilității frontierelor și a independenței.

ARTICOLUL 4

Reforma internă

Părțile cooperează în următoarele domenii:

(a) dezvoltarea, consolidarea și creșterea stabilității și a eficacității instituțiilor democratice și a statului de drept;

(b) asigurarea respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale;

(c) realizarea de noi progrese în ceea ce privește reforma sistemului judiciar și a legislației, astfel încât să se asigure independența sistemului judiciar, să se consolideze capacitatea administrativă a acestuia și să se garanteze imparțialitatea și eficacitatea organismelor de asigurare a respectării legii;

(d) continuarea reformei administrației publice și crearea unui corp al funcționarilor publici responsabil, eficient, transparent și profesionist, precum și

(e) asigurarea eficacității în lupta împotriva corupției, îndeosebi în vederea îmbunătățirii cooperării internaționale privind prevenirea și combaterea corupției, precum și a asigurării unei puneri în aplicare eficace a instrumentelor juridice internaționale relevante, cum ar fi Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției din 2003.

ARTICOLUL 5

1. Republica Moldova poate beneficia de asistență financiară pentru a contribui la atingerea obiectivelor prezentului acord, dacă este convenit de ambele părți.

2. Asistența financiară vizează diferite forme de asistență și mijloace prin care aceasta se poate manifesta, inclusiv asistență oferită prin intermediul organizațiilor multilaterale și regionale.

3. Pentru a utiliza cât mai bine resursele disponibile, părțile vor depune eforturi pentru a implementa orice asistență în strânsă colaborare și coordonare cu alte țări donatoare, organizații donatoare și instituții financiare internaționale, în conformitate cu principiile internaționale privind eficacitatea ajutorului.

4. Părțile vor implementa orice măsură de asistență în conformitate cu principiile bunei gestiuni financiare și vor colabora pentru protejarea intereselor financiare ale Republicii Moldova și ale Regatului Unit. Părțile vor lua măsuri eficiente pentru a preveni și combate frauda, corupția și orice alte activități ilegale, inclusiv prin asistență administrativă reciprocă și asistență juridică reciprocă în domeniile vizate de prezentul acord.

5. În situațiile în care autoritățile din Regatul Unit acordă asistență entităților din sectorul public din Republica Moldova, detaliile privind contribuția Regatului Unit vor fi stabilite prin acorduri speciale încheiate între părți. Pentru asistența acordată de Regatul Unit în Republica Moldova, în afara sectorului public al țării beneficiare, Regatul Unit va informa constant autoritățile din Republica Moldova cu privire la volumul și obiectivele respectivei cooperări.

ARTICOLUL 6

Guvernul Republicii Moldova va scuti orice asistență financiară nerambursabilă, asistență tehnică și ajutor umanitar acordat și finanțat de Guvernul Regatului Unit în temeiul prezentului acord de la plata tuturor taxelor, plăților, impozitelor sau a oricăror alte costuri, inclusiv TVA.

ARTICOLUL 7

Politica externă și de securitate

1. Părțile își intensifică dialogul și colaborarea în domeniul politicii externe și de securitate și abordează, în special, aspecte privind prevenirea conflictelor și gestionarea crizelor, stabilitatea regională, dezarmarea, neproliferarea, controlul armamentului și controlul exporturilor de armament. Colaborarea se bazează pe valori comune și pe interese reciproce și urmărește creșterea eficacității politicilor, făcând apel la forurile bilaterale, internaționale și regionale.

2. Părțile își reafirmă angajamentul față de principiile de respectare a suveranității, a integrității teritoriale, a inviolabilității frontierelor și a independenței, stabilite în Carta Organizației Națiunilor Unite și în Actul final de la Helsinki din 1975 al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, precum și față de promovarea acestor principii în relațiile lor bilaterale și multilaterale.

ARTICOLUL 8

Curtea Penală Internațională

1. Părțile reafirmă că cele mai grave infracțiuni care preocupă întreaga comunitate internațională nu trebuie să rămână nepedepsite și că trebuie să se asigure urmărirea penală eficace a acestora, prin adoptarea de măsuri la nivel național și internațional, inclusiv la nivelul Curții Penale Internaționale (CPI).

2. Părțile consideră că înființarea și funcționarea eficace a CPI constituie o evoluție importantă pentru pacea și justiția internațională. Părțile convin să sprijine CPI prin punerea în aplicare a Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale și a instrumentelor sale conexe, ținând seama în mod corespunzător de menținerea integrității acestuia.

ARTICOLUL 9

Prevenirea conflictelor și gestionarea crizelor

Părțile îmbunătățesc cooperarea practică în ceea ce privește prevenirea conflictelor și gestionarea crizelor.

ARTICOLUL 10

Stabilitatea regională

1. Părțile își intensifică eforturile comune de promovare a stabilității, securității și dezvoltării democratice în regiune și, în special, colaborează în vederea soluționării pașnice a conflictelor regionale.

2. Părțile își reiterează angajamentul de a găsi o soluție durabilă a conflictului transnistrean, respectând pe deplin suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova în cadrul granițelor sale recunoscute internațional, precum și de a facilita în comun reabilitarea postconflict. În așteptarea unei soluționări și fără a aduce atingere formatului de negociere stabilit, conflictul transnistrean va constitui unul dintre principalele subiecte de pe agenda dialogului politic și a colaborării dintre părți, precum și în dialogul și colaborarea cu alți actori internaționali interesați.

3. Aceste eforturi urmăresc principii comune privind menținerea păcii și securității în lume, stabilite de Carta Organizației Națiunilor Unite, de Actul final de la Helsinki din 1975 al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa și de alte documente multilaterale relevante.

ARTICOLUL 11

Armele de distrugere în masă

1. Părțile consideră că proliferarea armelor de distrugere în masă (ADM) și a vectorilor acestora, atât către actori statali, cât și către actori nestatali, reprezintă una dintre cele mai grave amenințări la adresa păcii și stabilității internaționale. Prin urmare, părțile convin să coopereze și să contribuie la combaterea proliferării ADM și a vectorilor acestora prin respectarea în totalitate și prin punerea în aplicare la nivel național a obligațiilor care le revin în temeiul tratatelor și acordurilor internaționale privind dezarmarea și neproliferarea și a altor obligații internaționale relevante. Părțile convin că această dispoziție reprezintă un element esențial al prezentului acord.

2. În plus, părțile convin să coopereze și să contribuie la combaterea proliferării ADM și a vectorilor acestora prin:

(a) luarea de măsuri în vederea ratificării tuturor celorlalte instrumente internaționale relevante ori a aderării la acestea, după caz, și în vederea punerii în aplicare integrale a acestora, precum și

(b) instituirea unui sistem eficace de control al exporturilor naționale, care să controleze atât exporturile, cât și tranzitul bunurilor legate de ADM, inclusiv un control al utilizării finale a tehnologiilor cu dublă utilizare legată de ADM, și care să prevadă sancțiuni eficace în cazul încălcării controalelor exporturilor.

3. Părțile convin ca acest subiect să fie abordat în cadrul dialogului politic prevăzut de acest Acord.

Articolul 12

Armele de calibru mic și armamentul ușor și controlul exporturilor de arme convenționale

1. Părțile recunosc că fabricarea, transferul și circulația ilicită de arme de calibru mic și armament ușor (SALW), inclusiv muniția aferentă, precum și acumularea în exces a acestora, gestionarea lor ineficientă, stocurile securizate în mod necorespunzător și răspândirea necontrolată a acestor arme reprezintă în continuare o amenințare gravă la adresa păcii și securității internaționale.

2. Părțile convin să respecte și să execute pe deplin obligațiile care le revin în ceea ce privește combaterea comerțului ilicit cu SALW, inclusiv cu muniția aferentă, în temeiul acordurilor internaționale în vigoare și al rezoluțiilor Consiliului de Securitate al ONU, precum și angajamentele care le revin în cadrul altor instrumente internaționale aplicabile în acest domeniu, cum ar fi Programul de acțiune al ONU pentru prevenirea, combaterea și eradicarea comerțului ilicit cu

SALW sub toate aspectele sale.

3. Părțile se angajează să coopereze și să asigure coordonarea, complementaritatea și sinergia eforturilor pe care le depun pentru a combate comerțul ilicit cu SALW, inclusiv cu muniția aferentă, și distrugerea stocurilor excesive, la nivel global, regional, subregional și național.

4. Mai mult, părțile convin să își continue colaborarea în domeniul controlului exporturilor de arme convenționale.

5. Părțile convin ca acest subiect să fie pe agenda dialogului politic prevăzut de acest acord.

ARTICOLUL 13

Cooperarea internațională în domeniul luptei împotriva terorismului

1. Părțile convin să colaboreze la nivel bilateral, regional și internațional pentru a preveni și a combate terorismul în conformitate cu dreptul internațional, cu rezoluțiile ONU în domeniu, cu standardele internaționale în domeniul drepturilor omului, cu dreptul refugiaților și cu dreptul umanitar.

2. În acest sens, părțile colaborează în special în vederea aprofundării consensului internațional privind lupta împotriva terorismului, inclusiv prin definirea juridică a actelor teroriste și prin inițierea de demersuri în vederea ajungerii la un acord referitor la Convenția generală privind terorismul internațional.

3. În cadrul punerii în aplicare integrale a Rezoluției 1373 (2001) a Consiliului de Securitate al ONU și a altor instrumente ale ONU relevante, precum și a convențiilor și instrumentelor internaționale aplicabile, părțile fac schimb de informații cu privire la organizațiile și grupurile teroriste, la activitățile acestora și la rețelele de sprijin, în conformitate cu dreptul internațional și cu legislația părților.

TITLUL III

LIBERTATE, SECURITATE ȘI JUSTIȚIE

ARTICOLUL 14

Statul de drept

1. În cadrul colaborării în spațiul de libertate, securitate și justiție, părțile acordă o importanță deosebită promovării statului de drept, inclusiv independenței sistemului judiciar, accesului la justiție și dreptului la un proces echitabil.

2. Părțile colaborează pe deplin cu privire la funcționarea eficace a instituțiilor în domeniul asigurării respectării legii și al administrării justiției.

3. Respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale va ghida toate activitățile de cooperare în domeniul libertății, al securității și al justiției.

ARTICOLUL 15

Protecția datelor cu caracter personal

1. Părțile își afirmă angajamentul privind asigurarea unui nivel înalt de protecție a datelor cu caracter personal și vor depune eforturi în comun pentru a promova înaltele standarde internaționale.

2. Orice prelucrare a datelor cu caracter personal intră sub incidența dispozițiilor legale menționate în anexa I la prezentul acord. Transferul de date cu caracter personal între părți are loc numai dacă acesta este necesar pentru punerea în aplicare, de către autoritățile competente ale părților, a prezentului acord.

ARTICOLUL 16

Cooperarea în domeniul migrației, azilului și gestionării frontierelor

1. Părțile reafirmă importanța unei gestionări comune a fluxurilor de migrație între teritoriile lor, inclusiv migrația legală, protecția internațională, migrația ilegală, traficul de migranți și traficul de persoane.

2. Cooperarea se bazează pe evaluarea cerințelor specifice, efectuată prin consultare reciprocă între părți, și este pusă în aplicare în conformitate cu legislația relevantă a acestora aflată în vigoare. Aceasta se axează, în special, pe:

(a) cauzele de la baza migrației și consecințele acesteia;

(b) elaborarea și punerea în aplicare a legislației și a practicilor naționale privind protecția internațională, în vederea respectării dispozițiilor Convenției de la Geneva privind statutul refugiaților din 1951, a Protocolului privind statutul refugiaților din 1967 și a altor instrumente internaționale relevante și în vederea asigurării respectării principiului „*nereturnării*";

(c) normele în materie de admisie, drepturile și statutul persoanelor admise, tratamentul echitabil și integrarea persoanelor care nu au cetățenia statului-gazdă, aflate în situație de ședere legală, precum și educația, formarea și măsurile de combatere a rasismului și a xenofobiei;

(d) instituirea unei politici preventive eficace împotriva migrației ilegale, a traficului de migranți și de persoane, inclusiv a unor mijloace de combatere a rețelelor de traficanți de migranți și de persoane și de asigurare a protecției victimelor acestui tip de trafic;

(e) promovarea și facilitarea returnării migranților ilegali, precum și

(f) în domeniul gestionării frontierelor și al securității documentelor, cooperarea se axează pe chestiuni privind organizarea, formarea, cele mai bune practici și alte măsuri operaționale.

ARTICOLUL 17

Circulația persoanelor

Părțile sunt de acord să inițieze un dialog cu privire la circulația persoanelor în cadrele naționale care reglementează aceste probleme, prezente sau viitoare, în mod deosebit cu privire la persoanele cu compentențe deosebite.

ARTICOLUL 18

Prevenirea și combaterea criminalității organizate, a corupției și a altor activități ilegale

1. Părțile colaborează în ceea ce privește prevenirea și combaterea tuturor formelor de activități infracționale și ilegale, organizate sau nu, inclusiv cele cu caracter transnațional, cum ar fi:

(a) traficul de migranți și traficul de persoane;

(b) contrabanda și traficul de bunuri, inclusiv în domeniul armelor de calibru mic și al drogurilor ilicite;

(c) activitățile economice și financiare ilegale, cum ar fi contrafacerea, frauda fiscală și fraudele legate de achizițiile publice;

(d) frauda, precum aceasta este definită în protocolul III din prezentul acord, referitoare la proiecte finanțate de către donatori internaționali;

(e) acte de corupție şi alte acte conexe, atât în sectorul privat, cât și în cel public, inclusiv abuz de serviciu sau abuz de putere și traficul de influență;

(f) frauda şi falsificarea de documente și prezentarea de declarații false, precum și

(g) criminalitatea informatică.

2. Părțile intensifică cooperarea bilaterală, regională și internațională între organele responsabile cu aplicarea legii, inclusiv consolidarea cooperării cu autoritățile competente ale Republicii Moldova. Părțile se angajează să pună în aplicare în mod eficace standardele internaționale relevante și, în special, cele consacrate în Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate (UNTOC) din 2000 și cele trei protocoale la aceasta, în Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției din 2003 și în instrumentele relevante ale Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea corupției.

ARTICOLUL 19

Lupta împotriva drogurilor ilicite

1. În limitele competențelor fiecăreia, părțile cooperează în vederea adoptării unei abordări echilibrate și integrate cu privire la lupta împotriva drogurilor. Politicile și acțiunile în acest domeniu au drept obiectiv să consolideze structurile de combatere a drogurilor ilicite, să reducă oferta, traficul și cererea de droguri ilicite și să gestioneze consecințele abuzului de droguri asupra sănătății și a societății, precum și să prevină în mod mai eficace deturnarea precursorilor chimici utilizați pentru fabricarea ilicită a drogurilor și a substanțelor psihotrope.

2. Părțile convin asupra metodelor de cooperare necesare pentru atingerea acestor obiective. Acțiunile se întemeiază pe principii stabilite de comun acord, în conformitate cu convențiile internaționale în domeniu, ținând cont de Declarația politică din 2009 și planul de acțiune de cooperare internațională privind Strategia care prezintă o abordare echilibrată și integrată pentru combaterea problemei mondiale a drogurilor și de documentul final adoptat în cadrul celei de-a 30-a sesiuni speciale a Adunării Generale din 2016 cu privire la problema mondială a drogurilor, intitulat „Angajamentul nostru comun în abordarea și combaterea în mod eficient a problemei globale a drogurilor".

ARTICOLUL 20

Prevenirea şi combaterea spălării banilor şi finanţării terorismului

1. Părţile colaborează pentru a preveni utilizarea sistemelor lor financiare şi a celor nefinanciare relevante în scopul spălării veniturilor provenite din activităţi infracţionale, precum şi în scopul finanţării terorismului. Această colaborare cuprinde şi recuperarea activelor sau a fondurilor provenite din veniturile obţinute din infracţiuni.

2. Cooperarea în acest domeniu permite realizarea unor schimburi de informaţii utile în cadrul legislaţiilor respective ale părţilor şi adoptarea de standarde adecvate pentru combaterea spălării de bani şi a finanţării terorismului, echivalente cu cele adoptate de organismele internaţionale relevante care acţionează în acest domeniu, cum ar fi Grupul de Acţiune Financiară Internaţională în domeniul spălării de bani şi a Finanţării Terorismului (FATF).

ARTICOLUL 21

Combaterea terorismului

Părţile convin să coopereze în domeniul prevenirii şi al suprimării actelor de terorism, în deplină conformitate cu principiile statului de drept, cu dreptul internaţional în domeniul drepturilor omului, cu dreptul refugiaţilor şi dreptul umanitar, precum şi în conformitate cu Strategia globală a ONU de combatere a terorismului din 2006 şi cu actele cu putere de lege şi actele administrative respective ale părţilor. Acestea trebuie să procedeze astfel, în special în cadrul punerii în aplicare depline a Rezoluţiilor 1267 (1999), 1373 (2001), 1540 (2004) şi 1904 (2009) ale Consiliului de Securitate al ONU şi a altor instrumente ale ONU în domeniu, precum şi a convenţiilor şi a instrumentelor internaţionale aplicabile:

(a) prin schimbul de informaţii privind grupările teroriste şi reţelele lor de sprijin, în conformitate cu reglementările internaţionale şi naţionale;

(b) prin schimbul de opinii cu privire la tendinţele terorismului şi la mijloacele şi metodele de combatere a acestui fenomen, inclusiv în domenii tehnice şi în domeniul formării, precum şi prin schimbul de experienţă în ceea ce priveşte prevenirea terorismului, şi

(c) prin schimbul de cele mai bune practici în domeniul protecţiei drepturilor omului în lupta împotriva terorismului.

ARTICOLUL 22

Cooperare judiciară

1. Părțile convin să dezvolte o cooperare judiciară în materie civilă și comercială în ceea ce privește negocierea, ratificarea și punerea în aplicare a convențiilor multilaterale privind cooperarea judiciară în materie civilă și, în special, a convențiilor Conferinței de la Haga de drept internațional privat în domeniul cooperării judiciare și al litigiilor internaționale, precum și în domeniul protecției copilului.

2. În ceea ce privește cooperarea judiciară în materie penală, părțile depun eforturi în vederea intensificării cooperării privind asistența juridică reciprocă. Aceasta ar include, după caz, aderarea la instrumentele internaționale relevante ale ONU și ale Consiliului Europei și punerea în aplicare a acestora, precum și o mai strânsă cooperare cu Eurojust, în cazul în care este posibilă.

TITLUL IV

COOPERAREA ECONOMICĂ ȘI ALTE TIPURI DE COOPERARE SECTORIALĂ

CAPITOLUL 1

REFORMA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE

ARTICOLUL 23

Cooperarea se axează pe dezvoltarea unei administrații publice eficiente și responsabile în Republica Moldova, cu scopul de a sprijini instituirea statului de drept, de a garanta faptul că instituțiile de stat funcționează în folosul întregii populații din Republica Moldova și de a promova dezvoltarea armonioasă a relațiilor dintre Republica Moldova și partenerii săi. Se acordă o atenție deosebită modernizării și dezvoltării funcțiilor executive, cu scopul de a oferi servicii de calitate pentru cetățenii Republicii Moldova.

ARTICOLUL 24

Cooperarea include următoarele domenii:

(a) dezvoltarea instituțională și funcțională a autorităților publice pentru a spori eficiența activității acestora și pentru a asigura un proces de luare a deciziilor și de planificare strategică eficient, participativ și transparent;

(b) modernizarea serviciilor publice, inclusiv introducerea și punerea în aplicare a e-guvernanței, în vederea creșterii eficienței furnizării de servicii pentru cetățeni și a reducerii costurilor aferente desfășurării de activități economice;

(c) crearea unui corp al funcționarilor publici profesionist, bazat pe principiul responsabilității manageriale și pe delegarea eficace a autorității, precum și pe recrutarea, formarea, evaluarea și remunerarea efectuate în condiții echitabile și transparente;

(d) gestionarea eficace și profesionistă a resurselor umane și dezvoltarea carierei, precum și

(e) promovarea valorilor etice în rândul funcționarilor publici.

ARTICOLUL 25

Cooperarea vizează toate nivelurile administrației publice, inclusiv administrația locală.

CAPITOLUL 2

Dialogul economic

ARTICOLUL 26

1. Republica Moldova și Regatul Unit facilitează procesul de reformă economică, îmbunătățind înțelegerea mecanismelor fundamentale ale economiei fiecăreia dintre ele. Cooperarea dintre părți are drept scop promovarea unor politici economice pertinente pentru economiile de piață funcționale, precum și elaborarea și punerea în aplicare a acestor politici economice.

2. Părțile rămân angajate în vederea menținerii unei economii de piață funcționale, în conformitate cu principiile directoare ale unor politici fiscale și macroeconomice solide.

ARTICOLUL 27

În acest scop, părțile convin să coopereze în următoarele domenii:

(a) schimbul de informații privind politicile macroeconomice și reformele structurale, precum și cele privind rezultatele și perspectivele macroeconomice și strategiile de dezvoltare economică;

(b) analiza în comun a aspectelor economice de interes reciproc, inclusiv elaborarea unor măsuri de politică economică și a instrumentelor necesare pentru punerea în aplicare a acestora, cum ar fi metode de previziuni economice și elaborarea de documente strategice privind politicile, în vederea consolidării procesului de elaborare a politicilor Republicii Moldova.

(c) schimbul de expertiză în sfera macroeconomică și macrofinanciară, inclusiv în ceea ce privește finanțele publice, evoluția și reglementările aferente sectorului financiar, politicile și cadrele monetare și cele privind cursul de schimb, asistența financiară externă și statisticile economice.

ARTICOLUL 28

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 3

DREPTUL SOCIETĂȚILOR COMERCIALE, CONTABILITATE ȘI AUDIT ȘI GUVERNANȚĂ CORPORATIVĂ

ARTICOLUL 29

1. Recunoscând importanța unui set eficace de norme și practici în domeniul dreptului societăților comerciale și al guvernanței corporative, precum și în domeniul contabilității și al auditului, în sensul instituirii unei economii de piață pe deplin funcționale și al promovării schimburilor comerciale între părți, acestea convin să coopereze în ceea ce privește:

(a) protecția acționarilor, a creditorilor și a altor părți interesate;

(b) introducerea unor standarde internaționale relevante la nivel național și dezvoltarea unor sisteme interne necesare în domeniul contabilității și al auditului;

(c) dezvoltarea în continuare a politicii în materie de guvernanță corporativă în conformitate cu standardele internaționale, mai ales cu Principiile OCDE privind guvernanța corporativă.

ARTICOLUL 30

Părțile urmăresc să facă schimb de informații și de expertiză în ceea ce privește atât sistemele existente, cât și noile evoluții relevante în aceste domenii. În plus, părțile pot depune eforturi pentru a îmbunătăți schimbul de informații dintre registrele comerciale ale Regatului Unit și registrul național al societăților comerciale din Republica Moldova.

ARTICOLUL 31

Părțile pot menține un dialog regulatcu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 4

OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ, POLITICA SOCIALĂ ȘI EGALITATEA DE ȘANSE

ARTICOLUL 32

Părțile vor consolida dialogul și cooperarea pentru promovarea Agendei de lucru a Organizației Internaționale a Muncii (OIM) privind munca decentă, politica ocupării forței de muncă, sănătății și securității la locul de muncă, dialogul social, protecția socială, incluziunea socială, egalitatea de gen, antidiscriminarea și drepturile sociale, contribuind astfel la promovarea unui număr mai mare de locuri de muncă mai bune, la reducerea sărăciei, la sporirea coeziunii sociale, precum și la dezvoltarea durabilă și îmbunătățirea calității vieții.

Părțile convin să coopereze în domeniul politicilor sociale.

ARTICOLUL 33

Cooperarea, bazată pe schimbul de informații și de cele mai bune practici, poate acoperi o serie de aspecte care urmează să fie identificate printre următoarele domenii:

(a) reducerea sărăciei și îmbunătățirea coeziunii sociale;

(b) politica privind ocuparea forței de muncă, al cărei obiectiv este sporirea numărului și a calității locurilor de muncă, prin asigurarea unor condiții de muncă decente, inclusiv în vederea reducerii economiei informale și a muncii nedeclarate;

(c) promovarea unor măsuri active pe piața forței de muncă și a unor servicii de ocupare a forței de muncă eficiente în vederea modernizării piețelor forței de muncă și a adaptării la necesitățile acestei piețe;

(d) încurajarea unor piețe ale forței de muncă și a unor sisteme de securitate socială care să integreze persoanele dezavantajate, inclusiv persoanele cu handicap și cele care aparțin minorităților;

(e) gestionarea eficientă a migrației forței de muncă, al cărei obiectiv este consolidarea impactului pozitiv al acesteia asupra dezvoltării;

(f) egalitatea de șanse, care vizează îmbunătățirea egalității de gen și asigurarea egalității de șanse între bărbați și femei, precum și prevenirea și combaterea discriminărilor de orice tip;

(g) politica socială, care vizează sporirea nivelului de protecție socială,

inclusiv în domeniul asistenței sociale și al asigurărilor sociale, precum și modernizarea sistemelor de protecție socială în ceea ce privește calitatea, accesibilitatea și viabilitatea financiară;

(h) consolidarea participării partenerilor sociali și promovarea dialogului social, inclusiv prin consolidarea capacității tuturor părților interesate, precum și

(i) promovarea sănătății și a siguranței la locul de muncă.

ARTICOLUL 34

Părțile încurajează implicarea tuturor părților interesate relevante, inclusiv a organizațiilor societății civile și îndeosebi a partenerilor sociali, în ceea ce privește elaborarea politicilor și reformele din Republica Moldova, precum și cooperarea dintre părți în temeiul prezentului acord.

ARTICOLUL 35

Părțile vizează îmbunătățirea colaborării privind ocuparea forței de muncă și politicile sociale în toate forurile și organizațiile relevante de la nivel regional, multilateral și internațional.

ARTICOLUL 36

Părțile promovează răspunderea și responsabilitatea socială a întreprinderilor și încurajează practicile comerciale responsabile, cum ar fi cele promovate de inițiativa Global Compact a ONU și de Declarația tripartită de principii a OIM privind întreprinderile multinaționale și politica socială.

ARTICOLUL 37

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 5

PROTECȚIA CONSUMATORULUI

ARTICOLUL 38

Părțile cooperează pentru a asigura un nivel înalt de protecție a consumatorului.

ARTICOLUL 39

Pentru a atinge acest obiectiv, cooperarea poate include, după caz:

(a) promovarea schimbului de informații privind sistemele de protecție a consumatorilor, inclusiv legislația în materie de protecție a consumatorilor și asigurarea respectării acesteia, siguranța produselor de consum, inclusiv supravegherea pieței, sisteme și instrumente de informare a consumatorilor, instruirea consumatorilor, abilitarea și despăgubirea acestora, precum și contracte de vânzare și de prestări de servicii încheiate între comercianți și consumatori;

(b) promovarea activităților de formare a funcționarilor din administrație și a altor reprezentanți ai intereselor consumatorilor, precum și

(c) încurajarea dezvoltării asociațiilor independente de consumatori, inclusiv a organizațiilor neguvernamentale de consumatori (ONG), și a contactelor între reprezentanții grupurilor de consumatori, precum și colaborarea dintre autorități și ONG-urile care își desfășoară activitatea în domeniul protecției consumatorilor.

CAPITOLUL 6

STATISTICI

ARTICOLUL 40

Părțile își dezvoltă și își consolidează cooperarea în materie de statistică, contribuind prin aceasta la obiectivul pe termen lung de furnizare promptă a unor date statistice, comparabile la nivel internațional și fiabile. Se estimează că un sistem statistic național durabil, eficient și independent din punct de vedere profesional va produce informații relevante pentru cetățenii, întreprinderile și factorii de decizie din Republica Moldova și din Regatul Unit, permițându-le astfel să ia decizii în cunoștință de cauză. Sistemul statistic național ar trebui să respecte principiile fundamentale ale statisticilor oficiale adoptate de ONU, ținând cont de standarde internaționale și de bune practici, pentru a alinia sistemul statistic național la normele și standardele internaționale.

ARTICOLUL 41

Cooperarea are drept scop:

(a) consolidarea în continuare a capacității sistemului statistic național, cu accent pe un temei juridic solid, pe producerea de date și de metadate adecvate, pe politica în materie de diseminare și pe ușurința în utilizare, ținând cont de diversele grupuri de utilizatori, inclusiv de sectorul public și de cel privat, de comunitatea academică și de alți utilizatori;

(b) ajustarea furnizării de date, luând în considerare aplicarea metodologiilor internaționale relevante, inclusiv clasificările;

(c) îmbunătățirea capacității profesionale și de gestionare a personalului statistic național pentru a facilita aplicarea standardelor statistice și de a contribui la dezvoltarea sistemului statistic al Republicii Moldova;

(d) schimbul de experiență între părți cu privire la dezvoltarea know-how-ului în domeniul statistic, precum și

(e) promovarea managementului calității totale a ansamblului proceselor de producere și de diseminare a statisticilor.

ARTICOLUL 42

Părțile colaborează pe viitor, *printre altele*, în domenii precum:

(a) statistici demografice, inclusiv recensăminte, și statistici sociale;

(b) statistici agricole, inclusiv recensăminte agricole și statistici în materie de mediu;

(c) statistici comerciale, inclusiv registrele întreprinderilor și utilizarea surselor administrative în scopuri statistice;

(d) statistici macroeconomice, inclusiv conturi naționale, statistici de comerț exterior și statistici în materie de investiții străine directe;

(e) statistici în materie de energie, inclusiv bilanțuri;

(f) statistici regionale, precum și

(g) activități orizontale, inclusiv clasificări statistice, managementul calității, activități de formare, diseminare și utilizarea tehnologiilor moderne ale informației.

ARTICOLUL 43

Părțile fac, printre altele, schimb de informații și de experiență și își dezvoltă cooperarea, ținând seama de experiența deja acumulată în ceea ce privește reforma sistemului statistic. În procesul de producere a datelor statistice se pune accentul pe dezvoltarea în continuare a anchetelor prin sondaj și pe utilizarea registrelor administrative, ținând totodată seama de nevoia de a reduce sarcina de răspuns. Datele sunt relevante pentru elaborarea și monitorizarea politicilor în domeniile-cheie ale vieții sociale și economice.

ARTICOLUL 44

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 7

GESTIONAREA FINANȚELOR PUBLICE: POLITICA BUGETARĂ, CONTROLUL INTERN, INSPECȚIA FINANCIARĂ ȘI AUDITUL EXTERN

ARTICOLUL 45

Cooperarea în domeniul reglementat de prezentul capitol se concentrează pe punerea în aplicare a standardelor internaționale, precum și a bunelor practici în acest domeniu, care vor contribui la dezvoltarea unui sistem modern de gestionare a finanțelor publice în Republica Moldova, care să fie compatibil cu principiile internaționale în materie de transparență, responsabilitate, economie, eficiență și eficacitate.

ARTICOLUL 46

Sisteme bugetare și de contabilitate

Părțile cooperează în ceea ce privește:

(a) îmbunătățirea și sistematizarea documentelor în materie de reglementare referitoare la sistemele bugetare, contabile, de trezorerie și de raportare, precum și armonizarea acestora pe baza unor standarde internaționale;

(b) dezvoltarea continuă a planificării bugetare multianuale;

(c) schimbul de informații, de experiență și de bune practici, inclusiv prin schimbul de personal și prin acțiuni comune de formare în acest domeniu.

ARTICOLUL 47

Controlul intern, inspecția financiară și auditul extern

Părțile cooperează, de asemenea, în ceea ce privește:

(a) îmbunătățirea în continuare a sistemului de control intern (inclusiv funcția de audit intern independentă din punct de vedere funcțional) în ceea ce privește autoritățile de stat și cele locale prin intermediul armonizării cu standardele și metodologiile internaționale general acceptate;

(b) dezvoltarea unui sistem corespunzător de inspecție financiară, care va completa funcția de audit intern, fără a se suprapune însă acesteia, și va asigura controlul adecvat al veniturilor și al cheltuielilor publice pe parcursul unei perioade de tranziție și ulterior;

(c) colaborarea eficace între actorii implicați în gestiunea și controlul financiar, auditul și inspecția cu actorii responsabili de buget, trezorerie și contabilitate pentru a stimula dezvoltarea guvernanței;

(d) consolidarea competențelor Unității centrale de armonizare pentru controlul financiar intern public (CFIP);

(e) punerea în aplicare a standardelor de audit extern acceptate la nivel internațional ale Organizației Internaționale a Instituțiilor Supreme de Audit (INTOSAI); precum și

(f) schimbul de informații, de experiență și de bune practici, printre altele și prin schimbul de personal și acțiuni comune de formare în acest domeniu.

ARTICOLUL 48

Lupta împotriva fraudei și a corupției

Părțile colaborează, de asemenea, în ceea ce privește:

(a) schimbul de informații, de experiență și de bune practici;

(b) îmbunătățirea metodelor de combatere și de prevenire a fraudei și a corupției în domeniile reglementate de prezentul capitol, inclusiv cooperarea între organismele administrative relevante.

ARTICOLUL 49

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 8

FISCALITATE

ARTICOLUL 50

Părțile cooperează pentru a consolida buna guvernanță în domeniul fiscal, în vederea îmbunătățirii în continuare a relațiilor economice, a comerțului, a investițiilor și a concurenței loiale.

ARTICOLUL 51

1. În ceea ce privește articolul 50 din prezentul acord, părțile recunosc și se angajează să pună în aplicare principiile bunei guvernanțe în domeniul fiscal, și anume, principiul transparenței, al schimbului de informații și al concurenței loiale în domeniul fiscal.

2. Nimic din prezentul acord nu afectează drepturile și obligațiile, în baza niciunei convenții fiscale a Republicii Moldova și a Regatului Unit. În cazul unei neconcordanțe între prezentul acord și o astfel de convenție fiscală, convenția fiscală prevalează în măsura neconcordanței respective.

3. În sensul prezentului articol, „convenție fiscală" înseamnă o convenție pentru evitarea dublei impuneri sau orice alt acord internațional de impozitare sau aranjament (inclusiv, pentru evitarea dubiilor, o astfel de convenție, acord sau aranjament care este încheiat după ce este ratificat prezentul acord sau orice modificare a unei astfel de convenții, acord sau aranjament).

ARTICOLUL 52

Părțile își dezvoltă și își consolidează colaborarea care urmărește colectarea eficientă a impozitelor și consolidarea luptei împotriva fraudei fiscale și a evaziunii fiscale.

ARTICOLUL 53

Părțile își dezvoltă colaborarea în ceea ce privește contracararea și combaterea fraudei și a contrabandei cu produse supuse accizelor. În acest scop, părțile depun eforturi să își consolideze colaborarea în context regional.

ARTICOLUL 54

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 9

SERVICII FINANCIARE

ARTICOLUL 55

Recunoscând importanța unui set eficace de reguli și practici în domeniile serviciilor financiare pentru a institui o economie de piață pe deplin funcțională și pentru a promova schimburile comerciale între părți, acestea convin să coopereze în domeniul serviciilor financiare în conformitate cu următoarele obiective:

(a) sprijinirea procesului de adaptare a reglementărilor în sectorul serviciilor financiare la nevoile unei economii de piață deschise;

(b) asigurarea unei protecții eficace și adecvate a investitorilor și a altor consumatori de servicii financiare;

(c) asigurarea stabilității și integrității sistemului financiar din Republica Moldova în toate elementele sale;

(d) promovarea cooperării dintre diferiții actori ai sistemului financiar, inclusiv autoritățile de reglementare și de control, precum și

(e) asigurarea supravegherii independente și eficace.

ARTICOLUL 56

1. Părțile încurajează cooperarea dintre autoritățile de reglementare și de control competente, inclusiv schimbul de informații, împărtășirea experienței privind piețele financiare și alte măsuri de acest fel.

2. O atenție deosebită se acordă dezvoltării capacității administrative a acestor autorități, inclusiv prin schimbul de personal și prin acțiuni comune de formare.

ARTICOLUL 57

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 10

POLITICA INDUSTRIALĂ ȘI ANTREPRENORIALĂ

ARTICOLUL 58

Părțile își dezvoltă și își consolidează cooperarea privind politica industrială și antreprenorială, îmbunătățind astfel mediul de afaceri pentru toți operatorii economici, dar cu un accent deosebit pe întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri). Cooperarea sporită ar trebui să îmbunătățească cadrul administrativ și de reglementare atât pentru întreprinderile din Regatul Unit, cât și pentru cele din Republica Moldova care funcționează în Regatul Unit și în Republica Moldova, ținând seama de principiile și de practicile recunoscute la nivel internațional în acest domeniu.

ARTICOLUL 59

În acest scop, părțile cooperează pentru:

(a) a pune în aplicare strategii destinate dezvoltării IMM-urilor. Această cooperare se axează, de asemenea, pe microîntreprinderi, care sunt extrem de importante, atât pentru economia Republicii Moldova, cât și pentru cea a Regatului Unit;

(b) a crea condiții-cadru mai bune, prin schimbul de informații și de bune practici, contribuind astfel la îmbunătățirea competitivității. Această cooperare include gestionarea schimbărilor structurale (restructurarea), dezvoltarea parteneriatelor public-privat, aspecte legate de mediu și energie, cum ar fi eficiența energetică și o producție mai ecologică;

(c) a simplifica și a raționaliza reglementările și practicile în materie de reglementare, cu un accent specific pe schimbul de bune practici privind tehnicile de reglementare;

(d) a încuraja dezvoltarea politicii în domeniul inovării, prin schimbul de informații și de bune practici privind comercializarea în domeniul cercetării și al dezvoltării (inclusiv instrumente de sprijin pentru întreprinderile nou-înființate bazate pe tehnologie), dezvoltarea de poluri (clustere) și accesul la finanțare;

(e) a încuraja intensificarea contactelor între întreprinderi din Republica Moldova și întreprinderi din Regatul Unit și între aceste întreprinderi și autoritățile din Republica Moldova și din Regatul Unit;

(f) a sprijini desfășurarea unor activități în materie de promovare a exporturilor în Republica Moldova, precum și

(g) a facilita modernizarea și restructurarea industriei Republicii Moldova în anumite sectoare.

ARTICOLUL 60

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol. Aceasta poate atrage, de asemenea, participarea unor reprezentanți ai întreprinderilor din Republica Moldova și din Regatul Unit.

CAPITOLUL 11

SECTORUL MINIER ȘI AL MATERIILOR PRIME

ARTICOLUL 61

Părțile pot dezvolta și consolida cooperarea în domeniul industriilor miniere și al comerțului cu materii prime, având drept obiectiv promovarea înțelegerii reciproce, îmbunătățirea mediului de afaceri, schimbul de informații și cooperarea privind aspectele neenergetice, legate în special de extracția minereurilor metalifere și a mineralelor industriale.

ARTICOLUL 62

În acest scop, părțile pot coopera în următoarele domenii:

(a) schimbul de informații între părți cu privire la evoluțiile în sectoarele lor miniere și ale materiilor prime;

(b) schimbul de informații cu privire la aspecte legate de comerțul cu materii prime, în vederea promovării schimburilor bilaterale;

(c) schimbul de informații și de cele mai bune practici în ceea ce privește aspecte legate de dezvoltarea durabilă a industriilor miniere, precum și

(d) schimbul de informații și de cele mai bune practici în ceea ce privește activitățile de formare, competențele și siguranța în industriile miniere.

CAPITOLUL 12

AGICULTURĂ ȘI DEZVOLTARE RURALĂ

ARTICOLUL 63

Părțile colaborează pentru a promova dezvoltarea agricolă și rurală.

ARTICOLUL 64

Cooperarea dintre părți în domeniul agriculturii și al dezvoltării rurale acoperă, printre altele, următoarele subiecte:

(a) facilitarea înțelegerii reciproce a politicilor de dezvoltare agricolă și rurală;

(b) consolidarea capacităților administrative la nivel central și local, în planificarea, evaluarea și punerea în aplicare a politicilor;

(c) promovarea modernizării și a caracterului durabil al producției agricole;

(d) schimbul de cunoștințe și de bune practici referitoare la politici de dezvoltare rurală pentru a promova bunăstarea economică a comunităților rurale;

(e) îmbunătățirea competitivității sectorului agricol și a eficienței și a transparenței piețelor;

(f) promovarea unor politici în domeniul calității și a mecanismelor lor de control, în special indicațiile geografice și agricultura ecologică;

(g) diseminarea cunoștințelor către producătorii agricoli și promovarea serviciilor de informare publică a acestora, precum și

(h) consolidarea armonizării aspectelor abordate în cadrul organizațiilor internaționale la care părțile sunt membre.

ARTICOLUL 65

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 13

PESCUITUL ŞI POLITICA MARITIMĂ

SECŢIUNEA 1

Politica în domeniul pescuitului

ARTICOLUL 66

Părţile îşi dezvoltă şi îşi consolidează cooperarea privind aspecte referitoare la guvernanţa în domeniul maritim şi al pescuitului, dezvoltând astfel o cooperare bilaterală şi multilaterală mai strânsă în sectorul pescuitului. De asemenea, părţile încurajează o abordare integrată a chestiunilor legate de pescuit şi promovează dezvoltarea durabilă a acestui sector.

ARTICOLUL 67

Părţile întreprind acţiuni comune, fac schimb de informaţii şi îşi oferă reciproc sprijin pentru a promova:

(a) buna guvernanţă şi cele mai bune practici în gestionarea activităţilor de pescuit pentru a asigura conservarea şi gestionarea stocurilor de peşte într-un mod durabil, pe baza unei abordări ecosistemice;

(b) pescuitul responsabil şi gestionarea pescuitului în conformitate cu principiile dezvoltării durabile, astfel încât să se conserve stocurile de peşte şi ecosistemele într-o stare sănătoasă, precum şi

(c) cooperarea prin intermediul unor organizaţii regionale corespunzătoare, responsabile de gestionarea şi conservarea resurselor acvatice vii.

ARTICOLUL 68

Părţile acordă sprijin unor iniţiative precum schimbul reciproc de experienţă şi acordarea de sprijin, pentru a asigura punerea în aplicare a unei politici durabile în domeniul pescuitului, inclusiv:

(a) gestionarea resurselor piscicole şi de acvacultură;

(b) inspecţia şi controlul activităţilor de pescuit, precum şi dezvoltarea de structuri administrative şi judiciare corespunzătoare, capabile să aplice măsuri adecvate;

(c) colectarea de date privind capturile, debarcările și de date biologice și economice;

(d) îmbunătățirea eficienței piețelor, în special prin promovarea organizațiilor de producători, furnizarea de informații către consumatori și prin standarde de marketing și trasabilitate, precum și

(e) dezvoltarea unei politici structurale pentru sectorul pescuitului, acordându-se o atenție deosebită dezvoltării durabile a zonelor pescărești care sunt definite ca fiind o zonă cu un țărm lacustru ori incluzând iazuri sau un estuar și care prezintă un nivel semnificativ de ocupare a forței de muncă în sectorul pescuitului.

SECȚIUNEA 2

POLITICA MARITIMĂ

ARTICOLUL 69

Ținând seama de cooperarea în domeniile pescuitului, transporturilor, mediului și în alte politici aferente domeniului maritim, părțile dezvoltă, de asemenea, cooperarea și sprijinul reciproc, dacă este cazul, în ceea ce privește aspectele maritime.

ARTICOLUL 70

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 14

COOPERAREA ÎN SECTORUL ENERGETIC

ARTICOLUL 71

Părțile convin să își continue cooperarea actuală referitoare la aspecte legate de energie pe baza principiilor de parteneriat, interes reciproc, transparență și previzibilitate. Colaborarea ar trebui să aibă drept scop eficiența energetică, ținând seama de necesitatea de a asigura competitivitatea și accesul la energie sigură, durabilă din punct de vedere ecologic și la prețuri accesibile, inclusiv, în cazul Republicii Moldova, prin dispozițiile Tratatului de instituire a Comunității Energiei.

ARTICOLUL 72

Cooperarea include, printre altele, următoarele domenii și obiective:

(a) strategii și politici în domeniul energiei;

(b) dezvoltarea unor piețe ale energiei competitive, transparente și nediscriminatorii, prin reforme normative și prin participarea la cooperarea regională în domeniul energetic;

(c) dezvoltarea unui climat de investiții atractiv și stabil prin abordarea condițiilor instituționale, juridice, fiscale și de alt tip;

(d) infrastructura energetică, pentru a diversifica sursele și furnizorii de energie și rutele de transport în mod eficient din punct de vedere economic și ecologic;

(e) îmbunătățirea și consolidarea stabilității și a securității pe termen lung a furnizării și a comerțului cu energie, a tranzitului și a transportului de energie, pe o bază reciproc avantajoasă și nediscriminatorie, în conformitate cu normele cele internaționale;

(f) promovarea eficienței energetice și a economiei de energie, printre altele în ceea ce privește performanța energetică a clădirilor, precum și dezvoltarea și sprijinirea surselor regenerabile de energie în mod economic și ecologic;

(g) reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, inclusiv prin proiecte în domeniul eficienței energetice și al energiei din surse regenerabile;

(h) cooperarea științifică și tehnică și schimbul de informații pentru dezvoltarea și îmbunătățirea tehnologiilor în producția, transportul, furnizarea și utilizarea finală a energiei, acordându-se o atenție deosebită tehnologiilor

ecologice și eficiente din punct de vedere energetic, precum și

(i) colaborarea în sectorul nuclear civil, axată pe un nivel înalt de securitate în domeniu, pe utilizarea pașnică a energiei nucleare, cuprinzând toate etapele de producție ale combustibilului nuclear, inclusiv producția și comercializarea materialelor nucleare, pe aspecte ce țin de siguranța și securitatea în domeniul energiei nucleare, precum și de măsuri de prevenire a situațiilor de urgență, cât și pe aspecte legate de sănătate și protecția mediului și neproliferare. În acest context, cooperarea se axează, de asemenea, și pe dezvoltarea unor politici și cadre legale și regulatorii, în conformitate cu principiile și standardele Agenției Internaționale pentru Energie Atomică (AIEA).

ARTICOLUL 73

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 15

TRANSPORT

ARTICOLUL 74

Părțile:

(a) își extind și își consolidează cooperarea în domeniul transporturilor pentru a contribui la dezvoltarea unor sisteme de transport durabile;

(b) promovează operațiuni de transport eficiente, desfășurate în condiții de siguranță și securitate, precum și intermodalitatea și interoperabilitatea sistemelor de transport, precum și

(c) depun eforturi pentru a îmbunătăți principalele legături de transport între teritoriile lor, în baza prevederilor acordurilor bilaterale în vigoare sau viitoare.

ARTICOLUL 75

Cooperarea include, printre altele, următoarele domenii:

(a) elaborarea unei politici naționale durabile în domeniul transporturilor care să reglementeze toate modurile de transport, în special pentru a asigura sisteme de transport eficiente și sigure și pentru a promova integrarea considerațiilor din domeniul transporturilor în alte domenii de politică;

(b) elaborarea unor strategii sectoriale prin prisma politicii naționale în domeniul transportului (inclusiv cerințele legale pentru modernizarea echipamentului tehnic și a flotelor de transport, în conformitate cu cele mai înalte standarde internaționale) rutier, feroviar, pe căi navigabile interioare, aerian, precum și a intermodalității, inclusiv a calendarelor și a obiectivelor de referință în materie de punere în aplicare, a definirii responsabilităților administrative și a planurilor financiare;

(c) îmbunătățirea politicii în domeniul infrastructurii în vederea unei mai bune identificări și evaluări a proiectelor de infrastructură pentru diferitele moduri de transport;

(d) dezvoltarea unor strategii de finanțare care pun accentul pe întreținere, pe constrângerile în materie de capacități și pe infrastructurile de legătură care lipsesc, precum și activarea și promovarea participării sectorului privat la proiecte de transport;

(e) aderarea la organizațiile și acordurile internaționale relevante în domeniul transporturilor, inclusiv la procedurile de asigurare a punerii în aplicare riguroase și a respectării eficace a acordurilor și a convențiilor internaționale în domeniul transporturilor;

(f) cooperarea științifică și tehnică și schimbul de informații pentru dezvoltarea și îmbunătățirea tehnologiilor în domeniul transportului, cum ar fi sistemele inteligente de transport, precum și

(g) promovarea utilizării sistemelor inteligente de transport și a tehnologiei informației în gestionarea și exploatarea tuturor modurilor de transport, precum și sprijinirea intermodalității și a cooperării în utilizarea sistemelor spațiale și a aplicațiilor comerciale care facilitează transportul.

ARTICOLUL 76

1. Cooperarea vizează, de asemenea, îmbunătățirea circulației călătorilor și mărfurilor, creșterea fluidității fluxurilor de transport prin eliminarea obstacolelor administrative, tehnice și de altă natură, îmbunătățirea rețelelor de transport și modernizarea infrastructurii. Această cooperare include măsuri pentru a facilita trecerea frontierei.

2. Cooperarea include schimbul de informații și activități comune:

(a) la nivel regional, îndeosebi luând în considerare și integrând progresele realizate în temeiul diverselor acorduri de cooperare regională în domeniul transportului;

(b) la nivel internațional, inclusiv în ceea ce privește organizațiile internaționale de transport și acordurile și convențiile internaționale ratificate de părți.

ARTICOLUL 77

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 16

MEDIUL ÎNCONJURĂTOR

ARTICOLUL 78

Părțile își dezvoltă și își consolidează colaborarea în chestiuni legate de mediu, contribuind astfel la obiectivul pe termen lung privind dezvoltarea durabilă și ecologizarea economiei. Se prevede că protecția sporită a mediului va aduce beneficii cetățenilor și întreprinderilor din Republica Moldova și din Regatul Unit, inclusiv prin îmbunătățirea sănătății publice, prin conservarea resurselor naturale, prin sporirea eficienței economice și ecologice, prin integrarea mediului în alte domenii de politică, precum și prin utilizarea de tehnologii moderne, mai curate, care să contribuie la modele de producție mai sustenabile. Cooperarea se desfășoară ținând seama de interesele părților pe baza egalității și a beneficiilor reciproce, precum și de interdependența existentă între părți în domeniul protecției mediului și de acordurile multilaterale în acest domeniu.

ARTICOLUL 79

Cooperarea vizează conservarea, protejarea, îmbunătățirea și reabilitarea calității mediului, protecția sănătății umane, utilizarea durabilă a resurselor naturale și promovarea măsurilor la nivel internațional pentru a aborda problemele legate de mediu la nivel regional sau global, inclusiv în următoarele domenii:

(a) guvernanța în materie de mediu și aspecte orizontale, inclusiv o evaluare a impactului asupra mediului și o evaluare strategică de mediu, educația și formarea, răspunderea pentru daune aduse mediului, combaterea infracțiunilor împotriva mediului, cooperarea transfrontalieră, accesul la informații în materie de mediu, la procesele de luare a deciziilor și la procedurile de control administrativ și judiciar eficace;

(b) calitatea aerului;

(c) calitatea apei și gestionarea resurselor de apă, inclusiv gestionarea riscurilor de inundații, deficitul de apă și seceta;

(d) gestionarea deșeurilor și a resurselor, precum și transferul deșeurilor;

(e) protejarea naturii, inclusiv conservarea și protecția diversității biologice și peisagistice;

(f) poluarea industrială și riscurile industriale;

(g) produsele chimice;

(h) poluarea fonică;

(i) protecția solului;

(j) mediul urban și rural;

(k) taxele și redevențele de mediu;

(l) sistemele de monitorizare și de informare în domeniul mediului;

(m) inspecțiile și asigurarea respectării legii, precum și

(n) ecoinovarea, inclusiv cele mai bune tehnologii disponibile.

ARTICOLUL 80

Părțile se angajează, printre altele:

(a) să facă schimb de informații și de experiență;

(b) să colaboreze cu privire la activități comune de cercetare și un schimb de informații privind tehnologii ecologice;

(c) să colaboreze în gestionarea riscurilor și a accidentelor industriale;

(d) să pună în aplicare activități comune la nivel regional și internațional, inclusiv cu privire la acordurile multilaterale în domeniul mediului ratificate de părți, precum și activități comune în cadrul agențiilor competente, după caz.

Părțile acordă o atenție deosebită aspectelor transfrontaliere și cooperării regionale.

ARTICOLUL 81

Cooperarea include, după caz, următoarele obiective:

(a) punerea în aplicare eficace a politicii de mediu, inclusiv proceduri privind promovarea integrării mediului în alte domenii de politică; promovarea unor măsuri privind economia ecologică și a ecoinovării, precum și

(b) aspecte legate de calitatea aerului; calitatea apei și gestionarea resurselor de apă; gestionarea deșeurilor și a resurselor; biodiversitatea și protecția naturii; poluarea industrială, riscurile industriale și produsele chimice, poluarea fonică, protecția solului, mediul urban și rural, ecoinovarea, în conformitate cu calendarele și obiectivele de referință la care ambele părți s-au angajat prin acorduri internaționale.

ARTICOLUL 82

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 17

POLITICI CLIMATICE

ARTICOLUL 83

Părțile își dezvoltă și își consolidează cooperarea în vederea combaterii schimbărilor climatice. Cooperarea se desfășoară ținând seama de interesele părților, pe baza egalității și a beneficiilor reciproce, precum și de interdependența existentă între angajamentele bilaterale și multilaterale în acest domeniu.

ARTICOLUL 84

Cooperarea încurajează măsuri la nivel național, regional și internațional, inclusiv în următoarele domenii:

(a) atenuarea schimbărilor climatice;

(b) adaptarea la schimbările climatice;

(c) comercializarea certificatelor de emisii de dioxid de carbon;

(d) cercetarea, dezvoltarea, demonstrarea, desfășurarea și diseminarea tehnologiilor cu emisii reduse de dioxid de carbon, sigure și durabile din punctul de vedere al mediului, precum și a tehnologiilor de adaptare la schimbările climatice;

(e) integrarea aspectelor legate de climă în politici sectoriale, precum și

(f) activități de sensibilizare, educare și formare.

ARTICOLUL 85

Părțile se angajează, printre altele:

(a) să facă schimb de informații și de experiență;

(b) să pună în aplicare activități comune de cercetare și un schimb de informații privind tehnologii ecologice;

(c) să pună în aplicare activități comune la nivel regional și internațional, inclusiv cu privire la acordurile multilaterale în domeniul mediului ratificate de părți, precum și activități comune în cadrul agențiilor competente, după caz.

Părțile acordă o atenție deosebită aspectelor transfrontaliere.

ARTICOLUL 86

Cooperarea include, printre altele, dezvoltarea și punerea în aplicare:

(a) a unei strategii climatice globale și a unui plan de acțiune pentru atenuarea pe termen lung a efectelor schimbărilor climatice și pentru adaptarea la acestea;

(b) a evaluărilor privind vulnerabilitatea și adaptarea la schimbările climatice;

(c) a unei strategii naționale de adaptare la schimbările climatice;

(d) a unei strategii de dezvoltare cu emisii reduse de dioxid de carbon;

(e) a unor măsuri pe termen lung de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră;

(f) a unor măsuri destinate pregătirii pentru comercializarea certificatelor de emisii de dioxid de carbon;

(g) a unor măsuri destinate promovării transferului de tehnologie pe baza unei evaluări a nevoilor în materie de tehnologie;

(h) măsuri pentru integrarea aspectelor legate de climă în politici sectoriale, precum și

(i) a unor măsuri privind substanțele care afectează stratul de ozon.

ARTICOLUL 87

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 18

SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ

ARTICOLUL 88

Părțile își consolidează colaborarea cu privire la dezvoltarea societății informaționale în beneficiul cetățenilor și al întreprinderilor prin punerea la dispoziție la scară largă a tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) și prin îmbunătățirea calității serviciilor la prețuri rezonabile. Această cooperare ar trebui să vizeze facilitarea accesului la piețele comunicațiilor electronice, încurajarea concurenței și a investițiilor în acest sector și promovarea dezvoltării serviciilor publice online.

ARTICOLUL 89

Cooperarea poate viza următoarele subiecte:

(a) schimbul de informații și de cele mai bune practici privind punerea în aplicare a strategiilor naționale referitoare la societatea informațională, inclusiv, printre altele, inițiative care vizează promovarea accesului la rețele în bandă largă, îmbunătățirea securității rețelelor și a sistemelor informaționale, precum și dezvoltarea serviciilor publice online;

(b) schimbul de informații, de cele mai bune practici și de experiență pentru a promova dezvoltarea unui cadru de reglementare cuprinzător pentru comunicațiile electronice, în special pentru a consolida capacitatea administrativă a administrației naționale în domeniul tehnologiilor informației și comunicațiilor, precum și a autorității independente de reglementare, pentru a încuraja o mai bună utilizare a resurselor de spectru și pentru a promova interoperabilitatea rețelelor în Republica Moldova și cu Regatul Unit.

(c) încurajarea și promovarea punerii în aplicare a instrumentelor TIC pentru o mai bună guvernanță, e-learning și cercetare, servicii publice de asistență medicală, digitizarea patrimoniului cultural, dezvoltarea conținutului digital și a comerțului electronic, precum și

(d) îmbunătățirea nivelului de securitate a datelor cu caracter personal și a protejării confidențialității în comunicațiile electronice.

ARTICOLUL 90

Părțile promovează colaborarea dintre autoritățile de reglementare ale Republicii Moldova și autoritățile naționale de reglementare ale Regatului Unit din domeniul comunicațiilor electronice. Părțile iau în considerare, de asemenea, colaborarea în alte domenii relevante, inclusiv prin intermediul inițiativelor regionale.

ARTICOLUL 91

Un dialog regulat va avea loc cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 19

TURISMUL

ARTICOLUL 92

Părțile cooperează în domeniul turismului, urmărind consolidarea dezvoltării unui sector al turismului competitiv și durabil, ca factor generator de creștere și emancipare economică, de ocupare a forței de muncă și de schimburi externe.

ARTICOLUL 93

Cooperarea la nivel bilateral ar urma să se bazeze pe următoarele principii:

(a) respectarea integrității și a intereselor comunităților locale, în special în zonele rurale;

(b) importanța patrimoniului cultural, precum și

(c) interacțiunea pozitivă între turism și protecția mediului.

ARTICOLUL 94

Cooperarea se concentrează pe următoarele aspecte:

(a) schimbul de informații, de cele mai bune practici, de experiență și transferul de know-how, inclusiv în ceea ce privește tehnologiile inovatoare;

(b) crearea unui parteneriat strategic între interesele publice, private și comunitare pentru a asigura dezvoltarea durabilă a turismului;

(c) promovarea și dezvoltarea produselor și a piețelor de turism, a infrastructurii, a resurselor umane și a structurilor instituționale, precum și identificarea și eliminarea barierelor din calea serviciilor de călătorie;

(d) dezvoltarea și punerea în aplicare a unor strategii și politici eficiente, inclusiv a aspectelor juridice, administrative și financiare corespunzătoare;

(e) formarea în domeniul turismului și consolidarea capacităților pentru a îmbunătăți standardele serviciilor, precum și

(f) dezvoltarea și promovarea turismului local.

ARTICOLUL 95

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 20

DEZVOLTAREA REGIONALĂ

ARTICOLUL 96

1. Părțile promovează înțelegerea reciprocă și cooperarea bilaterală în domeniul politicii regionale, inclusiv metode de formulare și de punere în aplicare a politicilor regionale, guvernanța și parteneriatul pe mai multe niveluri, cu un accent deosebit pe dezvoltarea zonelor defavorizate și pe cooperarea teritorială, având ca obiectiv stabilirea canalelor de comunicare și îmbunătățirea schimburilor de informații și de experiență între autoritățile naționale, regionale și locale și societatea civilă;

2. Părțile vor coopera pentru a consolida capacitățile instituționale și operaționale ale instituțiilor naționale și regionale în domeniul dezvoltării regionale și amenajarea teritoriului, printre altele prin:

(a) îmbunătățirea mecanismului vertical și orizontal de iînteracțiune a administrațiilor publice centrale și locale în procesul de dezvoltare și implementare a politicilor regionale;

(b) schimbul de cunoștințe, informații și de bune practici în domeniul politicilor de dezvoltare regională pentru a promova bunăstarea economică a comunităților locale și dezvoltare uniformă a regiunilor.

CAPITOLUL 21

SĂNĂTATEA PUBLICĂ

ARTICOLUL 97

Părțile convin să își dezvolte cooperarea în domeniul sănătății publice pentru a ridica nivelul siguranței sănătății publice și al protecției sănătății umane ca o condiție prealabilă pentru dezvoltare durabilă și creștere economică.

ARTICOLUL 98

Cooperarea vizează, în special, următoarele sectoare:

(a) consolidarea sistemului de sănătate publică al Republicii Moldova, în special prin punerea în aplicare a reformelor în acest sector, prin asigurarea asistenței medicale de înaltă calitate și prin îmbunătățirea guvernanței în materie de sănătate și a finanțării asistenței medicale;

(b) supravegherea epidemiologică și controlul bolilor transmisibile, cum ar fi HIV/SIDA, hepatita virală și tuberculoza, precum și sporirea capacității de pregătire pentru amenințări și urgențe la adresa sănătății publice;

(c) prevenirea și controlul bolilor netransmisibile, în principal printr-un schimb de informații și de bune practici, prin promovarea unui stil de viață sănătos, prin abordarea principalilor factori care influențează starea de sănătate, cum ar fi alimentația și dependența de droguri, alcool, tutun;

(d) calitatea și siguranța substanțelor de origine umană;

(e) informațiile și cunoștințele în materie de sănătate, precum și

(f) punerea în aplicare deplină și promptă a acordurilor internaționale în materie de sănătate, în special a Regulamentelor sanitare internaționale și a Convenției-cadru a Organizației Mondiale a Sănătății privind controlul tutunului din 2003.

CAPITOLUL 22

PROTECȚIA CIVILĂ

ARTICOLUL 99

Părțile își dezvoltă și își consolidează cooperarea cu privire la dezastrele naturale și la cele provocate de om. Cooperarea se desfășoară ținând seama de interesele părților, pe baza egalității și a beneficiilor reciproce, precum și de interdependența existentă între părți și activitățile multilaterale în domeniul protecției civile.

ARTICOLUL 100

Cooperarea vizează îmbunătățirea prevenirii dezastrelor naturale și a celor provocate de om, a pregătirii pentru acestea și a reacției față de acestea.

ARTICOLUL 101

Părțile fac, printre altele, schimb de informații și de experiență și pun în aplicare activități comune la nivel național, regional și internațional. Cooperarea cuprinde punerea în aplicare a unor acorduri specifice și a unor proceduri administrative în acest domeniu, încheiate între părți, în conformitate cu procedurile legale ale fiecărei părți.

ARTICOLUL 102

Cooperarea include, printre altele, următoarele obiective:

(a) facilitarea asistenței reciproce în situații de urgență;

(b) schimbul, după caz, de alerte timpurii și de informații actualizate privind situațiile de urgență de mare anvergură care afectează Republica Moldova sau Regatul Unit, inclusiv cereri și oferte de asistență;

(c) evaluarea impactului dezastrelor asupra mediului;

(d) invitarea unor experți pentru a participa la ateliere tehnice și la simpozioane specifice privind chestiuni din domeniul protecției civile;

(e) invitarea, de la caz la caz, a unor observatori la anumite exerciții și activități de formare specifice organizate de Republica Moldova și/sau de Regatul Unit; precum și

(f) consolidarea colaborării cu privire la utilizarea cea mai eficace a capacităților de protecție civilă disponibile.

ARTICOLUL 103

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 23

COOPERAREA ÎN MATERIE DE ÎNVĂȚĂMÂNT, FORMARE, MULTILINGVISM, TINERET ȘI SPORT

ARTICOLUL 104

Părțile cooperează pentru a promova învățarea pe tot parcursul vieții și pentru a încuraja cooperarea și transparența la toate nivelurile educației și formării, cu un accent deosebit pe învățământul superior.

ARTICOLUL 105

Această cooperare se concentrează, printre altele, asupra următoarelor domenii:

(a) promovarea învățării pe tot parcursul vieții, care este esențială pentru creșterea economică și ocuparea forței de muncă, permițând cetățenilor să participe pe deplin la viața socială;

(b) modernizarea sistemelor de educație și de formare, îmbunătățirea calității, a relevanței și a accesului la acestea;

(c) promovarea convergenței în învățământul superior, care derivă din procesul de la Bologna;

(d) consolidarea cooperării academice internaționale și participarea la programe de cooperare, sporind mobilitatea studenților și a cadrelor didactice;

(e) instituirea unui cadru național al calificărilor pentru a îmbunătăți transparența și recunoașterea calificărilor și a competențelor, precum și

(f) promovarea cooperării în materie de educație și de formare profesională.

ARTICOLUL 106

Părțile promovează cooperarea și schimburile în domenii de interes comun, cum ar fi diversitatea lingvistică și învățarea limbilor străine pe tot parcursul vieții, printr-un schimb de informații și de cele mai bune practici.

ARTICOLUL 107

Părțile convin să coopereze în domeniul tineretului pentru:

(a) a întări cooperarea și schimburile în domeniul politicii în materie de tineret și al educației nonformale pentru tineri și pentru animatorii socio-educativi;

(b) a facilita participarea activă a tuturor tinerilor la viața socială;

(c) a susține tinerii și mobilitatea animatorilor socio-educativi ca un mijloc menit să promoveze dialogul intercultural și acumularea de cunoștințe, aptitudini și competențe în afara sistemelor educaționale formale, inclusiv prin intermediul voluntariatului, precum și

(d) pentru a promova cooperarea între organizațiile de tineret în vederea sprijinirii societății civile.

ARTICOLUL 108

Părțile promovează cooperarea în domeniul activităților sportive și fizice prin intermediul schimbului de informații și de bune practici pentru a susține un stil de viață sănătos, valorile sociale și educative ale sportului și buna guvernanță în sport în cadrul societăților din Republica Moldova și din Regatul Unit.

CAPITOLUL 24

COOPERAREA ÎN DOMENIUL ACTIVITĂȚILOR DE CERCETARE, DE DEZVOLTARE TEHNOLOGICĂ ȘI DEMONSTRATIVE

ARTICOLUL 109

Părțile promovează cooperarea în toate domeniile activităților de cercetare științifică civilă, de dezvoltare tehnologică și demonstrative (CDT), pe baza interesului reciproc și cu condiția ca drepturile de proprietate intelectuală să fie protejate în mod adecvat și eficace.

ARTICOLUL 110

Cooperarea în domeniul CDT vizează:

(a) dialogul politic și schimbul de informații științifice și tehnologice;

(b) facilitarea accesului corespunzător la programele respective ale părților;

(c) creșterea capacității de cercetare;

(d) promovarea proiectelor comune de cercetare în toate domeniile CDT;

(e) desfășurarea unor activități de formare și a unor programe de mobilitate pentru oameni de știință, cercetători și pentru alte categorii de personal din domeniul cercetării implicat în activități CDT de către cele două părți;

(f) facilitarea, în cadrul legislației aplicabile, a liberei circulații a lucrătorilor din domeniul cercetării care participă la activitățile reglementate de prezentul acord, precum și facilitarea circulației transfrontaliere a mărfurilor destinate acestor activități, precum și

(g) alte forme de cooperare în materie de CDT (inclusiv prin abordări și inițiative regionale), pe baza acordului comun al părților.

CAPITOLUL 25

COOPERAREA ÎN DOMENIUL CULTURII, AL POLITICII AUDIOVIZUALE ȘI AL MASS-MEDIA

ARTICOLUL 111

Părțile promovează cooperarea culturală, în conformitate cu principiile consacrate în Convenția din 2005 a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO) asupra protecției și promovării diversității expresiilor culturale. Părțile urmăresc desfășurarea unui dialog politic periodic în domenii de interes reciproc, inclusiv dezvoltarea industriilor culturale în Republica Moldova și în Regatul Unit. Cooperarea dintre părți promovează dialogul intercultural, inclusiv prin participarea sectorului culturii și a societății civile din Regatul Unit și din Republica Moldova.

ARTICOLUL 112

1. Părțile poartă un dialog periodic și cooperează pentru a promova industria audiovizualului în Europa și pentru a încuraja coproducția în domeniile cinematografiei și televiziunii.

2. Cooperarea ar putea include, printre altele, problema formării jurnaliștilor și a altor profesioniști din domeniul mass-media, precum și sprijinul oferit mass-media, în vederea consolidării independenței, a profesionalismului și a legăturilor acestora cu mass-media din Regatul Unit în conformitate cu standardele europene, inclusiv cu standardele Consiliului Europei și cu Convenția UNESCO din 2005 asupra protecției și promovării diversității expresiilor culturale.

ARTICOLUL 113

Părțile își concentrează cooperarea în mai multe domenii:

(a) cooperarea și schimburile culturale, precum și mobilitatea artei și artiștilor;

(b) dialogul intercultural;

(c) dialogul politic privind politica culturală și cea audiovizuală;

(d) cooperarea în cadrul forurilor internaționale precum UNESCO și Consiliul Europei pentru a dezvolta, printre altele, diversitatea culturală și pentru a conserva și a valorifica patrimoniul cultural și istoric, precum și

(e) cooperarea în domeniul mass-media.

CAPITOLUL 26

COOPERAREA CU SOCIETATEA CIVILĂ

ARTICOLUL 114

Părțile stabilesc un dialog cu privire la cooperarea cu societatea civilă, care vizează următoarele obiective:

(a) consolidarea contactelor și a schimbului de informații și de experiență între toate sectoarele societății civile din Republica Moldova și din Regatul Unit;

(b) asigurarea unei mai bune cunoașteri și înțelegeri a Republicii Moldova, inclusiv a istoriei și culturii acestei țări, în interiorul Regatului Unit, permițând astfel o mai mare sensibilizare a opiniei publice cu privire la oportunitățile și la provocările care pot apărea în relațiile lor viitoare, precum și

(c) asigurarea, în mod reciproc, a unei mai bune cunoașteri și înțelegeri a Regatului Unit în Republica Moldova și îndeosebi în rândul organizațiilor societății civile din Republica Moldova.

ARTICOLUL 115

Părțile promovează dialogul și colaborarea dintre actorii din cadrul societății civile ai celor două părți ca parte integrantă a relațiilor dintre Republica Moldova și Regatul Unit. Obiectivele unui astfel de dialog și ale unei astfel de colabrări sunt următoarele:

(a) asigurarea implicării societății civile în relațiile Republica Moldova - Regatul Unit, în special în ceea ce privește punerea în aplicare a prezentului acord;

(b) sporirea participării societății civile la procesul de luare a deciziilor, îndeosebi prin instituirea unui dialog deschis, transparent și periodic între instituțiile publice, asociațiile reprezentative și societatea civilă;

(c) facilitarea procesului de consolidare a instituțiilor și a organizațiilor societății civile prin diverse mijloace, inclusiv prin sprijinirea unor acțiuni de promovare, prin crearea de rețele informale și formale, prin vizite și ateliere reciproce, îndeosebi în vederea îmbunătățirii cadrului juridic referitor la societatea civilă, precum și

(d) oferirea posibilității reprezentanților societății civile din cele două părți de a se familiariza cu procesele de consultare și dialog între partenerii civili și sociali ai celeilalte părți, în special în vederea integrării suplimentare a societății civile în procesul public de elaborare a politicii din Republica Moldova.

ARTICOLUL 116

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 27

COOPERAREA ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI ȘI PROMOVĂRII DREPTURILOR COPILULUI

ARTICOLUL 117

Părțile convin să coopereze pentru a asigura promovarea drepturilor copilului în conformitate cu legislația și cu normele internaționale, în special Convenția Națiunilor Unite din 1989 privind drepturile copilului, ținând cont de prioritățile identificate în contextul specific al Republicii Moldova, în special pentru categoriile vulnerabile.

ARTICOLUL 118

Această cooperare cuprinde, în special:

(a) prevenirea și combaterea tuturor formelor de exploatare (inclusiv munca prestată de copii), a abuzurilor, a neglijenței și a violenței împotriva copiilor, inclusiv prin dezvoltarea și consolidarea cadrului juridic și instituțional necesar, precum și prin intermediul unor campanii de sensibilizare a opiniei publice în acest domeniu;

(b) îmbunătățirea sistemului de identificare și de asistență oferită copiilor aflați în situații vulnerabile, inclusiv participarea sporită a copiilor la procesele de luare a deciziilor și punerea în aplicare a unor mecanisme eficiente menite să soluționeze plângerile individuale formulate de copii;

(c) schimbul de informații și de cele mai bune practici cu privire la reducerea sărăciei în rândul copiilor, inclusiv cu privire la măsuri care să se axeze pe politici sociale privind bunăstarea copiilor, precum și măsuri menite să promoveze și să faciliteze accesul copiilor la educație;

(d) punerea în aplicare a unor măsuri vizând promovarea drepturilor copilului în cadrul familiei și al instituțiilor, precum și consolidarea capacității părinților și a personalului de îngrijire pentru a asigura dezvoltarea copilului, precum și

(e) aderarea la documentele internaționale relevante, ratificarea și punerea în aplicare a acestora, inclusiv a celor elaborate în cadrul Organizației Națiunilor Unite, al Consiliului Europei și al Conferinței de la Haga privind dreptul internațional privat, cu scopul de a promova și de a proteja drepturile copiilor în conformitate cu cele mai înalte standarde în acest domeniu.

ARTICOLUL 119

Părțile pot menține un dialog regulat cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol.

TITLUL V

COMERȚ ȘI ASPECTE LEGATE DE COMERȚ

CAPITOLUL 1

TRATAMENTUL NAȚIONAL ȘI ACCESUL PE PIAȚĂ AL MĂRFURILOR

SECȚIUNEA 1

DISPOZIȚII COMUNE

ARTICOLUL 120

Obiectiv

Părțile vor continua să instituie progresiv o zonă de liber schimb, pe parcursul unei perioade de tranziție de maximum zece ani de la data de 1 septembrie 2014, în conformitate cu dispozițiile prezentului acord și ale articolului XXIV din Acordul General pentru Tarife și Comerț 1994 (denumit în continuare „GATT 1994").

ARTICOLUL 121

Obiectul și domeniul de aplicare

1. Dispozițiile prezentului capitol se aplică comerțului cu mărfuri ([1]) dintre părți.

2. În sensul prezentului capitol, „originar" înseamnă conform cu regulile de origine prevăzute în Protocolul I la prezentul acord.

([1]) În sensul prezentului acord, „mărfuri" înseamnă produse în sensul GATT 1994, cu excepția cazului în care prezentul acord prevede altfel.

SECȚIUNEA 2

ELIMINAREA TAXELOR VAMALE, A REDEVENȚELOR ȘI A ALTOR IMPUNERI

ARTICOLUL 122

Definiția taxelor vamale

În sensul prezentului capitol, o „taxă vamală" include orice taxă sau impunere de orice tip, instituită pentru importul sau exportul unei mărfi sau legată de aceasta, inclusiv orice formă de suprataxă sau impunere suplimentară, instituită sau legată de un astfel de import sau export. O „taxă vamală" nu include nicio:

(a) impunere echivalentă unei taxe interne aplicate în conformitate cu articolul 129 din prezentul acord;

(b) taxă impusă în conformitate cu capitolul 2 (Măsuri de apărare comercială) de la Titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord; sau

(c) redevență sau altă impunere aplicată în conformitate cu articolul 128 din prezentul acord.

ARTICOLUL 123

Încadrarea mărfurilor

Încadrarea mărfurilor care fac obiectul comerțului între părți este stabilită în conformitate cu Sistemul armonizat de denumire și codificare a mărfurilor din 1983 („SA") în nomenclatura tarifară a Republicii Moldova în temeiul SA 2017 și în nomenclatura tarifară a Regatului Unit în temeiul SA 2017 și în modificările ulterioare ale respectivelor nomenclaturi.

ARTICOLUL 124

Eliminarea taxelor vamale aplicate importurilor

1. Fiecare parte reduce sau elimină taxele vamale aplicate mărfurilor originare din cealaltă parte, în conformitate cu anexa II la prezentul acord.

2. Pentru fiecare marfă, nivelul de bază al taxelor vamale, căruia urmează să i se aplice reduceri și eliminări succesive în conformitate cu alineatul (1) din prezentul articol este cel specificat în anexa II la prezentul acord.

3. Dacă, în orice moment după data intrării în vigoare a prezentului acord, o parte reduce nivelul taxei vamale aplicabile națiunii celei mai favorizate (denumită în continuare „CNF"), taxa respectivă se aplică la nivelul de bază în cazul în care și atâta timp cât aceasta se situează la un nivel inferior nivelului taxei vamale calculat în conformitate cu anexa II la prezentul acord.

4. După intrarea în vigoare a prezentului acord, părțile pot conveni să analizeze posibilitatea de a accelera eliminarea taxelor vamale aplicate schimburilor comerciale între părți și de a lărgi domeniul de aplicare al acestei eliminări. O decizie a Comisiei pentru dialog politic și strategic, reunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, privind accelerarea sau eliminarea unei taxe vamale stabilite pentru o marfă are prioritate asupra oricărui nivel al taxei sau oricărei categorii în etapa eliminării, stabilite în conformitate cu anexa II la prezentul acord.

5. În cursul celui de-al treilea an de la intrarea în vigoare a prezentului acord, părțile evaluează situația, ținând seama de caracteristicile comerțului cu produse agricole între părți, de sensibilitățile specifice ale acestor produse și de evoluția politicii agricole a ambelor părți.

6. Părțile examinează, în cadrul Comisiei pentru dialog politic și strategic reunite în configurația comerț, pe bază de reciprocitate, posibilitățile de a-și acorda reciproc concesii suplimentare, în vederea îmbunătățirii liberalizării schimburilor comerciale cu produse agricole, în special celor care fac obiectul contingentelor tarifare.

ARTICOLUL 125

Mecanismul de prevenire a eludării contingentelor tarifare pentru produsele agricole și produsele agricole transformate

1. Produsele enumerate în anexa II-C la prezentul acord sunt supuse mecanismului de prevenire a eludării. Volumul mediu anual al importurilor din Republica Moldova în Regatul Unit pentru fiecare categorie de produse dintre cele menționate anterior este prevăzut în anexa II-C la prezentul acord.

2. Atunci când volumul importurilor uneia sau mai multora dintre categoriile de produse menționate la alineatul (1) din prezentul articol atinge 70 % din volumul indicat în anexa II-C în orice an dat, de la data de 1 ianuarie a anului respectiv, Regatul Unit informează Republica Moldova cu privire la volumul importurilor produsului (produselor) în cauză. În urma acestei informări și în termen de 14 de zile calendaristice de la data la care volumul importurilor uneia sau mai multora dintre categoriile de produse menționate la alineatul (1) din prezentul articol atinge 80 % din volumul indicat în anexa II-C la prezentul acord, Republica Moldova prezintă Regatului Unit o justificare temeinică a creșterii importurilor. Dacă aceste importuri ating 100 % din volumul indicat în anexa II-C la prezentul acord și în absența unei justificări temeinice din partea Republicii Moldova, Regatul Unit poate suspenda temporar tratamentul preferențial aplicat pentru produsele în cauză.

Suspendarea se aplică pentru o perioadă de șase luni și produce efecte de la data publicării deciziei de suspendare a tratamentului preferențial. La momentul intrării în vigoare a acestui acord, Regatul Unit va transmite către Republica Moldova detalii privind mijloacele de publicare folosite de Regatul Unit. Mijloacele de publicare folosite de Regatul Unit vor putea fi accesate direct, pe cale electronică și gratuit, prin intermediul unui singur punct de acces la internet.

3. Regatul Unit notifică Republicii Moldova, fără întârzieri nejustificate, toate suspendările temporare adoptate în temeiul alineatului (2).

4. O suspendare temporară poate fi anulată de Regatul Unit înainte de expirarea termenului de șase luni de la intrarea sa în vigoare în cazul în care Republica Moldova furnizează dovezi în cadrul Comisiei pentru dialog politic și strategic, reunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, că volumul categoriei respective de produse, importate excedentar față de volumul menționat în anexa II-C la prezentul acord, este rezultatul unei modificări a nivelului de producție și a capacității de export a Republicii Moldova pentru produsul (produsele) în cauză.

5. Anexa II-C la prezentul acord poate fi modificată, iar volumele pot fi modificate cu acordul comun al Regatului Unit și al Republicii Moldova în cadrul Comisiei pentru dialog politic și strategic reunit în configurația comerț, la cererea Republicii Moldova, pentru a reflecta modificările survenite în nivelul de producție și în capacitatea de export ale Republicii Moldova pentru produsul (produsele) în cauză.

ARTICOLUL 126

Statu-quo

Niciuna dintre părți nu poate mări nivelul existent al unei taxe vamale sau adopta noi taxe vamale cu privire la o marfă originară din cealaltă parte. Acest lucru nu împiedică o parte:

(a) să majoreze nivelul unei taxe vamale până la nivelul stabilit în anexa I, în urma unei reduceri unilaterale sau

(b) să mențină sau să majoreze nivelul unei taxe vamale, cu autorizația Organului de soluționare a litigiilor (OSL) al OMC.

ARTICOLUL 127

Taxele vamale aplicate exporturilor

Nicio parte nu adoptă sau nu menține vreo taxă sau vreun impozit, cu excepția taxelor interne aplicate în conformitate cu articolul 129 din prezentul acord sau în legătură cu exportul de mărfuri către teritoriul celeilalte părți.

ARTICOLUL 128

Redevențe și alte impuneri

Fiecare parte se asigură, în conformitate cu articolul VIII din GATT 1994 și cu notele interpretative ale acestuia, că toate redevențele și impunerile de orice natură, altele decât taxele vamale sau alte măsuri menționate la articolul 124 din prezentul acord, impuse pentru sau în legătură cu importul sau exportul mărfurilor, se limitează ca valoare la costul aproximativ al serviciilor oferite și nu reprezintă un mijloc indirect de protecție pentru mărfurile naționale sau o impozitare a importurilor sau exporturilor în scopuri fiscale.

SECȚIUNEA 3

MĂSURI NETARIFARE

ARTICOLUL 129

Tratament național

Fiecare parte acordă tratament național mărfurilor celeilalte părți, în conformitate cu articolul III din GATT 1994, inclusiv cu notele interpretative ale acestuia. În acest scop, articolul III din GATT 1994 și notele interpretative ale acestuia sunt integrate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta.

ARTICOLUL 130

Restricții la import și la export

Nicio parte nu adoptă și nu menține interdicții sau restricții la importul oricărei mărfi provenind din cealaltă parte sau la exportul ori vânzarea oricărei mărfi destinate teritoriului celeilalte părți, cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord sau în conformitate cu articolul XI din GATT 1994 și cu notele interpretative ale acestuia. În acest scop, articolul XI din GATT 1994 și notele interpretative ale acestuia sunt integrate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta.

SECȚIUNEA 4

DISPOZIȚII SPECIFICE REFERITOARE LA MĂRFURI

ARTICOLUL 131

Excepții generale

1. Nicio dispoziție din prezentul capitol nu se interpretează ca împiedicând adoptarea sau asigurarea respectării, de către oricare dintre părți, a unor măsuri în conformitate cu articolele XX și XXI din GATT 1994, precum și cu oricare dintre notele interpretative la articolele respective din GATT 1994, care sunt încorporate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta.

2. Părțile înțeleg că, înainte de a lua orice măsură pentru care este posibil să se ceară o justificare în temeiul articolului XX literele (i) și (j) din GATT 1994, orice parte care intenționează să ia o astfel de măsură furnizează celeilalte părți toate informațiile relevante și încearcă să găsească o soluție reciproc acceptabilă. În cazul în care nu se ajunge la un acord în termen de 30 de zile de la furnizarea acestor informații, partea poate aplica măsuri cu privire la marfa în cauză, în temeiul prezentului alineat. Atunci când împrejurări excepționale și critice necesită o acțiune imediată și fac imposibilă informarea sau examinarea prealabilă, partea care intenționează să ia măsuri poate să aplice imediat măsurile asigurătorii necesare în situația dată și informează imediat cealaltă parte cu privire la acestea.

SECȚIUNEA 5

COOPERAREA ADMINISTRATIVĂ ȘI COORDONAREA CU ALTE ȚĂRI

ARTICOLUL 132

Dispoziții speciale privind cooperarea administrativă

1. Părțile convin asupra caracterului esențial al cooperării administrative și al asistenței pentru punerea în aplicare și controlul tratamentului preferențial acordat în temeiul prezentului capitol și își reafirmă angajamentul de a combate neregulile și frauda în domeniul vamal și în domeniile conexe.

2. Atunci când una dintre părți a constatat, în sensul prezentului capitol, pe baza unor informații obiective, lipsa cooperării administrative sau a asistenței și/sau nereguli sau cazuri de fraudă ale celeilalte părți, partea în cauză poate suspenda temporar tratamentul preferențial aplicat produsului (produselor) în cauză în conformitate cu prezentul articol și, în special, procedura prevăzută la alineatul (5).

3. În sensul prezentului articol, lipsa cooperării/asistenței administrative înseamnă, între altele:

(a) nerespectarea repetată a obligațiilor de a verifica originea mărfii (mărfurilor) în cauză;

(b) refuzul repetat sau întârzierea nejustificată în a efectua verificări ulterioare ale dovezii originii și/sau în a comunica rezultatele acestora;

(c) refuzul repetat sau întârzierea nejustificată în obținerea autorizației de efectuare a inspecțiilor pentru verificarea autenticității documentelor sau a acurateței informațiilor relevante pentru acordarea tratamentului preferențial respectiv.

4. În sensul prezentului articol, pot fi constatate nereguli sau fraudă, printre altele, atunci când are loc o creștere rapidă, fără o explicație satisfăcătoare, a volumului importurilor de mărfuri peste nivelul obișnuit al capacității de producție și de export a celeilalte părți, corelată cu informații obiective privind nereguli sau fraudă.

5. Aplicarea unei suspendări temporare are loc în următoarele condiții:

(a) partea care a constatat, pe baza unor informații obiective, lipsa cooperării administrative sau a asistenței și/sau nereguli sau fraudă comunică, fără întârzieri nejustificate, constatările sale, împreună cu informațiile obiective respective, Comisiei pentru dialog politic și strategic, reunit în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, și lansează consultări în cadrul Comisiei respective, pe baza tuturor

informațiilor relevante și a constatărilor obiective, în vederea găsirii unei soluții acceptabile pentru ambele părți;

(b) în cazul în care părțile au avut consultări în cadrul Comisiei menționate anterior, dar nu au convenit asupra unei soluții acceptabile în termen de trei luni de la data notificării, partea în cauză poate suspenda temporar tratamentul preferențial acordat mărfii sau mărfurilor în cauză. Suspendările temporare se notifică fără întârzieri nejustificate Comisiei pentru dialog politic și strategic reunite în configurația comerț;

(c) suspendările temporare efectuate în temeiul prezentului articol se limitează la ceea ce este necesar pentru a proteja interesele financiare ale părții în cauză. Acestea nu depășesc o perioadă de șase luni, care poate fi reînnoită dacă până la data expirării sale nu s-a produs nicio schimbare a condițiilor care au condus la suspendarea inițială. Aceste suspendări fac obiectul unor consultări periodice în cadrul Comisiei pentru dialog politic și strategic, reunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3), în special pentru a li se pune capăt de îndată ce condițiile de aplicare a acestora încetează să mai existe.

6. Fiecare parte publică toate avizele către importatori referitoare la orice notificare menționată la alineatul (5) litera (a), orice decizie menționată la alineatul (5) litera (b), precum și orice prelungire sau încetare menționată la alineatul (5) litera (c), în conformitate cu procedurile sale interne.

ARTICOLUL 133

Gestionarea erorilor administrative

În cazul unei erori comise de către autoritățile competente în gestionarea adecvată a sistemului preferențial la export și, în special, în aplicarea dispozițiilor prevăzute în Protocolul I la prezentul acord cu privire la definiția dată noțiunii de „produse originare" și la metodele de cooperare administrativă, atunci când această eroare are consecințe în ceea ce privește taxele vamale la import, partea care suportă aceste consecințe poate solicita Comisiei pentru dialog politic și strategic, reunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) al prezentului acord, să examineze posibilitatea de a adopta toate măsurile care se impun pentru remedierea situației.

ARTICOLUL 134

Acorduri cu alte țări

1. Prezentul acord nu împiedică menținerea sau instituirea unor uniuni vamale, a altor zone de liber schimb sau a unor regimuri privind traficul de frontieră, în măsura în care acestea nu contravin regimului comercial prevăzut de prezentul acord.

2. Părțile se consultă în cadrul Comisiei pentru dialog politic și strategic, reunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3), cu privire la acordurile prin care se instituie uniuni vamale, alte zone de liber schimb sau regimuri privind traficul de frontieră și, după caz, cu privire la orice alte aspecte majore legate de politicile lor comerciale cu țările terțe.

CAPITOLUL 2

MĂSURI DE APĂRARE COMERCIALĂ

SECȚIUNEA 1

MĂSURI DE SALVGARDARE GLOBALE

ARTICOLUL 135

Dispoziții generale

1. Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile care le revin în temeiul articolului XIX din GATT 1994 și al Acordului privind măsurile de salvgardare, cuprins în anexa 1A la Acordul de instituire a Organizației Mondiale a Comerțului („Acordul OMC") („Acordul privind măsurile de salvgardare"), și al articolului 5 din Acordul privind agricultura, cuprins în anexa 1A la Acordul OMC („Acordul privind agricultura").

2. Regulile de origine preferențiale stabilite în capitolul 1 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor) de la titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord nu se aplică prezentei secțiuni.

3. Dispozițiile prezentei secțiuni nu se aplică în cazul capitolului 14 (Soluționarea diferendelor) de la titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord.

ARTICOLUL 136

Transparență

1. Partea care inițiază o anchetă de salvgardare notifică celeilalte părți această măsură, cu condiția ca aceasta din urmă să aibă un interes economic substanțial în chestiune.

2. Fără a aduce atingere articolului 135 din prezentul acord, la cererea celeilalte părți, partea care deschide o anchetă de salvgardare și intenționează să aplice măsuri de salvgardare furnizează imediat o notificare scrisă *ad hoc* cu toate informațiile pertinente care conduc la deschiderea unei anchete de salvgardare și la impunerea unor măsuri de salvgardare, inclusiv, după caz, cu informațiile referitoare la inițierea unei anchete de salvgardare, la concluziile provizorii și definitive ale anchetei, și oferă celeilalte părți posibilitatea de a purta consultări.

3. În sensul prezentului articol, se consideră că o parte are un interes economic substanțial atunci când figurează printre primii cinci furnizori ai produsului importat în cursul ultimilor trei ani, ca volum sau valoare absolută.

ARTICOLUL 137

Aplicarea măsurilor

1. Atunci când impun măsuri de salvgardare, părțile depun eforturi pentru a le impune în așa fel încât să afecteze cât mai puțin comerțul lor bilateral.

2. În sensul alineatului (1), dacă una dintre părți consideră că sunt îndeplinite cerințele legale pentru impunerea unor măsuri de salvgardare definitive și intenționează să aplice astfel de măsuri, partea respectivă notifică celeilalte părți acest lucru și îi oferă acesteia posibilitatea desfășurării unor consultări bilaterale. Dacă nu se ajunge la nici o soluție satisfăcătoare în termen de 30 de zile de la notificare, partea importatoare poate să adopte măsurile necesare pentru a remedia problema.

SECȚIUNEA 2

MĂSURI ANTIDUMPING ȘI MĂSURI COMPENSATORII

ARTICOLUL 138

Dispoziții generale

1. Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile care le revin în temeiul articolului VI din GATT 1994, al Acordului privind punerea în aplicare a articolului VI din GATT 1994, cuprins în anexa 1A la Acordul OMC (denumit în continuare „Acordul antidumping"), și al Acordului privind subvențiile și măsurile compensatorii, cuprins în anexa 1A la Acordul OMC (denumit în continuare „Acordul SMC").

2. Regulile de origine preferențiale stabilite în capitolul 1 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor) de la titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord nu se aplică prezentei secțiuni.

3. Dispozițiile prezentei secțiuni nu se aplică în cazul capitolului 14 (Soluționarea diferendelor) de la titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord.

ARTICOLUL 139

Transparență

1. Părțile convin că măsurile antidumping și măsurile compensatorii ar trebui utilizate asigurându-se conformitatea deplină cu cerințele Acordului antidumping și, respectiv, ale Acordului SMC și ar trebui să se bazeze pe un sistem corect și transparent.

2. Părțile garantează, imediat după instituirea unor măsuri provizorii și înainte de luarea unei decizii finale, comunicarea completă și coerentă a tuturor faptelor și considerațiilor esențiale care stau la baza deciziei de aplicare a măsurilor, fără a aduce atingere articolului 6 alineatul (5) din Acordul antidumping și articolului 12 alineatul (4) din Acordul SMC. Comunicările se efectuează în scris și acordă părților interesate timp suficient pentru a-și formula observațiile.

3. Cu condiția să nu întârzie în mod inutil desfășurarea anchetei, fiecărei părți interesate i se acordă posibilitatea de a fi audiată, cu scopul de a-și exprima punctul de vedere în cadrul anchetelor în materie de măsuri antidumping sau anti-subvenții.

ARTICOLUL 140

Luarea în calcul a intereselor publice

Măsurile antidumping sau compensatorii nu pot fi aplicate de o parte în cazul în care, pe baza informațiilor disponibile în cursul anchetei, se poate concluziona în mod clar că aplicarea unor astfel de măsuri nu este în interesul public. Stabilirea interesului public se bazează pe examinarea tuturor diverselor interese luate în ansamblu, inclusiv a intereselor întreprinderilor naționale și ale utilizatorilor, ale consumatorilor și ale importatorilor, în măsura în care aceștia au furnizat informații relevante autorităților responsabile cu ancheta.

ARTICOLUL 141

Regula taxei celei mai mici

În cazul în care o parte decide să instituie o măsură antidumping sau o măsură compensatorie provizorie sau definitivă, valoarea taxei respective nu poate să depășească marja de dumping sau valoarea totală a subvențiilor care fac obiectul unor măsuri compensatorii, ci trebuie să fie inferioară marjei de dumping sau valorii totale a subvențiilor care fac obiectul unor măsuri compensatorii, în cazul în care această taxă mai mică ar fi suficientă pentru a remedia prejudiciul adus industriei naționale.

SECȚIUNEA 3

MĂSURI DE SALVGARDARE BILATERALE

ARTICOLUL 142

Aplicarea unei măsuri de salvgardare bilaterale

1. În cazul în care, ca urmare a reducerii sau a eliminării unei taxe vamale în temeiul prezentului acord, mărfurile provenite de la una dintre părți sunt importate pe teritoriul celeilalte părți în cantități atât de mari, în termeni absoluți sau relativi, prin raportarea la producția internă, și în astfel de condiții încât să provoace sau să riște să provoace un prejudiciu grav industriei interne care produce mărfuri similare sau aflate în concurență directă, partea importatoare poate adopta măsurile prevăzute la alineatul (2), în conformitate cu condițiile și procedurile stabilite în prezenta secțiune.

2. Partea importatoare poate lua o măsură de salvgardare bilaterală care:

(a) suspendă reducerea suplimentară a nivelului taxei vamale aplicate mărfii în cauză prevăzut de prezentul acord sau

(b) mărește nivelul taxei vamale aplicate mărfii, astfel încât aceasta să nu depășească valoarea cea mai mică dintre:

(i) taxa vamală CNF aplicată mărfii în cauză la data adoptării măsurii sau

(ii) nivelul de bază al taxei vamale, specificat în calendarele din anexa II, în temeiul articolului 124 din prezentul acord.

ARTICOLUL 143

Condiții și restricții

1. O parte care inițiază o anchetă în sensul alineatului (2) notifică acest lucru celeilalte părți în scris și o consultă pe aceasta cât mai curând posibil înainte de aplicarea unei măsuri de salvgardare bilaterală, astfel încât să analizeze informațiile rezultate din anchetă și să schimbe opinii cu privire la măsură.

2. O parte nu aplică măsuri de salvgardare bilaterale decât în urma unei anchete conduse de autoritățile sale competente în conformitate cu articolul 3 și cu articolul 4 alineatul (2) litera (c) din Acordul privind măsurile de salvgardare. În acest scop, articolul 3 și articolul 4 alineatul (2) litera (c) din Acordul privind măsurile de salvgardare sunt încorporate în prezentul acord și devin, *mutatis mutandis*, parte integrantă a acestuia.

3. Atunci când efectuează ancheta descrisă la alineatul (2) din prezentul articol, partea respectă cerințele enunțate la articolul 4 alineatul (2) litera (a) din Acordul privind măsurile de salvgardare. În acest scop, articolul 4 alineatul (2) litera (a) din Acordul privind măsurile de salvgardare este încorporat în prezentul acord și devine, *mutatis mutandis*, parte integrantă a acestuia.

4. Fiecare parte se asigură că autoritățile sale competente finalizează orice anchetă descrisă la alineatul (2) în termen de un an de la data deschiderii sale.

5. Niciuna dintre părți nu poate aplica o măsură de salvgardare bilaterală:

(a) decât în măsura în care acest lucru poate fi necesar pentru a preveni sau remedia un prejudiciu grav și pentru a facilita adaptarea industriei interne;

(b) pentru o perioadă de mai mult de doi ani. Cu toate acestea, perioada respectivă poate fi prelungită cu cel mult doi ani în cazul în care autoritățile competente ale părții importatoare decid, în conformitate cu procedurile enunțate în prezentul articol, că măsura continuă să fie necesară pentru a preveni sau remedia un prejudiciu grav și pentru a facilita adaptarea industriei interne și că există dovezi că industria se adaptează, cu condiția ca perioada totală de aplicare a unei măsuri de salvgardare, incluzând perioada de aplicare inițială și orice prelungire a acesteia, să nu depășească patru ani;

(c) după expirarea perioadei de tranziție sau

(d) cu privire la același produs, în același timp cu o măsură aplicată în temeiul articolului XIX din GATT 1994 și al Acordului privind măsurile de salvgardare.

6. Atunci când o parte pune capăt unei măsuri de salvgardare bilaterale, nivelul taxei vamale este nivelul care ar fi fost aplicat, în conformitate cu calendarul acesteia prevăzut în anexa II la prezentul acord, în cazul în care măsura nu ar fi fost luată.

ARTICOLUL 144

Măsuri provizorii

În circumstanțe critice în care o întârziere ar antrena un prejudiciu dificil de reparat, o parte poate aplica o măsură de salvgardare bilaterală cu titlu provizoriu, în urma unei constatări preliminare a existenței unor dovezi clare că importurile unui produs provenit din cealaltă parte au crescut ca urmare a reducerii sau a eliminării unei taxe vamale în temeiul prezentului acord și că aceste importuri produc sau amenință să producă un prejudiciu grav industriei naționale. Durata oricărei măsuri provizorii nu poate depăși 200 de zile, timp în care partea trebuie să îndeplinească cerințele prevăzute la articolul 143 alineatele (2) și (3) din prezentul acord. Partea rambursează în cel mai scurt timp orice taxă plătită în plus față de nivelul taxei vamale prevăzut în anexa II la prezentul acord, dacă ancheta menționată la articolul 143 alineatul (2) din prezentul acord nu duce la concluzia că cerințele articolului 142 din prezentul acord au fost îndeplinite. Durata aplicării oricăror măsuri provizorii este inclusă în perioada prevăzută la articolul 143 alineatul (5) litera (b) din prezentul acord.

ARTICOLUL 145

Compensații

1. O parte care aplică o măsură de salvgardare bilaterală se consultă cu cealaltă parte în scopul de a stabili de comun acord o compensație adecvată de liberalizare a comerțului, sub formă de concesii care să aibă efecte comerciale substanțial echivalente sau echivalente cu valoarea taxelor suplimentare preconizate să rezulte din măsura de salvgardare. Partea în cauză oferă posibilitatea unor astfel de consultări în termen de cel mult 30 de zile de la aplicarea măsurii de salvgardare bilaterale.

2. Dacă consultările inițiate în temeiul alineatului (1) nu permit părților să ajungă la un acord privind o compensație adecvată de liberalizare a comerțului în termen de 30 de zile de la începerea consultărilor, partea ale cărei mărfuri fac obiectul măsurii de salvgardare poate să suspende aplicarea concesiilor substanțial echivalente în ceea ce privește partea care aplică măsura de salvgardare.

3. Dreptul de suspendare prevăzut la alineatul (2) nu se exercită în primele 24 de luni de aplicare a măsurii de salvgardare bilaterale, cu condiția ca această măsură de salvgardare să fie luată în conformitate cu dispozițiile prezentului acord.

ARTICOLUL 146

Definiții

În sensul prezentei secțiuni:

(a) „prejudiciu grav" și „amenințarea cu producerea unui prejudiciu grav" se interpretează în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) literele (a) și (b) din Acordul privind măsurile de salvgardare. În acest scop, articolul 4 alineatul (1) literele (a) și (b) din Acordul privind măsurile de salvgardare este încorporat în prezentul acord și devine, *mutatis mutandis*, parte integrantă a acestuia și

(b) „perioadă de tranziție" înseamnă o perioadă de 10 ani de la data de 1 septembrie 2014.

CAPITOLUL 3

BARIERE TEHNICE ÎN CALEA COMERȚULUI, STANDARDIZARE, METROLOGIE, ACREDITARE ȘI EVALUAREA CONFORMITĂȚII

ARTICOLUL 147

Domeniu de aplicare și definiții

1. Prezentul capitol se aplică elaborării, adoptării și aplicării standardelor, reglementărilor tehnice și procedurilor de evaluare a conformității definite în Acordul privind barierele tehnice în calea comerțului prevăzut în anexa 1A la Acordul OMC (denumit în continuare „Acordul BTC") care poate afecta comerțul cu mărfuri între părți.

2. Fără a aduce atingere alineatului (1) din prezentul articol, prezentul capitol nu se aplică măsurilor sanitare și fitosanitare definite în anexa A la Acordul privind aplicarea măsurilor sanitare și fitosanitare prevăzut în anexa 1A la Acordul OMC (denumit în continuare „Acordul SPS") și nici specificațiilor în materie de achiziții elaborate de autoritățile publice pentru propriile lor nevoi de producție sau de consum.

3. În sensul prezentului capitol, se aplică definițiile din anexa 1 la Acordul BTC.

ARTICOLUL 148

Reafirmarea Acordului BTC

Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile reciproce care le revin în temeiul Acordului BTC, care este inclus în prezentul acord și face parte integrantă din acesta.

ARTICOLUL 149

Cooperarea tehnică

1. Părțile își consolidează cooperarea în domeniul standardelor, al reglementărilor tehnice, al metrologiei, al supravegherii pieței, al acreditării și al procedurilor de evaluare a conformității, în vederea îmbunătățirii înțelegerii reciproce a sistemelor lor și pentru facilitarea accesului pe propriile piețe. În acest scop, ele pot institui dialoguri în materie de reglementare, atât la nivel orizontal, cât și la nivel sectorial.

2. În cadrul cooperării lor, părțile urmăresc să identifice, să elaboreze și să promoveze inițiative de facilitare a comerțului, care pot include următoarele, fără a se limita la acestea:

(a) consolidarea cooperării în materie de reglementare prin schimbul de date și experiență, precum și prin cooperare științifică și tehnică în vederea îmbunătățirii calității reglementărilor tehnice, a standardelor, a supravegherii piețelor, a evaluării conformității și a acreditării, precum și în vederea utilizării eficiente a resurselor de reglementare;

(b) promovarea și încurajarea cooperării între organizațiile lor respective, publice sau private, cu responsabilități în domeniul metrologiei, al standardizării, al supravegherii piețelor, al evaluării conformității și al acreditării;

(c) stimularea dezvoltării unor infrastructuri de calitate pentru standardizare, metrologie, acreditare, evaluarea conformității și sistemul de supraveghere a piețelor în Republica Moldova;

(d) promovarea participării Republicii Moldova la lucrările organizațiilor europene relevante din Regatul Unit;

(e) căutarea unor soluții la barierele tehnice care ar putea să apară în calea comerțului și

(f) coordonarea pozițiilor lor în cadrul organizațiilor comerciale și de reglementare internaționale, cum ar fi OMC și Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite (denumită în continuare „CEE-ONU").

ARTICOLUL 150

Reglementări tehnice, standarde și evaluarea conformității

În continuarea eforturilor relevante, Republica Moldova:

(a) efectuează reformele administrative și instituționale care sunt necesare pentru a asigura sistemul eficient și transparent necesar pentru punerea în aplicare a prezentului capitol; și

(b) se asigură că organismele sale naționale relevante participă în cadrul organizațiilor europene și internaționale în materie de standardizare, metrologie legală și fundamentală și evaluare a conformității, inclusiv în materie de acreditare, în conformitate cu domeniile respective de activitate ale acestor organisme și cu statutul lor de membru în cadrul organizațiilor respective.

ARTICOLUL 151

Acordul privind evaluarea conformității și acceptarea produselor industriale (ECA)

Părțile convin, în ultimă instanță, să adauge un Acord privind evaluarea conformității și acceptarea produselor industriale (Acord privind ECA) ca protocol la prezentul acord, acesta urmând să acopere sectoarele convenite de părți.

ARTICOLUL 152

Marcare și etichetare

1. Fără a aduce atingere dispozițiilor articolelor 150 și 151 din prezentul acord, în ceea ce privește reglementările tehnice legate de cerințele de etichetare și de marcare, părțile reafirmă principiile enunțate în capitolul 2.2 din Acordul BTC, conform cărora aceste cerințe nu sunt elaborate, adoptate sau aplicate cu scopul sau cu rezultatul de a crea obstacole inutile în calea comerțului internațional. În acest scop, aceste cerințe de etichetare sau de marcare nu restrâng comerțul mai mult decât este necesar în vederea atingerii unui obiectiv legitim, ținând seama de riscurile pe care le-ar antrena neîndeplinirea acestor cerințe.

2. În ceea ce privește în special marcarea sau etichetarea obligatorie, părțile convin:

(a) să depună eforturi în scopul de a reduce, la minimum necesitățile în materie de marcare sau de etichetare, cu excepția cazului în care acest lucru este necesar pentru protejarea sănătății, a securității sau a mediului ori pentru alte scopuri de politică publică rezonabile și

(b) să își păstreze dreptul de a impune obligația ca informațiile care figurează pe etichete sau marcaje să fie redactate într-o anumită limbă.

CAPITOLUL 4

MĂSURI SANITARE ȘI FITOSANITARE

ARTICOLUL 153

Obiectiv

1. Obiectivul prezentului capitol este de a facilita comerțul cu mărfurile care fac obiectul măsurilor sanitare și fitosanitare (măsuri SPS) aplicate de părți, protejând totodată viața și sănătatea oamenilor, a animalelor și a plantelor prin următoarele măsuri:

(a) asigurarea unei transparențe totale cu privire la măsurile aplicabile comerțului, astfel cum sunt enumerate în anexa III la prezentul acord;

(b) recunoașterea stării de sănătate a plantelor și a animalelor de pe teritoriul părților și aplicarea principiului regionalizării;

(c) instituirea unui mecanism de recunoaștere a echivalenței măsurilor, menținut de o parte și enumerat în anexa III la prezentul acord;

(d) continuarea punerii în aplicare a Acordului SPS;

(e) instituirea de mecanisme și proceduri pentru facilitarea comerțului și

(f) îmbunătățirea comunicării și a cooperării între părți cu privire la măsurile enumerate în anexa III la prezentul acord.

2. Scopul prezentului capitol este ca părțile să ajungă la o înțelegere comună în ceea ce privește standardele de bunăstare a animalelor.

ARTICOLUL 154

Obligații multilaterale

Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile care le revin în temeiul acordurilor OMC, în special în temeiul Acordului SPS.

ARTICOLUL 155

Domeniu de aplicare

Prezentul capitol se aplică tuturor măsurilor sanitare și fitosanitare ale unei părți, care pot să aibă, direct sau indirect, un impact asupra schimburilor comerciale între părți, inclusiv asupra măsurilor enumerate în anexa III la prezentul acord.

ARTICOLUL 156

Definiții

În sensul prezentului capitol, se aplică următoarele definiții:

1. „măsuri sanitare și fitosanitare" (măsuri SPS) înseamnă măsuri, astfel cum sunt definite la punctul 1 din anexa A la Acordul SPS;

2. „animale" înseamnă animale, astfel cum sunt definite în Codul sanitar pentru animale terestre sau în Codul sanitar pentru animale acvatice al Organizației Mondiale pentru Sănătatea Animalelor (denumită în continuare „OIE");

3. „produse de origine animală" înseamnă produse de origine animală, inclusiv produse obținute din animale acvatice, astfel cum sunt definite în Codul sanitar pentru animale acvatice al OIE;

4. „subproduse de origine animală nedestinate consumului uman" înseamnă produsele de origine animală enumerate în partea 2 (II) a anexei III-A la prezentul acord;

5. „plante" înseamnă plante vii și anumite părți vii ale acestora, inclusiv semințele:

(a) fructe, din punct de vedere botanic, altele decât cele conservate prin congelare;

(b) legume, altele decât cele conservate prin congelare;

(c) tuberculi, cormi, bulbi, rizomi;

(d) flori tăiate;

(e) ramuri cu frunze;

(f) copaci tăiați care își păstrează foliajul;

(g) culturi de țesuturi de plante;

(h) frunze, foliaj;

(i) polen viu și

(j) scutișor, butaș, altoi.

6. „produse vegetale" înseamnă produse de origine vegetală, netransformate sau care au fost supuse unui proces de preparare simplu, în măsura în care nu sunt plante, prevăzute în partea 3 a anexei III-A la prezentul acord;

7. „semințe" înseamnă semințe din punct de vedere botanic, destinate plantării;

8. „dăunători" sau „organisme dăunătoare" înseamnă orice specie, sușă sau biotip aparținând regnului vegetal sau animal sau orice agent patogen cu acțiune nocivă asupra plantelor sau a produselor vegetale;

9. „boală a animalelor" înseamnă o manifestare clinică sau patologică a unei infecții la animale;

10. „boală în sectorul acvaculturii" înseamnă o infecție cu sau fără manifestări clinice, legată de prezența unuia sau a mai multor agenți etiologici ai bolilor, menționați în Codul sanitar pentru animale acvatice al OIE;

11. „infecție la animale" desemnează situația în care animalele sunt expuse unui agent infecțios cu sau fără manifestările clinice sau patologice ale unei infecții;

12. „standarde de bunăstare a animalelor" înseamnă standarde pentru protecția animalelor elaborate și aplicate de către părți și, după caz, conforme cu standardele OIE;

13. „nivel corespunzător" al protecției sanitare și fitosanitare desemnează nivelul corespunzător al protecției sanitare și fitosanitare, definit la punctul 5 din anexa A la Acordul SPS;

14. „regiune" înseamnă, cu privire la sănătatea animală, o zonă sau o regiune, astfel cum este definită în Codul sanitar pentru animale terestre al OIE, iar în ceea ce privește acvacultura, o zonă astfel cum este definită în Codul sanitar pentru animale acvatice al OIE;

15. „zonă indemnă de dăunători" înseamnă o zonă în care un anumit dăunător nu este prezent, în lumina dovezilor științifice, și în care, după caz, această situație este oficial menținută;

16. „regionalizare" desemnează conceptul de regionalizare descris la articolul 6 din Acordul SPS;

17. „transport" înseamnă un număr de animale vii sau o cantitate de produse de origine animală de același tip, descrise în același certificat sau document, trimise cu același mijloc de transport, transportate de un singur transportator și provenind de la aceeași parte exportatoare sau din aceeași regiune/aceleași regiuni ale părții respective. Un transport de animale poate fi compus dintr-unul sau mai multe loturi; un transport de produse de origine animală poate fi compus dintr-unul sau mai multe mărfuri sau loturi;

18. „transport de plante sau produse vegetale" înseamnă o cantitate de plante, produse vegetale și/sau alte articole mutate de pe teritoriul unei părți pe teritoriul celeilalte părți și care fac obiectul, atunci când este necesar, unui singur certificat fitosanitar. Un transport poate să conțină mai multe mărfuri sau loturi;

19. „lot" înseamnă un ansamblu de unități din aceeași marfă, identificabil datorită omogenității compoziției și originii sale, și care face parte dintr-un transport;

20. „echivalență în scopuri comerciale" („echivalență") desemnează situația în care partea importatoare acceptă măsurile părții exportatoare enumerate în anexa III la prezentul acord ca fiind echivalente, chiar dacă aceste măsuri diferă de propriile ei măsuri, dacă partea exportatoare demonstrează în mod obiectiv părții importatoare că măsurile sale asigură nivelul corespunzător de protecție sanitară și fitosanitară sau nivelul acceptabil de risc al părții importatoare;

21. „sector" înseamnă structura de producție și de comerț pentru un produs sau o categorie de produse aparținând unei părți;

22. „subsector" înseamnă o parte bine definită și controlată a unui sector;

23. „marfă" înseamnă produsele sau obiectele transportate în scopuri comerciale, inclusiv cele menționate la punctele 2-7;

24. „autorizație de import specifică" înseamnă o autorizație prealabilă oficială, acordată de autoritățile competente ale părții importatoare, adresată unui importator, care constituie o condiție pentru importul unui singur transport sau al mai multor transporturi ale unei mărfi de la partea exportatoare, în sensul prezentului capitol;

25. „zile lucrătoare" înseamnă zilele săptămânii, cu excepția zilelor de duminică, sâmbătă și a sărbătorilor publice ale uneia dintre părți;

26. „inspecție" înseamnă examinarea oricărui aspect al hranei pentru animale, al produselor alimentare, al sănătății animale și al bunăstării animalelor, pentru a verifica dacă acest(e) aspect(e) respectă cerințele legale ale legislației în domeniul alimentar și normele de sănătate animală și de bunăstare a animalelor;

27. „inspecție fitosanitară" înseamnă un examen vizual oficial al plantelor, al produselor vegetale și al altor obiecte reglementate pentru a se stabili dacă există dăunători și/sau a se constata respectarea reglementărilor în domeniul fitosanitar;

28. „verificare" înseamnă controlul îndeplinirii cerințelor specifice indicate, prin examinarea și analizarea probelor obiective.

ARTICOLUL 157

Autoritățile competente

Părțile se informează reciproc cu privire la structura, organizarea și împărțirea competențelor autorităților lor competente în cadrul primei reuniuni a Subcomitetului pentru măsuri sanitare și fitosanitare (denumit în continuare „Subcomitetul SPS") menționat la articolul 167 din prezentul acord. Părțile se informează reciproc cu privire la orice schimbare a structurii, a organizării și a împărțirii competențelor, inclusiv a punctelor de contact, referitoare la autoritățile competente respective.

ARTICOLUL 158

Recunoașterea, în scopuri comerciale, a stării de sănătate a animalelor și a situației dăunătorilor, precum și a condițiilor regionale

Recunoașterea situației bolilor animalelor, a infecțiilor la animale sau la dăunători

1. În ceea ce privește bolile animalelor și infecțiile la animale (inclusiv zoonoza), se aplică următoarele dispoziții:

(a) partea importatoare recunoaște, în scopuri comerciale, starea de sănătate a animalelor părții exportatoare sau a regiunilor acesteia, stabilită în conformitate cu partea A din anexa V la prezentul acord, în ceea ce privește bolile animalelor menționate în anexa IV-A la prezentul acord;

(b) în cazul în care o parte consideră că pe teritoriul său sau într-o regiune a sa există o situație specială în ceea ce privește o anumită boală a animalelor, alta decât cele menționate în anexa IV-A la prezentul acord, aceasta poate solicita recunoașterea acestei situații în conformitate cu procedura prevăzută în anexa V partea C la prezentul acord. Partea importatoare poate să solicite garanții cu privire la importurile de animale vii și de produse de origine animală, adecvate pentru situația convenită a părților.

(c) Părțile recunosc ca bază pentru schimburile comerciale dintre ele situația constatată pe teritoriile sau în regiunile lor sau situația dintr-un sector sau subsector al părților legată de prevalența sau incidența unei boli a animalelor, alta decât cele menționate în anexa IV-A la prezentul acord, sau legată de infecții la animale și/sau riscurile aferente, după caz, astfel cum au fost stabilite de OIE. Partea importatoare poate să solicite garanții cu privire la importurile de animale vii și de produse de origine animală, adecvate pentru situația definită, în conformitate cu recomandările OIE și

(d) fără a aduce atingere articolelor 160, 162 și 166 din prezentul acord și cu excepția cazului în care partea importatoare ridică o obiecție explicită și solicită informații justificative sau suplimentare, consultații și/sau verificări, fiecare parte adoptă, fără întârzieri nejustificate, măsurile legislative și administrative necesare pentru a permite desfășurarea schimburilor comerciale pe baza dispozițiilor de la literele (a), (b) și (c) din prezentul alineat.

2. În ceea ce privește dăunătorii, se aplică următoarele dispoziții:

(a) părțile recunosc, în scopuri comerciale, situația dăunătorilor în ceea ce privește dăunătorii menționați în anexa IV-B la prezentul acord, astfel cum este stabilită în anexa V, partea B la prezentul acord și

(b) fără a aduce atingere articolelor 160, 162 și 166 din prezentul acord și cu excepția cazului în care partea importatoare ridică o obiecție explicită și solicită informații justificative sau suplimentare, consultații și/sau verificări, fiecare parte adoptă, fără întârzieri nejustificate, măsurile legislative și administrative necesare pentru a permite desfășurarea schimburilor comerciale pe baza dispozițiilor de la litera (a) din prezentul alineat.

Recunoașterea regionalizării/zonării și, recunoașterea zonelor indemne de dăunători și a zonelor protejate

3. Părțile recunosc conceptele de regionalizare și de zone indemne, prevăzute în Convenția internațională pentru protecția plantelor (CIPP) din 1997 și în standardele internaționale pentru măsuri fitosanitare ale Organizației pentru Alimentație și Agricultură a Națiunilor Unite (FAO), concepte pe care părțile convin să le aplice comerțului dintre ele.

4. Părțile convin ca deciziile de regionalizare pentru bolile animalelor și ale peștilor menționate în anexa IV-A la prezentul acord și pentru dăunătorii menționați în anexa IV-B la prezentul acord să fie luate în conformitate cu dispozițiile anexei V părțile A și B la prezentul acord.

5. În ceea ce privește bolile animalelor, în conformitate cu dispozițiile articolului 160 din prezentul acord, partea exportatoare care dorește recunoașterea deciziei sale de regionalizare de către partea importatoare notifică măsurile sale, furnizând toate explicațiile și datele justificative corespunzătoare pentru constatările și deciziile sale. Fără a aduce atingere articolului 161 din prezentul acord și cu excepția cazului în care partea importatoare ridică o obiecție explicită și solicită informații suplimentare, consultări și/sau verificări în termen de 15 zile lucrătoare de la primirea notificării, decizia de regionalizare notificată în acest mod se consideră acceptată.

Consultările menționate în primul paragraf din prezentul alineat au loc în conformitate cu articolul 161 alineatul (3) din prezentul acord. Partea importatoare evaluează informațiile suplimentare în termen de 15 zile lucrătoare de la primirea informațiilor suplimentare. Verificarea menționată în primul paragraf se efectuează în conformitate cu articolul 164 din prezentul acord și în termen de 25 de zile lucrătoare de la primirea cererii de verificare.

6. În ceea ce privește dăunătorii, fiecare parte garantează că schimburile comerciale cu plante, produse vegetale și alte articole țin seama, după caz, de situația dăunătorilor dintr-o zonă recunoscută ca zonă indemnă de către cealaltă parte. O parte care dorește recunoașterea unei zone indemne de pe teritoriul său de către cealaltă parte notifică măsurile sale și, la cerere, furnizează toate explicațiile și informațiile justificative necesare pentru instituirea și menținerea acesteia, în conformitate cu dispozițiile FAO și CIPP relevante, inclusiv cu standardele internaționale pentru măsuri fitosanitare. Fără a aduce atingere articolului 166 din prezentul acord și cu excepția cazului în care o parte ridică o obiecție explicită și solicită informații suplimentare, consultări și/sau verificări în termen de trei luni de la primirea notificării, decizia de regionalizare a zonelor indemne de dăunători notificată în acest mod se consideră acceptată.

Consultările menționate în primul paragraf din prezentul alineat au loc în conformitate cu articolul 161 alineatul (3) din prezentul acord. Partea importatoare evaluează informațiile suplimentare în termen de trei luni de la primirea informațiilor suplimentare. Verificarea menționată în primul paragraf din prezentul alineat se efectuează în conformitate cu articolul 164 din prezentul acord, în termen de 12 luni de la primirea cererii de verificare, ținând seama de caracteristicile biologice ale dăunătorilor și de cultura afectată.

7. După finalizarea procedurilor menționate la alineatele (4) — (6) din prezentul articol și fără a aduce atingere articolului 166 din prezentul acord, fiecare parte adoptă, fără întârzieri nejustificate, măsurile legislative și administrative necesare pentru a permite efectuarea de schimburi comerciale pe această bază.

Compartimentare

8. Părțile se angajează să continue discuțiile în vederea punerii în aplicare a principiului compartimentalizării.

ARTICOLUL 159

Recunoașterea echivalenței

1. Echivalența poate fi recunoscută pentru:

(a) o singură măsură;

(b) un grup de măsuri sau

(c) un sistem aplicabil unui sector, unui subsector, unor mărfuri sau unui grup de mărfuri.

2. Pentru recunoașterea echivalenței, părțile urmează procedura prevăzută la alineatul (3). Această procedură include o demonstrare obiectivă a echivalenței de către partea exportatoare și o evaluare obiectivă a cererii de către partea importatoare. Această evaluare poate include inspecții sau verificări.

3. La cererea părții exportatoare referitoare la recunoașterea echivalenței, în conformitate cu alineatul (1) din prezentul articol, părțile inițiază procesul de consultare, care include etapele prezentate în anexa VII la prezentul acord, fără întârziere și în termen de cel târziu trei luni de la primirea unei astfel de cereri de către partea importatoare. În cazul unor cereri multiple ale părții exportatoare, la cererea părții importatoare, părțile convin, în cadrul Subcomitetului SPS menționat la articolul 167 din prezentul acord, asupra unui calendar conform căruia inițiază și desfășoară procedura menționată la prezentul alineat.

4. Cu excepția cazului în care s-a convenit altfel, partea importatoare finalizează procesul de recunoaștere a echivalenței menționat la alineatul (3) din prezentul articol în termen de 12 luni de la primirea cererii din partea părții exportatoare, inclusiv a unui dosar care demonstrează echivalența. Acest termen poate fi prelungit în ceea ce privește culturile sezoniere atunci când se justifică întârzierea evaluării pentru a permite verificarea în cursul unei perioade corespunzătoare de creștere a unei culturi.

5. Partea importatoare stabilește echivalența în ceea ce privește plantele, produsele vegetale și alte articole, în conformitate cu standardele internaționale relevante pentru măsuri fitosanitare.

6. Partea importatoare poate să retragă sau să suspende echivalența pe baza unei modificări de către una dintre părți a măsurilor care afectează echivalența, cu condiția respectării următoarei proceduri:

(a) În conformitate cu dispozițiile articolului 160 alineatul (2) din prezentul acord, partea exportatoare informează partea importatoare cu privire cu orice propunere de modificare a măsurilor sale pentru care a fost recunoscută echivalența măsurilor și cu privire la efectul probabil al măsurilor propuse asupra echivalenței recunoscute. În termen de o lună de la primirea acestei

informații, partea importatoare informează partea exportatoare dacă echivalența va continua sau nu să fie recunoscută pe baza măsurilor propuse;

(b) În conformitate cu dispozițiile articolului 160 alineatul (2) din prezentul acord, partea importatoare informează partea exportatoare cu privire la orice propunere de modificare a măsurilor sale pe care s-a bazat recunoașterea echivalenței și cu privire la efectul probabil al măsurilor propuse asupra echivalenței recunoscute. În cazul în care partea importatoare nu continuă să recunoască echivalența, părțile pot să convină asupra condițiilor de reinițiere a procesului menționat la alineatul (3) din prezentul articol, pe baza măsurilor propuse.

7. Recunoașterea, suspendarea sau retragerea echivalenței intră în sfera de competență exclusivă a părții importatoare, care acționează în conformitate cu cadrul său administrativ și legislativ. Partea respectivă furnizează părții exportatoare, în scris, toate explicațiile și datele justificative care au stat la baza constatărilor și deciziilor sale reglementate de prezentul articol. În caz de nerecunoaștere, suspendare sau retragere a echivalenței, partea importatoare indică părții exportatoare condițiile care trebuie îndeplinite pentru a putea fi reinițiată procedura menționată la alineatul (3).

8. Fără a aduce atingere articolului 166 din prezentul acord, partea importatoare nu poate să retragă sau să suspende echivalența înainte de intrarea în vigoare a noilor măsuri propuse ale oricărei părți.

9. În cazul în care echivalența este recunoscută oficial de partea importatoare, pe baza procesului de consultare, în conformitate cu anexa VII la prezentul acord, Subcomitetul SPS aprobă recunoașterea echivalenței în cadrul schimburilor comerciale dintre părți, în conformitate cu procedura stabilită la articolul 167 alineatul (5) din prezentul acord. Decizia de aprobare poate prevedea, de asemenea, reducerea controalelor fizice la frontiere, simplificarea certificatelor și proceduri de preselecție simplificate pentru unități, după caz.

Situația echivalenței figurează în anexa X la prezentul acord.

ARTICOLUL 160

Transparența și schimbul de informații

1. Fără a aduce atingere articolului 161 din prezentul acord, părțile cooperează pentru a consolida înțelegerea reciprocă a structurii și a mecanismelor oficiale de control ale celeilalte părți, însărcinate cu aplicarea măsurilor enumerate în anexa III la prezentul acord, precum și înțelegerea eficacității unor astfel de structuri și mecanisme. Acest lucru se poate realiza, printre altele, prin intermediul rapoartelor de audit internaționale, atunci când acestea sunt făcute publice de către părți. Părțile pot face schimb de informații privind rezultatele unor astfel de audituri sau alte informații, după caz.

2. În contextul recunoașterii echivalenței, menționate la articolul 159 din prezentul acord, părțile se informează reciproc cu privire la modificările legislative și procedurale adoptate în domeniile în cauză.

3. Trebuie asigurat nivelul de cooperare necesar pentru a facilita transmiterea documentelor legislative la cererea uneia dintre părți.

În acest scop, fiecare parte informează fără întârziere cealaltă parte cu privire la punctele sale de contact, inclusiv cu privire la orice schimbări ale acestor puncte de contact.

ARTICOLUL 161

Notificarea, consultarea și facilitarea comunicării

1. Fiecare parte notifică în scris celeilalte părți, în termen de două zile lucrătoare, orice risc grav sau semnificativ pentru sănătatea publică, sănătatea animalelor sau a plantelor, inclusiv eventuale urgențe privind controlul alimentelor sau situații în care există un risc clar identificat al unor consecințe grave asupra sănătății, asociat cu consumul de produse de origine animală sau vegetală, în special:

(a) orice măsuri care afectează deciziile de regionalizare menționate la articolul 158 din prezentul acord;

(b) prezența sau evoluția unor boli ale animalelor, menționate în anexa IV-A la prezentul acord, sau a dăunătorilor reglementați, enumerați în anexa IV-B la prezentul acord;

(c) descoperiri de importanță epidemiologică sau riscuri asociate importante, legate de boli ale animalelor și dăunători care nu figurează în listele din anexele IV-A și IV-B la prezentul acord sau care sunt boli noi ale animalelor sau dăunători noi și

(d) orice măsură suplimentară care depășește cerințele de bază aplicabile măsurilor respective luate de părți pentru a controla sau eradica boli ale animalelor ori dăunători sau pentru a proteja sănătatea publică sau a plantelor și orice schimbări ale politicilor profilactice, inclusiv politicile de vaccinare.

2. Notificările se adresează în scris punctelor de contact menționate la articolul 160 alineatul (3) din prezentul acord.

Notificare scrisă înseamnă o notificare efectuată prin poștă, fax sau e-mail. Notificările se trimit numai între punctele de contact menționate la articolul 160 alineatul (3) din prezentul acord.

3. În cazul în care o parte are motive întemeiate de îngrijorare legate de un anumit risc pentru sănătatea publică, sănătatea animalelor sau a plantelor, au loc consultări privind situația vizată, la cererea părții respective, în cel mai scurt timp posibil și, în orice caz, în termen de 15 zile lucrătoare de la transmiterea cererii. În astfel de situații, fiecare dintre părți va depune efort în vederea furnizării tuturor informațiilor necesare pentru a evita o perturbare a schimburilor comerciale și pentru a ajunge la o soluție acceptabilă pentru ambele părți, care să respecte protecția sănătății publice, a sănătății animalelor sau a plantelor.

4. La cererea uneia dintre părți, au loc consultări privind bunăstarea animalelor în cel mai scurt timp posibil și, în orice caz, în termen de 20 de zile lucrătoare de la data notificării. În astfel de situații, fiecare parte va depune efort în vederea furnizării tuturor informațiilor solicitate.

5. La cererea uneia dintre părți, consultările menționate la alineatele (3) și (4) din prezentul articol au loc prin intermediul unei conferințe video sau audio. Partea solicitantă asigură pregătirea procesului verbal al consultării, care este aprobat formal de către părți. În scopul acestei aprobări, se aplică dispozițiile articolului 160 alineatul (3) din prezentul acord.

6. Un sistem de alertă rapidă și un mecanism de avertizare timpurie, implementate de ambele părți, pentru orice urgențe de ordin veterinar și fitosanitar vor fi instituite într-o etapă ulterioară, după ce părțile au decis modul de funcționare al acestor mecanisme.

ARTICOLUL 162

Condiții comerciale

1. Condiții generale de import:

(a) Părțile convin ca importurile oricăror categorii de mărfuri prevăzute în anexele III-A și III-C (2) și (3) la prezentul acord să fie supuse condițiilor generale de import. Fără a aduce atingere deciziilor luate în conformitate cu articolul 182 din prezentul acord, condițiile de import ale părții importatoare se aplică întregului teritoriu al părții exportatoare. La intrarea în vigoare a prezentului acord și în conformitate cu dispozițiile articolului 160 din prezentul acord, partea importatoare informează partea exportatoare cu privire la cerințele sale sanitare și/sau fitosanitare aplicabile la importul mărfurilor menționate în anexele III-A și III-C la prezentul acord. Această informație include, după caz, modelele pentru certificatele sau declarațiile oficiale sau documentele comerciale, conform prevederilor părții importatoare;

(b) (i) orice modificare adusă sau modificare propusă a fi adusă condițiilor prevăzute la alineatul (1) litera (a) din prezentul articol respectă procedurile

relevante de notificare din Acordul SPS indiferent dacă acestea se referă sau nu la măsurile care fac obiectul acordului SPS;

(ii) fără a aduce atingere dispozițiilor articolului 166 din prezentul acord, partea importatoare ține seama de durata transportului între părți pentru a stabili data intrării în vigoare a condițiilor modificate menționate la alineatul (1) litera (a) din prezentul articol; și

(iii) în cazul în care partea importatoare nu respectă aceste cerințe de notificare, ea continuă să accepte certificatul sau adeverința care garantează condițiile aplicabile anterior timp de 30 de zile după intrarea în vigoare a condițiilor de import modificate.

2. Condițiile de import după recunoașterea echivalenței:

(a) Într-un interval de timp rezonabil începând de la data adoptării deciziei de recunoaștere a echivalenței, părțile iau măsurile legislative și administrative necesare pentru a pune în aplicare recunoașterea echivalenței astfel încât, pe această bază, să permită schimburile comerciale între părți cu mărfurile menționate în anexele III-A și III-C (2) și (3) la prezentul acord. Pentru aceste mărfuri, modelul de certificat oficial sau document oficial cerut de partea importatoare poate fi înlocuit, în acest caz, de un certificat întocmit în conformitate cu anexa IX partea B la prezentul acord.

(b) Pentru mărfurile din sectoarele și subsectoarele pentru care nu toate măsurile sunt recunoscute ca echivalente, comerțul continuă cu condiția respectării condițiilor menționate la alineatul (1) litera (a) din prezentul articol. La cererea părții exportatoare, se aplică dispozițiile alineatului (5) din prezentul articol.

3. Începând cu data intrării în vigoare a prezentului acord, mărfurile menționate în anexele III-A și III-C(2) la prezentul acord nu necesită o anumită autorizație de import.

4. Pentru condițiile care afectează comerțul cu mărfurile menționate la alineatul (1) litera (a) din prezentul articol, la cererea părții exportatoare, părțile inițiază consultări în cadrul Subcomitetului SPS în conformitate cu dispozițiile articolului 167 din prezentul acord, pentru a conveni asupra unor condiții de import alternative sau suplimentare ale părții importatoare. Astfel de condiții de import alternative sau suplimentare pot să se bazeze, după caz, pe măsurile părții exportatoare recunoscute ca echivalente de partea importatoare. Dacă se convine astfel, partea importatoare adoptă, în termen de 90 de zile, măsurile legislative și/sau administrative necesare pentru a permite importurile pe baza condițiilor de import convenite.

5. Lista unităților, aprobare condiționată:

(a) Pentru importul produselor de origine animală menționate în partea 2 din anexa III-A la prezentul acord, la cererea părții exportatoare, însoțită de garanțiile corespunzătoare, partea importatoare, sub rezerva și în conformitate cu legislația sa internă, aprobă provizoriu unitățile de prelucrare menționate la punctul 2 din anexa VI la prezentul acord care sunt situate pe teritoriul părții exportatoare, fără inspecția prealabilă a fiecărei unități. Această aprobare trebuie să respecte condițiile și dispozițiile stabilite în anexa VI la prezentul acord. Cu excepția cazului în care se solicită informații suplimentare, partea importatoare adoptă măsurile legislative și/sau administrative necesare pentru a permite importurile pe această bază, în termen de o lună de la data primirii cererii și a garanțiilor relevante de către partea importatoare.

Lista inițială a unităților este aprobată în conformitate cu dispozițiile anexei VI la prezentul acord.

(b) Pentru importul produselor de origine animală menționate la alineatul (2) litera (a) din prezentul articol, partea exportatoare informează partea importatoare cu privire la lista sa de unități care îndeplinesc cerințele părții importatoare.

6. La cererea uneia dintre părți, cealaltă parte furnizează explicațiile și datele justificative necesare pentru constatările și deciziile care intră sub incidența prezentului articol.

ARTICOLUL 163

Procedura de certificare

1. În scopul procedurilor de certificare și al eliberării certificatelor și documentelor oficiale, părțile convin asupra principiilor stabilite în anexa IX la prezentul acord.

2. Subcomitetul SPS menționat la articolul 167 din prezentul acord poate să stabilească regulile care trebuie urmate în cazul certificării, retragerii sau înlocuirii certificatelor pe cale electronică.

3. Părțile convin asupra unor modele comune de certificate, după caz.

ARTICOLUL 164

Verificarea

1. Pentru a menține încrederea în punerea în aplicare eficace a dispozițiilor prezentului capitol, fiecare parte are dreptul:

(a) să efectueze verificarea, în întregime sau în parte, a sistemului de inspecție și de certificare al autorităților celeilalte părți și/sau a altor măsuri, dacă este cazul, în conformitate cu standardele internaționale relevante, cu orientările și recomandările Codex Alimentarius, OIE și CIPP și

(b) să primească informații din partea celeilalte părți cu privire la sistemul său de control și să fie informată cu privire la rezultatele controalelor efectuate în cadrul sistemului respectiv.

2. Oricare dintre părți poate să comunice rezultatele verificărilor menționate la alineatul (1) litera (a) unor terțe părți și să pună rezultatele la dispoziția publicului, în conformitate cu dispozițiile aplicabile oricăreia dintre părți. Atunci când rezultatele sunt comunicate sau făcute publice, după caz,se respectă dispozițiile în materie de confidențialitate aplicabile oricăreia dintre părți.

3. În cazul în care partea importatoare decide să realizeze o vizită de verificare la partea exportatoare, partea importatoare notifică părții exportatoare această vizită de verificare cu cel puțin trei luni înainte de a o efectua, cu excepția cazurilor de urgență sau a cazurilor în care părțile convin altfel. Orice modificare legată de această vizită este convenită de către părțile vizate.

4. Costurile suportate pentru verificarea integrală sau parțială a sistemelor de inspecție și certificare ale autorităților competente ale celeilalte părți sau a altor măsuri, după caz, sunt suportate de către partea care efectuează verificarea sau inspecția.

5. Proiectul de comunicare scrisă a verificărilor este transmis părții exportatoare în termen de trei luni de la încheierea verificării. Partea exportatoare are la dispoziție 45 de zile lucrătoare pentru a formula observații cu privire la proiectul de comunicare scrisă. Observațiile făcute de partea exportatoare se anexează la raportul final și, dacă este cazul, se includ în acesta. Cu toate acestea, în cazul în care, în cursul verificării, a fost identificat un risc important pentru sănătatea publică, sănătatea animală sau a plantelor, partea exportatoare este informată cât mai curând posibil și, în orice caz, în termen de 10 zile lucrătoare de la încheierea verificării.

6. Din motive de claritate, rezultatele unei verificări pot contribui la procedurile menționate la articolele 159 și 165 din prezentul acord, desfășurate de către părți sau de una dintre părți.

ARTICOLUL 165

Controale la import și taxe de inspecție

1. Părțile convin că controalele la import efectuate de partea importatoare cu privire la transporturile părții exportatoare respectă principiile stabilite în partea A din anexa VIII la prezentul acord. Rezultatele acestor controale pot contribui la procesul de verificare menționat la articolul 164 din prezentul acord.

Frecvența controalelor fizice la import efectuate de fiecare parte este stabilită în anexa VIII partea B la prezentul acord. O parte poate să modifice această frecvență, în limitele competențelor sale și în conformitate cu legislația sa internă, ca urmare a progreselor realizate în conformitate cu articolele 159 și 162 din prezentul acord sau ca rezultat al unor verificări, consultări sau al altor măsuri prevăzute în prezentul acord. Subcomitetul SPS menționat la articolul 167 din prezentul acord modifică în mod corespunzător, printr-o decizie, anexa VIII partea B la prezentul acord.

2. Taxele de inspecție pot acoperi numai costurile suportate de autoritatea competentă cu ocazia efectuării controalelor la import. Taxele se calculează pe aceeași bază ca și taxele aplicate pentru inspectarea produselor naționale similare.

3. La cererea părții exportatoare, partea importatoare o informează cu privire la orice modificări, inclusiv cu privire la motivele acestor modificări, referitoare la măsurile care afectează controalele la import și taxele de inspecție, precum și cu privire la orice modificări importante ale modului de desfășurare din punct de vedere administrativ a acestor controale.

4. Părțile pot conveni asupra condițiilor de aprobare, de la o dată care urmează să fie stabilită de Subcomitetul SPS menționat la articolul 167 din prezentul acord, a controalelor reciproce menționate la articolul 164 alineatul (1) litera (b) din prezentul acord în vederea adaptării și reducerii reciproce, după caz, a frecvenței controalelor fizice la import pentru mărfurile menționate la articolul 162 alineatul (2) litera (a) din prezentul acord.

De la această dată, părțile pot să își aprobe reciproc controalele pentru anumite mărfuri și să reducă sau să înlocuiască în mod corespunzător controalele la import pentru aceste mărfuri.

ARTICOLUL 166

Măsuri de salvgardare

1. În cazul în care partea exportatoare adoptă pe teritoriul său măsuri destinate să controleze orice cauză care ar putea să constituie un pericol sau un risc grav pentru sănătatea oamenilor, a animalelor sau a plantelor, partea exportatoare adoptă, fără a aduce atingere dispozițiilor alineatului (2), măsuri echivalente pentru a evita introducerea respectivului pericol sau risc pe teritoriul părții importatoare.

2. Pe baza unor motive serioase legate de sănătatea publică, a animalelor sau a plantelor, partea importatoare poate să adopte măsuri provizorii necesare pentru protecția sănătății publice, a animalelor sau a plantelor. Pentru transporturile aflate în tranzit între părți, partea importatoare analizează care ar fi soluția cea mai adecvată și proporțională pentru a evita perturbări inutile ale comerțului.

3. Partea care adoptă măsuri în temeiul alineatului (2) din prezentul articol informează cealaltă parte în termen de cel mult o zi lucrătoare de la data adoptării

măsurilor respective. La cererea oricărei părți și în conformitate cu dispozițiile articolului 161 alineatul (3) din prezentul acord, părțile desfășoară consultări privind situația respectivă în termen de 15 zile lucrătoare de la data notificării. Părțile țin seama în mod corespunzător de orice informație furnizată prin intermediul acestor consultări și vor depune eforturi pentru a evita perturbările inutile ale comerțului, ținând seama, după caz, de rezultatul consultărilor prevăzute la articolul 161 alineatul (3) din prezentul acord.

ARTICOLUL 167

Subcomitetul pentru măsuri sanitare și fitosanitare

1. Se instituie Subcomitetul pentru măsuri sanitare și fitosanitare (SPS). Acesta se întrunește în termen de trei luni de la intrarea în vigoare a prezentului acord, la cererea oricărei părți, sau cel puțin o dată pe an. Dacă părțile decid astfel, o reuniune a Subcomitetului SPS se poate ține prin intermediul unei conferințe video sau audio. Subcomitetul SPS poate să abordeze diferite chestiuni și în afara cadrului reuniunilor, prin corespondență.

2. Subcomitetul SPS are următoarele funcții:

(a) să analizeze orice chestiune legată de prezentul capitol;

(b) să monitorizeze punerea în aplicare a prezentului capitol și să examineze orice chestiune care poate să apară în legătură cu punerea sa în aplicare;

(c) să revizuiască anexele III — X la prezentul acord, în special în lumina progreselor realizat în cadrul consultărilor și al procedurilor prevăzute în prezentul capitol;

(d) să modifice, prin intermediul unei decizii, anexele III — X la prezentul acord, în lumina revizuirii prevăzute la litera (c) din prezentul alineat sau în lumina altor dispoziții din prezentul capitol; și

(e) să formuleze avize și recomandări către Comisia pentru dialog politic și strategic în configurația comerț, în conformitate cu articolul 375 al prezentului acord, în lumina revizuirii prevăzute la litera (c) a prezentului alineat.

3. Părțile convin să creeze, când este cazul, grupuri tehnice de lucru, formate din reprezentanți ai părților la nivel de experți, care să identifice și să soluționeze problemele tehnice și științifice care decurg din aplicarea prezentului capitol. Când sunt necesare competențe suplimentare, părțile pot institui grupuri ad hoc, inclusiv grupuri științifice și de experți. Apartenența la aceste grupuri ad hoc nu trebuie să fie restrânsă neapărat la reprezentanții părților.

4. Prin intermediul unui raport, Subcomitetul SPS informează periodic Comisia pentru dialog politic și strategic, reunită în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, cu privire la activitățile desfășurate și deciziile adoptate în domeniul său de competență.

5. Subcomitetul SPS își adoptă procedurile de lucru în cadrul primei sale reuniuni.

6. Orice decizie, recomandare, raport sau altă acțiune a Subcomitetului SPS sau a oricărui grup înființat de Subcomitetul SPS se adoptă de părți prin consens.

CAPITOLUL 5

REGIMUL VAMAL ȘI FACILITAREA COMERȚULUI

ARTICOLUL 168

Obiective

1. Părțile recunosc importanța regimului vamal și a facilitării comerțului în contextul schimbărilor constante ale schimburilor comerciale bilaterale. Părțile convin să consolideze cooperarea în acest domeniu pentru a garanta faptul că legislația și procedurile relevante, precum și capacitatea administrativă a administrațiilor competente îndeplinesc obiectivele de control eficace și sprijină, în principiu, facilitarea schimburilor comerciale legitime.

2. Părțile recunosc că trebuie acordată o atenție deosebită obiectivelor legitime de politică publică, inclusiv facilitării comerțului, securității și prevenirii fraudei, precum și unei abordări echilibrate a acestora.

ARTICOLUL 169

Legislație și proceduri

1. Părțile convin că legislațiile lor respective în domeniul comercial și vamal sunt, în principiu, stabile și cuprinzătoare și că dispozițiile și procedurile sunt proporționale, transparente, previzibile, nediscriminatorii, imparțiale și aplicate în mod uniform și eficace și, printre altele:

(a) protejează și facilitează schimburile comerciale legitime prin aplicarea eficace a cerințelor legislative și prin asigurarea respectării acestora;

(b) evită sarcinile inutile sau discriminatorii asupra operatorilor economici, previn fraudele și oferă facilități suplimentare operatorilor economici care prezintă un nivel înalt de respectare a normelor;

(c) utilizează un document administrativ unic pentru declarațiile vamale;

(d) adoptă măsuri care duc la creșterea eficienței, a transparenței și la simplificarea procedurilor și a practicilor vamale la frontieră;

(e) aplică tehnici vamale moderne, inclusiv evaluarea riscului, controale post-vămuire și metode de audit contabil al întreprinderilor, pentru a simplifica și a facilita intrarea pe piață a mărfurilor și acordarea liberului de vamă pentru acestea;

(f) urmăresc reducerea costurilor și creșterea predictibilității pentru operatorii economici, inclusiv pentru întreprinderile mici și mijlocii;

(g) fără a aduce atingere aplicării criteriilor obiective de evaluare a riscurilor, garantează aplicarea nediscriminatorie a cerințelor și a procedurilor aplicabile importurilor, exporturilor și mărfurilor aflate în tranzit;

(h) aplică instrumentele internaționale aplicabile în domeniul vamal și comercial, inclusiv cele elaborate de Organizația Mondială a Vămilor (OMV) (cadrul de standarde privind securitatea și facilitarea comerțului mondial), de OMC (Acordul privind valoarea în vamă), Convenția de la Istanbul privind admiterea temporară din 1990, Convenția internațională privind Sistemul armonizat de descriere și codificare a mărfurilor din 1983, Convenția ONU din 1975 privind transportul internațional de mărfuri sub acoperirea carnetelor TIR, Convenția internațională privind armonizarea controalelor mărfurilor la frontiere din 1982;

(i) iau măsurile necesare pentru a reflecta și a pune în aplicare dispozițiile Convenției de la Kyoto revizuite privind simplificarea și armonizarea procedurilor vamale din 1973;

(j) adoptă hotărâri prealabile obligatorii privind încadrarea tarifară și regulile de origine. Părțile se asigură că o hotărâre poate fi revocată sau anulată numai după notificarea operatorului vizat și fără efect retroactiv, cu excepția cazului în care hotărârile au fost luate pe baza unor informații incorecte sau incomplete;

(k) introduc și aplică proceduri simplificate pentru operatorii economici autorizați, pe baza unor criterii obiective și nediscriminatorii;

(l) stabilesc norme prin care se asigură că sancțiunile pentru încălcările reglementărilor vamale sau ale cerințelor procedurale sunt proporționale și nediscriminatorii, iar aplicarea acestora nu produce întârzieri nerezonabile și neîntemeiate; și

(m) aplică norme transparente, nediscriminatorii și proporționale în ceea ce privește autorizarea comisionarilor în vamă.

2. Pentru a îmbunătăți metodele de lucru, garantând în același timp respectarea nediscriminării, transparenței, eficienței, integrității și responsabilității operațiunilor, părțile se angajează:

(a) să adopte noi măsuri în sensul reducerii, simplificării și standardizării datelor și a documentației cerute de autoritățile vamale și de alte autorități;

(b) să simplifice, acolo unde este posibil, cerințele și formalitățile pentru acordarea liberului de vamă și vămuirea rapidă a mărfurilor;

(c) să instituie proceduri eficace, prompte și nediscriminatorii, care să garanteze dreptul de a ataca acțiunile, hotărârile și deciziile administrative ale autorităților vamale sau ale altor autorități care vizează mărfurile supuse controlului vamal. Aceste proceduri de atac trebuie să fie ușor accesibile, inclusiv pentru întreprinderile mici și mijlocii, iar costurile aferente acestora trebuie să fie rezonabile și proporționale cu costurile suportate de autorități pentru a garanta dreptul de atac;

(d) să ia măsuri pentru a garanta faptul că, în cazul în care o acțiune, o hotărâre sau o decizie administrativă contestată face obiectul unei căi de atac, mărfurilor li se acordă liber de vamă în mod obișnuit și plata taxelor vamale poate fi suspendată, sub rezerva oricăror măsuri de salvgardare considerate necesare. Dacă este necesar, liberul de vamă ar trebui să fie condiționat de constituirea unei garanții, de exemplu sub formă de cauțiune sau depozit; și

(e) să garanteze menținerea celor mai înalte standarde de integritate, în special la frontieră, prin aplicarea unor măsuri care reflectă principiile convențiilor și ale instrumentelor internaționale relevante în acest domeniu, în special ale Declarației revizuite de la Arusha (2003) a OMC.

3. Părțile nu aplică:

(a) nicio cerință referitoare la utilizarea obligatorie a comisionarilor în vamă; și

(b) nicio cerință referitoare la recurgerea obligatorie la controale înainte de expediere sau la controale la destinație.

4. În sensul prezentului acord, se aplică normele și definițiile privind tranzitul stabilite în dispozițiile OMC, în special la articolul V din GATT 1994, și dispozițiile conexe, inclusiv clarificările și modificările rezultate din negocierile în cadrul Rundei de la Doha privind facilitarea comerțului. Aceste dispoziții se aplică, de asemenea, atunci când tranzitul mărfurilor începe sau se termină pe teritoriul unei părți (tranzit pe căi interioare).

Părțile urmăresc asigurarea interconectivității progresive a sistemelor lor de tranzit vamal, în perspectiva aderării viitoare a Republicii Moldova la Convenția din 1987 privind un regim de tranzit comun.

Părțile asigură cooperarea și coordonarea între toate autoritățile în cauză pe teritoriile lor respective pentru a facilita traficul în tranzit. Părțile promovează, de asemenea, cooperarea dintre autorități și sectorul privat în legătură cu tranzitul.

ARTICOLUL 170

Relațiile cu mediul de afaceri

Părțile convin:

(a) să garanteze că legislația și procedurile lor sunt transparente și accesibile publicului, pe cât posibil prin mijloace electronice, și că includ o justificare pentru adoptarea lor. Ar trebui să se prevadă un interval de timp rezonabil între publicarea dispozițiilor noi sau modificate și intrarea lor în vigoare;

(b) asupra necesității unor consultări periodice și în timp util cu reprezentanții sectorului comercial privind propunerile legislative și procedurile referitoare la aspectele vamale și cele comerciale. În acest scop, fiecare parte instituie mecanisme adecvate de consultare periodică între autoritățile administrative și mediul de afaceri;

(c) să facă accesibile publicului, pe cât posibil prin mijloace electronice, informațiile relevante de natură administrativă, inclusiv cerințele autorităților și procedurile de intrare și ieșire a mărfurilor, programul de lucru și procedurile de lucru ale oficiilor vamale din porturi și din punctele de trecere a frontierei, precum și punctele de contact pentru cererile de informații;

(d) să încurajeze cooperarea între operatori și autoritățile administrative competente, prin utilizarea de proceduri nearbitrare și accesibile publicului, cum ar fi memorandumurile de înțelegere, bazate în special pe cele promulgate de OMV; și

(e) să se asigure că cerințele și procedurile lor vamale și conexe continuă să răspundă necesităților legitime ale sectorului comercial, urmează cele mai bune practici și restrâng în continuare cât mai puțin posibil comerțul.

ARTICOLUL 171

Taxe și redevențe

1. Începând cu data intrării în vigoare a prezentului acord, părțile interzic aplicarea unor taxe administrative cu un efect echivalent cu cel al taxelor vamale la import sau la export și a altor redevențe.

2. În ceea ce privește toate taxele și redevențele de orice natură aplicate de autoritățile vamale ale fiecărei părți, inclusiv taxele și redevențele pentru sarcini asumate în numele autorităților menționate privind sau în legătură cu importul sau exportul și fără a aduce atingere articolelor relevante din capitolul 1 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor) de la titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord, părțile convin asupra următoarelor:

(a) taxele și redevențele să nu poată fi impuse decât pentru serviciile furnizate la cererea declarantului, în afara condițiilor normale de lucru, a programului de lucru și în alte locuri decât cele menționate în reglementările vamale, precum și pentru orice formalități legate de aceste servicii și necesare pentru un astfel de import sau export;

(b) taxele și redevențele să nu depășească costul serviciilor oferite;

(c) taxele și redevențele să nu fie calculate pe o bază *ad valorem*;

(d) informațiile referitoare la taxe și redevențe să fie publicate printr-un mijloc desemnat oficial în acest sens și, în măsura în care acest lucru este fezabil, pe un site internet oficial. Aceste informații includ motivul pentru care redevența sau taxa este datorată pentru serviciul oferit, autoritatea responsabilă, taxele sau redevențele care vor fi aplicate, precum și termenul și modalitățile de plată; și

(e) nicio redevență sau taxă nouă sau modificată nu se aplică până când informațiile referitoare la aceasta nu sunt publicate și ușor accesibile.

ARTICOLUL 172

Determinarea valorii în vamă

1. Pentru determinarea valorii în vamă a mărfurilor care fac obiectul comerțului între părți, se aplică dispozițiile Acordului privind punerea în aplicare a articolului VII din GATT 1994 conținute în anexa 1A la Acordul OMC, inclusiv eventualele modificări ulterioare. Aceste dispoziții sunt încorporate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta. Nu se utilizează valori minime în vamă.

2. Părțile cooperează în vederea adoptării unei abordări comune privind aspectele legate de determinarea valorii în vamă.

ARTICOLUL 173

Cooperare vamală

Părțile își consolidează cooperarea în domeniul vamal pentru a asigura punerea în aplicare a obiectivelor din prezentul capitol astfel încât să promoveze facilitarea comerțului, asigurând totodată un control eficient, securitate și prevenirea fraudei.

Pentru a garanta respectarea dispozițiilor prezentului capitol, părțile întreprind, între altele, următoarele:

(a) fac schimb de informații privind legislația și procedurile vamale;

(b) elaborează inițiative comune privind procedurile de import, de export și de tranzit și depun eforturi în vederea oferirii unor servicii eficace comunității de afaceri;

(c) colaborează pentru automatizarea procedurilor vamale și a altor proceduri comerciale;

(d) fac schimb, după caz, de informații și date, sub rezerva respectării confidențialității datelor, precum și de standarde și regulamente privind protecția datelor cu caracter personal;

(e) cooperează pentru prevenirea și combaterea traficului transfrontalier ilegal de mărfuri, inclusiv de produse pe bază de tutun;

(f) fac schimb de informații sau desfășoară consultări cu scopul de a ajunge, când este posibil, la poziții comune în domeniul vamal în cadrul unor organizații internaționale, ca de exemplu OMC, OMV, ONU, Conferința Organizației Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD) și Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite (UNECE);

(g) colaborează în materie de planificare și furnizare a asistenței tehnice, în special în vederea facilitării reformelor vamale și a comerțului, în conformitate cu dispozițiile relevante ale prezentului acord;

(h) fac schimb de cele mai bune practici în materie de operațiuni vamale, axându-se în special pe asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală, mai ales în cazul produselor contrafăcute;

(i) promovează coordonarea între toate autoritățile de frontieră ale părților pentru a facilita procesul de trecere a frontierei și a asigura un control sporit, inclusiv prin controale comune la frontieră, atunci când este posibil și este cazul; și

(j) stabilesc, acolo unde este relevant și adecvat, recunoașterea reciprocă a programelor de parteneriat comercial și a controalelor vamale, inclusiv a măsurilor echivalente de facilitare a comerțului.

ARTICOLUL 174

Asistență administrativă reciprocă în domeniul vamal

Fără a aduce atingere altor forme de cooperare prevăzute în prezentul acord, în special la articolul 173 din prezentul acord, părțile își furnizează reciproc asistență administrativă în domeniul vamal, în conformitate cu dispozițiile protocolului II privind asistența administrativă reciprocă în domeniul vamal la prezentul acord.

ARTICOLUL 175

Asistență tehnică și consolidarea capacităților

Părțile colaborează cu scopul de a furniza asistență tehnică și consolidarea capacităților pentru punerea în practică a reformelor în materie de facilitare a comerțului și a reformelor vamale.

ARTICOLUL 176

Subcomitetul vamal

1. Se instituie Subcomitetul vamal. Acesta prezintă rapoarte Comisiei pentru dialog politic și strategic, reunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord.

2. Printre atribuțiile Subcomitetului vamal se numără consultări periodice și monitorizarea punerii în aplicare și a administrării prezentului capitol, inclusiv a aspectelor care țin de cooperarea vamală, de cooperarea și administrarea vamală transfrontalieră, de asistența tehnică, de regulile de origine și facilitarea comerțului, precum și de asistența administrativă reciprocă în domeniul vamal.

3. Subcomitetul vamal întreprinde, printre altele, următoarele:

(a) asigură funcționarea corespunzătoare a prezentului capitol și a protocoalelor I și II la prezentul acord;

(b) adoptă modalități practice, măsuri și decizii de punere în aplicare a prezentului capitol și a protocoalelor I și II la prezentul acord, inclusiv cu privire la schimbul de informații și de date, la recunoașterea reciprocă a controalelor vamale și a programelor de parteneriat comercial, precum și cu privire la avantajele convenite reciproc;

(c) fac schimb de opinii cu privire la orice subiect de interes comun, inclusiv la măsurile viitoare și resursele necesare pentru punerea lor în aplicare și asigurarea respectării lor;

(d) formulează recomandări atunci când este cazul; și

(e) adoptă regulamentul său de procedură.

CAPITOLUL 6

DREPTUL DE STABILIRE, COMERȚUL CU SERVICII ȘI COMERȚUL ELECTRONIC

SECȚIUNEA 1

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 177

Obiectiv, obiect și domeniu de aplicare

1. Părțile, reafirmându-și angajamentele asumate în temeiul Acordului OMC, stabilesc prin prezentul acord dispozițiile necesare pentru liberalizarea progresivă, reciprocă în materie de stabilire și de comerț cu servicii, precum și pentru cooperarea în materie de comerț electronic.

2. Achizițiile publice fac obiectul capitolului 8 (Achiziții publice) de la titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord. Nicio dispoziție din prezentul capitol nu se interpretează ca instituind vreo obligație în materie de achiziții publice.

3. Subvențiile fac obiectul capitolului 10 (Concurența) de la titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord. Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică subvențiilor acordate de către părți.

4. În conformitate cu dispozițiile prezentului capitol, fiecare parte își rezervă dreptul de a adopta norme și de a introduce noi reglementări în vederea îndeplinirii obiectivelor legitime de politică.

5. Prezentul capitol nu se aplică măsurilor care vizează persoanele fizice care doresc să intre pe piața forței de muncă a uneia dintre părți, nici măsurilor privind cetățenia, rezidența și angajarea pe o bază permanentă.

6. Nicio dispoziție a prezentului titlu nu împiedică o parte să aplice măsuri pentru reglementarea admiterii sau șederii temporare a persoanelor fizice pe teritoriul său, inclusiv măsuri necesare pentru protejarea integrității frontierelor sale și pentru a asigura trecerea ordonată a frontierelor sale de către persoanele fizice, cu condiția ca aceste măsuri să nu fie aplicate astfel încât să anuleze sau să compromită avantajele care decurg pentru oricare dintre părți din dispozițiile unui angajament specific asumat în temeiul prezentului capitol și al anexei XI la prezentul acord ([1]).

([1]) Simpla solicitare a unei vize pentru resortisanții persoane fizice ai unei țări, fără a solicita același lucru și pentru resortisanții altor țări nu se consideră ca fiind o anulare sau o compromitere a avantajelor, ce decurg dintr-un angajament specific.

ARTICOLUL 178

Definiții

În sensul prezentului capitol:

1. prin „măsură" se înțelege orice măsură a unei părți, sub formă de act cu putere de lege, act administrativ, normă, procedură, decizie, acțiune administrativă sau sub orice altă formă;

2. prin „măsuri adoptate sau menținute de o parte" se înțeleg măsurile luate de:

   (a) guverne și de autoritățile centrale, regionale sau locale; și

   (b) organisme neguvernamentale în exercitarea competențelor care le sunt delegate de guvernele sau autoritățile centrale, regionale sau locale;

3. prin „persoană fizică a unei părți" se înțelege un cetățean al Republicii Moldova sau un cetățean al Regatului Unit, în conformitate cu legislațiile respective ale acestora;

4. prin „persoană juridică" se înțelege orice entitate juridică constituită în mod corespunzător sau organizată în alt mod în temeiul legislației relevante, în scopuri lucrative sau nu, din sectorul public sau privat, inclusiv orice corporație, trust, societate în nume colectiv, întreprindere comună, persoană fizică care desfășoară activități economice în mod independent sau în asociere;

5. prin „persoană juridică din Regatul Unit" sau „persoană juridică din Republica Moldova" se înțelege o persoană juridică definită la punctul 4, constituită în conformitate cu legislația Regatului Unit sau, respectiv, a Republicii Moldova, care are sediul social, administrația centrală sau sediul principal pe teritoriul, în măsura și în condițiile în care Acordului de Asociere UE-Republica Moldova a produs efecte imediat înainte de a înceta să producă efecte pentru Regatul Unit, în ceea ce privește teritoriul Regatului Unit și celelalte teritorii de ale căror relații internaționale este responsabil Regatul Unit sau, respectiv, pe teritoriul Republicii Moldova.

În cazul în care persoana juridică respectivă își are numai sediul social sau administrația centrală pe teritoriul asupra căruia în măsura și în condițiile în care Acordul de Asociere UE-Republica Moldova a produs efecte imediat înainte de a înceta să producă efecte pentru Regatul Unit, în ceea ce privește teritoriul Regatului Unit și celelalte teritorii de ale căror relații internaționale este responsabil Regatul Unit ([1]) sau, respectiv, pe teritoriul Republicii Moldova, aceasta nu este considerată persoană juridică din Regatul Unit sau, respectiv, din Republica Moldova decât dacă operațiunile sale au o legătură reală și continuă cu economia Regatului Unit sau, respectiv, a Republicii Moldova.

Fără a aduce atingere alineatului precedent, dispozițiile prezentului acord se aplică, de asemenea, companiilor de transport maritim stabilite în afara Regatului Unit sau, respectiv, a Republicii Moldova și controlate de resortisanți ai Regatului Unit sau, respectiv, ai Republicii Moldova, în cazul în care navele lor sunt înregistrate în conformitate cu legislația acestora în Regatul Unit sau în Republica Moldova și arborează pavilionul Regatului Unit sau al Republicii Moldova;

6. prin „filială" a unei persoane juridice a unei părți se înțelege o persoană juridică care este controlată efectiv de o altă persoană juridică a părții respective ([2]);

7. prin „sucursală a unei persoane juridice" se înțelege un punct de lucru fără personalitate juridică, cu aparența permanenței, de exemplu prelungirea unei societăți-mamă, care are propria conducere și dotarea materială necesară pentru a putea negocia afaceri cu terți astfel încât aceștia din urmă, deși cunosc faptul că, dacă este necesar, există o legătură juridică între sucursală și societatea-mamă cu sediul în străinătate, nu sunt obligați să încheie afaceri direct cu societatea-mamă, ci pot efectua tranzacții comerciale la sediul care reprezintă prelungirea societății-mamă;

8. prin „dreptul de stabilire" se înțelege:

(a) în ceea ce privește persoanele juridice din Republica Moldova sau din Regatul Unit, dreptul de a începe și a desfășura activități economice prin înființarea, inclusiv prin achiziționarea, unei persoane juridice și/sau de a crea o sucursală sau o reprezentanță în Republica Moldova sau, respectiv, în Regatul Unit;

(b) în ceea ce privește persoanele fizice, dreptul persoanelor fizice din Republica Moldova sau din Regatul Unit de a începe și a desfășura activități economice în calitate de persoane care desfășoară activități

---

([1]) Pentru o mai mare siguranță, acest teritoriu include zona economică exclusivă și platforma continentală, în conformitate cu Convenția Organizației Națiunilor Unite asupra dreptului mării (UNCLOS).

[2] O persoană juridică este controlată de o altă persoană juridică dacă aceasta din urmă are competența să desemneze majoritatea directorilor săi sau să conducă în alt mod legal activitățile acesteia.

independente și de a înființa întreprinderi, în special societăți, pe care le controlează efectiv;

9. „activitățile economice" includ activități de natură industrială, comercială și profesională și activități de artizanat și nu includ activitățile desfășurate în exercitarea autorității guvernamentale;

10. prin „funcționare" se înțelege desfășurarea unor activități economice;

11. „serviciile" includ orice serviciu prestat în orice sector, cu excepția serviciilor prestate în exercitarea autorității guvernamentale;

12. prin „servicii și alte activități desfășurate în exercitarea autorității guvernamentale" se înțeleg serviciile sau activitățile care nu sunt desfășurate nici pe bază comercială, nici în concurență cu unul sau mai mulți operatori economici;

13. prin „prestare transfrontalieră de servicii" se înțelege prestarea unui serviciu:

(a) de pe teritoriul unei părți pe teritoriul celeilalte părți (modul 1) sau

(b) pe teritoriul unei părți în favoarea unui consumator de servicii al celeilalte părți (modul 2);

14. prin „prestator de servicii al unei părți" se înțelege orice persoană fizică sau juridică a unei părți care dorește să presteze sau prestează un serviciu;

15. prin „întreprinzător" se înțelege orice persoană fizică sau juridică a unei părți care dorește să desfășoare sau desfășoară o activitate economică prin constituirea unei prezențe comerciale.

SECȚIUNEA 2

DREPTUL DE STABILIRE

ARTICOLUL 179

Domeniu de aplicare

Prezenta secțiune se aplică măsurilor adoptate sau menținute de părți care afectează dreptul de stabilire în legătură cu toate activitățile economice, cu următoarele excepții:

(a) extracția, fabricarea și prelucrarea ([1]) materialelor nucleare;

(b) producția sau comercializarea armelor, a munițiilor și a materialului de război;

(c) serviciile audiovizuale;

(d) cabotajul maritim național ([2]); și

(e) serviciile de transport aerian național și internațional ([3]), regulate sau neregulate, și serviciile direct legate de exercitarea drepturilor de trafic, altele decât:

(i) serviciile de reparare și întreținere a aeronavelor pe durata cărora aeronava respectivă este retrasă din exploatare;

(ii) vânzarea și comercializarea serviciilor de transport aerian;

(iii) serviciile privind sistemele informatizate de rezervare (SIR);

(iv) serviciile de handling la sol;

(v) serviciile de exploatare a aeroporturilor.

([1]) Pentru mai multă siguranță, prelucrarea materialelor nucleare include toate activitățile încadrate la codul 2330 ISIC Rev.3.1 al ONU.

([2]) Fără a aduce atingere domeniului de aplicare al activităților care pot fi considerate cabotaj în conformitate cu legislația internă relevantă, cabotajul maritim național, în conformitate cu prezentul capitol, reglementează transportul de pasageri sau mărfuri între un port sau un punct situat într-un stat membru sau în Republica Moldova și un alt port sau punct situat într-un stat membru sau în Republica Moldova, inclusiv pe platforma sa continentală, conform dispozițiilor UNCLOS, precum și traficul care își are punctul de plecare și destinația în același port sau punct situat într-un stat membru sau în Republica Moldova.

([3]) Condițiile care reglementează accesul reciproc pe piețe în sectorul transportului aerian vor face obiectul unui acord sau unei înțelegeri ce vizează serviciile aeriene, încheiate în Republica Moldova și Regatul Unit.

ARTICOLUL 180

Tratamentul național și tratamentul pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate

1. Sub rezerva limitărilor menționate în anexa XI-E la prezentul acord, Republica Moldova acordă, odată cu intrarea în vigoare a prezentului acord:

(a) în ceea ce privește stabilirea unor filiale, sucursale și reprezentanțe ale persoanelor juridice din Regatul Unit, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat de Republica Moldova propriilor sale persoane juridice, sucursalelor și reprezentanților lor ori filialelor, sucursalelor și reprezentanților persoanelor juridice ale oricărei țări terțe, luându-se în calcul cel mai favorabil dintre cele două tratamente;

(b) în ceea ce privește funcționarea unor filiale, sucursale și reprezentanțe ale persoanelor juridice din Regatul Unit în Republica Moldova, odată ce acestora le-au fost stabilite, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat de Republica Moldova propriilor sale persoane juridice, sucursalelor și reprezentanților lor ori filialelor, sucursalelor și reprezentanților persoanelor juridice ale oricărei țări terțe, luându-se în calcul cel mai favorabil dintre cele două tratamente.([1])

2. Sub rezerva restricțiilor enumerate în anexa XI-A la prezentul acord, Regatul Unit acordă, odată cu intrarea în vigoare a prezentului acord:

(a) în ceea ce privește stabilirea unor filiale, sucursale și reprezentanțe ale persoanelor juridice din Republica Moldova, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat de Regatul Unit propriilor sale persoane juridice, sucursalelor și reprezentanților lor sau filialelor, sucursalelor și reprezentanților persoanelor juridice ale oricărei țări terțe, luându-se în calcul cel mai favorabil dintre cele două tratamente;

(b) în ceea ce privește funcționarea unor filiale, sucursale și reprezentanțe ale persoanelor juridice din Republica Moldova în Regatul Unit, odată ce acestoraea le-au fost stabilite, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat de Regatul Unit propriilor sale persoane juridice, sucursalelor și reprezentanților lor sau filialelor, sucursalelor și reprezentanților persoanelor juridice ale oricărei țări terțe, luându-se în calcul cel mai favorabil dintre cele două tratamente.([2])

([1]) Această obligație nu se aplică și dispozițiilor privind protecția investițiilor, care nu sunt reglementate de prezentul capitol, inclusiv asupra dispozițiilor referitoare la procedurile de soluționare a litigiilor între investitori și stat, prevăzute în alte acorduri.

([2]) Această obligație nu se aplică și dispozițiilor privind protecția investițiilor, care nu sunt reglementate de prezentul capitol, inclusiv asupra dispozițiilor referitoare la procedurile de soluționare a litigiilor între investitori și stat, prevăzute în alte acorduri.

3. Sub rezerva restricțiilor enumerate în anexele XI-A și XI-E la prezentul acord, părțile nu adoptă regulamente sau măsuri noi care introduc dispoziții discriminatorii în ceea ce privește stabilirea persoanelor juridice din Republica Moldova sau din Regatul Unit pe teritoriul lor sau în ceea ce privește funcționarea acestora, odată ce acestea au fost stabilite, în comparație cu propriile lor persoane juridice.

ARTICOLUL 181

Reexaminare

1. Pentru liberalizarea progresivă a condițiilor de stabilire, părțile reexaminează periodic cadrul juridic care reglementează dreptul de stabilire ([1]) și mediul de stabilire, în concordanță cu angajamentele pe care și le-au asumat în cadrul acordurilor internaționale.

2. În contextul reexaminării menționate la alineatul (1), părțile evaluează orice obstacol în calea dreptului de stabilire cu care s-au confruntat. În vederea aprofundării dispozițiilor prezentului capitol, părțile trebuie să identifice moduri adecvate pentru eliminarea acestor obstacole, care ar putea include noi negocieri, inclusiv în ceea ce privește protecția investițiilor și procedurile de soluționare a litigiilor între investitori și stat.

ARTICOLUL 182

Alte acorduri

Nicio dispoziție a prezentului capitol nu se interpretează ca limitând drepturile întreprinzătorilor părților de a beneficia de orice tratament mai favorabil prevăzut într-un acord internațional existent sau viitor referitor la investiții la care sunt părți Republica Moldova și Regatul Unit.

ARTICOLUL 183

Tratamentul aplicat sucursalelor și reprezentanțelor

1. Dispozițiile articolului 180 din prezentul acord nu împiedică aplicarea de către oricare dintre părți a unor norme specifice privind dreptul de stabilire și activitatea pe teritoriul său a sucursalelor și a reprezentanțelor persoanelor juridice care aparțin celeilalte părți, care nu au fost constituite pe teritoriul primei părți, norme justificate de diferențele juridice sau tehnice existente între aceste sucursale și reprezentanțe în comparație cu sucursalele și reprezentanțele constituite pe teritoriul său sau, în ceea ce privește serviciile financiare, justificate de rațiuni prudențiale.
2. Diferența de tratament nu depășește ceea ce este strict necesar ca urmare a acestor diferențe juridice sau tehnice sau, în ceea ce privește serviciile financiare, din rațiuni prudențiale.

([1]) Acesta include prezentul capitol și anexele XI-A și XI-E la prezentul acord.

SECȚIUNEA 3

PRESTAREA TRANSFRONTALIERĂ DE SERVICII

ARTICOLUL 184

Domeniu de aplicare

Prezenta secțiune se aplică măsurilor luate de părți care afectează prestarea transfrontalieră pentru toate sectoarele de servicii, cu excepția următoarelor:

(a) servicii din domeniul audiovizual;

(b) cabotajul maritim național ([1]); și

(c) serviciile de transport aerian național și internațional ([2]), regulate sau neregulate, și serviciile direct legate de exercitarea drepturilor de trafic, altele decât:

(i) serviciile de reparare și întreținere a aeronavelor pe durata cărora aeronava respectivă este retrasă din exploatare;

(ii) vânzarea și comercializarea serviciilor de transport aerian;

(iii) serviciile SIR;

(iv) serviciile de handling la sol;

(v) serviciile de exploatare a aeroporturilor.

([1]) Fără a aduce atingere domeniului de aplicare al activităților care pot fi considerate cabotaj în conformitate cu legislația internă relevantă, cabotajul maritim național, în conformitate cu prezentul capitol, reglementează transportul de pasageri sau mărfuri între un port sau un punct situat în Regatul Unit sau în Republica Moldova și un alt port sau punct situat în Regatul Unit sau în Republica Moldova, inclusiv pe platforma sa continentală, conform dispozițiilor UNCLOS, precum și traficul care își are originea și care se finalizează în același port sau punct situat în Regatul Unit sau în Republica Moldova.

([2]) Condițiile care reglementează accesul reciproc pe piețe în sectorul transportului aerian vor face obiectul unui acord sau unei înțelegeri ce vizează serviciile aeriene, încheiate în Republica Moldova și Regatul Unit.

ARTICOLUL 185

Accesul pe piață

1. În ceea ce privește accesul pe piață prin prestarea transfrontalieră de servicii, fiecare parte acordă serviciilor și prestatorilor de servicii ai unei alte părți un tratament care nu este mai puțin favorabil decât cel prevăzut în angajamentele specifice menționate în anexele XI-B și XI-F la prezentul acord.

2. În sectoarele în care sunt asumate angajamente de acces pe piață, măsurile pe care o parte nu le menține sau nu le adoptă la nivelul unei subdiviziuni regionale sau la nivelul întregului său teritoriu, cu excepția cazului în care se specifică altfel în anexele XI-B și XI-F la prezentul acord, sunt definite ca:

(a) limitări privind numărul de prestatori de servicii, sub formă de contingente numerice, monopoluri, prestatori exclusivi de servicii sau sub forma cerinței referitoare la testul privind necesitățile economice;

(b) limitări privind valoarea totală a tranzacțiilor de servicii sau a activelor sub formă de contingente numerice sau sub forma cerinței referitoare la testul privind necesitățile economice;

(c) limitări privind numărul total de operațiuni de servicii sau privind cantitatea totală de servicii exprimată în unități numerice determinate sub formă de contingente sau sub forma cerinței referitoare la testul privind necesitățile economice.

ARTICOLUL 186

Tratamentul național

1. În sectoarele în care angajamentele privind accesul pe piață sunt înscrise în anexele XI-B și XI-F la prezentul acord și sub rezerva condițiilor și calificărilor definite în aceasta, cu privire la toate măsurile care afectează prestarea transfrontalieră de servicii, fiecare parte acordă serviciilor și prestatorilor de servicii ai celeilalte părți un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor servicii similare și propriilor prestatori de servicii similari.

2. O parte poate să îndeplinească cerința prevăzută la alineatul (1) acordând serviciilor și prestatorilor de servicii ai celeilalte părți fie un tratament în mod formal identic, fie un tratament în mod formal diferit de cel acordat propriilor servicii similare și propriilor prestatori de servicii similari.

3. Un tratament în mod formal identic sau în mod formal diferit este considerat a fi mai puțin favorabil atunci când acesta modifică condițiile concurenței în favoarea serviciilor sau a prestatorilor de servicii ai părții în raport cu serviciile similare sau prestatorii de servicii similari ai celeilalte părți.

4. Angajamentele specifice asumate în temeiul prezentului articol nu se interpretează ca obligând părțile să compenseze orice dezavantaje concurențiale inerente care decurg din caracterul străin al serviciilor sau prestatorilor de servicii relevanți.

ARTICOLUL 187

Listele de angajamente

1. Sectoarele liberalizate de fiecare parte în conformitate cu prezenta secțiune, precum și limitările privind accesul pe piață și tratamentul național aplicabile serviciilor și prestatorilor de servicii ai celeilalte părți în aceste sectoare, stabilite prin intermediul restricțiilor, sunt menționate în listele de angajamente cuprinse în anexele XI-B și XI-F la prezentul acord.

2. Fără a aduce atingere drepturilor și obligațiilor părților, astfel cum există sau pot să apară în temeiul Convenției europene privind televiziunea transfrontieră și al Convenției europene privind coproducțiile cinematografice, listele de angajamente cuprinse în anexele XI-B și XI-F la prezentul acord nu includ angajamente privind serviciile audiovizuale.

ARTICOLUL 188

Reexaminare

În vederea liberalizării progresive a prestării transfrontaliere de servicii între părți, Comisia pentru dialog politic și strategic, reunită în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, reexaminează periodic lista de angajamente menționată la articolul 187 din prezentul acord. Această reexaminare ia în considerare, printre altele, articolul 222 din prezentul acord, și impactul său asupra eliminării obstacolelor restante în calea prestării transfrontaliere de servicii între părți.

SECȚIUNEA 4

PREZENȚA TEMPORARĂ A PERSOANELOR FIZICE AFLATE ÎN VIZITĂ DE AFACERI

ARTICOLUL 189

Domeniu de aplicare și definiții

1. Prezenta secțiune se aplică măsurilor luate de părți cu privire la intrarea și șederea temporară pe teritoriile acestora a personalului-cheie, a stagiarilor absolvenți de studii superioare, a vânzătorilor profesioniști, a prestatorilor contractuali de servicii și a profesioniștilor independenți, fără a aduce atingere articolului 177 alineatul (5) din prezentul acord.

2. În sensul prezentei secțiuni:

(a) „personal-cheie" înseamnă orice persoană fizică angajată de o persoană juridică a unei părți, alta decât o organizație nonprofit, și care este responsabilă pentru înființarea sau controlul, administrarea și funcționarea adecvată a unei prezențe comerciale. „Personalul-cheie" include persoanele aflate în vizită de afaceri în scopul înființării unei prezențe comerciale și persoanele transferate temporar de societatea lor:

(i) „persoanele aflate în vizită de afaceri" înseamnă persoanele fizice care dețin o poziție de conducere și sunt responsabile pentru înființarea unei prezențe comerciale. Ele nu oferă sau prestează servicii și nici nu se implică în alte activități economice decât cele necesare în scopul înființării unei prezențe comerciale. Acestea nu primesc remunerație dintr-o sursă situată în partea-gazdă.

(ii) „persoanele transferate temporar de societatea lor" înseamnă persoanele fizice care au fost angajate de o persoană juridică sau au fost asociați ai acesteia pe durata a cel puțin un an și care sunt transferate temporar într-o prezență comercială care poate fi o sucursală, o filială sau societatea-mamă a întreprinderii/persoanei juridice situate pe teritoriul celeilalte părți. Persoana fizică în cauză aparține uneia dintre următoarele categorii:

(1) „persoane cu funcție de conducere": persoane care dețin o funcție superioară în cadrul unei persoane juridice, care se ocupă în primul rând de gestionarea prezenței comerciale, sub supravegherea generală sau îndrumarea în principal a consiliului de administrație sau a acționarilor întreprinderii sau a persoanelor cu funcții echivalente, inclusiv a celor:

— care asigură conducerea prezenței comerciale, a unui departament sau a unei subdiviziuni a acesteia;

— care supraveghează și controlează activitatea celorlalți membri ai personalului care exercită funcții de supervizare, specializate sau de conducere; și

— care au autoritatea de a se ocupa personal de angajarea și concedierea personalului sau de a face recomandări privind angajarea și concedierea personalului sau iau alte măsuri privind personalul;

(2) specialiști: persoanele care lucrează pentru o persoană juridică și care dețin cunoștințe deosebite, esențiale pentru producția, echipamentele de cercetare, tehnicile, procesele, procedurile sau gestionarea prezenței comerciale. La evaluarea acestor cunoștințe se iau în considerare nu numai cunoștințele specifice prezenței comerciale, ci și deținerea unui nivel înalt de calificare într-un tip de muncă sau activitate comercială care necesită cunoștințe tehnice specifice, inclusiv apartenența la o profesie acreditată;

(b) „stagiari absolvenți de studii superioare" înseamnă persoane fizice care au fost angajate de o persoană juridică a unei părți sau de o sucursală a acesteia pentru cel puțin un an, care dețin o diplomă universitară și sunt transferate temporar într-o prezență comercială a persoanei juridice pe teritoriul celeilalte părți, în scopul dezvoltării profesionale sau pentru a dobândi o formare în tehnicile sau metodele antreprenoriale ([1]);

(c) „vânzători profesioniști" ([2]) înseamnă persoane fizice reprezentante ale unui prestator de servicii sau ale unui furnizor de mărfuri al unei părți care dorește să intre și să beneficieze de ședere temporară pe teritoriul celeilalte părți în scopul de a negocia vânzarea de servicii sau de mărfuri sau încheierea de contracte de vânzare de servicii sau mărfuri pentru prestatorul de servicii sau furnizorul de mărfuri respectiv. Aceștia nu se angajează în vânzări directe către publicul larg și nu primesc remunerație dintr-o sursă situată în partea-gazdă, și nici nu sunt agenți comisionari;

([1]) Entității gazdei se poate solicita să prezinte spre aprobare prealabilă un program de formare care să acopere durata șederii, demonstrând că scopul șederii este formarea.

([2]) Categoria vânzătorilor profesioniști este recunoscută numai pentru vânzătorii de servicii.

(d) „prestatori contractuali de servicii" înseamnă persoane fizice angajate de o persoană juridică a unei părți, care nu este o agenție pentru servicii de plasare și furnizare de personal și nici nu acționează prin intermediul unei astfel de agenții, nu deține o prezență comercială pe teritoriul celeilalte părți și a încheiat un contract de bună-credință în vederea prestării de servicii cu un consumator final rezident în cealaltă parte, contract care necesită prezența temporară a angajaților săi pe teritoriul părții respective pentru a executa contractul de prestare de servicii ([1]);

(e) „profesioniști independenți" înseamnă persoane fizice care asigură prestarea unui serviciu și care sunt stabilite ca persoane care desfășoară activități independente pe teritoriul unei părți, care nu dețin o prezență comercială pe teritoriul celeilalte părți și care au încheiat un contract de bună-credință (altul decât printr-o agenție de plasare și furnizare de personal) în vederea prestării de servicii cu un consumator final din cealaltă parte, contract care necesită prezența lor temporară pe teritoriul părții respective pentru a executa contractul de prestare de servicii ([2]);

(f) „calificări" înseamnă diplome, certificate și alte dovezi (de calificare oficială) eliberate de o autoritate desemnată în temeiul dispozițiilor legislative, de reglementare sau administrative și care certifică absolvirea cu succes a unei formări profesionale.

ARTICOLUL 190

Personalul-cheie și stagiarii absolvenți de studii superioare

1. Pentru fiecare sector angajat în conformitate cu secțiunea 2 (Dreptul de stabilire) din prezentul capitol și ținând seama de orice rezerve enumerate în anexele XI-A și XI-E sau în anexele XI-C și XI-G la prezentul acord, fiecare parte permite antreprenorilor unei alte părți să angajeze în cadrul prezenței lor comerciale persoane fizice din cealaltă parte, cu condiția ca acești angajați să facă parte din personalul-cheie sau să fie stagiari absolvenți de studii superioare, astfel cum sunt definiți la articolul 189 din prezentul acord. Intrarea și șederea temporară a personalului-cheie și a stagiarilor absolvenți de studii superioare este limitată la o perioadă de până la trei ani pentru persoanele transferate temporar de societatea lor, la 90 de zile în orice perioadă de 12 luni pentru persoanele aflate în vizită de afaceri și la un an pentru stagiarii absolvenți de studii superioare.

([1]) Contractul de prestare de servicii menționat la literele (d) și (e) respectă cerințele actelor cu putere de lege, precum și reglementările părții în care se execută contractul.
([2]) Contractul de prestare de servicii menționat la literele (d) și (e) respectă cerințele actelor cu putere de lege, precum și reglementările părții în care se execută contractul.

2. Pentru fiecare sector angajat în conformitate cu secțiunea 2 (Dreptul de stabilire) din prezentul capitol, măsurile pe care o parte nu le menține sau nu le adoptă, fie la nivelul unei subdiviziuni regionale, fie la nivelul întregului său teritoriu, cu excepția cazului în care se prevede altfel în anexele XI-C și XI-G la prezentul acord, sunt definite ca limitări privind numărul total de persoane fizice pe care un antreprenor le poate angaja ca personal-cheie sau ca stagiari absolvenți de studii superioare într-un sector specific, sub formă de contingente numerice sau prin impunerea unui test privind necesitățile economice și prin limitări discriminatorii.

ARTICOLUL 191

Vânzătorii profesioniști

Pentru fiecare sector angajat în conformitate cu secțiunea 2 (Dreptul de stabilire) sau cu secțiunea 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) din prezentul capitol și ținând seama de orice rezerve enumerate în anexele XI-A și XI-E și în anexele XI-B și XI-F la prezentul acord, fiecare parte permite intrarea și ședera temporară a vânzătorilor profesioniști pentru o perioadă de maximum 90 de zile pe parcursul oricărei perioade de 12 luni.

ARTICOLUL 192

Prestatorii de servicii contractuale

1. Părțile își reafirmă obligațiile care rezultă din angajamentele asumate în cadrul Acordului General privind Comerțul cu Servicii (GATS) în ceea ce privește intrarea și ședera temporară a prestatorilor contractuali de servicii.

În conformitate cu anexele XI-D și XI-H la prezentul acord, fiecare parte permite furnizarea de servicii pe teritoriul său de către prestatorii contractuali de servicii ai celeilalte părți, sub rezerva condițiilor menționate la alineatul (2) din prezentul articol.

2. Angajamentele asumate de către părți se supun următoarelor condiții:

(a) persoanele fizice trebuie să fie implicate în prestarea unui serviciu temporar în calitate de angajați ai unei persoane juridice, care a obținut un contract de prestare de servicii pentru cel mult 12 luni;

(b) persoanele fizice care intră pe teritoriul celeilalte părți ar trebui să ofere astfel de servicii în calitate de angajați ai persoanei juridice care prestează serviciile în cauză cel puțin pe parcursul anului imediat anterior datei la care a fost prezentată cererea de intrare pe teritoriul celeilalte părți. De asemenea, persoanele fizice trebuie să aibă, la data depunerii unei cereri de intrare pe teritoriul celeilalte părți, cel puțin trei ani de experiență profesională ([1]) în sectorul de activitate care face obiectul contractului;

(c) persoanele fizice care intră pe teritoriul celeilalte părți trebuie să dețină:

(i) o diplomă universitară sau o calificare care atestă cunoștințe de un nivel echivalent ([2]); și

(ii) calificări profesionale, atunci când acestea sunt necesare pentru exercitarea unei activități în conformitate cu actele cu putere de lege, actele administrative sau cerințele juridice ale părții în care se prestează serviciul;

(d) persoana fizică nu primește altă remunerație pentru prestarea serviciilor pe teritoriul celeilalte părți, decât cea plătită de persoana juridică care angajează persoana fizică;

(e) intrarea și șederea temporară a persoanelor fizice pe teritoriul părții în cauză nu depășește o perioadă cumulativă de șase luni pe parcursul unei perioade de 12 luni sau pe durata contractului, luându-se în calcul perioada mai scurtă;

(f) accesul acordat în conformitate cu dispozițiile prezentului articol se referă doar la activitatea de prestare de servicii care face obiectul contractului și nu dă dreptul de profesare cu titlul profesional al părții pe teritoriul căreia este prestat serviciul și

(g) numărul de persoane vizate de contractul de prestare de servicii nu este mai mare decât numărul necesar pentru executarea contractului, în conformitate cu actele cu putere de lege, normele administrative și alte cerințe juridice ale părții în care este prestat serviciul.

([1]) Obținută după împlinirea vârstei majoratului.

([2]) În cazul în care diploma sau calificarea nu a fost obținută pe teritoriul părții în care este furnizat serviciul, partea respectivă poate să examineze dacă aceasta este echivalentă cu o diplomă universitară solicitată pe teritoriul său.

ARTICOLUL 193

Profesioniștii independenți

1. În conformitate cu anexele XI-D și XI-H la prezentul acord, părțile permit furnizarea de servicii pe teritoriul lor de către profesioniștii independenți ai celeilalte părți, sub rezerva condițiilor menționate la alineatul (2) din prezentul articol.

2. Angajamentele asumate de către părți se supun următoarelor condiții:

(a) persoanele fizice trebuie să fie implicate în prestarea unui serviciu temporar în calitate de persoane care desfășoară activități independente stabilite pe teritoriul celeilalte părți și să fi obținut un contract de prestare de servicii pentru o perioadă de cel mult 12 luni;

(b) persoanele fizice care intră pe teritoriul celeilalte părți trebuie să dețină, la data depunerii unei cereri de intrare pe teritoriul celeilalte părți, cel puțin șase ani de experiență profesională în sectorul de activitate care face obiectul contractului;

(c) persoanele fizice care intră pe teritoriul celeilalte părți trebuie să dețină:

(i) o diplomă universitară sau o calificare care atestă cunoștințe de un nivel echivalent ([1]); și

(ii) calificări profesionale, atunci când acestea sunt necesare pentru exercitarea unei activități în conformitate cu actele cu putere de lege, actele administrative sau alte cerințe juridice ale părții în care se prestează serviciul;

(d) intrarea și șederea temporară a persoanelor fizice pe teritoriul părții în cauză nu depășește o perioadă cumulativă de șase luni pe parcursul unei perioade de 12 luni sau pe durata contractului, luându-se în calcul perioada mai scurtă; și

(e) accesul acordat în conformitate cu dispozițiile prezentului articol se referă doar la activitatea de prestare de servicii care face obiectul contractului și nu dă dreptul de profesare cu titlul profesional al părții pe teritoriul căreia este prestat serviciul.

([1]) În cazul în care diploma sau calificarea nu a fost obținută pe teritoriul părții în care este furnizat serviciul, partea respectivă poate să examineze dacă aceasta este echivalentă cu o diplomă universitară solicitată pe teritoriul său.

SECȚIUNEA 5

CADRUL DE REGLEMENTARE

SUBSECȚIUNEA 1

REGLEMENTARE INTERNĂ

ARTICOLUL 194

Domeniu de aplicare și definiții

1. Următoarele norme se aplică măsurilor adoptate de părți cu privire la cerințele și procedurile în materie de acordare a licențelor și la cerințele și procedurile în materie de calificare care afectează:

(a) prestarea transfrontalieră de servicii;

(b) stabilirea pe teritoriul lor a persoanelor juridice și fizice definite la articolul 178 alineatul (8) din prezentul acord;

(c) șederea temporară pe teritoriul lor a categoriilor de persoane fizice definite la articolul 189 alineatul (2) literele (a) — (e) din prezentul acord.

2. În cazul prestării transfrontaliere de servicii, normele respective se aplică numai sectoarelor pentru care partea respectivă și-a asumat angajamente specifice și în măsura în care aceste angajamente specifice se aplică. În cazul stabilirii unei prezențe comerciale, normele respective nu se aplică sectoarelor pentru care este prevăzută o limitare în conformitate cu anexele XI-A și XI-E la prezentul acord. În cazul ședерii temporare a persoanelor fizice, normele respective nu se aplică sectoarelor pentru care este prevăzută o limitare în conformitate cu anexele XI-C și XI-D și XI-G și XI-H la prezentul acord.

3. Normele respective nu se aplică măsurilor dacă acestea constituie limitări care fac obiectul programării.

4. În sensul prezentei secțiuni:

(a) „cerințe în materie de acordare a licențelor" înseamnă alte cerințe de fond decât cerințele în materie de calificare, pe care trebuie să le îndeplinească o persoană fizică sau juridică pentru a obține, a modifica sau a reînnoi o autorizație pentru desfășurarea activităților definite la alineatul (1) literele (a) — (c);

(b) „proceduri de acordare a licențelor" înseamnă norme administrative sau procedurale pe care trebuie să le respecte o persoană fizică sau juridică care

solicită autorizația pentru desfășurarea activităților definite la alineatul (1) literele (a) — (c), inclusiv modificarea sau reînnoirea unei licențe, pentru a demonstra conformitatea cu cerințele în materie de acordare a licențelor.

(c) „cerințe în materie de calificare" înseamnă cerințe de fond privind competența unei persoane fizice de a presta un serviciu, și care trebuie demonstrate pentru a obține autorizația de prestare a unui serviciu;

(d) „proceduri de calificare" înseamnă normele administrative sau procedurale pe care trebuie să le respecte o persoană fizică pentru a demonstra conformitatea cu cerințele în materie de calificare, în scopul obținerii autorizației de a presta un serviciu; și

(e) „autoritate competentă" înseamnă orice autoritate centrală, regională sau locală sau orice organism neguvernamental în exercitarea competențelor delegate de guvernele sau autoritățile centrale, regionale sau locale, care ia o decizie privind autorizarea prestării unui serviciu, inclusiv prin stabilirea unei prezențe comerciale sau privind acordarea unei licențe pentru a demara o activitate economică alta decât serviciile.

ARTICOLUL 195

Condițiile de acordare a licențelor și de calificare

1. Fiecare parte se asigură că măsurile referitoare la cerințele și procedurile în materie de acordare a licențelor și la cerințele și procedurile în materie de calificare se bazează pe criterii care împiedică autoritățile competente să își exercite competența lor de evaluare în mod arbitrar.

2. Criteriile menționate la alineatul (1) sunt:

(a) proporționale cu un obiectiv de politică publică;

(b) clare și lipsite de ambiguități;

(c) obiective;

(d) prestabilite;

(e) făcute publice în prealabil; și

(f) transparente și accesibile.

3. O autorizație sau o licență se acordă de îndată ce se stabilește, în urma unei examinări corespunzătoare, că au fost îndeplinite condițiile pentru obținerea unei autorizații sau a unei licențe.

4. Fiecare parte menține sau instituie organe sau proceduri judiciare, arbitrale sau administrative care prevăd, la cererea unui antreprenor sau prestator de servicii afectat, o examinare promptă și, în cazul în care este justificat, acțiunile corective corespunzătoare pentru deciziile administrative care aduc atingere stabilirii unei prezențe comerciale, prestării transfrontaliere de servicii sau prezenței temporare a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri. În cazurile în care aceste proceduri nu sunt independente față de organismul însărcinat să adopte decizia administrativă respectivă, fiecare parte se asigură că procedurile duc efectiv la o revizuire obiectivă și imparțială.

5. În cazul în care numărul licențelor disponibile pentru o anumită activitate este limitat din cauza cantității reduse de resurse naturale sau din cauza capacității tehnice reduse, fiecare parte aplică o procedură de selecție potențialilor candidați care oferă garanții depline în ceea ce privește imparțialitatea și transparența, inclusiv, în special, o publicitate adecvată a deschiderii, desfășurării și încheierii procedurii.

6. Sub rezerva dispozițiilor prevăzute în prezentul articol, la stabilirea regulilor pentru procedura de selecție, fiecare parte poate să țină seama de obiectivele de politică publică, inclusiv de considerații legate de sănătate, siguranță, protecția mediului și conservarea patrimoniului cultural.

ARTICOLUL 196

Procedurile de acordare a licențelor și de calificare

1. Procedurile și formalitățile de acordare a licențelor și de calificare trebuie să fie clare, să fie făcute publice în prealabil și să ofere solicitanților garanția că cererea lor va fi tratată în mod obiectiv și imparțial.

2. Procedurile și formalitățile de acordare a licențelor și de calificare trebuie să fie cât mai simple cu putință și să nu complice sau să întârzie în mod inutil prestarea serviciului. Eventualele taxe de licență ([1]) care pot decurge pentru solicitanți ca urmare a cererii lor sunt rezonabile și proporționale cu costul procedurilor de autorizare în cauză.

3. Fiecare parte se asigură că deciziile și procedurile utilizate de autoritatea competentă în procesul de acordare a licenței sau de autorizare sunt imparțiale față de toți solicitanții. Autoritatea competentă ar trebui să ajungă la decizia sa în mod independent și nu fie răspunzătoare în fața niciunui prestator de servicii pentru care este necesară o licență sau o autorizație.

([1]) Taxele de licență nu includ plățile aferente licitațiilor, cererilor de oferte sau oricărui alt mijloc nediscriminatoriu de acordare de concesii sau contribuții obligatorii la furnizarea serviciului universal.

4. În cazul în care există anumite termene pentru depunerea cererilor, solicitantului trebuie să i se acorde un termen rezonabil pentru depunerea unei cereri. Autoritatea competentă inițiază soluționarea unei cereri fără întârzieri nejustificate. În cazul în care este posibil, cererile ar trebui să fie acceptate în format electronic în aceleași condiții de autenticitate ca documentele depuse pe suport de hârtie.

5. Fiecare parte se asigură că soluționarea unei cereri, inclusiv luarea unei decizii finale, se încheie într-un termen rezonabil de la depunerea unei cereri complete. Fiecare parte depune toate eforturile pentru stabilirea unui termen normal de soluționare a unei cereri.

6. Autoritatea competentă, într-un termen rezonabil după primirea unei cereri pe care o consideră incompletă, îl informează pe solicitant, în măsura în care acest lucru este fezabil, identifică informațiile suplimentare necesare pentru completarea cererii și oferă ocazia de a corecta deficiențele.

7. Ar trebui să fie acceptate copii legalizate, în cazul în care este posibil, în locul documentelor originale.

8. În cazul în care o cerere este respinsă de autoritatea competentă, solicitantul este informat în scris și fără întârzieri nejustificate. În principiu, solicitantul este informat, de asemenea, la cerere, cu privire la motivele pentru care a fost respinsă cererea și cu privire la termenul în care poate contesta decizia respectivă.

9. Fiecare parte garantează că o licență sau o autorizație, odată acordată, intră în vigoare fără întârzieri nejustificate, în conformitate cu clauzele și condițiile specificate.

SUBSECȚIUNEA 2

DISPOZIȚII DE APLICARE GENERALĂ

ARTICOLUL 197

Recunoașterea reciprocă

1. Nicio dispoziție din prezentul capitol nu împiedică o parte să solicite ca persoanele fizice să dețină calificările necesare și/sau experiența profesională specificată pe teritoriul pe care este prestat serviciul, pentru sectorul de activitate în cauză.

2. Fiecare parte încurajează organismele profesionale relevante să furnizeze Comisiei pentru dialog politic și strategic, reunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, recomandări privind recunoașterea reciprocă, în vederea îndeplinirii, în totalitate sau în parte, de către antreprenori și prestatori de servicii a criteriilor aplicate de fiecare parte pentru autorizarea, acordarea de licențe, funcționarea și certificarea antreprenorilor și prestatorilor de servicii, și, în special, a serviciilor profesionale.

3. După primirea unei recomandări menționate la alineatul (2), Comisia pentru dialog politic și strategic reunită în configurația comerț examinează, într-un termen rezonabil, recomandarea în cauză pentru a stabili dacă este conformă cu prezentul acord și, pe baza informațiilor din recomandare, evaluează, în special măsura în care standardele și criteriile aplicate de fiecare parte în materie de autorizare, acordare de licențe, funcționare și certificare a prestatorilor de servicii și a antreprenorilor sunt convergente.

4. În cazul în care aceste cerințe sunt îndeplinite, Comisia pentru dialog politic și strategic reunită în configurația comerț stabilește măsurile necesare pentru angajarea de negocieri. Ulterior, părțile se angajează în negocieri, prin intermediul autorităților lor competente, privind un acord de recunoaștere reciprocă.

5. Orice acord de recunoaștere reciprocă la care se face referire la alineatul (4) din prezentul articol trebuie să fie în conformitate cu dispozițiile relevante ale Acordului OMC și, în special, cu articolul VII din GATS.

ARTICOLUL 198

Transparența și divulgarea informațiilor confidențiale

1. Fiecare parte răspunde prompt tuturor cererilor de informații specifice prezentate de cealaltă parte cu privire la orice măsuri de aplicare generală sau acorduri internaționale care intră în domeniul de aplicare al prezentului acord sau au un impact asupra acestuia. De asemenea, fiecare parte înființează unul sau mai multe puncte de informare pentru a furniza, la cerere, informații specifice antreprenorilor și prestatorilor de servicii ai celeilalte părți cu privire la toate aceste aspecte. Părțile se informează reciproc cu privire la punctele lor de informare în termen de trei luni de la intrarea în vigoare a prezentului acord. Nu este necesar ca aceste puncte de informare să fie depozitare ale actelor cu putere de lege și actelor administrative.

2. Nicio dispoziție din prezentul acord nu obligă vreo parte să furnizeze informații confidențiale a căror divulgare ar împiedica asigurarea respectării legilor sau ar fi contrară interesului public ori ar aduce atingere intereselor comerciale legitime ale unor anumite întreprinderi publice sau private.

SUBSECȚIUNEA 3

SERVICII INFORMATICE

ARTICOLUL 199

Definirea serviciilor informatice

1. În măsura în care comerțul cu servicii informatice este liberalizat în conformitate cu secțiunea 2 (Dreptul de stabilire), secțiunea 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și secțiunea 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) din prezentul capitol, părțile respectă dispozițiile din prezentul articol.

2. CPC ([1]) 84, codul Organizației Națiunilor Unite utilizat pentru descrierea serviciilor informatice și conexe, acoperă funcțiile de bază utilizate pentru prestarea tuturor serviciilor informatice și conexe:

(a) programe informatice, definite ca fiind ansambluri de instrucțiuni necesare pentru a permite computerelor să funcționeze și să comunice (inclusiv realizarea și implementarea lor);

(b) prelucrare și stocare de date; și

(c) servicii conexe, precum serviciile de consultanță și de formare pentru personalul clienților.

Datorită dezvoltărilor tehnologice, aceste servicii sunt oferite din ce în ce mai mult sub formă de pachete de servicii conexe care pot include toate sau o parte dintre aceste funcții de bază. De exemplu, serviciile precum găzduirea paginilor internet sau a domeniilor, extragerea datelor și tehnologia Grid constau fiecare dintr-o combinație de funcții de bază ale serviciilor informatice.

3. Serviciile informatice și conexe, indiferent dacă sunt sau nu prestate prin intermediul unei rețele, inclusiv prin internet, includ toate serviciile care oferă:

(a) consultare, strategie, analiză, planificare, specificare, proiectare, realizare, instalare, implementare, integrare, testare, corectarea erorilor, actualizare, suport tehnic, asistență tehnică, administrare a computerelor sau a sistemelor de computere;

(b) programe informatice, definite ca fiind ansambluri de instrucțiuni necesare pentru a permite computerelor să funcționeze și să comunice (între ele și cu exteriorul), precum și consultare, strategie, analiză, planificare, specificare, proiectare, realizare, instalare, implementare, integrare, testare,

[1] CPC înseamnă Clasificarea Centrală a Produselor, astfel cum este stabilită de Oficiul Statistic al Organizației Națiunilor Unite, *Statistical Papers*, seria M, nr. 77, CPC prov, 1991.

corectarea erorilor, actualizare, adaptare, întreținere, suport tehnic, asistență tehnică, administrare sau utilizare a programelor informatice;

(c) prelucrarea datelor, stocarea datelor, găzduirea datelor sau servicii de gestionare a bazelor de date;

(d) servicii de întreținere și reparații pentru mașini și echipamente de birou, inclusiv computere; sau

(e) servicii de formare destinate personalului clienților, legate de programele informatice, computere sau sisteme de computere și necuprinse în altă parte.

4. Serviciile informatice și conexe permit prestarea altor servicii (de exemplu, bancare) prin mijloace atât electronice, cât și de alt tip. Cu toate acestea, există o diferență importantă între serviciul de intermediere (de exemplu, găzduirea paginilor web sau găzduirea aplicațiilor) și conținutul sau serviciul de bază prestat pe cale electronică (de exemplu, servicii bancare). În astfel de cazuri, conținutul sau serviciul de bază nu intră sub incidența CPC 84.

SUBSECȚIUNEA 4

SERVICII POȘTALE ȘI DE CURIERAT

ARTICOLUL 200

Domeniu de aplicare și definiții

1. Prezenta subsecțiune stabilește principiile cadrului de reglementare pentru toate serviciile poștale și de curierat liberalizate în conformitate cu secțiunea 2 (Dreptul de stabilire), secțiunea 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și secțiunea 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) din prezentul capitol.

2. În sensul prezentei subsecțiuni și al secțiunii 2 (Dreptul de stabilire), secțiunii 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și secțiunii 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) din prezentul capitol:

(a) „licență" înseamnă o autorizație acordată de o autoritate de reglementare unui anumit prestator de servicii, a cărei obținere este obligatorie înainte de prestarea unui anumit serviciu;

(b) „serviciu universal" înseamnă prestarea permanentă a unui serviciu poștal de calitate specificată în orice punct al teritoriului unei părți la prețuri rezonabile pentru toți utilizatorii.

ARTICOLUL 201

Prevenirea practicilor anticoncurențiale în sectorul serviciilor poștale și de curierat

Sunt menținute sau introduse măsuri adecvate pentru a împiedica prestatorii care, separat sau împreună, au capacitatea să influențeze în mod considerabil condițiile de participare (legate de preț și ofertă) pe piața relevantă a serviciilor poștale și de curierat, ca urmare a utilizării poziției lor pe piață, să adopte sau să continue utilizarea de practici anticoncurențiale.

ARTICOLUL 202

Serviciu universal

Fiecare parte are dreptul să definească tipul de obligații de serviciu universal pe care dorește să le mențină. Aceste obligații nu vor fi considerate ca fiind anticoncurențiale în sine, cu condiția să fie gestionate într-un mod transparent, nediscriminatoriu și neutru din punctul de vedere al concurenței și să nu fie mai constrângătoare decât este necesar pentru tipul de serviciu universal definit de către părți.

ARTICOLUL 203

Licențe

1. Obținerea unei licențe poate fi obligatorie numai pentru serviciile care fac parte din domeniul de aplicare al serviciului universal.

2. Acolo unde este necesară o licență, se vor face publice următoarele:

   (a) toate criteriile de obținere a licenței și termenul necesar în mod normal pentru luarea unei decizii cu privire la o cerere de licență; și

   (b) clauzele și condițiile licențelor.

3. Motivele pentru refuzul unei licențe vor fi comunicate solicitantului, la cerere. Fiecare parte stabilește, prin intermediul unui organism independent, procedura aferentă căilor de atac. Această procedură va fi transparentă, nediscriminatorie și bazată pe criterii obiective.

ARTICOLUL 204

Independența organismului de reglementare

Organismul de reglementare este distinct din punct de vedere juridic de orice prestator de servicii poștale și de curierat și nu este răspunzător în fața acestor prestatori. Deciziile organismului de reglementare și procedurile utilizate de acesta sunt imparțiale față de toți operatorii de piață.

SUBSECȚIUNEA 5

REȚELE ȘI SERVICII DE COMUNICAȚII ELECTRONICE

ARTICOLUL 205
Domeniu de aplicare și definiții

1. Prezenta subsecțiune stabilește principiile cadrului de reglementare pentru toate serviciile de comunicații electronice liberalizate în conformitate cu secțiunea 2 (Dreptul de stabilire), secțiunea 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și secțiunea 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) din prezentul capitol.

2. În sensul prezentei subsecțiuni și al secțiunilor 2 (Dreptul de stabilire), secțiunea 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și secțiunea 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) din prezentul capitol:

(a) „servicii de comunicații electronice" înseamnă toate serviciile care constau, integral sau în principal, în transmiterea de semnale prin rețele de comunicații electronice, inclusiv servicii de telecomunicații și servicii de transmisie în rețele utilizate pentru emisie. Aceste servicii exclud serviciile care asigură sau care exercită responsabilitatea editorială asupra conținutului transmis prin intermediul rețelelor și serviciilor de comunicații electronice;

(b) „rețea publică de comunicații" înseamnă o rețea de comunicații electronice utilizată în întregime sau în principal pentru furnizarea de servicii de comunicații electronice destinate publicului;

(c) „rețea de comunicații electronice" înseamnă sisteme de transmisie și, după caz, echipamente de comutare sau de rutare și alte resurse care permit transmiterea semnalelor prin cablu, unde radio, prin mijloace optice sau prin alte mijloace electromagnetice, inclusiv prin rețele de satelit, rețele terestre fixe (cu comutare de circuite sau de pachete, inclusiv internet) și mobile, sisteme care utilizează rețeaua electrică, atât timp cât servesc la transmiterea semnalelor, rețele utilizate pentru difuzarea programelor de radio și televiziune și rețele de televiziune prin cablu, indiferent de tipul de informație transmisă;

(d) „autoritate de reglementare" în sectorul comunicațiilor electronice înseamnă organismul sau organismele responsabile pentru reglementarea comunicațiilor electronice menționate în prezentul capitol;

(e) un prestator de servicii are „putere semnificativă pe piață" în cazul în care, fie individual, fie împreună cu alți prestatori, se regăsește într-o poziție echivalentă cu poziția dominantă, respectiv o poziție de putere economică care îi permite să se comporte în mare măsură independent față de concurenți, clienți și, în cele din urmă, față de consumatori;

(f) „interconectare" înseamnă legătura fizică și logică realizată între rețele publice de comunicații utilizate de același sau un alt prestator de servicii pentru a permite utilizatorilor unui prestator de servicii să comunice cu utilizatorii aceluiași sau ai altui prestator de servicii sau pentru a accesa serviciile furnizate de un alt prestator de servicii. Serviciile pot fi furnizate de părțile implicate sau de alte părți care au acces la rețea. Interconectarea este un tip specific de acces pus în aplicare între operatorii de rețele publice;

(g) „serviciu universal" înseamnă ansamblul de servicii de o anumită calitate, accesibile tuturor utilizatorilor pe teritoriul unei părți, indiferent de localizarea lor geografică, la un preț rezonabil. Fiecare parte stabilește domeniul de aplicare și implementarea acestuia;

(h) „acces" înseamnă punerea la dispoziția altui prestator de servicii a infrastructurii și/sau a serviciilor, în conformitate cu condițiile definite, pe bază exclusivă sau neexclusivă, în scopul furnizării de servicii de comunicații electronice. Acesta se referă, printre altele, la accesul la elementele rețelei și la infrastructura asociată, ceea ce poate presupune conectarea echipamentului, prin mijloace fixe sau nu (aceasta include, în special, accesul la bucla locală și la instalațiile și serviciile necesare furnizării de servicii prin bucla locală); accesul la infrastructura fizică, inclusiv clădiri, canale și piloni; accesul la sistemele de software relevante, inclusiv la sistemele de asistență operațională; accesul la conversia numerelor sau la sisteme care oferă funcționalități echivalente; accesul la rețele fixe și mobile, în special pentru roaming; accesul la sisteme de acces restricționat pentru serviciile de televiziune digitală și accesul la serviciile de rețea virtuale;

(i) „utilizator final" înseamnă un utilizator care nu furnizează rețele publice de comunicații sau servicii de comunicații electronice accesibile publicului;

(j) „buclă locală" înseamnă circuitul fizic care leagă punctul terminal al rețelei de la locuința sau sediul abonatului de cadrul principal de distribuție sau de o infrastructură echivalentă din rețeaua publică de comunicații.

ARTICOLUL 206

Autoritatea de reglementare

1. Fiecare parte garantează că autoritățile de reglementare pentru serviciile de comunicații electronice sunt distincte din punct de vedere juridic și independente din punct de vedere funcțional de orice prestator de servicii de comunicații electronice. În cazul în care una dintre părți păstrează dreptul de proprietate sau controlul asupra unui prestator de servicii care furnizează rețele sau servicii de comunicații electronice, partea respectivă asigură separarea structurală efectivă a funcției de reglementare, pe de o parte, de activitățile legate de dreptul de proprietate sau control, pe de altă parte.

2. Fiecare parte garantează că autoritatea de reglementare dispune de competențe suficiente pentru a reglementa sectorul. Sarcinile pe care trebuie să și le asume autoritatea de reglementare sunt făcute publice într-o formă accesibilă și clară, în special în cazul în care respectivele sarcini sunt încredințate mai multor organisme.

3. Fiecare parte garantează că deciziile autorităților de reglementare și procedurile utilizate de acestea sunt imparțiale față de toți operatorii de pe piață și transparente.

4. Autoritatea de reglementare are competența de a realiza o analiză a pieței relevante care ar putea face obiectul unei reglementări *ex ante*. În cazul în care autoritatea de reglementare trebuie să stabilească, în temeiul articolului 208 din prezentul acord, dacă să impună, să mențină, să modifice sau să retragă obligații, aceasta stabilește pe baza unei analize a pieței dacă piața relevantă este efectiv competitivă.

5. În cazul în care autoritatea de reglementare stabilește că o piață relevantă nu este efectiv competitivă, aceasta identifică și desemnează prestatori de servicii cu putere semnificativă pe piața respectivă și impune, menține sau modifică obligațiile specifice de reglementare menționate la articolul 208 din prezentul acord, după caz. Atunci când autoritatea de reglementare stabilește că o piață este efectiv competitivă, aceasta nu impune și nu menține niciuna dintre obligațiile de reglementare menționate la articolul 208 din prezentul acord.

6. Fiecare parte garantează că un prestator de servicii afectat de decizia unei autorități de reglementare are dreptul de a contesta decizia respectivă în fața unui organism competent și independent de părțile implicate în luarea deciziei. Fiecare parte garantează că se ține seama în mod corespunzător de fondul cauzei. Până la pronunțarea hotărârii în calea de atac, decizia autorității de reglementare rămâne valabilă, cu excepția cazului în care organismul care soluționează calea de atac decide altfel. În cazul în care organismul care soluționează calea de atac nu este o instanță de tip judiciar, acesta furnizează întotdeauna în scris motivele care stau la baza deciziilor luate, iar acestea fac, de asemenea, obiectul unei reexaminări din partea unei autorități judiciare imparțiale și independente. Deciziile luate de organismele care soluționează calea de atac sunt puse efectiv în aplicare.

7. Fiecare parte garantează că, atunci când autoritățile de reglementare intenționează să ia măsuri legate de dispozițiile prezentei subsecțiuni, cu un impact semnificativ asupra pieței relevante, acestea oferă părților interesate posibilitatea de a formula observații cu privire la proiectul de măsură într-un termen rezonabil. Autoritățile de reglementare își publică procedurile de consultare. Rezultatele procedurii de consultare sunt puse la dispoziția publicului, exceptând cazurile în care există informații confidențiale.

8. Fiecare parte se asigură că prestatorii de servicii care furnizează rețele și servicii de comunicații electronice transmit toate informațiile necesare, inclusiv cele financiare, astfel încât autoritățile de reglementare să garanteze conformitatea cu dispozițiile prezentei subsecțiuni sau cu dispozițiile deciziilor adoptate în temeiul prezentei subsecțiuni. Prestatorii respectivi furnizează aceste informații rapid și la cerere, respectând termenele și nivelul de detaliere solicitat de autoritatea de reglementare. Informațiile solicitate de autoritatea de reglementare sunt proporționale cu sarcina pe care o are de îndeplinit. Autoritatea de reglementare își motivează cererea de informații.

ARTICOLUL 207

Autorizația de prestare a serviciilor de comunicații electronice

1. Fiecare parte se asigură că prestarea serviciilor este autorizată, cât mai mult posibil, în urma unei simple notificări.

2. Fiecare parte se asigură că obținerea unei licențe poate fi necesară pentru a aborda aspecte legate de atribuirea de numere și frecvențe. Clauzele și condițiile unei astfel de licențe sunt făcute publice.

3. Fiecare parte se asigură că, în cazul în care este necesară o licență:

(a) toate criteriile de acordare a licenței și termenul rezonabil necesar în mod normal pentru luarea unei decizii cu privire la o cerere de licență sunt făcute publice;

(b) motivele care stau la baza refuzului de acordare a unei licențe se comunică în scris solicitantului, la cerere;

(c) în cazul în care i se refuză în mod incorect acordarea unei licențe, solicitantul are posibilitatea să conteste refuzul în fața unui organism competent; și

(d) taxele de licență ([1]) solicitate de oricare dintre părți pentru acordarea unei licențe nu depășesc costurile administrative pe care le presupun în mod normal gestionarea, controlul și exploatarea licențelor aplicabile. Taxele de licență pentru utilizarea spectrului de frecvențe radio și a resurselor de numerotare nu fac obiectul cerințelor de la prezentul alineat.

([1]) Taxele de licență nu includ plățile aferente licitațiilor, cererilor de oferte sau oricărui alt mijloc nediscriminatoriu de acordare de concesii sau contribuții obligatorii la furnizarea serviciului universal.

ARTICOLUL 208
Acces și interconectare

1. Fiecare parte se asigură că orice prestator de servicii autorizat să ofere servicii de comunicații electronice are dreptul și obligația de a negocia accesul și interconectarea cu alți furnizori de rețele și servicii publice de comunicații electronice. Accesul și interconectarea ar trebui convenite, în principiu, pe baza unor negocieri comerciale între prestatorii de servicii în cauză.

2. Fiecare parte se asigură că prestatorii de servicii care obțin informații de la un alt prestator în timpul procesului de negociere a acordurilor de interconectare utilizează respectivele informații doar în scopul pentru care acestea au fost oferite și respectă întotdeauna confidențialitatea informațiilor transmise sau păstrate.

3. Fiecare parte se asigură că, în cazul în care se constată, în conformitate cu articolul 206 din prezentul acord, că o piață relevantă nu este efectiv concurențială, autoritatea de reglementare are competența să impună prestatorului de servicii desemnat drept prestator cu putere semnificativă pe piață una sau mai multe dintre următoarele obligații referitoare la interconectare și/sau acces:

(a) obligația de nediscriminare, care garantează faptul că operatorii aplică condiții echivalente în împrejurări echivalente altor prestatori de servicii care furnizează servicii echivalente și că furnizează servicii și informații în aceleași condiții și la același nivel de calitate ca cele pe care le asigură propriilor servicii sau celor ale filialelor sau ale partenerilor lor;

(b) obligația impusă societăților integrate vertical de a-și prezenta în mod transparent prețurile angro și prețurile de transfer intern, în cazul în care există o cerință de nediscriminare sau pentru a preveni subvențiile încrucișate abuzive. Autoritatea de reglementare poate specifica formatul și metodologia contabilă care trebuie utilizate;

(c) obligațiile de acceptare a cererilor rezonabile de acces la anumite elemente de rețea și la dotări asociate și de utilizare a acestora, inclusiv de acces neîngrădit la bucla locală, printre altele în situații în care autoritatea de reglementare consideră că refuzul accesului sau clauzele și condițiile nerezonabile cu efect similar ar împiedica apariția unei piețe competitive și durabile la nivel de comerț cu amănuntul sau că nu ar fi în interesul utilizatorului final.

Autoritățile de reglementare pot impune condiții privind corectitudinea, caracterul rezonabil și promptitudinea obligațiilor prevăzute la prezenta literă;

(d) furnizarea de anumite servicii angro în vederea revânzării acestora de către terți; acordarea de acces deschis la interfețele tehnice, la protocoale sau la alte tehnologii-cheie care sunt indispensabile pentru interoperabilitatea serviciilor sau a serviciilor de rețea virtuale; furnizarea unor posibilități de

colocare sau a altor forme de utilizare în comun a infrastructurii, inclusiv a conductelor, a clădirilor sau a pilonilor; prestarea de anumite servicii necesare asigurării interoperabilității serviciilor de la un capăt la altul (*end-to-end*) pentru utilizatori, inclusiv infrastructura pentru serviciile de rețea inteligente; furnizarea de acces la sistemele de asistență operațională sau la sistemele de software similare necesare în vederea asigurării unei concurențe loiale în domeniul prestării de servicii; și interconectarea de rețele sau de infrastructuri de rețele.

Autoritățile de reglementare pot impune condiții privind corectitudinea, caracterul rezonabil și promptitudinea obligațiilor prevăzute la prezenta literă;

(e) obligații privind recuperarea costurilor și controlul prețurilor, inclusiv obligații privind orientarea prețurilor în funcție de costuri, precum și obligații privind sistemele de contabilitate a costurilor, pentru furnizarea unor tipuri specifice de interconectare și/sau acces, în situații în care o analiză a pieței indică faptul că lipsa unei concurențe efective înseamnă că operatorul în cauză poate menține prețurile la un nivel extrem de ridicat sau poate comprima prețurile în detrimentul utilizatorilor finali.

(f) Autoritățile de reglementare iau în considerare investițiile făcute de operator și îi permit realizarea unei rate de rentabilitate rezonabile față de capitalul angajat, ținând seama de riscurile aferente;

(g) publicarea de obligații specifice impuse prestatorilor de servicii de către autoritatea de reglementare care identifică produsul/serviciul specific și piețele geografice. Vor fi puse la dispoziția publicului informații actualizate, într-un mod care garantează accesul cu ușurință al tuturor părților interesate la informațiile în cauză, cu condiția ca acestea să nu fie confidențiale și să nu conțină secrete de afaceri;

(h) obligațiile de transparență care impun operatorilor să facă publice anumite informații; în special, în cazul în care un operator are obligații de nediscriminare, autoritatea de reglementare îi poate impune acestuia să publice o ofertă de referință care să fie suficient de detaliată pentru a garanta că prestatorii de servicii nu sunt obligați să plătească pentru infrastructura care nu este necesară pentru serviciul solicitat, prezentând o descriere a ofertelor pertinente, defalcate pe componente în funcție de necesitățile de pe piață, incluzând clauzele și condițiile aferente, inclusiv prețurile.

4. Fiecare parte se asigură că un prestator de servicii care solicită interconectarea cu un prestator de servicii desemnat drept prestator cu putere semnificativă pe piață poate recurge, în orice moment sau după un interval de timp rezonabil care a fost făcut public, la un organism național independent, care poate fi un organism de reglementare, menționat la articolul 205 alineatul (2) litera (d) din prezentul acord, pentru soluționarea litigiilor legate de clauzele și condițiile privind interconectarea și/sau accesul.

ARTICOLUL 209

Resurse limitate

1. Fiecare parte se asigură că orice procedură pentru atribuirea și utilizarea resurselor limitate, inclusiv a frecvențelor, numerelor și a drepturilor de trecere, se desfășoară într-un mod obiectiv, proporțional, prompt, transparent și nediscriminatoriu. Informațiile privind situația actuală a benzilor de frecvență atribuite se pun la dispoziția publicului, fără a fi însă necesară identificarea detaliată a frecvențelor atribuite pentru utilizări specifice cu caracter guvernamental.

2. Fiecare parte garantează gestionarea eficientă a frecvențelor radio pentru serviciile de comunicații electronice pe teritoriul său pentru a asigura utilizarea efectivă și eficientă a spectrului de frecvențe radio. În cazul în care cererea de frecvențe specifice depășește disponibilitatea acestora, se recurge la proceduri adecvate și transparente pentru atribuirea acestor frecvențe, cu scopul de a optimiza utilizarea lor și de a facilita dezvoltarea concurenței.

3. Fiecare parte se asigură că atribuirea resurselor naționale de numerotare și gestionarea planurilor naționale de numerotare intră în sfera de competență a autorității de reglementare.

4. În cazul în care autoritățile publice sau locale păstrează dreptul de proprietate sau controlul asupra prestatorilor de servicii care furnizează rețele și/sau servicii publice de comunicații, trebuie asigurată separarea structurală efectivă a funcției de atribuire a drepturilor de trecere, pe de o parte, de activitățile legate de dreptul de proprietate sau de control, pe de altă parte.

ARTICOLUL 210

Serviciu universal

1. Fiecare parte are dreptul să definească tipul de obligații de serviciu universal pe care dorește să le mențină.

2. Aceste obligații nu vor fi considerate ca fiind anticoncurențiale în sine, cu condiția să fie gestionate într-un mod transparent, obiectiv și nediscriminatoriu. Gestionarea acestor obligații este, de asemenea, neutră din punctul de vedere al concurenței și nu este mai constrângătoare decât este necesar pentru tipul de serviciu universal definit de fiecare parte.

3. Fiecare parte se asigură că toți prestatorii de servicii sunt eligibili pentru a furniza serviciul universal și că niciun prestator de servicii nu este exclus *a priori*. Desemnarea se face printr-un mecanism eficient, transparent, obiectiv și nediscriminatoriu. Fiecare parte evaluează, după caz, dacă furnizarea serviciului universal reprezintă o sarcină nejustificată pentru organizația (organizațiile) desemnată (desemnate) să furnizeze serviciul universal. În cazul în care acest lucru se justifică ca urmare a efectuării evaluării menționate anterior și ținând seama de eventualul avantaj pe piață de care beneficiază o organizație care oferă serviciul universal, autoritățile de reglementare stabilesc dacă este necesar un mecanism destinat să ofere despăgubiri prestatorului (prestatorilor) de servicii în cauză sau să repartizeze costul net al obligațiilor de serviciu universal.

ARTICOLUL 211

Furnizarea transfrontalieră de servicii de comunicații electronice

Niciuna dintre părți nu poate solicita unui furnizor de servicii al celeilalte părți să își stabilească o prezență comercială sau orice formă de prezență ori să fie rezident pe teritoriul său, ca o condiție pentru prestarea transfrontalieră de servicii.

ARTICOLUL 212

Confidențialitatea informațiilor

Fiecare parte asigură confidențialitatea comunicațiilor electronice și a traficului de date aferent, efectuate prin intermediul unei rețele publice de comunicații, și a serviciilor de comunicații electronice disponibile pentru public, fără a restrânge comerțul cu servicii.

ARTICOLUL 213

Litigii între prestatorii de servicii

1. Fiecare parte se asigură că, în cazul unui litigiu între prestatorii de rețele sau servicii de comunicații electronice în legătură cu drepturile și obligațiile menționate în prezentul capitol, autoritatea de reglementare în cauză pronunță, la cererea uneia dintre părți, o decizie cu caracter obligatoriu pentru a soluționa litigiul în cel mai scurt timp posibil și în orice caz în termen de patru luni.

2. Decizia autorității de reglementare este pusă la dispoziția publicului, ținând seama de cerințele privind secretele de afaceri. Prestatorii de servicii în cauză primesc o expunere completă a motivelor pe care se bazează decizia.

3. Atunci când un astfel de litigiu vizează prestarea transfrontalieră de servicii, autoritățile de reglementare în cauză își coordonează eforturile pentru a ajunge la soluționarea litigiului.

SUBSECȚIUNEA 6

SERVICII FINANCIARE

ARTICOLUL 214

Domeniul de aplicare și definiție

1. Prezenta secțiune stabilește principiile cadrului de reglementare pentru toate serviciile financiare liberalizate în conformitate cu secțiunea 2 (Dreptul de stabilire), secțiunea 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și secțiunea 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) din prezentul capitol.

2. În sensul prezentei subsecțiuni și al secțiunii 2 (Dreptul de stabilire), secțiunii 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și secțiunii 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) din prezentul capitol:

(a) „serviciu financiar" înseamnă orice serviciu de natură financiară oferit de un prestator de servicii financiare al unei părți. Serviciile financiare includ următoarele activități:

(i) servicii de asigurări și servicii conexe asigurărilor:

(1) asigurări directe (inclusiv coasigurare):

(a) de viață;

(b) altele decât cele de viață;

(2) reasigurare și retrocedare;

(3) intermedierea asigurării, de exemplu activități de brokeraj și de agenție; și

(4) servicii auxiliare de asigurări, precum servicii de consultanță, de actuariat, de evaluare a riscurilor și de soluționare a revendicărilor;

(ii) servicii bancare și alte servicii financiare (cu excepția asigurărilor):

(1) acceptarea depozitelor și a altor fonduri rambursabile de la populație;

(2) împrumuturi de orice tip, inclusiv credit de consum, credit ipotecar, factoring și finanțarea tranzacțiilor comerciale;

(3) leasing financiar;

(4) toate serviciile de plăți și transferuri monetare, inclusiv cărțile de credit sau de debit, cecurile de călătorie și cecurile bancare;

(5) garanții și angajamente;

(6) operațiuni în nume propriu sau în numele clienților pe piața bursieră, pe piața extrabursieră sau pe alte piețe, și anume:

(a) instrumente ale pieței monetare (inclusiv cecuri, efecte de comerț, certificate de depozit);

(b) valută;

(c) produse derivate inclusiv, printre altele, contracte futures și opțiuni;

(d) instrumente ale cursului de schimb și ale ratei dobânzilor, inclusiv produse cum ar fi swapurile și contractele forward pe rata dobânzii;

(e) valori mobiliare transferabile;

(f) alte instrumente și active financiare negociabile, inclusiv lingouri;

(7) participarea la emisiunile de titluri de orice natură, inclusiv subscrierile, plasamentele (private sau publice) în calitate de agent și prestarea de servicii conexe;

(8) brokeraj monetar;

(9) gestionarea activelor, de exemplu gestionarea numerarului sau a portofoliului, toate formele de gestionare a plasamentelor colective, gestionarea fondurilor de pensii, servicii de custodie, de depozitare și fiduciare;

(10) serviciile de decontare și compensare a activelor financiare, inclusiv valorile mobiliare, produsele financiare derivate și alte instrumente negociabile;

(11) comunicarea și transferul de informații financiare, prelucrarea datelor financiare și software-ul aferent;

(12) servicii de consiliere, de intermediere și alte servicii financiare auxiliare referitoare la diversele activități enumerate la punctele (1) — (11), inclusiv informații și evaluări privind dosarele de credit, investigații și informații privind plasamentele

și constituirea portofoliilor, consiliere privind achizițiile, restructurările și strategiile societăților comerciale;

(b) „prestator de servicii financiare" înseamnă orice persoană fizică sau juridică a unei părți care intenționează să presteze sau prestează servicii financiare. Termenul „prestator de servicii financiare" nu include entitățile publice;

(c) „entitate publică" înseamnă:

(i) un guvern, o bancă centrală sau o autoritate monetară și financiară a unei părți sau o entitate deținută sau controlată de către o parte, care este în principal însărcinată cu exercitarea unor funcții publice sau cu desfășurarea unor activități de serviciu public, cu excepția unei entități însărcinate în principal cu prestarea unor servicii financiare în condiții comerciale; sau

(ii) o entitate privată, care îndeplinește funcții ce revin în mod normal unei bănci centrale sau unei autorități monetare și financiare, atunci când exercită aceste funcții;

(d) „serviciu financiar nou" înseamnă un serviciu de natură financiară, inclusiv servicii privind produse existente sau produse noi, ori modul în care este livrat un produs, care nu este furnizat de niciun alt prestator de servicii financiare pe teritoriul unei părți, dar care este furnizat pe teritoriul celeilalte părți.

ARTICOLUL 215

Excepția prudențială

1. Fiecare parte poate adopta sau menține măsuri din motive prudențiale, cum ar fi:

(a) protecția investitorilor, a deponenților, a asiguraților sau a persoanelor față de care un prestator de servicii financiare are o obligație fiduciară; și

(b) asigurarea integrității și stabilității sistemului financiar al unei părți.

2. Măsurile respective nu sunt mai constrângătoare decât este necesar pentru a-și îndeplini obiectivul.

3. Nicio dispoziție din prezentul acord nu impune vreunei părți divulgarea de informații referitoare la afacerile și la conturile unor clienți individuali sau orice informații confidențiale sau protejate deținute de organismele publice.

ARTICOLUL 216

Reglementare eficientă și transparentă

1. Fiecare parte depune toate eforturile pentru a comunica în avans tuturor persoanelor interesate orice măsură de aplicare generală pe care acea parte intenționează să o adopte pentru a oferi acestor persoane ocazia de a prezenta observații referitoare la respectiva măsură. Această măsură se aplică:

(a) prin intermediul unei publicații oficiale; sau

(b) în altă formă scrisă sau electronică.

2. Fiecare parte pune la dispoziția persoanelor interesate cerințele sale pentru completarea cererilor privind prestarea de servicii financiare.

La cererea unui solicitant, partea în cauză informează solicitantul cu privire la stadiul în care se află cererea acestuia. Dacă partea în cauză dorește informații suplimentare din partea solicitantului, aceasta notifică de îndată solicitantul.

3. Fiecare parte face tot posibilul pentru a garanta implementarea și aplicarea pe teritoriul ei a standardelor convenite la nivel internațional privind reglementarea și supravegherea sectorului de servicii financiare și pentru combaterea fraudei și evaziunii fiscale. Aceste standarde convenite la nivel internațional sunt, printre altele, „Principiile de bază pentru supravegherea eficientă a sectorului bancar" ale Comitetului de la Basel pentru supraveghere bancară, „Principiile de bază în asigurări" ale Asociației internaționale a organismelor de supraveghere a asigurărilor, „Obiectivele și principiile de reglementare a valorilor mobiliare" ale Organizației Internaționale a Reglementatorilor de Valori Mobiliare, „Convenția privind asistența administrativă reciprocă în materie fiscală" a Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), „Declarația G20 privind transparența și schimbul de informații în scopuri fiscale" și cele „Patruzeci de recomandări privind spălarea banilor" și cele „Nouă recomandări speciale privind finanțarea terorismului" ale Grupului de Acțiune Financiară Internațională.

Părțile iau notă, de asemenea, de *Ten Key Principles for Information Sharing* („Zece principii-cheie pentru schimbul de informații") promulgate de miniștrii de finanțe din țările G7 și vor lua toate măsurile necesare pentru a încerca să le aplice în contactele lor bilaterale.

ARTICOLUL 217

Servicii financiare noi

Fiecare parte permite unui prestator de servicii financiare al celeilalte părți să presteze orice serviciu financiar nou de tip similar cu serviciile a căror prestare de către proprii prestatori de servicii financiare ar fi permisă de către partea respectivă în conformitate cu dreptul intern al acesteia în circumstanțe similare. O parte poate stabili forma juridică prin care serviciul poate fi prestat și poate impune o autorizație pentru prestarea serviciului respectiv. În cazul în care este necesară o astfel de autorizație, se adoptă o decizie într-un termen rezonabil și autorizația respectivă poate fi refuzată doar din motive prudențiale.

ARTICOLUL 218

Prelucrarea datelor

Fiecare parte permite unui prestator de servicii financiare al celeilalte părți să transfere informații în formă electronică sau în altă formă, către și dinspre teritoriul său, pentru prelucrarea datelor, atunci când această prelucrare este necesară pentru activitățile obișnuite ale acestui prestator de servicii financiare.

ARTICOLUL 219

Excepții specifice

1. Nicio dispoziție din prezentul capitol nu se interpretează ca împiedicând o parte, inclusiv entitățile sale publice, să desfășoare sau să presteze în exclusivitate, pe teritoriul său, activități sau servicii care fac parte dintr-un sistem public de pensii sau sistem oficial de asigurări sociale, cu excepția cazurilor în care activitățile respective pot fi desfășurate, în temeiul reglementărilor naționale ale părții respective, de către prestatori de servicii financiare aflați în concurență cu entități publice sau cu instituții private.

2. Nicio dispoziție din prezentul acord nu se aplică activităților desfășurate de o bancă centrală, o autoritate monetară sau de o altă entitate publică în cadrul politicii monetare sau al politicii cursului de schimb.

3. Nicio dispoziție din prezentul capitol nu se interpretează ca împiedicând o parte, inclusiv entitățile publice ale acesteia, să desfășoare activități sau să presteze servicii în mod exclusiv pe teritoriul său în numele, beneficiind de garanția resurselor financiare ale părții sau ale entităților publice ale acesteia sau utilizând aceste resurse financiare.

ARTICOLUL 220

Organisme de autoreglementare

Atunci când apartenența, participarea sau accesul la orice organism de autoreglementare, bursă sau piață de valori mobiliare sau futures, agenție de compensare sau orice altă organizație sau asociație este cerută de una dintre părți pentru ca prestatorii de servicii financiare din cealaltă parte să poată presta servicii financiare în condiții de egalitate cu prestatorii de servicii financiare din partea respectivă sau atunci când partea oferă în mod direct sau indirect acestor entități privilegii sau avantaje în materie de prestare a serviciilor financiare, partea în cauză se asigură că sunt respectate obligațiile prevăzute la articolul 180 alineatul (1) și la articolul 186 din prezentul acord.

ARTICOLUL 221

Sisteme de compensare și de plăți

În conformitate cu clauzele și condițiile care constituie tratamentul național, fiecare parte acordă prestatorilor de servicii financiare din cealaltă parte stabiliți pe teritoriul său acces la sistemele de plată și de compensare exploatate de entități publice, precum și la facilitățile oficiale de finanțare și refinanțare disponibile în cursul activităților comerciale obișnuite. Prezentul articol nu oferă acces la facilitățile de creditor de ultimă instanță ale părții.

ARTICOLUL 222

Standarde internaționale

Fiecare parte recunoaște importanța alinierii treptate a legislației existente și viitoare de standardele internaționale privind cele mai bune practici enumerate la articolul 216 alineatul (3) din prezentul acord.

SUBSECȚIUNEA 7

SERVICII DE TRANSPORT

ARTICOLUL 223

Domeniu de aplicare

Prezenta secțiune stabilește principiile privind liberalizarea serviciilor de transport internațional în conformitate cu secțiunea 2 (Dreptul de stabilire), secțiunea 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și secțiunea 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) din prezentul capitol.

ARTICOLUL 224

Transportul maritim internațional

1. În sensul prezentei subsecțiuni și al secțiunii 2 (Dreptul de stabilire), secțiunii 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și secțiunii 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) din prezentul capitol:

(a) „transportul maritim internațional" cuprinde operațiuni de transport „de la expeditor la destinatar" (*door to door*) și multimodal, care presupune transportul bunurilor prin intermediul mai multor mijloace de transport, inclusiv maritim, însoțite de un singur document de transport și, în acest scop, dreptul de a încheia contracte direct cu furnizorii de alte moduri de transport;

(b) „servicii de manipulare a încărcăturilor maritime" înseamnă activități desfășurate de operatori portuari, inclusiv operatorii de terminale, cu excepția activităților directe ale docherilor, atunci când această forță de muncă este organizată independent de societățile de exploatare portuară sau de exploatare a terminalelor. Activitățile vizate includ organizarea și supravegherea următoarelor operațiuni:

(i) încărcarea/descărcarea navelor;

(ii) amararea/dezamararea mărfurilor; și

(iii) recepționarea/livrarea și depozitarea în siguranță a mărfurilor înainte de expediere sau după descărcare;

(c) „servicii de vămuire" (sau „servicii ale agenților vamali") înseamnă activități care constau în îndeplinirea, în numele unei alte părți, a formalităților vamale privind importul, exportul sau transportul direct al mărfurilor, indiferent dacă acest serviciu reprezintă principala activitate a prestatorului de servicii sau o completare obișnuită a activității sale principale;

(d) „servicii de staționare și depozitare a containerelor" înseamnă activități care constau în depozitarea containerelor, în porturi sau în interiorul țării, în vederea umplerii/golirii, a reparării și a punerii lor la dispoziție pentru expediere;

(e) „servicii de agenții maritime" înseamnă activități ce constau în reprezentarea, într-o zonă geografică dată, în calitate de agent, a intereselor comerciale ale uneia sau mai multor linii de navigație sau companii maritime, în următoarele scopuri:

(i) comercializarea și vânzarea serviciilor de transport maritim și a serviciilor conexe, de la cotare până la facturare, precum și emisiunea de conosamente în numele societăților, achiziționarea și revânzarea serviciilor conexe necesare, întocmirea documentelor și furnizarea de informații comerciale;

(ii) reprezentarea societăților care organizează escala navei sau preluarea încărcăturilor atunci când este necesar;

(f) „servicii de transport al mărfurilor" înseamnă activitatea ce constă în organizarea și monitorizarea operațiunilor de transport în numele transportatorilor, prin achiziționarea serviciilor de transport și a serviciilor conexe, pregătirea documentelor și furnizarea de informații comerciale;

(g) „servicii de legătură" înseamnă transportul prealabil și în continuare a încărcăturilor internaționale pe mare, în special în containere, între porturile situate pe teritoriul unei părți.

2. În ceea ce privește transportul maritim internațional, fiecare parte este de acord să asigure aplicarea efectivă a principiului accesului nelimitat la încărcături pe baze comerciale, libertatea de a presta serviciile maritime internaționale, precum și tratamentul național în cadrul prestării unor astfel de servicii.

Ținând seama de nivelurile existente de liberalizare între părți în ceea ce privește transportul maritim internațional:

(a) fiecare parte aplică efectiv principiul accesului nerestricționat pe piețele și la schimburile comerciale maritime internaționale pe baze comerciale și în mod nediscriminatoriu;

(b) fiecare parte acordă navelor care arborează pavilionul celeilalte părți sau care sunt exploatate de prestatori de servicii ai celeilalte părți un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor nave sau navelor unei țări terțe, luându-se în calcul cel mai favorabil dintre cele două tratamente în ceea ce privește, printre altele, accesul la porturi, utilizarea infrastructurii și a serviciilor portuare, utilizarea serviciilor maritime auxiliare, precum și în ceea ce privește taxele și redevențele aferente,

instalațiile vamale și alocarea danelor și a instalațiilor de încărcare și descărcare.

3. În aplicarea acestor principii, părțile:

(a) nu introduc dispoziții privind împărțirea încărcăturii în viitoarele acorduri cu țări terțe privind serviciile de transport maritim, inclusiv vracul solid și lichid, precum și traficul de linie și reziliază, într-un interval rezonabil de timp, astfel de clauze de împărțire a încărcăturii, în cazul în care acestea există în acorduri precedente; și

(b) abrogă și se abțin să introducă, de la intrarea în vigoare a prezentului acord, orice măsură unilaterală și orice obstacol administrativ, tehnic și de altă natură care ar putea constitui restricții deghizate sau ar putea avea efecte discriminatorii asupra libertății de a presta servicii în domeniul transportului maritim internațional.

4. Fiecare parte permite prestatorilor de servicii de transport maritim internațional ai celeilalte părți să dețină prezențe comerciale pe teritoriul său în condiții de stabilire și de exploatare nu mai puțin favorabile decât cele acordate propriilor săi prestatori de servicii sau celor din orice țară terță, oricare dintre acestea sunt mai favorabile.

5. Fiecare parte pune la dispoziția prestatorilor de servicii de transport maritim internațional ai celeilalte părți, în condiții rezonabile și nediscriminatorii, următoarele servicii portuare: pilotaj, asistență la remorcare și tracțiune, aprovizionare, alimentare cu combustibil și cu apă, colectarea gunoiului și eliminarea deșeurilor de balast, serviciile căpitanului de port, asistență la navigație, servicii operaționale pe uscat esențiale exploatărilor de nave, inclusiv comunicații, furnizare de apă și de electricitate, instalații pentru reparații de urgență, servicii de ancorare, dane și servicii de acostare.

6. Fiecare parte permite transportul echipamentelor, precum containerele goale, care nu sunt transportate drept mărfuri contra plată, între porturile Republicii Moldova sau între porturile Regatului Unit.

7. Fiecare parte, sub rezerva autorizării de către autoritatea competentă, permite prestatorilor de servicii de transport maritim internațional ai celeilalte părți să presteze servicii de legătură între porturile naționale.

ARTICOLUL 225

Transportul aerian

Liberalizarea progresivă a transportului aerian între părți, adaptată la nevoile lor comerciale reciproce și la condițiile de acces reciproc pe piață, va fi abordată de un acord sau o înțelegere privind serviciile aeriene între Republica Moldova și Regatul Unit.

SECȚIUNEA 6

COMERȚUL ELECTRONIC

SUBSECȚIUNEA 1

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 226

Obiective și principii

1. Recunoscând faptul că schimburile comerciale electronice sporesc oportunitățile de afaceri în numeroase sectoare, părțile convin să promoveze dezvoltarea comerțului electronic între ele, în special cooperând în probleme legate de aplicarea dispozițiilor privind comerțul electronic prevăzute în prezentul capitol.

2. Părțile convin că dezvoltarea comerțului electronic trebuie să fie compatibilă în totalitate cu cele mai exigente standarde internaționale în materie de protecție a datelor, pentru a asigura încrederea utilizatorilor de comerț electronic.

3. Părțile convin că transmiterile electronice se consideră prestare de servicii, în sensul secțiunii 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) din prezentul capitol, care nu poate face obiectul taxelor vamale.

ARTICOLUL 227

Cooperarea în materie de comerț electronic

1. Părțile mențin un dialog privind problemele de reglementare ridicate de comerțul electronic, care va aborda, printre altele, următoarele aspecte:

(a) recunoașterea certificatelor de semnătură electronică eliberate publicului și facilitarea serviciilor transfrontaliere de certificare;

(b) răspunderea prestatorilor de servicii intermediari în ceea ce privește transmiterea sau stocarea informațiilor;

(c) tratamentul comunicațiilor electronice comerciale nesolicitate;

(d) protecția consumatorilor în domeniul comerțului electronic; și

(e) orice alt aspect relevant pentru dezvoltarea comerțului electronic.

2. Această cooperare se poate realiza prin schimburi de informații cu privire la legislația respectivă a părților referitoare la aceste aspecte, precum și cu privire la punerea în aplicare a legislației în cauză.

SUBSECȚIUNEA 2

RĂSPUNDEREA PRESTATORILOR DE SERVICII INTERMEDIARI

ARTICOLUL 228

Utilizarea serviciilor intermediarilor

1. Părțile recunosc că serviciile intermediarilor pot fi folosite de terți pentru activități de încălcare a drepturilor protejate și adoptă măsurile stabilite în prezenta subsecțiune în ceea ce privește prestatorii de servicii intermediari.

2. În sensul articolului 229 din prezentul acord, „prestator de servicii" înseamnă un furnizor de transmisii, rutare sau conexiuni pentru comunicările online digitale fără modificarea conținutului lor, între puncte precise specificate de utilizatorul materialului, la alegerea sa. În sensul articolelor 230 și 231 din prezentul acord, „prestator de servicii" înseamnă un prestator sau operator de sisteme pentru servicii online sau pentru acces la rețele.

ARTICOLUL 229

Răspunderea prestatorilor de servicii intermediari: „simpla transmitere"

1. În cazul în care se prestează un serviciu al societății informaționale care constă în transmiterea într-o rețea de comunicații a informațiilor furnizate de un destinatar al serviciului sau în furnizarea accesului la rețeaua de comunicații, părțile se asigură că prestatorul de servicii nu este responsabil pentru informațiile transmise, cu condiția ca prestatorul:

(a) să nu inițieze transmiterea;

(b) să nu selecteze destinatarul transmiterii; și

(c) să nu selecteze sau să modifice informațiile care fac obiectul transmiterii.

2. Activitățile de transmitere și de furnizare a accesului prevăzute la alineatul (1) includ stocarea automată, intermediară și tranzitorie a informațiilor transmise, atâta timp cât stocarea servește exclusiv pentru executarea transmiterii în rețeaua de comunicații și cu condiția ca durata stocării să nu depășească timpul necesar transmiterii în mod rezonabil.

3. Prezentul articol nu aduce atingere posibilității ca o instanță judecătorească sau o autoritate administrativă să solicite prestatorului de servicii, în conformitate cu sistemul juridic al părților, să pună capăt unei încălcări sau să o prevină.

ARTICOLUL 230

Răspunderea prestatorilor de servicii intermediari: „memorarea în cache"

1. În cazul în care se prestează un serviciu al societății informaționale care constă în transmiterea printr-o rețea de comunicații a informațiilor furnizate de un destinatar al serviciului, părțile se asigură că prestatorul de servicii nu este responsabil pentru stocarea automată, intermediară și temporară a informațiilor transmise, realizată exclusiv pentru a face mai eficientă transmiterea mai departe a informațiilor către alți destinatari ai serviciului, la cerere, cu condiția ca prestatorul:

(a) să nu modifice informația;

(b) să îndeplinească condițiile de acces la informație;

(c) să se conformeze normelor privind actualizarea informației, specificate într-un mod recunoscut pe scară largă și folosite de întreprinderile din sector;

(d) să nu împiedice folosirea licită a tehnologiei, larg recunoscută și folosită de întreprinderile din sector, în scopul de a obține date privind utilizarea informației; și

(e) să acționeze prompt pentru eliminarea informațiilor pe care le-a stocat sau pentru a bloca accesul la acestea de îndată ce ia la cunoștință că informațiile transmise inițial au fost eliminate din rețea ori accesul la acestea a fost blocat sau că o instanță judecătorească sau o autoritate administrativă a dispus eliminarea informațiilor sau blocarea acestora.

2. Prezentul articol nu aduce atingere posibilității ca o instanță judecătorească sau o autoritate administrativă să solicite prestatorului de servicii, în conformitate cu sistemul juridic al părților, să pună capăt unei încălcări sau să o prevină.

ARTICOLUL 231

Răspunderea prestatorilor de servicii intermediari: „găzduirea"

1. În cazul în care se prestează un serviciu al societății informaționale care constă în stocarea informațiilor furnizate de un destinatar al serviciului, părțile se asigură că prestatorul de servicii nu este responsabil pentru informațiile stocate la cererea unui destinatar al serviciului, cu condiția ca prestatorul:

(a) să nu aibă efectiv cunoștință despre activitatea sau informația ilicită, iar în ceea ce privește acțiunile în despăgubiri, să nu aibă cunoștință de fapte sau circumstanțe din care să rezulte că activitățile sau informațiile sunt ilicite; sau

(b) din momentul în care ia cunoștință despre acestea, să acționeze prompt pentru a elimina informațiile sau pentru a bloca accesul la acestea.

2. Alineatul (1) nu se aplică atunci când destinatarul serviciului acționează sub autoritatea sau sub controlul prestatorului.

3. Prezentul articol nu aduce atingere posibilității ca o instanță judecătorească sau o autoritate administrativă să impună prestatorului de servicii, în conformitate cu sistemul juridic al părților, să pună capăt unei încălcări sau să o prevină și nu aduce atingere posibilității ca părțile să instituie proceduri de reglementare a eliminării informațiilor sau blocării accesului la acestea.

ARTICOLUL 232

Absența unei obligații generale în materie de supraveghere

1. Părțile nu impun prestatorilor o obligație generală de supraveghere a informațiilor pe care le transmit sau le stochează atunci când prestează serviciile prevăzute la articolele 229, 230 și 231 din prezentul acord și nici o obligație generală de a căuta în mod activ fapte sau circumstanțe din care să rezulte că activitățile sunt ilicite.

2. O parte poate stabili în sarcina prestatorilor de servicii din societatea informațională obligația de a informa în mod prompt autoritățile publice competente în legătură cu presupuse activități ilicite comise de destinatarii serviciului lor sau în legătură cu informațiile furnizate de aceștia din urmă sau de a comunica autorităților competente, la cerere, informații care să permită identificarea destinatarilor serviciului cu care au încheiat acorduri de stocare.

SECȚIUNEA 7

EXCEPȚII

ARTICOLUL 233

Excepții generale

1. Fără a aduce atingere excepțiilor generale prevăzute la articolul 379 din prezentul acord, dispozițiile din prezentul capitol și din anexele XI-A și XI-E, XI-B și XI-F, XI-C și XI-G, XI-D și XI-H la prezentul acord fac obiectul excepțiilor prevăzute în prezentul articol.

2. Sub rezerva cerinței ca aceste măsuri să nu fie aplicate astfel încât să constituie un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată între țările în care există astfel de condiții sau o restricție mascată în calea stabilirii sau a prestării transfrontaliere de servicii, nicio dispoziție din prezentul capitol nu se interpretează în sensul împiedicării adoptării sau aplicării de către oricare dintre părți a măsurilor:

(a) necesare pentru protejarea securității publice sau a moralității publice sau pentru menținerea ordinii publice;

(b) necesare pentru protecția vieții sau a sănătății oamenilor, animalelor sau a plantelor;

(c) referitoare la conservarea resurselor naturale epuizabile atunci când aceste măsuri sunt aplicate împreună cu restricții privind antreprenorii interni sau oferta ori consumul intern de servicii;

(d) necesare pentru protecția patrimoniului național de valoare artistică, istorică sau arheologică;

(e) necesare pentru a asigura respectarea actelor cu putere de lege sau actelor administrative care nu contravin dispozițiilor prezentului capitol, inclusiv a celor legate de:

(i) prevenirea practicilor neloiale și frauduloase sau a efectelor neîndeplinirii unei obligații contractuale;

(ii) protejarea vieții private a persoanelor în legătură cu prelucrarea și difuzarea datelor cu caracter personal și protejarea confidențialității înregistrărilor individuale și a conturilor personale;

(iii) siguranță;

(f) care contravin articolului 180 alineatul (1) și articolului 186 din prezentul acord, cu condiția ca diferența în ceea ce privește tratamentul să vizeze impunerea sau colectarea efectivă sau echitabilă a impozitelor directe în ceea ce privește activitățile economice, antreprenorii sau prestatorii de servicii ai celeilalte părți ([1]).

3. Dispozițiile prezentului capitol și ale anexelor XI-A și XI-E, XI-B și XI-F, XI-C și XI-G, XI-D și XI-H la prezentul acord nu se aplică sistemelor de securitate socială ale părților sau activităților de pe teritoriul fiecărei părți care sunt legate, chiar ocazional, de exercitarea autorității publice.

ARTICOLUL 234

Recunoaștere și măsuri fiscale

Tratamentul în baza clauzei națiunii celei mai favorizate, acordat în conformitate cu dispozițiile prezentului capitol, nu se aplică tratamentului acordat în temeiul măsurilor care dispun recunoașterea calificărilor, licențelor sau măsurilor preventive.

(a) în conformitate cu articolul VII din GATS sau cu anexa la acesta privind Serviciile financiare;

(b) tratamentul fiscal acordat în temeiul oricărui acord sau oricărei înțelegeri internaționale ce vizează în totalitate sau parțial impozitarea.

([1]) Măsurile care vizează asigurarea impunerii sau colectării echitabile sau efective a impozitelor directe cuprind măsurile luate de una dintre părți în temeiul regimului său fiscal care:

(a) se aplică investitorilor și prestatorilor de servicii nerezidenți pentru recunoașterea faptului că obligația fiscală a nerezidenților se stabilește ținându-se seama de elementele impozabile care își au sursa sau sunt situate pe teritoriul părții;

(b) se aplică nerezidenților pentru asigurarea impunerii sau colectării impozitelor pe teritoriul părții;

(c) se aplică nerezidenților sau rezidenților pentru a împiedica evaziunea sau frauda fiscală, inclusiv măsurile de asigurare a conformității;

(d) se aplică consumatorilor de servicii prestate pe teritoriul sau având proveniența de pe teritoriul unei alte părți pentru a asigura impunerea sau colectarea impozitelor datorate de acești consumatori, provenind din surse de pe teritoriul părții;

(e) fac distincția între antreprenori și prestatorii de servicii care fac obiectul impozitării articolelor impozabile la nivel mondial și alți antreprenori și prestatori de servicii, în virtutea diferenței referitoare la tipul de bază impozabilă care există între aceștia; sau

(f) determină, atribuie sau repartizează veniturile, profitul, câștigurile, pierderile, deducerile sau creditele persoanelor sau sucursalelor rezidente, sau între persoanele asociate sau sucursale ale aceleași persoane, în scopul menținerii bazei impozabile a părții.

Termenii sau noțiunile referitoare la fiscalitate de la litera (f) din prezentul alineat și din prezenta notă de subsol sunt determinați în conformitate cu definițiile se conceptele referitoare la fiscalitate sau cu definițiile se conceptele echivalente sau similare, din legislația națională a părții care ia respectiva măsură.

ARTICOLUL 235

Excepții privind securitatea

Nicio dispoziție din prezentul acord nu se interpretează astfel încât:

(a) să impună oricărei părți obligația de a furniza orice informație a cărei divulgare o consideră contrară intereselor sale esențiale în materie de securitate;

(b) să împiedice oricare parte de la a lua măsuri pe care le consideră necesare pentru protecția intereselor sale esențiale în materie de securitate:

(i) în legătură cu producția sau comerțul cu arme, muniții sau materiale de război;

(ii) în legătură cu activitățile economice desfășurate în mod direct sau indirect în scopul aprovizionării unei unități militare;

(iii) în legătură cu materialele fisionabile și fuzionabile sau cu materialele din care sunt obținute acestea; sau

(iv) întreprinse pe timp de război sau în alte situații de urgență în relațiile internaționale; ori

(c) să împiedice orice parte să întreprindă vreo acțiune în scopul de a îndeplini obligațiile pe care le-a acceptat pentru menținerea păcii și a securității internaționale.

CAPITOLUL 7

PLĂȚILE CURENTE ȘI CIRCULAȚIA CAPITALURILOR

ARTICOLUL 236

Plățile curente

Părțile se angajează să autorizeze, într-o monedă liber convertibilă, în conformitate cu articolul VIII din Statutul Fondului Monetar Internațional, toate plățile și transferurile din contul curent al balanței de plăți între părți.

ARTICOLUL 237

Circulația capitalurilor

1. În ceea ce privește tranzacțiile aferente contului de capital și contului financiar din balanța de plăți, părțile asigură, începând de la data de 1 septembrie 2014, libera circulație a capitalurilor în ceea ce privește investițiile directe, inclusiv achiziționarea de bunuri imobile, efectuate în conformitate cu legislația țării-gazdă, investițiile efectuate în conformitate cu dispozițiile capitolului 6 (Dreptul de stabilire, Comerțul cu servicii și Comerțul electronic) din titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord și lichidarea sau repatrierea acestor capitaluri investite și a oricărui beneficiu care rezultă din ele.

2. În ceea ce privește alte tranzacții aferente contului de capital și contului financiar din balanța de plăți decât tranzacțiile enumerate la alineatul (1), fiecare parte asigură, începând de la data de 1 septembrie 2014 și fără a aduce atingere altor dispoziții ale prezentului acord:

(a) libera circulație a capitalului în ceea ce privește creditele legate de tranzacțiile comerciale sau prestarea de servicii la care participă un rezident al uneia dintre părți; și

(b) libera circulație a capitalului în ceea ce privește investițiile de portofoliu, împrumuturile și creditele financiare efectuate de investitorii celeilalte părți.

ARTICOLUL 238

Măsuri de salvgardare

Atunci când, în circumstanțe excepționale, plățile sau circulația capitalurilor provoacă sau amenință să provoace dificultăți serioase în funcționarea politicii cursului de schimb sau a politicii monetare în Regatul Unit sau în Republica Moldova, părțile în cauză pot adopta măsuri de salvgardare pentru o perioadă care nu depășește șase luni, în cazul în care astfel de măsuri sunt strict necesare. Partea care adoptă măsura de salvgardare informează de îndată cealaltă parte cu privire la adoptarea măsurii și prezintă, cât mai curând posibil, un calendar de eliminare a acesteia.

ARTICOLUL 239

Dispoziții privind facilitarea și evoluția

Părțile se consultă în vederea facilitării circulației capitalurilor între ele pentru a promova obiectivele prezentului acord.

CAPITOLUL 8

ACHIZIȚII PUBLICE

ARTICOLUL 240

Obiective

1. Părțile recunosc contribuția pe care organizarea unor proceduri de achiziții transparente, nediscriminatorii, competitive și deschise o are la dezvoltarea economică și își stabilesc ca obiectiv o deschidere efectivă, reciprocă și treptată a piețelor lor de achiziții publice.

2. Prezentul capitol preconizează accesul reciproc la piețele de achiziții publice pe baza principiului tratamentului național la nivel național, regional și local pentru contractele publice și concesionările în sectorul public, precum și în sectorul serviciilor de utilități publice.

ARTICOLUL 241

Domeniu de aplicare

1. Prezentul capitol se aplică contractelor de achiziții publice de lucrări, bunuri și servicii, precum și contractelor de achiziții de lucrări, bunuri și servicii în sectoarele serviciilor de utilități publice, precum și concesionărilor de lucrări și servicii.

2. Prezentul capitol se aplică oricărei autorități contractante și oricărei entități contractante care corespunde definiției din legislația internă a Regatului Unit sau Republicii Moldova în domeniul achizițiilor publice (denumite în continuare „entități contractante"). Acesta vizează, de asemenea, organismele de drept public și întreprinderile publice în domeniul serviciilor de utilități publice, precum întreprinderile de stat care desfășoară activități relevante, și întreprinderile private care funcționează pe baza unor drepturi speciale și exclusive în domeniul serviciilor de utilități publice.

3. Prezentul capitol se aplică contractelor care depășesc pragurile de valoare stabilite în anexa XII-A la prezentul acord.

4. Calculul valorii estimate a contractului public se bazează pe suma totală de plată, fără taxele pe valoare adăugată. La aplicarea acestor praguri, Republica Moldova va calcula și va converti valorile contractuale în moneda sa națională, la cursul de schimb al băncii sale naționale.

5. Pragurile de valoare sunt revizuite periodic, o dată la doi ani, începând cu primul an par ulterior intrării în vigoare a prezentului acord, pe baza valorii zilnice medii a monedei euro, exprimată în drepturi speciale de tragere, pe parcursul perioadei de 24 de luni care se încheie în ultima zi a lunii august care precedă revizuirea, cu efect de la 1 ianuarie. Valoarea pragurilor astfel revizuite se rotunjește, în cazul în care este necesar, în jos la cea mai apropiată mie de euro. Revizuirea pragurilor se adoptă prin decizia Comisiei pentru dialog politic și strategic, reunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord.

ARTICOLUL 242

Context instituțional

1. Fiecare parte stabilește sau menține un cadru instituțional adecvat și mecanisme necesare pentru funcționarea corespunzătoare a sistemului de achiziții publice și punerea în aplicare a dispozițiilor din prezentul capitol.

2. Republica Moldova desemnează, în special:

(a) un organism executiv responsabil cu politica economică la nivelul administrației publice centrale, însărcinat să garanteze o politică coerentă în toate domeniile legate de achizițiile publice. Acest organism facilitează și coordonează punerea în aplicare a prezentului capitol;

(b) un organism imparțial și independent însărcinat cu revizuirea deciziilor luate de autoritățile sau entitățile contractante în timpul atribuirii contractelor. În acest context, „independent" înseamnă că organismul este o autoritate publică distinctă de toate entitățile contractante și de operatorii economici. Se prevede posibilitatea de a supune deciziile adoptate de acest organism controlului judiciar.

3. Fiecare parte se asigură că deciziile luate de autoritățile responsabile pentru examinarea plângerilor înaintate de operatorii economici cu privire la încălcări ale legislației naționale sunt aplicate efectiv.

ARTICOLUL 243

Standardele de bază care reglementează atribuirea contractelor

1. Părțile se conformează unui ansamblu de standarde de bază pentru atribuirea tuturor contractelor în conformitate cu alineatele (2) — (15). Aceste standarde de bază provin direct din normele și principiile achizițiilor publice, inclusiv principiul nediscriminării, al egalității de tratament, al transparenței și al proporționalității.

Publicare

2. Fiecare parte se asigură că toate anunțurile de intenție referitoare la un contract de achiziție publică sunt publicate în mijloace de informare adecvate, într-un mod satisfăcător pentru:

(a) a permite pieței să se fie deschisă concurenței; și

(b) a permite oricărui operator economic interesat să aibă acces în mod corespunzător la informațiile referitoare la intenția de atribuire a unui contract de achiziții publice înainte de atribuirea contractului și să își exprime interesul în obținerea contractului.

3. Publicarea este adecvată interesului economic al contractului pentru operatorii economici.

4. Publicarea conține cel puțin informațiile esențiale ale contractului care urmează a fi atribuit, criteriile pentru selecția calitativă, metoda de atribuire, criteriile de atribuire a contractului și alte informații suplimentare necesare în mod rezonabil operatorilor economici pentru a lua o decizie cu privire la eventuala exprimare a interesului pentru obținerea contractului.

Atribuirea contractelor

5. Toate contactele sunt atribuite prin intermediul unor proceduri transparente și imparțiale care previn practicile de corupție. Această imparțialitate este asigurată în special prin descrierea nediscriminatorie a obiectului contractului, prin accesul egal al tuturor operatorilor economici, prin termene adecvate și o abordare transparentă și obiectivă.

6. Atunci când descriu caracteristicile lucrărilor, bunurilor sau serviciilor solicitate, entitățile contractante utilizează descrierile generale ale parametrilor și ale funcțiilor și standardele internaționale sau naționale.

7. Descrierea caracteristicilor solicitate ale unei lucrări, ale unui bun sau serviciu nu se referă la un producător specific sau o sursă specifică sau la un anumit proces sau la mărci, brevete, tipuri sau la o origine sau fabricație specifică, cu excepția cazului în care o astfel de referință este justificată de obiectul contractului și este însoțită de cuvintele „sau echivalente". Se acordă preferință utilizării descrierilor generale ale parametrilor și ale funcțiilor.

8. Entitățile contractante nu impun condiții care să conducă la discriminarea directă sau indirectă a operatorilor economici ai celeilalte părți, de exemplu cerința ca operatorii economici interesați în obținerea contractului să fie stabiliți în aceeași țară, regiune sau același teritoriu cu entitatea contractantă.

Fără a aduce atingere primului paragraf, în cazurile în care circumstanțele specifice ale contractului justifică acest lucru, solicitantului selecționat i se poate solicita să înființeze o anumită infrastructură de afaceri la locul derulării contractului.

9. Termenele pentru exprimarea interesului și pentru depunerea ofertelor sunt suficient de lungi pentru a permite operatorilor economici ai celeilalte părți să realizeze o evaluare pertinentă a caietului de sarcini și pentru a-și pregăti oferta.

10. Toți participanții trebuie să cunoască în prealabil normele aplicabile, criteriile de selecție și criteriile de atribuire. Aceste norme trebuie să se aplice în mod egal tuturor participanților.

11. Entitățile contractante pot să invite un număr limitat de solicitanți să își depună oferta, cu condiția ca:

(a) acest lucru să fie făcut în mod transparent și nediscriminatoriu; și

(b) selecția să se bazeze numai pe factori obiectivi, precum experiența solicitanților în sectorul în cauză, amploarea activității desfășurate și infrastructura de care dispun sau capacitățile lor tehnice și profesionale.

Atunci când se invită un număr limitat de solicitanți pentru a-și depune ofertele, ar trebui să se țină seama de necesitatea de a garanta o concurență adecvată.

12. Entitățile contractante pot să utilizeze proceduri negociate numai în cazuri excepționale și definite, când utilizarea unei astfel de proceduri nu denaturează concurența.

13. Entitățile contractante pot să utilizeze sisteme de calificare numai în cazul în care lista agenților calificați este elaborată prin intermediul unei proceduri publicate în mod satisfăcător, transparente și deschise. Contractele care intră sub incidența unui astfel de sistem sunt atribuite, de asemenea, în mod nediscriminatoriu.

14. Fiecare parte se asigură că contractele sunt atribuite în mod transparent solicitantului care a depus oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic sau oferta cu prețul cel mai mic, pe baza criteriilor de licitație și a normelor procedurale stabilite și comunicate în prealabil. Deciziile finale trebuie să fie comunicate de îndată tuturor solicitanților. La cererea unui solicitant neselecționat, trebuie furnizate justificări suficient de detaliate pentru a permite reexaminarea unei astfel de decizii.

Protecția juridică

15. Fiecare parte se asigură că orice persoană care are sau a avut un interes în obținerea unui anumit contract și care a suferit sau riscă să sufere de pe urma unei presupuse încălcări are dreptul la o protecție judiciară efectivă și imparțială împotriva oricărei decizii a entității contractante cu privire la atribuirea contractului respectiv. Deciziile luate în cursul și la sfârșitul unei astfel de proceduri de reexaminare sunt făcute publice astfel încât să fie informați toți operatorii economici interesați.

ARTICOLUL 244

Accesul pe piață

1. Părțile convin că deschiderea efectivă și reciprocă a piețelor lor se realizează treptat și simultan.

2. În măsura în care, în conformitate cu anexa XII-B la prezentul acord, o parte își deschide piața achizițiilor publice celeilalte părți:

(a) Regatul Unit acordă acces la procedurile de atribuire a contractelor întreprinderilor din Republica Moldova, indiferent dacă sunt stabilite sau nu în Regatul Unit, în temeiul normelor naționale în domeniul achizițiilor publice, în condițiile unui tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat întreprinderilor din Regatul Unit;

(b) Republica Moldova acordă acces la procedurile de atribuire a contractelor întreprinderilor din Regatul Unit, indiferent dacă sunt stabilite sau nu în Republica Moldova, în temeiul normelor naționale în domeniul achizițiilor publice, în condițiile unui tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat întreprinderilor din Republica Moldova.

3. Părțile vor examina posibilitatea de a acorda acces reciproc pe piață în ceea ce privește achizițiile publice sub pragurile de valoare stabilite în anexa XII-A la prezentul acord.

ARTICOLUL 245

Informare

1. Fiecare parte se asigură că entitățile contractante și operatorii economici sunt informați corespunzător despre procedurile de achiziții publice, inclusiv prin publicarea tuturor legilor și a deciziilor administrative relevante.

2. Fiecare parte garantează difuzarea efectivă a informațiilor privind posibilitățile de participare la procedurile de achiziții.

ARTICOLUL 246

Cooperare

1. Părțile îmbunătățesc cooperarea dintre ele prin schimburi de experiență și de informații referitoare la cele mai bune practici și la cadrele de reglementare.

2. Regatul Unit facilitează punerea în aplicare a prezentului capitol, inclusiv prin acordarea de asistență tehnică, după caz. În conformitate cu dispozițiile din articolele 5 și 6 din prezentul acord, sunt adoptate dispoziții specifice privind asistența financiară prin intermediul mecanismelor și instrumentelor de finanțare relevante ale Regatului Unit.

3. O listă indicativă a domeniilor de cooperare figurează în anexa XII-C la prezentul acord.

CAPITOLUL 9

DREPTURI DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ

SECȚIUNEA 1

DISPOZIȚII ȘI PRINCIPII GENERALE

ARTICOLUL 247

Obiective

Obiectivele prezentului capitol sunt:

(a) facilitarea producției și a comercializării de produse inovatoare și creative între părți; și

(b) atingerea unui nivel adecvat și efectiv de protecție și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală.

ARTICOLUL 248

Natura obligațiilor și domeniul de aplicare al acestora

1. Părțile asigură punerea în aplicare adecvată și efectivă a acordurilor internaționale care reglementează proprietatea intelectuală și la care acestea sunt părți, inclusiv a Acordului privind aspectele legate de comerț ale drepturilor de proprietate intelectuală al Organizației Mondiale a Comerțului („Acordul TRIPS"). Dispozițiile prezentului capitol completează și precizează drepturile și obligațiile care revin părților în temeiul Acordului TRIPS și al altor acorduri internaționale în domeniul proprietății intelectuale.

2. În sensul prezentului acord, sintagma „proprietate intelectuală" se referă la cel puțin toate categoriile de proprietate intelectuală care fac obiectul articolelor 250-287 din prezentul acord.

3. Protecția drepturilor de proprietate intelectuală include protecția împotriva concurenței neloiale, astfel cum este menționată la articolul 10bis din Convenția de la Paris pentru protecția proprietății industriale din 1967 („Convenția de la Paris").

ARTICOLUL 249

Epuizarea drepturilor

Părțile își vor putea stabili propriul regim de epuizare a drepturilor de proprietate intelectuală, sub rezerva prevederilor Acordului TRIPS.

SECȚIUNEA 2

STANDARDE PRIVIND DREPTURILE DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ

SUBSECȚIUNEA 1

DREPTURI DE AUTOR ȘI DREPTURI CONEXE

ARTICOLUL 250

Protecția acordată

Părțile respectă drepturile și obligațiile prevăzute în următoarele acorduri internaționale:

(a) Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice („Convenția de la Berna");

(b) Convenția internațională pentru protecția artiștilor interpreți sau executanți, a producătorilor de fonograme și a organismelor de radiodifuziune din 1961;

(c) Acordul TRIPS;

(d) Tratatul OMPI privind dreptul de autor; și

(e) Tratatul OMPI privind interpretările, execuțiile și fonogramele.

ARTICOLUL 251

Autori

Fiecare parte prevede dreptul exclusiv al autorilor de a autoriza sau de a interzice:

(a) reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, totală sau parțială, prin orice mijloc și sub orice formă a operelor lor;

(b) orice formă de distribuție către public, prin vânzarea originalului sau a copiilor operelor lor ori prin alte mijloace; și

(c) orice comunicare către public a operelor lor, prin mijloace tehnice cu fir sau fără fir, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.

ARTICOLUL 252

Artiști interpreți sau executanți

Fiecare parte prevede dreptul exclusiv al artiștilor interpreți sau executanți:

(a) de a autoriza sau interzice fixarea ([1]) interpretărilor sau a execuțiilor lor;

(b) de a autoriza sau interzice reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, totală sau parțială, prin orice mijloc și sub orice formă, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor;

(c) de a pune la dispoziția publicului, prin vânzare sau prin alte mijloace, fixările interpretărilor sau execuțiilor lor;

(d) de a autoriza sau interzice punerea la dispoziția publicului, prin mijloace tehnice cu fir sau fără fir, astfel încât oricine să poată avea acces din orice loc și în orice moment la fixările interpretărilor sau execuțiilor lor;

(e) de a autoriza sau interzice radiodifuzarea sau televizarea fără fir și comunicarea către public a interpretărilor sau execuțiilor lor, cu excepția cazului în care interpretarea sau execuția este ea însăși deja o execuție sau interpretare radiodifuzată ori televizată sau efectuată pornind de la o fixare.

ARTICOLUL 253

Producătorii de fonograme

Fiecare parte prevede dreptul exclusiv al producătorilor de fonograme:

(a) de a autoriza sau interzice reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, totală sau parțială, prin orice mijloc și sub orice formă, a fonogramelor lor;

(b) de a pune la dispoziția publicului fonogramele lor, inclusiv copii după acestea, prin vânzare sau prin alte mijloace; și

(c) de a autoriza sau interzice punerea la dispoziția publicului a fonogramelor lor, prin mijloace tehnice cu fir sau fără fir, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.

([1]) În scopul prezentului capitol, „fixare" înseamnă încorporarea sunetelor șu a imaginilor sau a reprezentărilor acestora pe un suport care permite perceperea, reproducerea sau comunicarea lor cu ajutorul unui dispozitiv.

ARTICOLUL 254

Organisme de radiodifuziune și televiziune

Fiecare parte prevede dreptul exclusiv al organismelor de radiodifuziune și televiziune de a autoriza sau de a interzice:

(a) fixarea emisiunilor lor;

(b) reproducerea fixărilor emisiunilor lor;

(c) punerea la dispoziția publicului, prin mijloace tehnice cu fir sau fără fir, a fixărilor emisiunilor lor; și

(d) reluarea radiodifuzării sau televizării fără fir a emisiunilor lor, precum și comunicarea către public a emisiunilor lor, dacă această comunicare este făcută în locuri accesibile publicului prin plata unei taxe de intrare.

ARTICOLUL 255

Radiodifuzarea sau televizarea și comunicarea către public

1. Fiecare parte prevede un drept pentru a asigura că utilizatorul plătește o remunerație echitabilă unică atunci când o fonogramă publicată în scopuri comerciale sau o reproducere a acestei fonograme este utilizată în scopul unei radiodifuzări sau televizări fără fir sau pentru orice comunicare către public și se asigură că această remunerație este repartizată între artiștii interpreți sau executanți și producătorii de fonograme în cauză.

2. În absența unui acord între artiștii interpreți sau executanți și producătorii de fonograme, fiecare parte poate stabili condițiile repartizării acestei remunerații între aceștia.

ARTICOLUL 256

Durata protecției

1. Dreptul de autor asupra unei opere literare sau artistice în sensul articolului 2 din Convenția de la Berna se aplică pe cel puțin întreaga durată de viață a autorului și timp de 70 de ani după decesul său, indiferent de data la care opera a fost pusă în mod legal la dispoziția publicului.

2. Durata protecției unei compoziții muzicale cu text încetează după 70 de ani de la decesul ultimului supraviețuitor dintre următoarele persoane, indiferent dacă acestea au fost sau nu desemnate drept coautori: textierul și compozitorul, cu condiția ca ambele contribuții să fi fost create în mod specific pentru respectiva compoziție muzicală cu text.

3. Drepturile artiștilor interpreți sau executanți expiră după cel puțin 50 de ani de la data interpretării sau a execuției. Cu toate acestea:

(a) în cazul în care fixarea interpretării sau executării, altfel decât pe o fonogramă, face obiectul unei publicări legale sau al unei comunicări legale către public în decursul acestei perioade, drepturile încetează după 50 de ani de la prima astfel de publicare sau de la prima astfel de comunicare către public, luând în considerare, în mod cronologic, prima dintre aceste date;

(b) în cazul în care fixarea interpretării sau executării pe o fonogramă face obiectul unei publicări legale sau al unei comunicări legale către public în decursul acestei perioade, drepturile încetează după 70 de ani de la prima astfel de publicare sau de la prima astfel de comunicare către public, luând în considerare, în mod cronologic, prima dintre aceste date.

4. Drepturile producătorilor de fonograme expiră după cel puțin 50 de ani de la data fixării lor. Cu toate acestea:

(a) în cazul în care, în decursul acestei perioade, o fonogramă face obiectul unei publicări legale, drepturile respective expiră după cel puțin 70 de ani de la data primei publicări legale. În cazul în care nu a avut loc o publicare legală în perioada menționată la prima teză, iar fonograma a făcut obiectul unei comunicări legale către public în această perioadă, drepturile respective expiră după cel puțin 70 de ani de la data primei comunicări legale către public;

(b) în cazul în care, după 50 ani de când o fonogramă face obiectul unei publicări legale sau al unei comunicări către public, producătorul de fonograme nu oferă copii ale fonogramei pentru vânzare în cantitate suficientă sau nu pune fonograma la dispoziția publicului, artistul interpret sau executant poate rezilia contractul prin care și-a transferat sau cesionat unui producător de fonograme drepturile sale asupra fixării interpretării sau executării sale.

5. Drepturile organismelor de radiodifuziune și de televiziune încetează după cel puțin 50 de ani de la prima difuzare a unei emisiuni, indiferent dacă această emisiune a fost difuzată cu fir sau fără fir, inclusiv prin cablu sau prin satelit.

6. Perioadele prevăzute în prezentul articol se calculează începând cu data de 1 ianuarie a anului care urmează celui în care a avut loc faptul generator.

ARTICOLUL 257

Protecția măsurilor tehnologice

1. Fiecare parte prevede o protecție juridică adecvată împotriva eludării măsurilor tehnologice eficace, pe care persoana respectivă o efectuează cu bună știință sau având motive întemeiate să știe că urmărește acest obiectiv.

2. Fiecare parte prevede o protecție juridică adecvată împotriva fabricării, importului, distribuirii, vânzării, închirierii, publicității în scopul vânzării sau închirierii ori posesiunii în scopuri comerciale a dispozitivelor, produselor sau componentelor ori împotriva prestării de servicii care:

(a) fac obiectul unei promovări, publicități sau vânzări în scopul eludării oricăror măsuri tehnologice eficace;

(b) au doar un scop comercial sau o utilizare semnificativ limitată, alta decât eludarea oricăror măsuri tehnologice eficace; sau

(c) sunt proiectate, produse, adaptate sau realizate în principal în scopul de a permite sau de a facilita eludarea oricăror măsuri tehnologice eficace.

3. În sensul prezentului acord, sintagma „măsuri tehnologice" înseamnă orice tehnologie, dispozitiv sau componentă care, în cadrul funcționării normale, este proiectată pentru a preveni sau limita, în ceea ce privește operele sau alte elemente protejate, acte care nu sunt autorizate de titularul dreptului de autor sau al unui drept conex, conform legislației naționale. Măsurile tehnologice sunt considerate „eficace" dacă utilizarea unei opere sau a unui alt element protejat este controlată de către titularii de drepturi prin aplicarea unui control al accesului sau a unui procedeu de protecție, cum ar fi criptarea, bruierea sau alte transformări ale operei sau ale altui obiect protejat, sau a unui mecanism de control al copierii, care îndeplinește obiectivul de protecție.

ARTICOLUL 258

Protecția informațiilor privind regimul drepturilor

1. Fiecare parte prevede o protecție juridică adecvată împotriva oricărei persoane care desfășoară fără autorizație următoarele acte:

(a) eliminarea sau modificarea oricăror informații referitoare la gestionarea drepturilor în format electronic;

(b) distribuirea, importul în vederea distribuirii, radiodifuzarea sau televizarea, comunicarea către public sau punerea la dispoziția publicului a unor opere sau a altor elemente protejate în temeiul prezentului acord, din care au fost eliminate sau modificate fără autorizație informațiile referitoare la gestionarea drepturilor în format electronic,

dacă persoana respectivă știe sau are motive întemeiate să știe că, făcând acest lucru, provoacă, permite, facilitează sau ascunde încălcarea unui drept de autor sau a oricăror drepturi conexe prevăzute de legislația națională.

2. În sensul prezentului capitol, sintagma „informații referitoare la gestionarea drepturilor" înseamnă orice informație furnizată de titularii drepturilor care permite identificarea operei sau a oricărui alt element care face obiectul protecției în temeiul prezentului capitol, a autorului sau a oricărui alt titular al drepturilor, ori informații despre condițiile și modalitățile de utilizare a operei sau a oricărui alt element protejat, precum și orice numere sau coduri care reprezintă aceste informații. Alineatul (1) se aplică atunci când oricare dintre aceste informații este asociată unei copii a unei opere sau a altui element care face obiectul protecției în temeiul prezentului capitol sau apare în legătură cu o comunicare către public a operei sau a elementului protejat respectiv.

ARTICOLUL 259

Excepții și limitări

1. În conformitate cu convențiile și cu acordurile internaționale la care sunt părți, fiecare parte poate prevedea limitări sau excepții privind drepturile stabilite la articolele 251-256 din prezentul acord numai în anumite cazuri specifice în care nu se aduce atingere exploatării normale a elementului protejat și nici nu se cauzează vreun prejudiciu nejustificat intereselor legitime ale titularilor drepturilor.

2. Fiecare parte prevede că actele temporare de reproducere menționate la articolele 252-255 din prezentul acord, care sunt tranzitorii sau accesorii și constituie o parte integrantă și esențială a unui proces tehnologic și al căror scop unic este să permită:

(a) transmiterea, în cadrul unei rețele între terți, de către un intermediar; sau

(b) utilizarea legală a unei opere ori a unui alt element protejat și care nu au semnificație economică de sine stătătoare, sunt exceptate de la dreptul de reproducere prevăzut la articolele 252-255 din prezentul acord.

ARTICOLUL 260

Dreptul de suită al artiștilor

1. Fiecare parte prevede, în beneficiul autorului unei opere originale de artă, un drept de suită, definit ca un drept inalienabil și la care nu se poate renunța nici chiar anticipat, de a încasa o redevență pe baza prețului de vânzare obținut la orice revânzare a operei, ulterioară primei înstrăinări a operei de către autor.

2. Dreptul menționat la alineatul (1) se aplică tuturor actelor de revânzare care implică, în calitate de vânzători, cumpărători sau intermediari, profesioniști ai pieței obiectelor de artă, cum ar fi saloane, galerii de artă și, în general, orice comerciant de opere de artă.

3. Fiecare parte poate prevedea că dreptul menționat la alineatul (1) nu se aplică actelor de revânzare în cadrul cărora vânzătorul a achiziționat opera direct de la autorul acesteia cu mai puțin de trei ani înainte de data revânzării în cauză și dacă prețul de revânzare nu depășește o anumită sumă minimă.

4. Redevența se plătește de către vânzător. Fiecare parte poate prevedea că una dintre persoanele fizice sau juridice menționate la alineatul (2), alta decât vânzătorul, poate fi singura obligată la această plată sau poate împărți cu vânzătorul această obligație.

5. Protecția oferită poate fi exercitată în măsura permisă de către partea în care este solicitată această protecție. Procedura de colectare și sumele sunt aspecte care sunt determinate de legislația națională.

ARTICOLUL 261

Cooperarea privind gestiunea colectivă a drepturilor de autor

Părțile depun eforturi pentru a promova dialogul și cooperarea între societățile lor respective de gestiune colectivă a drepturilor de autor în scopul de a promova disponibilitatea operelor și a altor elemente protejate și transferul de redevențe pentru utilizarea acestor opere sau a altor elemente protejate.

SUBSECȚIUNEA 2

MĂRCI COMERCIALE

ARTICOLUL 262

Acorduri internaționale

Părțile respectă Protocolul referitor la Aranjamentul de la Madrid privind înregistrarea internațională a mărcilor, Tratatul privind dreptul mărcilor și Aranjamentul de la Nisa privind încadrarea internațională a produselor și serviciilor în vederea înregistrării mărcilor și Tratatul de la Singapore privind dreptul mărcilor.

ARTICOLUL 263

Procedura de înregistrare

1. Fiecare parte prevede un sistem pentru înregistrarea mărcilor comerciale în cadrul căruia fiecare decizie finală negativă adoptată de autoritatea relevantă în materie de mărci comerciale se comunică în scris solicitantului și se justifică în mod corespunzător.

2. Fiecare parte prevede posibilitatea de a se formula opoziții la cererile de înregistrare a mărcilor comerciale. Aceste proceduri de opoziție sunt contradictorii.

3. Părțile furnizează o bază de date electronică disponibilă pentru consultare publică conținând cereri de înregistrare și înregistrări ale mărcilor comerciale.

ARTICOLUL 264

Mărci comerciale cunoscute

Pentru a pune în aplicare articolul 6bis din Convenția de la Paris și articolul 16 alineatele (2) și (3) din Acordul TRIPS privind protecția mărcilor comerciale cunoscute, părțile aplică Recomandarea comună referitoare la dispozițiile privind protecția mărcilor comerciale cunoscute adoptată de Adunarea Convenției de la Paris pentru protecția proprietății industriale și de Adunarea Generală a Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI) în cadrul celei de a treizeci și patra serii de sesiuni a Adunărilor statelor membre ale OMPI (septembrie 1999).

ARTICOLUL 265

Excepții de la drepturile conferite de o marcă comercială

Fiecare parte prevede excepții limitate de la drepturile conferite de o marcă comercială, cum ar fi utilizarea echitabilă a termenilor descriptivi, protecția indicațiilor geografice, în conformitate cu articolul 273 din prezentul acord, sau alte excepții limitate care țin seama de interesele legitime ale titularului mărcii comerciale și ale părților terțe.

SUBSECȚIUNEA 3

INDICAȚII GEOGRAFICE

ARTICOLUL 266

Domeniu de aplicare

1. Prezenta subsecțiune se aplică recunoașterii și protejării indicațiilor geografice originare de pe teritoriile părților.

2. Pentru ca o indicație geografică a unei părți să fie protejată de cealaltă parte, aceasta se referă la produse care intră în domeniul de aplicare al legislației părții respective menționată la articolul 267 din prezentul acord.

3. „Indicație geografică" înseamnă o indicație în sensul definiției de la articolul 22 alineatul (1) din Acordul TRIPS, care include și „denumirile de origine".

ARTICOLUL 267

Indicații geografice recunoscute

1. După examinarea legislației Republicii Moldova privind protecția indicațiilor geografice enumerate în partea A din anexa XIII-A la prezentul acord, Regatul Unit concluzionează că această legislație este în conformitate cu elementele prevăzute în partea C din anexa XIII-A la prezentul acord.

2. După examinarea legislației Regatului Unit privind protecția indicațiilor geografice enumerate în partea B din anexa XIII-A la prezentul acord, Republica Moldova concluzionează că această legislație este în conformitate cu elementele prevăzute în partea C din anexa XIII-A la prezentul acord.

3. Republica Moldova va proteja indicațiile geografice pentru produsele agricole și produsele alimentare ale Regatului Unit, enumerate în anexa XIII-C la prezentul acord, și indicațiile geografice pentru vinurile, vinurile aromatizate și băuturile spirtoase ale Regatului Unit, enumerate în anexa XIII-D la prezentul acord, care au fost înregistrate de Regatul Unit în temeiul legislației menționate la alineatul (2) din prezentul articol, în conformitate cu nivelul de protecție stabilit în prezenta subsecțiune.

4. Regatul Unit va proteja indicațiile geografice pentru produsele agricole și alimentare din Republica Moldova, enumerate în anexa XIII-C la prezentul acord, precum și indicațiile geografice pentru vinurile, vinurile aromatizate și băuturile spirtoase ale Republicii Moldova, enumerate în anexa XIII-D la prezentul acord, care au fost înregistrate de Republica Moldova în temeiul legislației menționate la alineatul (1) din prezentul articol, în conformitate cu nivelul de protecție stabilit în prezenta subsecțiune.

ARTICOLUL 268

Adăugarea unor indicații geografice noi

1. Părțile convin asupra posibilității de a adăuga în anexele XIII-C și XIII-D la prezentul acord noi indicații geografice pentru a fi protejate, în conformitate cu procedura stabilită la articolul 276 alineatul (3) din prezentul acord, după încheierea unei proceduri de prezentare a obiecțiilor în conformitate cu criteriile prevăzute în anexa XIII-B la prezentul acord și după examinarea indicațiilor geografice, în mod satisfăcător pentru ambele părți.

2. O parte nu este obligată să protejeze ca indicație geografică o denumire care este în conflict cu denumirea unui soi de plante, inclusiv a unui soi de struguri de vinificație, sau a unei rase de animale și care, în consecință, poate induce în eroare consumatorul cu privire la adevărata origine a produsului.

ARTICOLUL 269

Domeniul de aplicare al protecției indicațiilor geografice

1. Indicațiile geografice enumerate în anexele XIII-C și XIII-D la prezentul acord, inclusiv cele adăugate în temeiul articolului 268 din prezentul acord, sunt protejate împotriva:

(a) oricărei utilizări comerciale directe sau indirecte a unei denumiri protejate:

(i) pentru produse comparabile care nu sunt conforme specificațiilor de produs ale denumirii protejate; sau

(ii) în măsura în care această utilizare exploatează reputația unei indicații geografice;

(b) oricărei utilizări abuzive, imitări sau evocări ([1]), chiar dacă originea adevărată a produsului este indicată sau dacă denumirea protejată este tradusă, transcrisă, transliterată sau însoțită de expresii precum „stil", „tip", „metodă", „produs(ă) ca la/în", „imitație", „gust", „similar" sau alte formulări similare;

(c) oricărei mențiuni false sau înșelătoare privind proveniența, originea, natura sau calitățile esențiale ale produsului, care apare pe partea interioară sau exterioară a ambalajului, în materialul publicitar sau în documentele referitoare la produsul în cauză, precum și împotriva ambalării produsului într-un ambalaj de natură să creeze o impresie eronată cu privire la originea acestuia; și

(d) oricărei alte practici care ar putea induce în eroare consumatorul cu privire la adevărata origine a produsului.

2. În cazul indicațiilor geografice total sau parțial omonime, protecția se acordă fiecărei indicații, cu condiția ca aceasta să fi fost utilizată cu bună credință și ținând seama în mod corespunzător de utilizarea locală și tradițională și de riscul real de confuzie. Fără a aduce atingere articolului 23 in Acordul TRIPS, părțile decid de comun acord cu privire la condițiile concrete de utilizare care permit diferențierea indicațiilor geografice omonime, ținând seama de necesitatea de a asigura un tratament echitabil pentru producătorii în cauză și de a evita inducerea în eroare a consumatorilor. O denumire omonimă care lasă consumatorilor impresia greșită că produsele sunt originare dintr-un alt teritoriu nu se înregistrează, chiar dacă denumirea este exactă în ceea ce privește teritoriul, regiunea sau localitatea din care este originar produsul respectiv.

3. Atunci când, în cadrul negocierilor cu o țară terță, una dintre părți propune protejarea unei indicații geografice a respectivei țări terțe care este omonimă cu o indicație geografică a celeilalte părți, aceasta din urmă este consultată și are posibilitatea de a prezenta observații înainte ca denumirea să devină protejată.

4. Nicio dispoziție din prezenta subsecțiune nu obligă o parte să protejeze o indicație geografică a celeilalte părți care nu este protejată sau care încetează să mai fie protejată în țara de origine. Părțile își notifică reciproc cazul în care o indicație geografică a încetat să mai fie protejată în țara sa de origine.

5. Dispozițiile prezentei subsecțiuni nu aduc atingere în niciun mod dreptului oricărei persoane de a utiliza, în operațiunile comerciale, numele persoanei în cauză

([1]) Termenul „evocare" înseamnă, în special, utilizarea în orice mod a produselor de la poziția 20.09 din Sistemul Armonizat, însă numai în măsura în care produsele respective se referă la vinurile de la poziția 22.04, la vinurile aromatizate de la poziția 22.05 și la băuturile spirtoase de la poziția 22.08 din acest sistem.

sau numele predecesorului persoanei în cauză în activitățile comerciale, cu excepția cazului în care acest nume este utilizat astfel încât să inducă în eroare consumatorii.

ARTICOLUL 270

Dreptul de utilizare a indicațiilor geografice

1. O denumire protejată în temeiul prezentei subsecțiuni poate fi folosită de orice operator care comercializează, produce, prelucrează sau prepară produse agricole, produse alimentare, vinuri, vinuri aromatizate sau băuturi spirtoase care respectă specificațiile de produs corespunzătoare ale produsului.

2. Odată ce o indicație geografică este protejată în temeiul prezentei subsecțiuni, utilizarea denumirii protejate nu mai face obiectul niciunei înregistrări a utilizatorilor și al niciunei alte taxe.

ARTICOLUL 271

Asigurarea respectării protecției

Părțile asigură respectarea protecției prevăzute la articolele 267-270 din prezentul acord prin acțiuni administrative sau proceduri judiciare adecvate, după caz, inclusiv la frontierele vamale (export și import), pentru a preveni și a opri orice utilizare ilegală a indicațiilor geografice protejate. De asemenea, părțile asigură respectarea unei astfel de protecții la cererea unei părți interesate.

ARTICOLUL 272

Punerea în aplicare a unor acțiuni complementare

Fără a se aduce atingere angajamentelor anterioare ale Republicii Moldova de a acorda protecție indicațiilor geografice ale Regatului Unit derivate din acorduri internaționale privind protejarea indicațiilor geografice și asigurarea respectării lor, precum și în conformitate cu articolul 271 din prezentul acord, Republica Moldova va lua toate măsurile complementare necesare în vederea opririi oricărei utilizări ilegale a indicațiilor geografice protejate, în special măsurile aplicabile la frontierele vamale.

ARTICOLUL 273

Relația cu mărcile comerciale

1. Părțile refuză sau anulează, din oficiu sau la cererea oricărei părți interesate, în conformitate cu legislația oricăreia dintre părți, înregistrarea unei mărci

comerciale care corespunde uneia dintre situațiile menționate la articolul 269 alineatul (1) din prezentul acord în privința unei indicații geografice protejate pentru produse similare, cu condiția ca cererea de înregistrare a mărcii comerciale să fi fost depusă după data cererii de protecție a indicației geografice pe teritoriul respectiv.

2. În cazul indicațiilor geografice menționate la articolul 267 din prezentul acord, data cererii de protecție este 1 aprilie 2013, cu excepția acelor indicații geografice enumerate în anexele XIII-C și XIII-D și însoțite de un asterisc (*), pentru care data cererii de protecție va fi data transmiterii unei solicitări către cealaltă parte în vederea protejării unei astfel de indicații geografice, în temeiul Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și UE.

3. În cazul indicațiilor geografice menționate la articolul 268 din prezentul acord, data cererii de protecție este data transmiterii către cealaltă parte a unei cereri de protecție a unei indicații geografice.

4. În cazul indicațiilor geografice menționate la articolul 268 din prezentul acord, părțile nu au obligația să protejeze o indicație geografică dacă, dată fiind existența unei mărci comerciale renumite sau cunoscute, protecția poate induce în eroare consumatorii cu privire la adevărata identitate a produsului.

5. Fără a aduce atingere alineatului (4) din prezentul articol, părțile protejează indicațiile geografice și în cazul în care există o marcă comercială prealabilă. O marcă comercială prealabilă înseamnă o marcă a cărei utilizare corespunde uneia dintre situațiile menționate la articolul 269 alineatul (1) din prezentul acord și care a fost solicitată, înregistrată sau, dacă această posibilitate este prevăzută de legislația în cauză, consacrată prin uz pe teritoriul uneia dintre părți anterior datei la care cererea de protecție a indicației geografice a fost prezentată de cealaltă parte în temeiul prezentei subsecțiuni. O astfel de marcă comercială poate continua să fie utilizată și reînnoită fără a aduce atingere protecției acordate indicației geografice, cu condiția să nu existe motive de anulare sau de revocare a mărcii respective în legislația părților cu privire la mărcile comerciale.

ARTICOLUL 274

Norme generale

1. Prezenta subsecțiune se aplică fără a aduce atingere drepturilor și obligațiilor părților în temeiul Acordului OMC.

2. Fără a aduce atingere articolului 302 din prezentul acord, importul, exportul și comercializarea oricărui produs menționat la articolele 267 și 268 din prezentul acord se desfășoară în conformitate cu actele cu putere de lege și actele administrative aplicabile pe teritoriul părții importatoare.

3. Orice aspect legat de specificațiile tehnice ale denumirilor înregistrate este tratat în cadrul Subcomitetului pentru indicații geografice instituit în temeiul articolului 276 din prezentul acord.

4. Indicațiile geografice protejate în temeiul prezentei subsecțiuni pot fi anulate numai de către partea din care este originar produsul.

5. O specificație de produs menționată în prezenta subsecțiune este cea aprobată, inclusiv orice modificări aprobate la rândul lor, de către autoritățile părții de pe teritoriul căreia este originar produsul.

ARTICOLUL 275

Cooperare și transparență

1. Părțile mențin contactul cu privire la toate aspectele legate de punerea în aplicare și funcționarea prezentei subsecțiuni, fie direct, fie prin intermediul Subcomitetului pentru indicații geografice instituit în temeiul articolului 276 din prezentul acord. În special, o parte poate solicita celeilalte părți informații privind specificațiile de produs ale produselor și modificările acestora, precum și punctele de contact pentru dispozițiile în materie de control.

2. Fiecare parte poate face publice specificațiile de produs sau o fișă rezumat a acestor specificații, precum și punctele de contact pentru dispozițiile în materie de control corespunzătoare indicațiilor geografice ale celeilalte părți, protejate în temeiul prezentului articol.

ARTICOLUL 276

Subcomitetul pentru indicații geografice

1. Se instituie Subcomitetul pentru indicații geografice.

2. Subcomitetul pentru indicații geografice este alcătuit din reprezentanți ai părților și are drept obiectiv monitorizarea dezvoltării prezentei subsecțiuni și intensificarea cooperării și a dialogului dintre părți privind indicațiile geografice. Subcomitetul pentru indicații geografice prezintă rapoarte Comisiei pentru dialog politic și strategic, reunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord.

3. Subcomitetul pentru indicații geografice decide prin consens. Acesta își stabilește propriul regulament de procedură. Se întrunește cel puțin o dată pe an și la cererea oricăreia dintre părți, alternativ în Regatul Unit și în Republica Moldova, la o dată, într-un loc și într-un mod (care poate include videoconferința) stabilite de comun acord de părți, dar nu mai târziu de 90 de zile de la formularea cererii.

4. Subcomitetul pentru indicații geografice asigură, de asemenea, funcționarea adecvată a prezentei subsecțiuni și poate lua în considerare orice aspect legat de punerea în aplicare și funcționarea acesteia. În special, acesta răspunde de:

(a) modificarea părților A și B din anexa XIII-A la prezentul acord în ceea ce privește trimiterile la legislația aplicabilă de către părți;

(b) modificarea anexelor XIII-C și XIII-D la prezentul acord în ceea ce privește indicațiile geografice;

(c) schimburile de informații cu privire la evoluțiile legislative și politice în materie de indicații geografice, precum și la orice alt aspect de interes reciproc în acest domeniu;

(d) schimburile de informații cu privire la indicațiile geografice în vederea analizării posibilității de protejare a acestora în conformitate cu prezenta subsecțiune; și

(e) monitorizarea celor mai recente evoluții legate de asigurarea respectării protecției indicațiilor geografice enumerate în anexele XIII-C și XIII-D la prezentul acord.

SUBSECȚIUNEA 4

DESENE ȘI MODELE

ARTICOLUL 277

Acorduri internaționale

Părțile respectă Actul de la Geneva al Aranjamentului de la Haga privind înregistrarea internațională a desenelor și modelelor industriale din 1999.

ARTICOLUL 278

Protecția desenelor sau modelelor înregistrate

1. Fiecare parte asigură protecția desenelor sau modelelor create în mod independent, care sunt noi și originale ([1]). Această protecție este asigurată prin înregistrare, care conferă titularilor desenului sau modelului înregistrat un drept exclusiv în conformitate cu dispozițiile prezentului articol.

2. Un desen sau un model aplicat unui produs sau încorporat într-un produs care constituie o parte componentă a unui produs complex este considerat ca fiind nou și original numai:

(a) dacă, după încorporarea în produsul complex, partea componentă rămâne vizibilă la o utilizare normală a produsului; și

(b) în măsura în care caracteristicile vizibile ale părții componente îndeplinesc, în sine, condițiile de noutate și de originalitate.

3. Sintagma „utilizare normală" de la alineatul (2) litera (a) înseamnă utilizarea de către utilizatorul final, cu excepția întreținerii, lucrărilor de service sau de reparații.

4. Titularul unui desen sau model înregistrat are dreptul să împiedice terții care nu au obținut acordul său cel puțin să fabrice, să propună spre vânzare, să vândă, să importe, să exporte, să stocheze sau să utilizeze un produs care poartă ori incorporează desenul sau modelul protejat, atunci când aceste acțiuni sunt întreprinse în scopuri comerciale, aduc prejudicii în mod nejustificat exploatării normale a desenului sau modelului ori nu sunt compatibile cu practicile comerciale loiale.

---

[1] În sensul prezentului articol, o parte poate considera că un desen sau model care are un caracter individual este original.

5. Durata protecției disponibile este de 25 de ani de la data depunerii cererii de înregistrare. Fiecare parte poate dispune ca titularul dreptului să poată prelungi durata protecției cu una sau mai multe perioade de câte cinci ani fiecare, până la durata maximă a protecției, stabilită prin legislația internă.

ARTICOLUL 279

Protecția conferită desenelor sau modelelor neînregistrate

1. Fiecare parte prevede mijloace juridice pentru prevenirea utilizării desenelor sau modelelor neînregistrate, numai în cazul în care utilizarea contestată rezultă din copierea aspectului neînregistrat al produsului respectiv. În sensul prezentului articol, termenul „utilizare" include oferirea spre vânzare, introducerea pe piață, importarea sau exportarea produsului.

2. Durata protecției disponibile pentru desenele și modelele neînregistrate este de cel puțin trei ani de la data la care desenul sau modelul respectiv a fost făcut public într-una dintre părți. ([1])

ARTICOLUL 280

Excepții și excluderi

1. Fiecare parte poate institui excepții limitate de la protecția desenelor sau modelelor, cu condiția ca aceste excepții să nu intre în conflict în mod nerezonabil cu exploatarea normală a desenelor sau modelelor protejate și să nu aducă prejudicii nerezonabile intereselor legitime ale titularului desenului sau modelului protejat, ținând seama de interesele legitime ale terților.

2. Protecția desenelor sau modelelor nu se extinde asupra desenelor sau modelelor dictate în principal de considerații de ordin tehnic sau funcțional. În special, dreptul asupra unui desen sau model nu se exercită asupra unor caracteristici de aspect ale unui produs care trebuie reproduse în forma și dimensiunile lor exacte pentru a permite produsului în care este încorporat desenul sau modelul ori căruia îi este aplicat să fie conectat cu sau amplasat mecanic într-un alt produs, în jurul unui alt produs sau pe un alt produs, astfel încât fiecare produs să își poată îndeplini funcția proprie.

([1]) În sensul prezentului articol și pentru evitarea oricăror dubii, În Regatul Unit, „modelele și proiectele neînregistrate" sunt protejate prin Regulamentul (CE) nr. 6/2012 al Consiliului din 12 decembrie 2001 privind desenele sau modelele industriale comunitare, astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1891/2006 al Consiliului din 18 decembrie 2006 și transpus în legislația Regatului Unit.

ARTICOLUL 281

Relația cu drepturile de autor

Un desen sau model este eligibil, de asemenea, pentru protecția acordată în temeiul legislației privind drepturile de autor ale unei părți începând cu data la care desenul sau modelul a fost creat sau fixat sub orice formă. Fiecare parte stabilește măsura și condițiile în care se poate conferi protecția în cauză, inclusiv gradul de originalitate necesar.

SUBSECȚIUNEA 5

BREVETE

ARTICOLUL 282

Acorduri internaționale

Părțile respectă dispozițiile Tratatului OMPI de cooperare în domeniul brevetelor și depun toate eforturile rezonabile să se conformeze dispozițiilor Tratatului OMPI privind dreptul brevetelor.

ARTICOLUL 283

Brevete și sănătatea publică

1. Părțile recunosc importanța Declarației Conferinței ministeriale a OMC privind Acordul TRIPS și sănătatea publică, adoptată la 14 noiembrie 2001. În interpretarea și exercitarea drepturilor și obligațiilor care decurg din prezentul capitol, părțile asigură coerența cu această declarație.

2. Părțile respectă Decizia Consiliului General al OMC din 30 august 2003 privind punctul 6 din declarația menționată la alineatul (1) din prezentul articol și contribuie la punerea în aplicare a acesteia.

ARTICOLUL 284

Certificatul suplimentar de protecție

1. Părțile recunosc că medicamentele și produsele de protecție a plantelor protejate de un brevet pot face obiectul unei proceduri de autorizare administrativă înainte de introducerea pe piețele părților. Părțile recunosc că perioada cuprinsă între depunerea cererii de brevet și prima autorizare de a introduce produsul pe piețele lor respective, în conformitate cu dispozițiile prevăzute în acest scop în legislația națională, poate să reducă perioada protecției efective în temeiul brevetului.

2. Fiecare parte prevede o perioadă suplimentară de protecție pentru un medicament sau un produs de protecție a plantelor care este protejat de un brevet și a făcut obiectul unei proceduri de autorizare administrativă, perioada respectivă fiind egală cu perioada menționată la alineatul (1) a doua propoziție, din care se scad cinci ani.

3. Fără a aduce atingere alineatului (2), durata perioadei suplimentare de protecție nu poate depăși cinci ani.

4. În cazul unor medicamente pentru care au fost realizate studii pediatrice, iar rezultatele studiilor respective se reflectă în informațiile referitoare la produs, părțile prevăd o prelungire cu șase luni a perioadei de protecție menționate la alineatul (2).

ARTICOLUL 285

Protecția datelor prezentate pentru obținerea unei autorizații de introducere pe piață a unui medicament

1. Fiecare parte pune în aplicare un sistem cuprinzător pentru a garanta confidențialitatea, nedivulgarea și nefolosirea datelor prezentate în scopul obținerii unei autorizații de introducere pe piață a unui medicament ([1]).

2. Fiecare parte se asigură că orice informații necesare care sunt prezentate pentru obținerea unei autorizații de introducere pe piață a unui medicament nu sunt divulgate unor terți și beneficiază de protecție împotriva utilizării comerciale neloiale.

În acest scop:

(a) în cursul unei perioade de cel puțin cinci ani începând de la data acordării unei autorizații de introducere pe piața părții în cauză, nicio persoană sau entitate, publică sau privată, alta decât persoana sau entitatea care a prezentat astfel de date nedivulgate, nu are voie să folosească astfel de date, în mod direct sau indirect, fără consimțământul explicit al persoanei sau entității care a prezentat datele respective, în sprijinul unei cereri pentru autorizarea introducerii pe piață a unui medicament;

(b) în cursul unei perioade de cel puțin șapte ani începând de la data acordării unei autorizații de introducere pe piața părții în cauză, nu se acordă o autorizație de introducere pe piață pentru nicio cerere ulterioară, cu excepția cazului în care solicitantul ulterior prezintă propriile date sau datele utilizate cu autorizarea titularului primei autorizații, care respectă aceleași cerințe ca în cazul primei autorizații. Produsele înregistrate fără prezentarea acestor date sunt scoase de pe piață până când cerințele sunt îndeplinite.

([1]) În sensul prezentului articol, „medicamente" înseamnă:
(i) orice substanță sau combinație de substanțe prezentată ca având proprietăți curative sau preventive în ceea ce privește bolile umane; sau
(ii) orice substanță sau combinație de substanțe care poate fi administrată oamenilor pentru stabilirea unui diagnostic medical sau pentru restabilirea, corectarea sau modificarea funcțiilor fiziologice la oameni.
Medicamentele includ, de exemplu, medicamentele chimice, medicamentele biologice [de exemplu, vaccinuri, (anti)toxine], inclusiv medicamentele derivate din sânge uman sau din plasmă umană, medicamentele pentru terapii avansate (de exemplu, medicamentele pentru terapie genică și medicamentele pentru terapie celulară), medicamentele pe bază de plante și produsele radiofarmaceutice.

3. Perioada de șapte ani menționată la alineatul (2) litera (b) se prelungește până la maximum opt ani în cazul în care, în timpul primilor cinci ani după obținerea autorizației inițiale, titularul obține o autorizație pentru una sau mai multe indicații terapeutice noi considerate a aduce beneficii clinice semnificative în comparație cu terapiile existente.

4. Dispozițiile prezentului articol nu au efect retroactiv. Acestea nu afectează comercializarea medicamentelor autorizate înainte de data de 1 septembrie 2014 ([1]).

ARTICOLUL 286

Protecția datelor referitoare la produsele de protecție a plantelor

1. Fiecare parte stabilește cerințele în materie de siguranță și eficacitate înainte de a autoriza introducerea pe piață a produselor de protecție a plantelor.

2. Fiecare parte acordă un drept temporar la protecția datelor autorului unui raport de testare sau de studiu prezentat pentru prima oară în vederea obținerii unei autorizații de introducere pe piață a unui produs de protecție a plantelor.

În cursul perioadei de valabilitate a dreptului la protecția datelor, raportul de testare sau de studiu nu este utilizat în favoarea unei alte persoane care dorește să obțină o autorizație de introducere pe piață a unui produs de protecție a plantelor, cu excepția cazului în care titularul și-a exprimat consimțământul explicit în acest sens.

3. Raportul de testare sau de studiu îndeplinește următoarele condiții:

(a) este necesar pentru autorizarea sau pentru modificarea unei autorizații spre a permite utilizarea produsului pe o altă cultură; și

(b) este recunoscut ca respectând principiile de bună practică de laborator sau de bună practică experimentală.

4. Perioada de protecție a datelor este de cel puțin zece ani de la data primei autorizații pe teritoriul părții în cauză. În cazul produselor de protecție a plantelor cu risc scăzut, perioada poate fi prelungită până la 13 ani.

([1]) Acest lucru reflectă data de început a perioadei de tranziție în care părțile vor institui progresiv o zonă de liber schimb, conform dispozițiilor din Articolul 120 al prezentului Acord.

5. Perioadele menționate la alineatul (4) se prelungesc cu trei luni pentru fiecare extindere a autorizației pentru utilizări minore ([1]) în cazul în care cererile de autorizare sunt prezentate de titularul autorizației după cel târziu cinci ani de la data primei autorizații. Durata totală de protecție a datelor nu poate depăși în niciun caz 13 ani. În cazul produselor de protecție a plantelor cu risc scăzut, durata totală de protecție a datelor nu poate depăși în niciun caz 15 ani.

6. Un raport de testare sau de studiu este protejat, de asemenea, dacă este necesar pentru reînnoirea sau revizuirea unei autorizații. În aceste cazuri, perioada de protecție a datelor este de 30 de luni.

ARTICOLUL 287

Soiuri de plante

Părțile protejează drepturile de proprietate asupra soiurilor de plante, în conformitate cu Convenția internațională privind protecția noilor soiuri de plante, inclusiv excepția opțională de la dreptul multiplicatorului, astfel cum se menționează la articolul 15 alineatul (2) din convenția menționată, și cooperează pentru a promova și a asigura respectarea acestor drepturi.

([1]) În sensul prezentului articol, sintagma „utilizare minoră" înseamnă utilizarea unui produs de protecție a plantelor pe teritoriul unei părți pe plantele sau produsele vegetale cultivate la scară mică în partea respectivă sau cultivate la scară mare pentru a satisface o necesitate fitosanitară cu caracter de excepție.

SECȚIUNEA 3

ASIGURAREA RESPECTĂRII DREPTURILOR DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ

ARTICOLUL 288

Obligații generale

1. Părțile își reafirmă angajamentele în temeiul Acordului TRIPS, în special al părții III, și prevăd măsurile, procedurile și acțiunile corective suplimentare stabilite în prezenta secțiune, necesare pentru asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală ([1]).

2. Măsurile, procedurile și acțiunile corective suplimentare sunt întemeiate și echitabile și nu presupun o complexitate sau costuri inutile, termene nerezonabile sau întârzieri nejustificate.

3. De asemenea, măsurile și acțiunile corective suplimentare sunt eficace, proporționale și disuasive și se aplică astfel încât să se evite crearea de bariere în calea comerțului legitim și să se prevadă garanții împotriva utilizării lor abuzive.

ARTICOLUL 289

Persoane eligibile

Fiecare parte recunoaște ca persoane eligibile să solicite aplicarea măsurilor, procedurilor și acțiunilor corective menționate în prezenta secțiune și în partea III din Acordul TRIPS ca facând parte din următoarele categorii:

(a) titularii drepturilor de proprietate intelectuală în conformitate cu dispozițiile legislației aplicabile;

(b) toate celelalte persoane autorizate să utilizeze drepturile respective, în special beneficiarii de licențe, în măsura în care acest lucru este permis și în conformitate cu dispozițiile legislației aplicabile;

---

[1] În sensul prezentei subsecțiuni, noțiunea de „drepturi de proprietate intelectuală" cuprinde cel puțin următoarele drepturi: dreptul de autor; drepturile conexe dreptului de autor; dreptul *sui generis* al autorului de baze de date; drepturile creatorului de topografii ale produselor din materiale semiconductoare; drepturile conferite de marca comercială; drepturile asupra desenelor sau modelelor; drepturile de brevet, inclusiv drepturile derivate din certificatele de protecție suplimentară; indicațiile geografice; drepturile referitoare la modelele de utilitate; drepturile de proprietate asupra soiurilor de plante și denumirile comerciale, dacă sunt protejate ca drepturi exclusive de legislația națională în cauză

(c) organizațiile de gestiune colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală care sunt recunoscute periodic ca având dreptul de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care acest lucru este permis și în conformitate cu dispozițiile legislației aplicabile; și

(d) organizațiile de apărare a intereselor profesionale care sunt recunoscute periodic ca având dreptul de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care acest lucru este permis și în conformitate cu dispozițiile legislației aplicabile.

SUBSECȚIUNEA 1

ASIGURAREA RESPECTĂRII NORMELOR PRIN MĂSURI DE DREPT CIVIL

Articolul 290

Măsuri pentru conservarea elementelor de probă

1. Fiecare parte se asigură că, încă înainte de începerea procedurilor de examinare pe fond a cauzei, autoritățile judiciare competente pot dispune, la cererea unei părți care a prezentat elemente de probă accesibile în mod rezonabil în sprijinul afirmației sale conform căreia dreptul său de proprietate intelectuală a fost încălcat sau este pe cale de a fi încălcat, adoptarea de măsuri provizorii prompte și eficace pentru a conserva elementele de probă relevante în ceea ce privește presupusa încălcare, sub rezerva protejării informațiilor confidențiale.

2. Aceste măsuri pot include descrierea detaliată, cu sau fără prelevarea de eșantioane sau confiscarea mărfurilor despre care se presupune că fac obiectul încălcării și, după caz, confiscarea materialelor și echipamentelor utilizate pentru a produce și/sau distribui mărfurile respective, precum și documentele aferente. Dacă este necesar, aceste măsuri sunt luate fără audierea celeilalte părți, în special în cazurile în care orice întârziere poate cauza prejudicii ireparabile titularului dreptului sau în care există un risc demonstrabil că elementele de probă vor fi distruse.

ARTICOLUL 291

Dreptul la informare

1. Fiecare parte se asigură că, în cadrul unei acțiuni referitoare la încălcarea unui drept de proprietate intelectuală și ca răspuns la o cerere justificată și rezonabilă a reclamantului, autoritățile judiciare competente pot dispune ca informațiile privind originea și rețelele de distribuție a mărfurilor sau a serviciilor

care încalcă un drept de proprietate intelectuală să fie furnizate de contravenient și/sau de orice altă persoană care:

(a) a fost găsită că deține în scop comercial mărfuri care aduc atingere unui drept;

(b) a fost găsită că folosește în scop comercial servicii care aduc atingere unui drept;

(c) a fost găsită că prestează în scop comercial servicii utilizate în activități care aduc atingere unui drept; sau

(d) a fost semnalată de către o persoană menționată la litera (a), (b) sau (c) ca fiind implicată în producerea, fabricarea sau distribuirea mărfurilor sau în prestarea serviciilor.

2. Informațiile menționate la alineatul (1) cuprind, după caz:

(a) numele și adresele producătorilor, fabricanților, distribuitorilor, prestatorilor și ale celorlalți deținători anteriori ai mărfurilor sau serviciilor, precum și ale angrosiștilor și ale vânzătorilor cu amănuntul destinatari;

(b) informații privind cantitățile produse, fabricate, livrate, primite sau comandate, precum și prețul obținut pentru mărfurile sau serviciile în cauză.

3. Dispozițiile alineatelor (1) și (2) se aplică fără a aduce atingere altor dispoziții legale în temeiul cărora:

(a) se acordă titularului dreptul de a primi informații mai cuprinzătoare;

(b) este reglementată utilizarea în materie civilă sau penală a informațiilor comunicate în temeiul prezentului articol;

(c) este reglementată răspunderea pentru abuzul privind dreptul la informație;

(d) se dă posibilitatea de a refuza furnizarea de informații care ar constrânge persoana menționată la alineatul (1) să recunoască propria participare sau participarea rudelor sale apropiate la o încălcare a unui drept de proprietate intelectuală; sau

(e) reglementează protejarea confidențialității surselor de informații sau prelucrarea datelor cu caracter personal.

ARTICOLUL 292

Măsuri provizorii și asiguratorii

1. Fiecare parte se asigură că autoritățile judiciare pot, la cererea reclamantului, să ordone împotriva presupusului contravenient măsuri provizorii pentru a preveni orice încălcare iminentă a unui drept de proprietate intelectuală sau să interzică, cu titlu provizoriu și sub rezerva plății, dacă este cazul, a unor daune cominatorii atunci când legislația națională prevede acest lucru, ca prezumatele încălcări ale acestui drept să continue sau să condiționeze continuarea lor de constituirea unor garanții destinate să asigure despăgubirea titularului dreptului. De asemenea, se pot ordona măsuri provizorii, în aceleași condiții, împotriva unui intermediar ale cărui servicii sunt utilizate de către un terț pentru a încălca un drept de proprietate intelectuală.

2. De asemenea, se pot ordona măsuri provizorii în vederea confiscării sau retragerii mărfurilor asupra cărora există o suspiciune privind încălcarea unui drept de proprietate intelectuală, pentru a împiedica introducerea sau circulația lor în circuitele comerciale.

3. În cazul unei încălcări prezumate săvârșite la nivel comercial, părțile se asigură că, în cazul în care reclamantul dovedește că există circumstanțe care ar pune în pericol acoperirea prejudiciului, autoritățile judiciare pot dispune confiscarea cu titlu asiguratoriu a bunurilor mobile și imobile ale presupusului contravenient, inclusiv blocarea conturilor bancare și a altor active ale acestuia. În acest scop, autoritățile competente pot ordona comunicarea unor documente bancare, financiare sau comerciale sau accesul corespunzător la informațiile pertinente.

ARTICOLUL 293

Măsuri corective

1. Fiecare parte se asigură că autoritățile judiciare competente pot ordona, fără despăgubiri de vreun fel, la cererea reclamantului și fără a aduce atingere daunelor-interese datorate titularului dreptului ca urmare a încălcării săvârșite, cel puțin scoaterea definitivă din circuitele comerciale sau distrugerea mărfurilor în legătură cu care s-a constatat o încălcare a unui drept de proprietate intelectuală. Dacă este cazul, autoritățile judiciare competente pot, de asemenea, ordona distrugerea materialelor și a echipamentelor utilizate în principal pentru crearea sau fabricarea mărfurilor respective.

2. Autoritățile judiciare ale părților au competența de a ordona ca măsurile respective să fie puse în aplicare pe cheltuiala contravenientului, cu excepția cazului în care se invocă motive speciale care să împiedice acest lucru.

ARTICOLUL 294

Acțiuni în încetare

Fiecare parte se asigură că, atunci când s-a constatat, printr-o hotărâre judecătorească, o încălcare a unui drept de proprietate intelectuală, autoritățile judiciare pot pronunța împotriva contravenientului, precum și a unui intermediar ale cărui servicii sunt utilizate de către un terț pentru a încălca un drept de proprietate intelectuală, un ordin de încetare în scopul de a interzice continuarea încălcării.

ARTICOLUL 295

Măsuri alternative

Părțile pot să prevadă că, în cazurile în care este necesar și la cererea persoanei susceptibile să facă obiectul măsurilor prevăzute la articolul 293 și/sau la articolul 294 din prezentul acord, autoritățile judiciare competente pot ordona plata unei despăgubiri bănești în favoarea părții prejudiciate în loc să aplice măsurile prevăzute la articolele menționate, în cazul în care persoana respectivă nu a acționat cu intenție sau din neglijență, dacă aplicarea măsurilor respective ar cauza persoanei respective un prejudiciu disproporționat și dacă despăgubirile bănești acordate părții prejudiciate par a fi, în mod rezonabil, satisfăcătoare.

ARTICOLUL 296

Daune-interese

1. Fiecare parte se asigură că, la cererea părții prejudiciate, autoritățile judiciare competente îl obligă pe contravenientul care s-a angajat într-o activitate de încălcare cu bună știință sau având motive întemeiate pentru a fi în cunoștință de cauză, la plata de daune-interese în beneficiul titularului dreptului, corespunzătoare prejudiciului real suferit de acesta ca urmare a încălcării. La stabilirea valorii daunelor-interese, autoritățile judiciare:

(a) iau în considerare toate aspectele corespunzătoare, cum ar fi consecințele economice negative, inclusiv pierderea câștigurilor suferită de partea prejudiciată, beneficiile realizate în mod neloial de către contravenient și, după caz, alte elemente decât factorii economici, cum ar fi prejudiciul moral cauzat titularului dreptului de încălcarea respectivă; sau

(b) cu titlu de alternativă pentru litera (a), atunci când este cazul, stabilesc valoarea daunelor-interese ca sumă forfetară pe baza unor elemente cum ar fi cel puțin suma redevențelor sau valoarea drepturilor care ar fi fost datorate în cazul în care contravenientul ar fi cerut autorizația de a utiliza dreptul de proprietate intelectuală în cauză.

2. În cazul în care contravenientul nu s-a angajat în activitatea de încălcare cu bună știință sau având motive întemeiate pentru a fi în cunoștință de cauză, părțile pot prevedea ca autoritățile judiciare să poată ordona, în favoarea părții prejudiciate, recuperarea câștigurilor sau plata daunelor-interese care pot fi prestabilite.

ARTICOLUL 297

Cheltuieli de judecată

Fiecare parte se asigură că, în general, partea care cade în pretenții suportă cheltuielile de judecată rezonabile și proporționale, precum și alte cheltuieli efectuate de partea care a avut câștig de cauză, cu excepția situației în care principiile de echitate nu permit acest lucru.

ARTICOLUL 298

Publicarea hotărârilor judecătorești

Fiecare parte se asigură că, în cadrul acțiunilor în justiție inițiate ca urmare a încălcării unui drept de proprietate intelectuală, autoritățile judiciare pot ordona, la cererea reclamantului și pe cheltuiala contravenientului, măsuri corespunzătoare pentru difuzarea informațiilor cu privire la hotărâre, inclusiv afișarea hotărârii, precum și publicarea sa integrală sau parțială.

ARTICOLUL 299

Prezumția calității de autor sau de titular al dreptului

Pentru aplicarea măsurilor, procedurilor și acțiunilor corective prevăzute în prezenta secțiune:

(a) pentru ca autorul unei opere literare sau artistice să fie, până la proba contrară, considerat ca atare și acestuia să i se permită, prin urmare, să inițieze proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor sale, este suficient ca numele său să figureze pe operă în modul obișnuit;

(b) litera (a) se aplică *mutatis mutandis* titularilor drepturilor conexe dreptului de autor în ceea ce privește elementul care face obiectul protecției.

SUBSECȚIUNEA 2

ALTE DISPOZIȚII

ARTICOLUL 300

Măsuri la frontieră

1. În lipsa unor dispoziții contrare prevăzute în prezenta subsecțiune, fiecare parte adoptă proceduri destinate să permită unui titular al unui drept, care are motive justificate să suspecteze că ar putea avea loc activități de import, export, reexport, intrare sau ieșire de pe teritoriul vamal, plasare sub un regim vamal suspensiv sau introducere într-o zonă liberă ori într-un antrepozit liber a unor mărfuri care încălcă un drept de proprietate intelectuală ([1]), să adreseze o cerere scrisă autorităților competente, administrative sau judiciare, prin care să solicite autorităților vamale să suspende punerea în liberă circulație sau deținerea mărfurilor respective.

2. Fiecare parte prevede că, atunci când autoritățile vamale, în cursul desfășurării activității lor și înainte ca o cerere să fi fost depusă de un titular al unui drept sau să fi fost acordată, au motive suficiente de a suspecta că mărfurile încălcă un drept de proprietate intelectuală, pot suspenda punerea în liberă circulație a mărfurilor sau le pot reține pentru a permite titularului dreptului să depună o cerere de intervenție, în conformitate cu alineatul (1).

3. Orice drepturi sau obligații referitoare la importator, care sunt stabilite în legislația națională pentru punerea în aplicare a prezentului articol și a secțiunii 4 din partea III a Acordului TRIPS, se aplică, de asemenea, exportatorului sau deținătorului mărfurilor.

([1]) În sensul prezentului articol, „mărfuri care încalcă un drept de proprietate intelectuală" înseamnă:

(a) „mărfuri contrafăcute", și anume:

(i) mărfuri, inclusiv ambalajele lor, pe care este aplicată fără autorizare o marcă comercială identică cu marca comercială înregistrată în mod corespunzător pentru același tip de mărfuri sau care nu poate fi distinsă, în aspectele sale esențiale, de o astfel de marcă și care, prin urmare, încalcă drepturile titularului mărcii comerciale;

(ii) orice simbol al unei mărci comerciale, cum ar fi o emblemă, o etichetă, un autocolant, un prospect, instrucțiuni de utilizare sau un document de garanție, chiar prezentat separat, în aceleași condiții ca mărfurile menționate la punctul (i);

(iii) ambalajele care poartă marca comercială a unor mărfuri contrafăcute, prezentate separat, în aceleași condiții ca cele prevăzute pentru mărfurile menționate la punctul (i);

(b) „mărfuri piratate", și anume mărfuri care reprezintă sau conțin copii făcute fără consimțământul titularului dreptului sau al unei persoane valabil autorizate de către acesta în țara de producție și care sunt făcute direct sau indirect după un produs, în cazurile în care realizarea acestor copii ar constitui o încălcare a unui drept de autor sau a unui drept conex ori a unui drept asupra desenelor sau modelelor în temeiul legislației țării de import, indiferent dacă dreptul este înregistrat în legislația națională;

(c) mărfuri care, potrivit legislației părții în care se face cererea de intervenție a autorităților vamale, aduc atingere unui brevet, unui drept de proprietate asupra unui soi de plante sau unei indicații geografice.

4. Fiecare parte prevede ca autoritățile sale competente să ceară unui titular al dreptului care solicită procedurile descrise la alineatul (1) să furnizeze dovezi adecvate pentru a convinge autoritățile competente că, în temeiul legislației părții care asigură procedurile, există, *prima facie*, o încălcare a unui drept de proprietate intelectuală al titularului dreptului și să furnizeze informații suficiente despre care se poate aștepta în mod rezonabil să fie în posesia titularului dreptului pentru a permite autorităților competente să recunoască rezonabil de ușor mărfurile suspecte. Cerința de a furniza informații suficiente nu descurajează în mod nerezonabil recursul la procedurile descrise la alineatul (1).

5. Pentru a stabili dacă a fost încălcat un drept de proprietate intelectuală, biroul vamal comunică titularului dreptului, la cererea acestuia și în măsura în care se cunosc aceste informații, numele și adresa destinatarului, ale expeditorului și ale deținătorului mărfurilor, precum și originea și proveniența mărfurilor bănuite că fac obiectul încălcării unui drept de proprietate intelectuală.

De asemenea, biroul vamal îi acordă reclamantului posibilitatea de a inspecta mărfurile a căror punere în circulație a fost suspendată sau care au fost reținute. La examinarea mărfurilor, biroul vamal poate preleva probe și, la cererea titularului dreptului, le poate înmâna sau transmite acestuia exclusiv pentru a fi analizate și pentru a facilita continuarea procedurii.

6. Autoritățile vamale sunt active în detectarea și identificarea transporturilor care conțin mărfuri bănuite că fac obiectul încălcării unui drept de proprietate intelectuală pe baza tehnicilor de analiză a riscurilor. Acestea instituie sisteme pentru o strânsă cooperare cu titularii drepturilor, inclusiv mecanisme eficace pentru culegerea de informații în vederea analizei riscurilor.

7. Părțile convin să coopereze în vederea eliminării comerțului internațional cu mărfuri care încalcă drepturile de proprietate intelectuală. În special, în acest scop, după caz, părțile fac schimb de informații și asigură cooperarea dintre autoritățile lor competente cu privire la comerțul cu mărfuri care fac obiectul unei încălcări a drepturilor de proprietate intelectuală.

8. Pentru mărfurile aflate în tranzit pe teritoriul unei părți, având ca destinație teritoriul celeilalte părți, prima parte furnizează celei de a doua părți informații pentru a permite asigurarea respectării efective a dispozițiilor în ceea ce privește transporturile de mărfuri bănuite că fac obiectul încălcării unui drept de proprietate intelectuală.

9. Fără a aduce atingere altor forme de cooperare, Protocolul II privind asistența administrativă reciprocă în domeniul vamal va fi aplicabil în ceea ce privește alineatele (7) și (8) din prezentul articol în legătură cu încălcările legislației vamale în contextul drepturilor de proprietate intelectuală.

10. Subcomitetul vamal menționat la articolul 176 din prezentul acord acționează în calitate de comitet responsabil să asigure funcționarea și punerea în aplicare corespunzătoare a prezentului articol.

ARTICOLUL 301

Coduri de conduită

Părțile încurajează:

(a) elaborarea de către asociațiile sau organizațiile profesionale a unor coduri de conduită destinate să contribuie la asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală; și

(b) prezentarea către autoritățile competente ale părților a proiectelor de coduri de conduită, precum și a evaluărilor aplicării acestor coduri de conduită.

ARTICOLUL 302

Cooperare

1. Părțile convin să coopereze în vederea sprijinirii punerii în aplicare a angajamentelor și obligațiilor asumate în temeiul prezentului capitol.

2. Sub rezerva dispozițiilor din articolele 5 și 6 din prezentul acord, domeniile de cooperare includ următoarele activități, fără a se limita la acestea:

(a) schimb de informații privind cadrul juridic referitor la drepturile de proprietate intelectuală și normele relevante în materie de protecție și de asigurare a respectării acestor norme; schimb de experiență privind progresul legislativ în aceste domenii;

(b) schimb de experiență și informații privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală;

(c) schimb de experiență privind asigurarea respectării normelor la nivel central și sub-central de către organismele vamale, polițienești, administrative și judiciare; coordonarea pentru prevenirea exporturilor de mărfuri contrafăcute, inclusiv cu alte țări;

(d) consolidarea capacităților; schimb de personal și formarea personalului;

(e) promovarea și diseminarea informațiilor privind drepturile de proprietate intelectuală, printre altele, în mediile de afaceri și în societatea civilă; sensibilizarea consumatorilor și a titularilor drepturilor;

(f) îmbunătățirea cooperării instituționale, de exemplu, între oficiile pentru proprietate intelectuală;

(g) promovarea activă a sensibilizării și a educării publicului larg cu privire la politicile privind drepturile de proprietate intelectuală; elaborarea unor strategii eficace pentru a identifica publicul principal și crearea unor programe de comunicare pentru a sensibiliza consumatorii și mijloacele de informare în masă cu privire la impactul încălcării drepturilor de proprietate intelectuală, inclusiv riscul pentru sănătate și siguranță și legătura cu criminalitatea organizată.

CAPITOLUL 10

CONCURENȚĂ

SECȚIUNEA 1

ANTITRUST ȘI CONCENTRĂRI ECONOMICE

ARTICCLUL 303

Definiții

În sensul prezentei secțiuni:

1. „autoritate de concurență" înseamnă, pentru Republica Moldova, „Consiliul Concurenței", iar pentru Regatul Unit, „Autoritatea pentru Concurență și Piețe";

2. „legislația în domeniul concurenței" înseamnă:

(a) pentru Regatul Unit, Legea concurenței din 1998 (cap. 41) și Partea 3 (cu excepția oricăror prevederi care vizează intervențiile în concentrările economice din motive legate de un interes public) din Legea companiilor din 2002 (cap. 40);

(b) pentru Republica Moldova, Legea concurenței nr. 183 din 11 iulie 2012 și reglementările de punere în aplicare a acesteia sau modificările la aceasta; și

(c) orice modificări pe care le pot suferi instrumentele menționate la literele (a) și (b) după intrarea în vigoare a prezentului acord.

ARTICOLUL 304

Principii

Părțile recunosc importanța unei concurențe libere și nedenaturate în relațiile lor comerciale. Părțile recunosc faptul că practicile comerciale anticoncurențiale sunt susceptibile de a denatura buna funcționare a piețelor și de a reduce avantajele liberalizării schimburilor comerciale.

ARTICOLUL 305

Punerea în aplicare

1. Fiecare parte menține pe teritoriul său o legislație cuprinzătoare în materie de concurență care abordează în mod eficace acordurile anticoncurențiale, practicile concertate și comportamentul anticoncurențial unilateral al întreprinderilor cu putere dominantă pe piață și asigură un control eficace al concentrărilor între întreprinderi.

2. Fiecare parte menține o autoritate independentă din punct de vedere funcțional, cu resurse umane și financiare adecvate, pentru a asigura respectarea în mod eficace a legislației în materie de concurență menționată la articolul 303 alineatul (2).

3. Părțile recunosc importanța aplicării legislației lor în materie de concurență într-un mod transparent și nediscriminatoriu, cu respectarea principiilor de echitate procedurală și a drepturilor de apărare ale întreprinderilor implicate.

ARTICOLUL 306

Monopoluri de stat, întreprinderi publice și întreprinderi cărora li s-au încredințat drepturi speciale sau exclusive

1. Nicio dispoziție a prezentului capitol nu împiedică o parte să desemneze sau să mențină monopoluri de stat sau întreprinderi publice ori să încredințeze întreprinderilor drepturi speciale sau exclusive, în conformitate cu propria legislație.

2. În ceea ce privește monopolurile de stat cu caracter comercial, întreprinderile publice și întreprinderile cărora li s- au încredințat drepturi speciale sau exclusive, fiecare parte se asigură că aceste întreprinderi se supun legislației în materie de concurență menționate la articolul 333 alineatul (2), în măsura în care aplicarea acestei legislații nu împiedică exercitarea, în drept sau în fapt, a sarcinilor speciale de interes public conferite întreprinderilor în cauză. â

ARTICOLUL 307

Cooperare și schimb de informații

1. Părțile recunosc importanța cooperării și coordonării dintre autoritățile lor de concurență pentru a îmbunătăți asigurarea respectării eficace a legislației în materie de concurență și pentru a îndeplini obiectivele prezentului acord, prin promovarea concurenței și reducerea practicilor comerciale anticoncurențiale sau a tranzacțiilor anticoncurențiale.

2. În acest scop, fiecare autoritate de concurență poate informa cealaltă autoritate de concurență despre dorința sa de a coopera în ceea ce privește activitatea oricăreia dintre părți de asigurare a respectării normelor. Niciuna dintre părți nu este împiedicată să ia decizii autonome privind aspectele care fac obiectul cooperării.

3. În vederea facilitării asigurării eficace a respectării legislațiilor lor în materie de concurență, autoritățile de concurență pot face schimb de informații neconfidențiale. Toate schimburile de informații se supun standardelor de confidențialitate aplicabile pe teritoriul fiecărei părți. Atunci când părțile fac schimb de informații în temeiul prezentului articol, acestea iau în considerare limitele impuse de cerințele secretului profesional și ale secretului de afaceri în domeniile lor de competență respective.

ARTICOLUL 308

Soluționarea diferendelor

Dispozițiile privind mecanismul de soluționare a diferendelor din capitolul 14 (Soluționarea diferendelor) din Titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord nu se aplică prezentei secțiuni.

SECȚIUNEA 2

AJUTOARE DE STAT

ARTICOLUL 309

Principii generale și domeniu de aplicare

1. Ajutoarele de stat acordate de Regatul Unit sau de Republica Moldova ori prin resursele uneia dintre părți, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producției de anumite mărfuri și servicii și care afectează schimburile comerciale între părți sunt incompatibile cu prezentul acord.

2. Prezentul capitol nu se aplică ajutoarelor de stat legate de domeniul pescuitului, produselor care fac obiectul anexei 1 la Acordul privind agricultura sau altor ajutoare reglementate de Acordul privind agricultura.

ARTICOLUL 310

Transparență

1. Fiecare parte asigură transparența în materie de ajutoare de stat. În acest scop, fiecare parte prezintă celeilalte părți un raport la fiecare doi ani. Se consideră că acest raport a fost prezentat dacă informațiile relevante sunt puse la dispoziție de către părți sau în numele acestora pe un site internet accesibil publicului.

2. În cazul în care o parte consideră că relațiile sale comerciale sunt afectate de un caz individual de ajutoare de stat acordate de cealaltă parte, partea în cauză îi poate cere celeilalte părți să îi comunice informații privind cazul individual de ajutoare de stat.

ARTICOLUL 311

Confidențialitate

În cadrul schimbului de informații efectuat în temeiul prezentului capitol, părțile iau în considerare limitele impuse de cerințele secretului profesional și ale secretului de afaceri.

ARTICOLUL 312

Clauza de revizuire

Părțile reexaminează în mod constant chestiunile menționate în prezentul capitol. Fiecare parte poate transmite astfel de chestiuni Comisiei pentru dialog politic și strategic , reunit în configurația comerț prevăzut la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord. Părțile convin să reexamineze progresele înregistrate în punerea în aplicare a prezentului capitol o dată la doi ani, după intrarea în vigoare a prezentului acord, cu excepția cazului în care cele două părți convin altfel.

CAPITOLUL 11

ASPECTE ENERGETICE LEGATE DE COMERȚ

ARTICOLUL 313

Definiții

În sensul prezentului capitol:

(1) „produse energetice" înseamnă țiței (cod SA 27.09), gaze naturale (cod SA 27.11) și energie electrică (cod SA 27.16);

(2) „infrastructură fixă" înseamnă orice rețea de transmisie sau de distribuție, instalație de gaze naturale lichefiate sau instalație de depozitare, astfel cum sunt definite în Directiva 2003/55/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și în Directiva 2003/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică;

(3) „transport" înseamnă transmiterea și distribuția, astfel cum sunt definite în Directiva 2003/54 și în Directiva 2003/55, precum și transportul sau transferul petrolului prin conducte;

(4) „sustragere neautorizată" înseamnă orice activitate care constă în sustragerea ilegală a unor produse energetice dintr-o infrastructură fixă.

ARTICOLUL 314

Prețuri naționale reglementate

1. În conformitate cu Protocolul privind aderarea Republicii Moldova la Comunitatea Energiei, prețul pentru furnizarea de gaze naturale și energie electrică pentru alți consumatori decât cei casnici, din Republica Moldova, este determinat doar de cerere și ofertă.

2. Prin derogare de la dispozițiile alineatului (1), o parte poate să impună întreprinderilor, în interes economic general, o obligație legată de prețul furnizării gazelor naturale și a energiei electrice (denumit în continuare „preț reglementat"). În cazul în care alți consumatori decât cei casnici nu pot conveni cu un furnizor asupra unui preț pentru energie electrică sau gaze naturale care este mai mic sau egal cu prețul reglementat pentru gaze naturale sau energie electrică, acești consumatori au dreptul de a încheia cu un furnizor un contract pentru furnizarea de energie electrică sau gaze naturale care nu respectă prețul reglementat aplicabil. În

orice caz, alți consumatori decât cei casnici sunt liberi să negocieze și să semneze un contract cu orice furnizor alternativ.

3. Partea care impune o obligație în conformitate cu alineatul (2) se asigură că obligația este clar definită, transparentă, proporțională, nediscriminatorie, verificabilă și are o durată limitată. Atunci când impune o astfel de obligație, partea respectivă garantează, totodată, accesul egal al altor întreprinderi la consumatori.

4. În cazul în care prețul la care se vând gazele naturale și energia electrică pe piața națională este reglementat de către o parte, partea în cauză se asigură că metodologia care stă la baza calculării prețului reglementat este publicată înainte de intrarea în vigoare a prețului reglementat.

ARTICOLUL 315

Interzicerea sistemului de prețuri duble

1. Fără a aduce atingere posibilității de a impune prețuri reglementate în conformitate cu articolul 314 alineatele (2) și (3) din prezentul acord, o parte sau o autoritate de reglementare a unei părți nu adoptă și nu menține nicio măsură care duce la stabilirea unui preț mai mare la exportul de produse energetice către cealaltă parte decât prețul practicat pentru aceste produse atunci când sunt destinate consumului național.

2. Partea exportatoare pune la dispoziție, la cererea celeilalte părți, elemente de probă conform cărora prețul diferit pentru aceleași produse energetice vândute pe piața națională și pentru export nu rezultă dintr-o măsură interzisă în temeiul alineatului (1).

ARTICOLUL 316

Tranzit

Părțile iau măsurile necesare pentru a facilita tranzitul, în conformitate cu principiul libertății tranzitului și în conformitate cu articolele V.1, V.2, V.4 și V.5 din GATT 1994 și cu articolele 7.1 și 7.3 din Tratatul privind Carta energiei, care sunt incluse în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta.

ARTICOLUL 317

Transporturi

În ceea ce privește transportul energiei electrice și al gazelor și în special accesul părților terțe la infrastructura fixă, părțile își adaptează legislația, după cum se menționează în Tratatul de instituire a Comunității Energiei, pentru a se asigura că tarifele, care sunt publicate înainte de intrarea lor în vigoare, procedurile de alocare a capacităților și toate celelalte condiții sunt obiective, rezonabile și transparente și că acestea nu sunt discriminatorii pe criterii legate de originea, apartenența sau destinația energiei electrice sau a gazelor.

ARTICOLUL 318

Sustragerea neautorizată de mărfuri în tranzit

Fiecare parte ia toate măsurile necesare pentru a interzice și a combate sustragerea neautorizată de produse energetice în tranzit pe teritoriul său de către orice entitate aflată sub autoritatea sau jurisdicția părții respective.

ARTICOLUL 319

Tranzitul neîntrerupt

1. O parte nu intervine în tranzitarea de produse energetice pe teritoriul său, cu excepția cazului în care o astfel de intervenție este prevăzută în mod expres într-un contract sau într-un alt acord care reglementează un astfel de tranzit.

2. În eventualitatea unui diferend pe marginea unei chestiuni care implică părțile sau una ori mai multe entități aflate sub autoritatea sau jurisdicția uneia dintre părți, o parte pe teritoriul căreia sunt tranzitate produse energetice nu întrerupe sau reduce acest tranzit și nu permite niciunei entități aflate sub autoritatea sau jurisdicția sa, inclusiv unei întreprinderi comerciale de stat, să întrerupă sau să reducă acest tranzit, cu excepția circumstanțelor menționate la alineatul (1) din prezentul articol, înainte de încheierea unei proceduri de soluționare a diferendelor în temeiul contractului sau al acordului relevant ori a unei proceduri de urgență în temeiul anexei XIV la prezentul acord sau al capitolului 14 (Soluționarea diferendelor) din Titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord.

3. O parte nu este considerată responsabilă pentru o întrerupere sau o reducere a tranzitului în temeiul prezentului articol dacă partea respectivă se află în imposibilitatea de a furniza sau de a transporta produsele energetice în tranzit ca urmare a unor acțiuni imputabile unei țări terțe sau unei entități aflate sub autoritatea sau jurisdicția unei țări terțe.

ARTICOLUL 320

Obligația operatorilor în materie de tranzit

Fiecare parte se asigură că operatorii infrastructurii fixe iau măsurile necesare pentru:

(a) a minimiza riscul întreruperilor sau al reducerilor accidentale ale tranzitului; și

(b) a restabili în cel mai scurt timp funcționarea normală a tranzitului care a fost întreruptă sau redusă accidental.

ARTICOLUL 321

Autoritatea de reglementare pentru energie electrică și gaze naturale

1. O autoritate de reglementare în domeniul gazelor naturale și al energiei electrice este distinctă din punct de vedere juridic și independentă din punct de vedere funcțional de orice altă entitate publică sau privată și dispune de competențe suficiente pentru a asigura o concurență efectivă și funcționarea eficientă a pieței.

2. Deciziile unei autorități de reglementare și procedurile utilizate de aceasta sunt imparțiale față de toți operatorii de pe piață.

3. Un operator economic afectat de o decizie a unei autorități de reglementare are dreptul de a exercita o cale de atac împotriva deciziei respective în fața unui organism competent care este independent de părțile implicate. În cazul în care organismul competent nu are caracter judiciar, acesta furnizează întotdeauna în scris motivele care stau la baza deciziilor luate și deciziile sale fac, de asemenea, obiectul unei reexaminări din partea unei autorități judiciare imparțiale și independente. Deciziile luate de organismele competente sunt executate în mod efectiv.

CAPITOLUL 12

TRANSPARENȚĂ

ARTICOLUL 322

Definiții

În sensul prezentului capitol:

1. „măsurile de aplicare generală" includ acte cu putere de lege și norme administrative, hotărâri judecătorești, proceduri și hotărâri administrative de aplicabilitate generală, precum și orice act, interpretare sau altă cerință generală sau abstractă care poate avea un impact asupra oricărei chestiuni care face obiectul titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord. Nu sunt incluse hotărârile care vizează o persoană anume;

2. „persoană interesată" înseamnă orice persoană fizică sau juridică care poate face obiectul oricăror drepturi sau obligații în temeiul măsurilor de aplicare generală, în sensul titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord.

ARTICOLUL 323

Obiectiv și domeniu de aplicare

Recunoscând impactul pe care mediul de reglementare îl poate avea asupra comerțului și investițiilor între părți, acestea asigură un mediu de reglementare previzibil pentru operatorii economici și proceduri eficiente, ținând seama în mod corespunzător de cerințele în materie de securitate juridică și proporționalitate.

ARTICOLUL 324

Publicare

1. Fiecare parte se asigură că măsurile de aplicare generală:

(a) se publică fără întârziere și sunt ușor accesibile, printr-un mijloc desemnat oficial în acest sens și, dacă este fezabil, prin mijloace electronice, astfel încât oricine să poată lua cunoștință de acestea;

(b) oferă o explicație a obiectivului acestor măsuri și a temeiului lor; și

(c) permit un interval suficient între publicarea și intrarea în vigoare a acestor măsuri, cu excepția cazurilor justificate în mod corespunzător.

2. Fiecare parte:

(a) depune eforturi să publice într-o etapă suficient de timpurie orice propunere de adoptare sau de modificare a măsurilor de aplicare generală, inclusiv o explicație a obiectivului și a temeiului propunerii;

(b) oferă persoanelor interesate posibilități de a prezenta observații privind propunerea respectivă, acordând, în special, suficient timp în acest sens; și

(c) depune eforturi pentru a lua în considerare observațiile primite din partea persoanelor interesate cu privire la propunerea respectivă.

ARTICOLUL 325

Cereri de informații și puncte de contact

1. Pentru a facilita comunicarea dintre părți cu privire la orice aspect care face obiectul Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord, fiecare parte desemnează un punct de contact care acționează în calitate de coordonator.

2. Fiecare parte menține sau instituie mecanisme adecvate pentru a răspunde cererilor de informații din partea oricărei persoane cu privire la orice măsură de aplicare generală care este propusă sau este în vigoare și cu privire la aplicarea acesteia. Cererile de informații pot fi adresate prin punctele de contact instituite în temeiul alineatului (1) sau prin alte mecanisme, după caz.

3. Părțile recunosc că răspunsul menționat la alineatul (2) nu poate să fie definitiv sau obligatoriu din punct de vedere juridic, ci poate avea numai titlu informativ, cu excepția cazului în care actele cu putere de lege și actele administrative respective ale părților prevăd altfel.

4. La cererea unei părți, cealaltă parte furnizează în mod prompt informațiile și răspunde întrebărilor legate de orice măsură de aplicare generală sau de orice propunere de adoptare ori de modificare a oricărei măsuri de aplicare generală despre care partea solicitantă consideră că ar putea aduce atingere funcționării titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord, indiferent dacă partea solicitantă a fost în prealabil notificată cu privire la măsura respectivă.

ARTICOLUL 326

Administrarea măsurilor de aplicare generală

Fiecare parte gestionează într-un mod obiectiv, imparțial și rezonabil toate măsurile de aplicare generală. În acest scop, la aplicarea acestor măsuri în cazul unor persoane, mărfuri sau servicii individuale ale celeilalte părți în cazuri specifice, fiecare parte:

(a) depune eforturi pentru a transmite un preaviz rezonabil persoanelor interesate care sunt direct afectate de o procedură, în conformitate cu propriile proceduri, atunci când se inițiază o procedură, inclusiv o descriere a naturii procedurii, o declarație a autorității juridice în temeiul căreia este inițiată procedura, precum și o descriere generală a chestiunilor aflate în litigiu;

(b) acordă acestor persoane interesate o posibilitate rezonabilă de a prezenta fapte și argumente în sprijinul pozițiilor lor înainte de orice acțiune administrativă definitivă, în măsura în care timpul, natura procedurilor și interesul public o permit; și

(c) se asigură că propriile proceduri se bazează pe legislația proprie și sunt conforme cu aceasta.

ARTICOLUL 327

Reexaminare și căi de atac

1. Fiecare parte stabilește sau menține instanțe sau proceduri judiciare, arbitrale sau administrative în scopul de a asigura o reexaminare promptă și, dacă este cazul, corectarea acțiunii administrative privind chestiunile care fac obiectul titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord. Aceste instanțe sau proceduri sunt imparțiale și independente de serviciul responsabil sau autoritatea responsabilă cu asigurarea respectării dispozițiilor administrative, iar cei răspunzători pentru acestea nu au niciun interes substanțial în ceea ce privește soluționarea chestiunii respective.

(a) Fiecare parte se asigură că, în cadrul acestor instanțe sau proceduri, părțile la procedură dispun de dreptul la:

(b) o posibilitate rezonabilă de a-și sprijini sau apăra pozițiile respective; și

(c) o decizie bazată pe probe și pe depunerea de concluzii sau, dacă legea părții prevede acest lucru, pe dosarul constituit de autoritatea administrativă.

2. Sub rezerva unei căi de atac sau a unei reexaminări ulterioare în conformitate cu legislația lor respectivă, fiecare parte se asigură că o astfel de decizie este pusă în aplicare de serviciul sau de autoritatea competentă și reglementează practica acestora cu privire la acțiunea administrativă în cauză.

ARTICOLUL 328

Calitatea și performanța reglementărilor și buna conduită administrativă

1. Părțile convin să coopereze pentru promovarea calității și performanței, inclusiv prin schimbul de informații și de cele mai bune practici cu privire la procesele lor de reglementare și la evaluarea impactului reglementărilor.

2. Părțile subscriu la principiile bunei conduite administrative (1) și convin să coopereze la promovarea acestora, inclusiv prin schimbul de informații și cele mai bune practici.

ARTICOLUL 329

Dispoziții speciale

Dispozițiile prezentului capitol se aplică fără a aduce atingere vreunei dispoziții specifice privind transparența stabilite în alte capitole din Titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord.

CAPITOLUL 13

COMERȚ ȘI DEZVOLTARE DURABILĂ

ARTICOLUL 330

Context și obiective

1. Părțile amintesc Agenda 21 privind mediul și dezvoltarea a Conferinței Organizației Națiunilor Unite din 1992, Declarația OIM cu privire la principiile și drepturile fundamentale la locul de muncă din 1998, Planul de punere în aplicare de la Johannesburg privind dezvoltarea durabilă din 2002, Declarația ministerială a Consiliului Economic și Social al Organizației Națiunilor Unite privind asigurarea unei ocupări depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți din 2006 și Declarația OIM privind justiția socială pentru o globalizare echitabilă din 2008. Părțile își reafirmă angajamentul de a promova dezvoltarea comerțului internațional astfel încât să contribuie la obiectivul dezvoltării durabile, pentru bunăstarea generațiilor prezente și viitoare și pentru a se asigura că acest obiectiv este integrat și se reflectă la fiecare nivel al relației lor comerciale.

2. Părțile își reafirmă angajamentul de a urmări dezvoltarea durabilă și recunosc că dezvoltarea economică, dezvoltarea socială și protecția mediului sunt pilonii interdependenți ai acesteia, care se consolidează reciproc. Părțile subliniază beneficiul luării în considerare a aspectelor comerciale legate de muncă ([1]) și de mediu ca parte a unei abordări globale a comerțului și a dezvoltării durabile.

ARTICOLUL 331

Dreptul de reglementare și nivelurile de protecție

1. Părțile recunosc dreptul fiecărei părți de a-și defini propriile politici și priorități de dezvoltare durabilă, de a-și stabili propriile niveluri de protecție națională în materie de mediu și de muncă și de a adopta sau de a modifica în consecință propria legislație și propriile politici relevante, în conformitate cu angajamentele asumate în ceea ce privește standardele și acordurile recunoscute la nivel internațional menționate la articolele 332 și 333 din prezentul acord.

2. În acest context, fiecare parte depune toate eforturile pentru ca legislația și politicile sale să asigure și să încurajeze niveluri ridicate de protecție în materie de mediu și de muncă și depune toate eforturile pentru a continua să îmbunătățească legislația și politicile respective, precum și nivelurile de protecție subiacente.

([1]) Atunci când în prezentul capitol se face referire la „muncă", aceasta include aspectele relevante pentru obiectivele strategice ale OIM, prin care este exprimată Agenda privind munca decentă, astfel cum s-a convenit în Declarația OIM privind justiția socială pentru o globalizare echitabilă din 2008.

ARTICOLUL 332

Standarde și acorduri multilaterale în domeniul muncii

1. Părțile recunosc că ocuparea integrală și productivă a forței de muncă și munca decentă pentru toți sunt elemente- cheie ale gestionării globalizării și își reafirmă angajamentul de a promova dezvoltarea comerțului internațional astfel încât să contribuie la ocuparea integrală și productivă a forței de muncă și la o muncă decentă pentru toți. În acest context, părțile se angajează să se consulte și să coopereze, după caz, cu privire la aspectele comerciale de interes comun legate de muncă.

2. În conformitate cu obligațiile care le revin în calitate de membrii ai OIM și cu Declarația OIM cu privire la principiile și drepturile fundamentale la locul de muncă și continuarea acesteia din 1998, părțile se angajează să respecte, să promoveze și să pună în aplicare în legislația și practicile lor, pe întregul lor teritoriu, standardele fundamentale de muncă recunoscute la nivel internațional, astfel cum sunt consacrate în convențiile fundamentale ale OIM, și în special:

(a) libertatea de asociere și recunoașterea efectivă a dreptului la negocieri colective;

(b) eliminarea tuturor formelor de muncă forțată sau obligatorie;

(c) abolirea efectivă a muncii copiilor; și

(d) eliminarea discriminării cu privire la încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă.

3. Părțile își reafirmă angajamentul de a pune în aplicare în mod efectiv în legislația și în practicile lor convențiile fundamentale, prioritare și alte convenții ale OIM ratificate de Republica Moldova și, respectiv de Regatul Unit.

4. Părțile vor lua în considerare, de asemenea, ratificarea convențiilor prioritare rămase și a altor convenții ale OIM care sunt clasificate de către OIM ca fiind actuale. În acest context, părțile fac în mod regulat schimb de informații cu privire la propria situație și la progresele înregistrate în procesul de ratificare.

5. Părțile recunosc că încălcarea principiilor și a drepturilor fundamentale la locul de muncă nu poate fi invocată sau utilizată în alt mod ca avantaj comparativ legitim și că standardele în materie de muncă nu ar trebui folosite în scopul protecționismului comercial.

ARTICOLUL 333

Guvernanță și acorduri multilaterale în domeniul mediului

1. Părțile recunosc valoarea guvernanței și a acordurilor internaționale în domeniul mediului ca răspuns al comunității internaționale la problemele globale sau regionale legate de mediu și subliniază necesitatea îmbunătățirii susținerii reciproce dintre politicile în materie de comerț și mediu. În acest context, părțile se angajează să se consulte și să coopereze, după caz, referitor la negocierile privind aspectele comerciale legate de mediu și referitor la alte aspecte comerciale de interes comun legate de mediu.

2. Părțile își reafirmă angajamentul de a pune efectiv în aplicare în legislația și în practicile lor acordurile multilaterale de mediu la care sunt părți.

3. Părțile fac în mod regulat schimb de informații cu privire la situația lor și la progresele înregistrate în ceea ce privește ratificările acordurilor multilaterale de mediu sau modificările aduse acestor acorduri.

4. Părțile își reafirmă angajamentul de a realiza obiectivul ultim al Convenției-cadru a Organizației Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice (CCONUSC) și al Protocolului de la Kyoto la această convenție. Părțile se angajează să coopereze pentru dezvoltarea viitorului cadru internațional pentru schimbări climatice în temeiul CCONUSC și al acordurilor și deciziilor legate de această convenție.

5. Nicio dispoziție a prezentului acord nu împiedică părțile să adopte sau să mențină măsuri pentru a pune în aplicare acordurile multilaterale de mediu la care sunt părți, cu condiția ca astfel de măsuri să nu fie aplicate într-un mod care ar constitui un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată între părți sau o restricționare mascată a comerțului.

ARTICOLUL 334

Comerț și investiții care promovează dezvoltarea durabilă

Părțile își reconfirmă angajamentul de a consolida contribuția comerțului la obiectivul dezvoltării durabile în dimensiunile sale economică, socială și de mediu. Prin urmare, părțile:

(a) recunosc rolul benefic pe care îl pot avea standardele fundamentale de muncă și munca decentă asupra eficienței economice, inovării și productivității și depun eforturi pentru a realiza o coerență politică sporită între politicile comerciale, pe de o parte, și politicile privind ocuparea forței de muncă, pe de altă parte;

(b) depun eforturi pentru a facilita și promova comerțul și investițiile în mărfuri și servicii de mediu, inclusiv prin luarea în considerare a barierelor netarifare conexe;

(c) depun eforturi pentru a facilita eliminarea obstacolelor din calea comerțului sau a investițiilor în ceea ce privește mărfurile și serviciile cu o importanță deosebită pentru atenuarea schimbărilor climatice, cum ar fi energia regenerabilă durabilă și produsele și serviciile eficiente din punct de vedere energetic, inclusiv prin adoptarea unor cadre de politică propice mobilizării celor mai bune tehnologii disponibile și prin promovarea unor standarde care să răspundă nevoilor ecologice și economice și care să reducă la minimum obstacolele tehnice în calea comerțului;

(d) convin să promoveze un comerț cu mărfuri care să contribuie la crearea unor condiții sociale mai bune și a unor practici care protejează mediul, inclusiv mărfuri care fac obiectul unor scheme voluntare de asigurare a caracterului durabil al comerțului, cum ar fi comerțul echitabil și etic, etichetele ecologice și sistemele de certificare a produselor obținute din resurse naturale;

(e) convin să promoveze responsabilitatea socială a întreprinderilor, inclusiv prin schimbul de informații și de cele mai bune practici.

În acest sens, părțile fac trimitere la principiile și orientările relevante recunoscute la nivel internațional, cum ar fi Orientările OCDE pentru întreprinderile multinaționale, inițiativa „Global Compact" a Organizației Națiunilor Unite și Declarația tripartită a OIM de stabilire a principiilor privind întreprinderile multinaționale și politica socială.

ARTICOLUL 335

Diversitatea biologică

1. Părțile recunosc importanța asigurării conservării și utilizării durabile a diversității biologice ca element esențial pentru dezvoltarea durabilă și își reafirmă angajamentul față de conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice, în conformitate cu Convenția privind diversitatea biologică și cu alte instrumente internaționale relevante la care sunt părți.

2. În acest sens, părțile se angajează:

(a) să promoveze comerțul cu produse obținute din resurse naturale printr-o utilizare durabilă a resurselor biologice și să contribuie la conservarea biodiversității;

(b) să facă schimb de informații privind acțiunile referitoare la comerțul cu produse obținute din resurse naturale, cu scopul de a pune capăt declinului diversității biologice și de a reduce presiunile asupra biodiversității și, după caz, să coopereze pentru a spori la maximum impactul politicilor lor respective și a asigura faptul că acestea se sprijină reciproc;

(c) să promoveze includerea pe lista speciilor în temeiul Convenției privind comerțul internațional cu specii ale faunei și florei sălbatice pe cale de dispariție (CITES) în cazul în care starea de conservare a speciilor respective este considerată ca fiind amenințată; și

(d) să coopereze la nivel regional și mondial în scopul de a promova conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice în ecosistemele naturale sau agricole, inclusiv a speciilor pe cale de dispariție, a habitatului acestora, a zonelor naturale special protejate și a diversității genetice, restabilirea ecosistemelor și eliminarea sau reducerea impactului negativ asupra mediului rezultat din utilizarea resurselor naturale vii și care nu sunt vii sau a ecosistemelor.

ARTICOLUL 336

Gestionarea durabilă a pădurilor și comerțul cu produse forestiere

1. Părțile recunosc importanța de a asigura conservarea și gestionarea durabilă a pădurilor și a contribuției pădurilor la obiectivele economice, de mediu și sociale ale părților.

2. În acest sens, părțile se angajează:

(a) să promoveze comerțul cu produse forestiere provenite din păduri gestionate în mod durabil, recoltate în conformitate cu legislația națională a țării de recoltare. Acțiunile întreprinse în această privință pot include încheierea unui acord de parteneriat voluntar privind asigurarea respectării reglementărilor forestiere și privind guvernanța și schimburile comerciale în domeniul forestier;

(b) să facă schimb de informații privind măsurile de promovare a consumului de lemn și de produse din lemn din păduri gestionate în mod durabil și, după caz, să coopereze la elaborarea unor astfel de măsuri;

(c) să adopte măsuri de promovare a conservării suprafețelor împădurite și să combată exploatarea forestieră ilegală și comerțul aferent, inclusiv în ceea ce privește țările terțe, după caz;

(d) să facă schimb de informații privind acțiuni menite să îmbunătățească guvernanța în domeniul forestier și, după caz, să coopereze pentru a spori la maximum impactul politicilor lor respective și a asigura faptul că acestea se sprijină reciproc, cu scopul de a elimina din fluxurile comerciale lemnul recoltat ilegal și produsele din lemn recoltate ilegal;

(e) să promoveze includerea pe lista speciilor de lemn care fac obiectul CITES în cazul în care starea de conservare a acestor specii este considerată ca fiind amenințată; și

(f) să coopereze la nivel regional și mondial în scopul de a promova conservarea suprafețelor împădurite și gestionarea durabilă a tuturor tipurilor de păduri, utilizând certificarea pentru a promova gestionarea responsabilă a pădurilor.

ARTICOLUL 337

Comerțul cu produse din pește

Având în vedere importanța asigurării unei gestionări responsabile a stocurilor de pește într-o manieră durabilă, precum și a promovării bunei guvernanțe în materie de comerț, părțile se angajează:

(a) să promoveze cele mai bune practici în gestionarea activităților de pescuit în vederea asigurării conservării și gestionării stocurilor de pește în mod durabil și pe baza unei abordări ecosistemice;

(b) să ia măsuri eficace pentru a monitoriza și a controla activitățile de pescuit;

(c) să asigure deplina conformitate cu măsurile de conservare și control aplicabile, adoptate de organizațiile regionale de gestionare a pescuitului, precum și să coopereze cât mai mult cu organizațiile regionale de gestionare a pescuitului și în cadrul acestora; și

(d) să coopereze pentru combaterea pescuitului ilegal, nedeclarat și nereglementat (INN) și a activităților legate de pescuitul INN cu măsuri cuprinzătoare, eficace și transparente. De asemenea, părțile pun în aplicare politici și măsuri pentru a exclude produsele INN din fluxurile comerciale și de pe piețele lor.

ARTICOLUL 338

Menținerea nivelurilor de protecție

1. Părțile recunosc că este inoportună încurajarea comerțului sau a investițiilor prin reducerea nivelurilor de protecție prevăzute în legislația națională în materie de mediu sau de muncă.

2. Niciuna dintre părți nu scutește sau derogă și nu oferă scutiri sau derogări de la aplicarea dispozițiilor interne de dreptul mediului ori de dreptul muncii pentru a încuraja comerțul sau stabilirea, achiziția, extinderea sau menținerea unei investiții a unui investitor pe teritoriul său.

3. Niciuna dintre părți nu omite să asigure respectarea aplicării efective a dispozițiilor interne de dreptul mediului și de dreptul muncii, prin acțiuni susținute sau repetate ori prin inacțiune, într-un mod care să încurajeze comerțul sau investițiile.

ARTICOLUL 339

Informații științifice

Atunci când elaborează și pun în aplicare măsuri de protecție a mediului sau a condițiilor de muncă, ce pot afecta comerțul sau investițiile, părțile țin seama de informațiile științifice și tehnice disponibile, precum și de standardele, orientările sau recomandările internaționale relevante, dacă există, inclusiv de principiul precauției.

ARTICOLUL 340

Transparență

În conformitate cu legislația sa internă și cu capitolul 12 (Transparență) al titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord, fiecare parte se asigură că toate măsurile de protecție a mediului sau a condițiilor de muncă, ce pot afecta comerțul sau investițiile, sunt elaborate, introduse și puse în aplicare în mod transparent, după o notificare prealabilă corespunzătoare și o consultare publică și cu înștiințarea și consultarea adecvată și în timp util a actorilor nestatali.

ARTICOLUL 341

Examinarea impactului asupra dezvoltării durabile

Părțile se angajează să examineze, să monitorizeze și să evalueze impactul punerii în aplicare a Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord asupra dezvoltării durabile, prin intermediul respectivelor lor procese și instituții participative, inclusiv al celor instituite în temeiul prezentului acord, de exemplu prin evaluări ale impactului comerțului asupra dezvoltării durabile.

ARTICOLUL 342

Cooperarea în domeniul comerțului și al dezvoltării durabile

Părțile recunosc importanța colaborării cu privire la aspectele legate de comerț ale politicii de mediu și ale politicii în domeniul muncii, pentru realizarea obiectivelor Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord. Acestea pot coopera, printre altele, în următoarele domenii:

(a) aspectele legate de muncă sau mediu ale comerțului și ale dezvoltării durabile, în cadrul forurilor internaționale, printre care se includ, în special, OMC, OIM, Programul Organizației Națiunilor Unite pentru Mediu și acordurile multilaterale de mediu;

(b) metodologiile și indicatorii utilizați pentru evaluările impactului comerțului asupra dezvoltării durabile;

(c) impactul reglementărilor, normelor și standardelor în domeniul muncii și al mediului asupra comerțului și investițiilor, precum și impactul normelor în domeniul comerțului și al investițiilor asupra legislației muncii și a mediului, inclusiv asupra elaborării reglementărilor și a politicilor în domeniul muncii și al mediului;

(d) efectele pozitive și negative asupra dezvoltării durabile ale Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord și mijloacele de îmbunătățire și, respectiv, de prevenire sau atenuare a acestora, ținând seama și de evaluările impactului asupra dezvoltării durabile efectuate de oricare dintre părți sau de ambele părți;

(e) promovarea ratificării și a punerii efective în aplicare a convențiilor fundamentale, prioritare și a altor convenții actualizate ale OIM și a acordurilor multilaterale de mediu, care au relevanță în contextul comerțului;

(f) promovarea sistemelor private și publice de certificare, trasabilitate și etichetare, inclusiv a etichetării ecologice;

(g) promovarea responsabilității sociale a întreprinderilor, de exemplu, prin măsuri de sensibilizare față de orientările și principiile recunoscute pe plan internațional, de aderare la acestea, de punere în aplicare și de control al aplicării acestora;

(h) aspectele legate de comerț ale Agendei OIM privind munca decentă, referitoare inclusiv la legăturile reciproce dintre comerț și ocuparea forței de muncă deplină și productivă, la ajustarea pieței muncii, la standardele fundamentale din domeniul muncii, la statisticile din domeniul muncii, la dezvoltarea resurselor umane și învățarea pe tot parcursul vieții, la protecția și incluziunea socială, la dialogul social și la egalitatea de gen;

(i) aspectele legate de comerț ale acordurilor multilaterale de mediu, inclusiv cooperarea vamală;

(j) aspectele legate de comerț ale actualului și viitorului regim internațional de combatere a schimbărilor climatice, inclusiv mijloacele de promovare a tehnologiilor cu emisii reduse de carbon și a eficienței energetice;

(k) măsurile legate de comerț care vizează promovarea conservării și a utilizării sustenabile a biodiversității;

(l) măsurile legate de comerț care vizează combaterea despăduririlor, inclusiv abordând problema tăierii ilegale a copacilor; și

(m) măsurile legate de comerț care vizează promovarea practicilor de pescuit sustenabil și a comerțului cu produse pescărești obținute prin metode de producție sustenabile.

ARTICOLUL 343

Mecanisme instituționale și de supraveghere

1. Fiecare parte desemnează un serviciu din cadrul administrației sale ca punct de contact pentru cealaltă parte în scopul punerii în aplicare a prezentului capitol.

2. Se instituie Subcomitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă. Acesta prezintă rapoarte cu privire la activitatea sa Comisiei pentru dialog politic și strategic reunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord. Subcomitetul este format din funcționari la nivel înalt din administrațiile părților.

3. Subcomitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă se întrunește în primul an după intrarea în vigoare a prezentului acord și ulterior de câte ori este necesar, pentru a supraveghea punerea în aplicare a prezentului capitol, inclusiv activitățile

de cooperare desfășurate în temeiul articolului 342 din prezentul acord. Subcomitetul își stabilește propriul regulament de procedură.

4. Fiecare parte convoacă unul sau mai multe grupuri interne noi de consultanță în domeniul dezvoltării durabile, a căror sarcină este de a oferi consultanță cu privire la chestiunile legate de prezentul capitol, sau consultă grupurile de acest fel existente. Astfel de grupuri pot formula, inclusiv din proprie inițiativă, opinii sau recomandări cu privire la punerea în aplicare a prezentului capitol.

5. Grupul sau grupurile interne de consultanță cuprind organizații independente reprezentative ale societății civile, care asigură o reprezentare echilibrată a părților interesate din domeniul economic, social și al mediului, inclusiv, printre altele, organizații patronale și sindicale, organizații neguvernamentale, grupuri de afaceri și alte părți interesate relevante.

ARTICOLUL 344

Forumul comun de dialog cu societatea civilă

1. Părțile facilitează crearea unui forum comun cuprinzând organizațiile societății civile stabilite pe teritoriile lor, inclusiv membrii grupului sau grupurilor lor interne de consultanță și publicul larg, pentru a purta un dialog cu privire la aspectele legate de dezvoltarea durabilă ale prezentului acord. Părțile promovează o reprezentare echilibrată a intereselor relevante, care include organizații independente reprezentative ale patronatului și ale sindicatelor, grupuri de protecție a mediului, grupuri de afaceri, precum și alte părți interesate relevante, după caz.

2. Forumul comun de dialog cu societatea civilă se întrunește o dată pe an, cu excepția cazului în care părțile convin altfel. Părțile convin asupra modului de funcționare a Forumului comun de dialog cu societatea civilă în termen de maximum un an de la intrarea în vigoare a prezentului acord.

3. Părțile prezintă Forumului comun de dialog cu societatea civilă un raport privind situația la zi a punerii în aplicare a prezentului capitol. Opiniile și avizele Forumului comun de dialog cu societatea civilă se transmit părților și se pun la dispoziția publicului.

ARTICOLUL 345

Consultări la nivel guvernamental

1. Pentru soluționarea oricărei chestiuni referitoare la prezentul capitol, părțile pot recurge numai la procedurile stabilite în prezentul articol și la articolul 346 din prezentul acord.

2. O parte poate solicita consultări cu cealaltă parte cu privire la orice chestiune referitoare la prezentul capitol, prin transmiterea unei cereri scrise către punctul de contact al celeilalte părți. Cererea trebuie să cuprindă o prezentare clară a chestiunii vizate, să identifice problema în cauză și să includă un scurt rezumat al revendicărilor formulate în temeiul prezentului capitol. Consultările încep în cel mai scurt timp după transmiterea de către una dintre părți a unei cereri de consultare.

3. Părțile depun toate eforturile pentru a ajunge la o soluție reciproc avantajoasă privind chestiunea. Părțile țin seama de activitățile OIM sau ale organizațiilor sau organismelor multilaterale de protecție a mediului relevante, pentru a promova o cooperare mai strânsă și o mai mare coerență între activitatea părților și activitatea organizațiilor respective. După caz, părțile pot solicita consultanță din partea acestor organizații sau organisme, sau din partea oricărei persoane sau oricărui organism pe care le(îl) consideră adecvat(e), pentru a examina integral chestiunea.

4. Dacă o parte consideră că respectiva chestiune necesită mai multe discuții, aceasta poate cere întrunirea Subcomitetului pentru comerț și dezvoltare durabilă pentru analizarea chestiunii, prin transmiterea unei cereri scrise către punctul de contact al celeilalte părți. Subcomitetul se întrunește în cel mai scurt timp și depune eforturi pentru soluționarea chestiunii respective.

5. După caz, subcomitetul poate cere avizul grupului sau grupurilor interne de consultanță ale uneia dintre părți sau ale amândurora, ori asistență din partea altor experți.

6. Soluția la care au ajuns părțile prin consultări în chestiunea respectivă este făcută publică.

ARTICOLUL 346

Grupul de experți

1. Orice parte poate solicita, după 90 de zile de la transmiterea unei cereri de consultare conform articolului 345 alineatul (2) din prezentul acord, convocarea unui grup de experți pentru a examina o chestiune care nu a fost abordată în mod satisfăcător în cadrul consultărilor guvernamentale.

2. Se aplică dispozițiile subsecțiunilor 1 și 3 ale secțiunii 3 și dispozițiile articolului 372 din capitolul 14 (Soluționarea diferendelor) al Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord, precum și Regulamentul de procedură din anexa XVI la prezentul acord și Codul de conduită al arbitrilor și mediatorilor („Codul de conduită") prevăzut în anexa XVII la prezentul acord, cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul articol.

3. Cu ocazia primei reuniuni care are loc după intrarea în vigoare a prezentului acord, Subcomitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă întocmește o listă cu cel puțin 15 persoane care doresc și sunt în măsură să ocupe poziția de experți în cadrul procedurilor grupului. Fiecare parte propune cel puțin cinci persoane pentru poziția de experți. De asemenea, părțile selectează cel puțin cinci persoane care nu sunt cetățeni ai niciunei părți și pot îndeplini funcția de președinte al grupului de experți. Subcomitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă asigură menținerea permanentă a listei la acest nivel.

4. Lista menționată la alineatul (3) cuprinde persoane cu cunoștințe de specialitate sau competență în chestiunile din domeniul juridic, al muncii sau al mediului abordate în prezentul capitol sau în soluționarea diferendelor legate de acordurile internaționale. Aceste persoane trebuie să fie independente, să își exercite atribuțiile în nume propriu, să nu accepte instrucțiuni din partea niciunei organizații și a niciunui guvern cu privire la aspectele legate de chestiunea în cauză, să nu fie afiliate guvernului vreunei părți și să respecte Codul de conduită prevăzut în anexa XVII la prezentul acord.

5. Pentru chestiuni referitoare la prezentul capitol, grupul de experți se compune din experți de pe lista menționată la alineatul (3) din prezentul articol, în conformitate cu articolul 352 din prezentul acord și cu norma 8 din Regulamentul de procedură prevăzut în anexa XVI la prezentul acord.

6. Grupul de experți poate solicita informații și opinii de la oricare dintre părți, de la grupul sau grupurile interne de consultanță sau de la orice altă sursă pe care o consideră adecvată. În chestiuni legate de respectarea acordurilor multilaterale prevăzute la articolele 332 și 333 din prezentul acord, grupul de experți solicită informații și opinii de la OIM sau de la organismele acordurilor multilaterale de mediu.

7. Grupul de experți transmite raportul său părților, în conformitate cu procedurile relevante prevăzute în capitolul 14 (Soluționarea diferendelor) al Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord. Raportul expune faptele constatate, stabilește aplicabilitatea dispozițiilor relevante și justifică concluziile și recomandările formulate. Părțile pun raportul la dispoziția publicului în termen de 15 zile de la emiterea sa.

8. Părțile se consultă cu privire la măsurile adecvate care trebuie puse în aplicare, luând în considerare raportul și recomandările grupului de experți. Partea în cauză comunică grupului sau grupurilor sale de consultanță și celeilalte părți deciziile sale cu privire la orice acțiune sau măsură care trebuie pusă în aplicare, în termen de cel mult trei luni de la publicarea raportului. Acțiunile subsecvente raportului și recomandărilor grupului de experți sunt monitorizate de către Subcomitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă. Organismele de consultanță și Forumul comun de dialog cu societatea civilă pot transmite observații în acest sens Subcomitetului pentru comerț și dezvoltare durabilă.

CAPITOLUL 14

SOLUȚIONAREA DIFERENDELOR

SECȚIUNEA 1

OBIECTIV ȘI DOMENIU DE APLICARE

ARTICOLUL 347

Obiectiv

Obiectivul prezentului capitol este de a stabili un mecanism eficace și eficient pentru evitarea sau soluționarea oricărui diferend între părți referitor la interpretarea și aplicarea Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord, pentru a se ajunge, dacă este posibil, la o soluție convenită de comun acord.

ARTICOLUL 348

Domeniu de aplicare

Prezentul capitol se aplică în cazul oricărui diferend referitor la interpretarea și aplicarea dispozițiilor Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord, cu excepția cazului în care se prevede altfel.

SECȚIUNEA 2

CONSULTĂRI ȘI MEDIERE

ARTICOLUL 349

Consultări

1. Părțile depun eforturi pentru soluționarea diferendului menționat la articolul 348 din prezentul acord, prin inițierea de consultări cu bună-credință, în scopul de a ajunge la o soluție convenită de comun acord.

2. Orice parte poate solicita consultări printr-o cerere scrisă adresată celeilalte părți și trimisă în copie Comisiei pentru dialog politic și strategic, reunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, în care indică motivele cererii, identificând inclusiv măsura în cauză și dispozițiile menționate la articolul 348 din prezentul acord pe care le consideră aplicabile.

3. Consultările se organizează în termen de 30 de zile de la data primirii cererii și au loc, cu excepția cazului în care părțile convin altfel, pe teritoriul părții căreia i-a fost adresată cererea. Consultările se consideră încheiate după 30 de zile de la data primirii cererii, cu excepția cazului în care părțile convin continuarea acestora. Consultările, în special orice informații divulgate și pozițiile adoptate de părți în cursul consultărilor, sunt confidențiale și nu aduc atingere drepturilor de care beneficiază părțile în orice proceduri ulterioare.

4. Consultările în chestiuni urgente, inclusiv în cele privind mărfuri perisabile, mărfuri de sezon sau servicii de sezon, se organizează în termen de 15 zile de la data primirii cererii de către partea destinatară și se consideră încheiate după trecerea celor 15 zile, cu excepția cazului în care părțile convin continuarea consultărilor.

5. Dacă partea destinatară nu răspunde la cererea de consultări în termen de zece zile de la data primirii acesteia sau dacă consultările nu sunt organizate în termenul prevăzut la alineatul (3) sau la alineatul (4) din prezentul articol sau dacă părțile convin să nu organizeze consultări sau dacă consultările se încheie fără a ajunge la o soluție convenită de comun acord, partea care a solicitat consultările poate recurge la procedura menționată la articolul 351 din prezentul acord.

6. În cursul consultărilor, fiecare parte comunică suficiente informații factuale pentru a permite o examinare completă a modului în care măsura în cauză poate afecta funcționarea și aplicarea prezentului acord.

7. În cazul în care consultările privesc transportul produselor energetice prin rețele, iar una dintre părți consideră că soluționarea diferendului este urgentă din cauza unei întreruperi, totale sau parțiale, a transportului gazelor naturale, petrolului sau energiei electrice între părți, consultările se organizează în termen de trei zile de la data depunerii cererii și se consideră încheiate după trei zile de la data depunerii cererii, cu excepția cazului în care părțile convin continuarea consultărilor.

ARTICOLUL 350

Mediere

Orice parte poate solicita celeilalte părți să intre într-o procedură de mediere privind orice măsură care afectează negativ comerțul dintre părți sau investițiile reciproce ale părților în conformitate cu anexa XV la prezentul acord.

SECȚIUNEA 3

PROCEDURILE DE SOLUȚIONARE A DIFERENDELOR

SUBSECȚIUNEA 1

PROCEDURA DE ARBITRAJ

ARTICOLUL 351

Inițierea procedurii de arbitraj

1. Dacă părțile nu pot soluționa diferendul prin consultări, astfel cum prevede articolul 349 din prezentul acord, partea care a solicitat consultări poate cere instituirea unei comisii de arbitraj în conformitate cu prezentul articol.

2. Cererea de instituire a unei comisii de arbitraj se adresează în scris celeilalte părți și Comisiei pentru dialog politic și strategic, reunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord. Partea reclamantă identifică în cererea sa măsura în cauză și explică motivul pentru care această măsură nu respectă dispozițiile menționate la articolul 348 din prezentul acord, astfel încât temeiul juridic al plângerii să reiasă cu claritate.

ARTICOLUL 352

Instituirea Comisiei de arbitraj

1. Comisia de arbitraj se compune din trei arbitri.

2. În termen de 10 zile de la data primirii cererii de instituire a unei comisii de arbitraj de către partea reclamată, părțile se consultă pentru a ajunge la un acord cu privire la componența comisiei de arbitraj.

3. În cazul în care părțile nu pot ajunge la un acord cu privire la compoziția comisiei de arbitraj în termenul stabilit la alineatul (2) din prezentul articol, fiecare parte poate numi un arbitru din sublista sa, întocmită în conformitate cu articolul 370 din prezentul acord, în termen de cinci zile de la expirarea termenului stabilit la alineatul (2) din prezentul articol. Dacă una dintre părți nu își numește un arbitru, la cererea celeilalte părți, arbitrul este ales prin tragere la sorți de către președintele Comisiei pentru dialog politic și strategicreunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, sau de către delegatul acestuia din sublista părții respective care face parte din lista întocmită în conformitate cu articolul 370 din prezentul acord.

4. Cu excepția cazului în care părțile ajung la un acord asupra președintelui Comisiei de arbitraj în termenul stabilit la alineatul (2) din prezentul articol, președintele Comisiei pentru dialog politic și strategic reunite în configurația comerț sau delegatul acesteia, la cererea oricărei părți, alege prin tragere la sorți președintele Comisiei de arbitraj din sublista președinților care face parte din lista întocmită în conformitate cu articolul 370 din prezentul acord.

5. Președintele Comisiei pentru dialog politic și strategicreunit în configurația comerț sau delegatul acesteia selectează arbitrii în termen de cinci zile de la depunerea cererii menționate la alineatele (3) și (4) de către oricare dintre părți.

6. Data instituirii Comisiei de arbitraj este data la care ultimul dintre cei trei arbitri selectați acceptă numirea în conformitate cu Regulamentul de procedură prevăzut în anexa XVI la prezentul acord.

7. Dacă la momentul depunerii unei cereri în conformitate cu alineatele (3) și (4) din prezentul articol una dintre listele prevăzute la articolul 370 din prezentul acord nu a fost întocmită sau nu conține suficiente nume, arbitrii sunt aleși prin tragere la sorți dintre persoanele propuse în mod oficial de una dintre părți sau de ambele părți.

8. Cu excepția cazului în care părțile convin altfel, în legătură cu un diferend referitor la capitolul 11 (Aspecte energetice legate de comerț) al Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord, a cărui soluționare este considerată urgentă de către una dintre părți din cauza unei întreruperi, totale sau parțiale, a transportului de gaze naturale, petrol sau energie electrică între părți, sau din cauza unei amenințări în acest sens, se aplică a doua teză de la alineatele (3) și (4) fără a se recurge la alineatul (2), iar termenul menționat la alineatul (5) este de două zile.

ARTICOLUL 353

Hotărâre preliminară privind urgența

La cererea unei părți, Comisia de arbitraj pronunță, în termen de zece zile de la instituirea sa, o hotărâre preliminară în care precizează dacă consideră cazul ca fiind urgent.

ARTICOLUL 354

Raportul Comisiei de arbitraj

1. În termen de cel mult 90 de zile de la data instituirii sale, Comisia de arbitraj transmite părților un raport intermediar, în care expune faptele constatate, stabilește aplicabilitatea dispozițiilor relevante și justifică concluziile și recomandările formulate. În cazul în care consideră că termenul-limită nu poate fi respectat, președintele Comisiei de arbitraj înștiințează în acest sens, în scris, părțile și

Comisia pentru dialog politic și strategic reunită în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, precizând motivele întârzierii și data la care Comisia de arbitraj intenționează să transmită raportul intermediar. În nicio circumstanță, raportul intermediar nu se transmite după mai mult de 120 de zile de la data instituirii Comisiei de arbitraj.

2. Orice parte poate depune la Comisia de arbitraj o cerere scrisă de reexaminare a unor aspecte precise ale raportului intermediar, în termen de 14 zile de la notificarea acestuia.

3. În cazuri urgente, inclusiv în cele privind mărfuri perisabile, mărfuri de sezon sau servicii de sezon, Comisia de arbitraj depune toate eforturile pentru a transmite raportul intermediar în termen de 45 de zile și, în orice caz, în termen de cel mult 60 de zile de la data instituirii sale. Orice parte poate depune la Comisia de arbitraj o cerere scrisă de reexaminare a unor aspecte precise ale raportului intermediar, în termen de 7 zile de la transmiterea acestuia.

4. După analizarea tuturor observațiilor formulate în scris de părți cu privire la raportul intermediar, Comisia de arbitraj își poate modifica raportul și poate efectua orice examinare suplimentară pe care o consideră adecvată. Concluziile hotărârii finale a comisiei cuprind o analiză suficientă a argumentelor prezentate în etapa intermediară de reexaminare și răspund clar întrebărilor și observațiilor formulate de părți.

5. În cazul unui diferend referitor la capitolul 11 (Aspecte energetice legate de comerț) al Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord, a cărui soluționare este considerată urgentă de către una dintre părți din cauza unei întreruperi, totale sau parțiale, a transportului de gaze naturale, petrol sau energie electrică între părți, sau din cauza unei amenințări în acest sens, raportul intermediar se transmite în termen de 20 de zile de la data instituirii Comisiei de arbitraj și orice cerere în temeiul alineatului (2) din prezentul articol se depune în termen de cinci zile de la data transmiterii raportului scris. Comisia de arbitraj poate decide, de asemenea, să renunțe la emiterea unui raport intermediar.

ARTICOLUL 355

Concilierea în cazul unor diferende urgente în domeniul energiei

1. În cazul unui diferend referitor la capitolul 11 (Aspecte energetice legate de comerț) al Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord, a cărui soluționare este considerată urgentă de către una dintre părți din cauza unei întreruperi, totale sau parțiale, a transportului de gaze naturale, petrol sau energie electrică între părți, sau din cauza unei amenințări în acest sens, orice parte poate cere președintelui Comisiei de arbitraj să acționeze în calitate de conciliator în orice chestiune legată de diferend, prin depunerea unei cereri la Comisia de arbitraj.

2. Conciliatorul urmărește ajungerea la o soluție convenită a diferendului sau la un acord asupra unei proceduri de obținere a unei astfel de soluții. Dacă nu obține un astfel de acord în termen de 15 zile de la numirea sa, conciliatorul recomandă o soluție pentru diferend sau o procedură de obținere a unei astfel de soluții și decide clauzele și condițiile care trebuie respectate de la o dată pe care o precizează până la soluționarea diferendului.

3. Părțile și entitățile aflate sub controlul sau jurisdicția acestora respectă recomandările formulate în temeiul alineatului (2), precum și orice clauze și condiții ce care pot fi stipulate.

4. Conciliatorul respectă Codul de conduită prevăzut în anexa XVII la prezentul acord.

ARTICOLUL 356

Notificarea hotărârii Comisiei de arbitraj

1. Comisia de arbitraj notifică hotărârea sa finală părților și Comisiei pentru dialog politic și strategic, reunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, în termen de 120 de zile de la data instituirii sale. În cazul în care consideră că termenul-limită nu poate fi respectat, președintele Comisiei de arbitraj înștiințează în acest sens, în scris, părțile și Comisia pentru dialog politic și strategic, reunită în configurația comerț, precizând motivele întârzierii și data la care Comisia de arbitraj intenționează să-și notifice hotărârea. În nicio circumstanță, hotărârea nu se notifică mai târziu de 150 de zile de la data instituirii Comisiei de arbitraj.

2. În cazuri urgente, inclusiv în cele privind mărfuri perisabile, mărfuri de sezon sau servicii de sezon, Comisia de arbitraj depune toate eforturile pentru a-și notifica hotărârea în termen de 60 de zile de la data instituirii sale. În nicio circumstanță, hotărârea nu se notifică mai târziu de 75 de zile de la data instituirii Comisiei de arbitraj.

3. În cazul unui diferend referitor la capitolul 11 (Aspecte energetice legate de comerț) al titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord, a cărui soluționare este considerată urgentă de către una dintre părți din cauza unei întreruperi, totale sau parțiale, a transportului de gaze naturale, petrol sau energie electrică între părți, sau din cauza unei amenințări în acest sens, Comisia de arbitraj notifică hotărârea în termen de 40 de zile de la data instituirii sale.

SUBSECȚIUNEA 2

CONFORMARE

ARTICOLUL 357

Respectarea hotărârii Comisiei de arbitraj

Partea reclamată ia toate măsurile necesare pentru a se conforma cu promptitudine și bună-credință hotărârii Comisiei de arbitraj.

ARTICOLUL 358

Perioada de timp rezonabilă necesară pentru conformare

1. Dacă nu este posibilă conformarea imediată, părțile depun eforturi pentru a conveni asupra perioadei de timp necesare pentru a se conforma hotărârii. În acest caz, în termen de cel mult 30 de zile de la primirea notificării adresate părților privind hotărârea Comisiei de arbitraj, partea reclamată comunică părții reclamante șiComisiei pentru dialog politic și strategic, reunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, perioada de timp de care va avea nevoie pentru conformare („perioada de timp rezonabilă"), precizând motivele care justifică perioada de timp rezonabilă propusă.

2. În cazul unui dezacord între părți în ceea ce privește perioada de timp rezonabilă necesară pentru a se conforma hotărârii Comisiei de arbitraj, partea reclamantă solicită în scris Comisiei de arbitraj inițiale, în termen de 20 de zile de la primirea notificării efectuate de partea reclamată în temeiul alineatului (1), să stabilească durata perioadei de timp rezonabile. Această cerere este transmisă în același timp celeilalte părți și Comisiei pentru dialog politic și strategic reunite în configurația comerț. Comisia de arbitraj inițială notifică hotărârea sa părților și Comisiei pentru dialog politic și strategic, reunite în configurația comerț, în termen de 20 de zile de la data depunerii cererii.

3. Partea reclamată informează în scris partea reclamantă cu privire la progresele înregistrate pentru a se conforma hotărârii Comisiei de arbitraj, cu cel puțin 30 de zile înainte de expirarea perioadei de timp rezonabile.

4. Perioada de timp rezonabilă poate fi prelungită prin acordul reciproc al părților.

ARTICOLUL 359

Examinarea măsurilor luate pentru respectarea hotărârii Comisiei de arbitraj

1. Partea reclamată notifică părții reclamante și Comisiei pentru dialog politic și strategic
reunit în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, înainte de încheierea perioadei de timp rezonabile, orice măsură luată pentru a se conforma hotărârii Comisiei de arbitraj.

2. În cazul unui dezacord între părți în ceea ce privește existența sau conformitatea cu dispozițiile menționate la articolul 348 din prezentul acord a unei măsuri luate în vederea conformării și notificate în temeiul alineatului (1), partea reclamantă poate solicita în scris Comisiei de arbitraj inițiale să se pronunțe în această privință. Într-o astfel de cerere este identificată măsura specifică în cauză și se explică motivul pentru care această măsură nu este conformă cu dispozițiile menționate la articolul 348 din prezentul acord, astfel încât temeiul juridic al plângerii să reiasă cu claritate. Comisia de arbitraj inițială notifică hotărârea sa părților și Comisiei pentru dialog politic și strategicreunite în configurația comerț, în termen de 45 de zile de la data depunerii cererii.

ARTICOLUL 360

Măsuri reparatorii temporare în caz de neconformare

1. Dacă partea reclamată nu notifică, înainte de expirarea perioadei de timp rezonabile, nicio măsură luată pentru a se conforma hotărârii Comisiei de arbitraj sau dacă Comisia de arbitraj hotărăște că nu s-a luat nicio astfel de măsură sau că măsura notificată în temeiul articolului 359 alineatul (1) din prezentul acord nu este conformă cu obligațiile care îi revin părții respective în temeiul dispozițiilor menționate la articolul 348 din prezentul acord, partea reclamată prezintă, la cererea părții reclamante și după consultări cu aceasta, o ofertă de compensare temporară.

2. Dacă partea reclamantă decide să nu solicite o ofertă de compensare temporară în temeiul alineatului (1) din prezentul articol sau dacă o astfel de solicitare este înaintată, dar nu se ajunge la un acord asupra compensării în termen de 30 de zile de la încheierea perioadei rezonabile de timp sau de la notificarea hotărârii Comisiei de arbitraj pronunțată în temeiul articolului 359 din prezentul acord și care stabilește că nu s-a luat nicio măsură în vederea conformării sau că o astfel de măsură nu este conformă cu dispozițiile menționate la articolul 348din prezentul acord, partea reclamantă are dreptul, după notificarea celeilalte părți și a Comisiei pentru dialog politic și strategic reunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, să suspende obligațiile care decurg din orice dispoziție menționată la articolul 348 din prezentul acord, la un nivel echivalent cu cel al anulării sau al reducerii avantajelor, cauzată de încălcare. Notificarea precizează nivelul suspendării obligațiilor. Partea reclamantă poate pune în aplicare suspendarea în orice moment după expirarea a zece zile de la data

la care partea reclamată primește notificarea, cu excepția cazului în care partea reclamată a solicitat arbitrajul în conformitate cu alineatul (3) din prezentul articol.

3. Dacă partea reclamată consideră că nivelul suspendării nu este echivalent cu nivelul anulării sau al reducerii avantajelor, cauzată de încălcarea respectivă, aceasta poate cere în scris Comisiei de arbitraj inițiale să se pronunțe în această privință. Cererea trebuie notificată părții reclamante și Comisiei pentru dialog politic și strategic reunite în configurația comerț înainte de expirarea perioadei de zece zile menționate la alineatul (2). Comisia de arbitraj inițială notifică părților și Comisiei pentru dialog politic și strategic reunite în configurația comerț hotărârea sa cu privire la nivelul suspendării obligațiilor, în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii. Obligațiile nu se suspendă până când Comisia de arbitraj inițială nu notifică hotărârea sa și orice suspendare trebuie să fie în concordanță cu hotărârea Comisiei de arbitraj.

4. Suspendarea obligațiilor și compensarea prevăzute în prezentul articol sunt temporare și nu se aplică după ce:

(a) părțile au ajuns la o soluție convenită de comun acord în conformitate cu articolul 365 din prezentul acord;

(b) părțile au convenit că, prin măsura notificată în temeiul articolului 359 alineatul (1) din prezentul acord, partea reclamată se conformează dispozițiilor menționate la articolul 348 din prezentul acord; sau

(c) orice măsură considerată neconformă cu dispozițiile menționate la articolul 348 din prezentul acord a fost retrasă sau modificată astfel încât să devină conformă cu dispozițiile respective, după cum se prevede la articolul 359 alineatul (1) din prezentul acord.

ARTICOLUL 361

Măsuri reparatorii în cazul unor diferende urgente în domeniul energiei

1. În cazul unui diferend referitor la capitolul 11 (Aspecte energetice legate de comerț) al Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord, a cărui soluționare este considerată urgentă de către una dintre părți din cauza unei întreruperi, totale sau parțiale, a transportului de gaze naturale, petrol sau energie electrică între părți, sau din cauza unei amenințări în acest sens, se aplică dispozițiile prezentului articol privind măsurile reparatorii.

2. Prin derogare de la articolele 358, 359 și 360 din prezentul acord, partea reclamantă își poate suspenda obligațiile care decurg din Titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) al prezentului acord, la un nivel echivalent cu nivelul anulării sau al reducerii avantajelor, cauzată de partea care nu se conformează hotărârii Comisiei de arbitraj în termen de 15 zile de la notificarea acesteia. Suspendarea poate intra în vigoare imediat. Aceasta poate fi menținută atât timp cât partea reclamată nu se conformează hotărârii Comisiei de arbitraj.

3. Dacă partea reclamată contestă existența unei neconformări sau nivelul de suspendare care se datorează neconformării, aceasta poate iniția demersuri în temeiul articolului 360 alineatul (3) sau al articolului 362 din prezentul acord, care sunt examinate cât mai repede posibil. Partea reclamantă este obligată să ridice sau să ajusteze suspendarea numai după ce Comisia de arbitraj a emis o hotărâre în această privință și poate menține suspendarea pe parcursul procedurii.

ARTICOLUL 362

Reexaminarea unei măsuri luate în vederea conformării după adoptarea măsurilor reparatorii temporare în caz de neconformare

1. Partea reclamată notifică părții reclamante șiComisiei pentru dialog politic și strategic, reuniter în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, măsura luată pentru a se conforma hotărârii Comisiei de arbitraj după suspendarea concesiilor sau după aplicarea compensării temporare, după caz. Cu excepția cazurilor menționate la alineatul (2) din prezentul articol, partea reclamantă încetează suspendarea concesiilor în termen de 30 de zile de la primirea notificării. Dacă a fost aplicată o compensare și cu excepția cazurilor menționate la alineatul (2), partea reclamată poate înceta aplicarea compensării în termen de 30 de zile de la data la care a notificat că s-a conformat hotărârii Comisiei de arbitraj.

2. Dacă, în termen de 30 de zile de la data primirii notificării, părțile nu ajung la un acord cu privire la faptul dacă prin măsura notificată partea reclamată se conformează dispozițiilor menționate la articolul 348 din prezentul acord, partea reclamantă solicită în scris Comisiei de arbitraj inițiale să se pronunțe în această privință. Cererea este notificată în același timp celeilalte părți și Comisiei pentru dialog politic și strategic reunite în configurația comerț. Comisia de arbitraj notifică hotărârea sa părților și Comisiei pentru dialog politic și strategic reunite în configurația comerț în termen de 45 de zile de la data depunerii cererii. În cazul în care Comisia de arbitraj hotărăște că măsura luată în vederea conformării respectă dispozițiile menționate la articolul 348 din prezentul acord, suspendarea obligațiilor sau aplicarea compensării, după caz, încetează. Dacă este cazul, partea reclamantă adaptează nivelul suspendării concesiilor la nivelul stabilit de Comisia de arbitraj.

SUBSECȚIUNEA 3

DISPOZIȚII COMUNE

ARTICOLUL 363

Înlocuirea arbitrilor

În cazul în care Comisia de arbitraj inițială sau unii dintre membrii săi nu pot participa sau se retrag dintr-o procedură de arbitraj prevăzută de prezentul capitol sau trebuie înlocuiți deoarece nu respectă cerințele codului de conduită prevăzut în anexa XVII la prezentul acord, se aplică procedura stabilită la articolul 352 din prezentul acord. Termenul pentru notificarea hotărârii Comisiei de arbitraj se prelungește cu perioada necesară pentru numirea unui nou arbitru, care nu depășește 20 de zile.

ARTICOLUL 364

Suspendarea și încheierea procedurilor de arbitraj și de conformitate

La cererea scrisă a părților, Comisia de arbitraj își suspendă activitatea în orice moment, pentru o perioadă convenită de părți, care nu depășește 12 luni consecutive. Comisia de arbitraj își reia activitatea înainte de sfârșitul acestei perioade, la cererea scrisă a părților, sau la sfârșitul acestei perioade, la cererea scrisă a oricărei părți. Partea solicitantă îl informează în consecință pe președintele Comisiei pentru dialog politic și strategicreunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, precum și pe cealaltă parte. Dacă nicio parte nu solicită reluarea activității Comisiei de arbitraj la expirarea perioadei de suspendare convenite, procedura se încheie. Suspendarea și încheierea activității Comisiei de arbitraj nu aduc atingere drepturilor părților în cadrul altor proceduri cărora li se aplică articolul 371 din prezentul acord.

ARTICOLUL 365

Soluția convenită de comun acord

În temeiul prezentului capitol, părțile pot ajunge, în orice moment, la o soluție convenită de comun acord într-un diferend. Părțile notifică împreună această soluție Comisiei pentru dialog politic și strategic, reunite în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, și președintelui Comisiei de arbitraj, după caz. Dacă soluția necesită aprobare în conformitate cu procedurile naționale relevante ale uneia dintre părți, în notificare se precizează această cerință și procedura de soluționare a diferendelor se suspendă. Dacă nu este necesară o astfel de aprobare sau dacă se notifică finalizarea procedurilor naționale respective, procedura de soluționare a diferendelor se încheie.

ARTICOLUL 366

Regulamentul de procedură

1. Procedurile de soluționare a diferendelor prevăzute în prezentul capitol sunt guvernate de Regulamentul de procedură stabilit în anexa XVI la prezentul acord și de Codul de conduită prevăzut în anexa XVII la prezentul acord.

2. Orice reuniune a Comisiei de arbitraj este deschisă publicului, cu excepția cazului în care Regulamentul de procedură prevede altfel.

ARTICOLUL 367

Informații și consiliere tehnică

La cererea unei părți sau din proprie inițiativă, Comisia de arbitraj poate obține orice informații pe care le consideră adecvate pentru procedurile sale, din orice sursă, inclusiv de la părțile implicate în diferend. De asemenea, Comisia de arbitraj are dreptul de a solicita opinii din partea experților, dacă consideră acest lucru ca fiind oportun. Comisia de arbitraj consultă părțile înainte de a alege experții respectivi. Persoanele fizice sau juridice stabilite pe teritoriul unei părți pot transmite Comisiei de arbitraj informații în calitate de *amicus curiae*, în conformitate cu Regulamentul de procedură. Orice informații obținute în conformitate cu prezentul articol sunt comunicate părților și fac obiectul observațiilor acestora.

ARTICOLUL 368

Reguli de interpretare

Comisia de arbitraj interpretează dispozițiile menționate la articolul 381 din prezentul acord în conformitate cu regulile obișnuite de interpretare a dreptului internațional public, inclusiv cu cele codificate în Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor. De asemenea, Comisia de arbitraj ia în considerare interpretările relevante din rapoartele grupurilor și ale Organului de apel, adoptate de Organul de soluționare a diferendelor al OMC („OSD"). Hotărârile Comisiei de arbitraj nu pot extinde sau restrânge drepturile și obligațiile părților prevăzute de prezentul acord.

ARTICOLUL 369

Deciziile și hotărârile Comisiei de arbitraj

1. Comisia de arbitraj depune toate eforturile pentru a lua orice decizie prin consens. Cu toate acestea, dacă nu se poate lua o decizie prin consens, se decide

asupra chestiunii în cauză prin vot majoritar. În nicio situație nu se comunică însă opiniile divergente ale arbitrilor.

2. Hotărârile Comisiei de arbitraj sunt acceptate necondiționat de către părți. Acestea nu creează drepturi sau obligații pentru persoanele fizice sau juridice. În hotărâri sunt expuse faptele constatate, se stabilește aplicabilitatea dispozițiilor relevante menționate la articolul 348 din prezentul acord și sunt justificate concluziile și recomandările formulate. Comisia pentru dialog politic și strategic reunită în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord, publică integral hotărârile Comisiei de arbitraj în termen de zece zile de la notificarea acestora, cu excepția cazului în care decide să nu procedeze astfel, pentru a asigura confidențialitatea informațiilor comerciale care constituie secrete de afaceri.

SECȚIUNEA 4

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 370

Lista arbitrilor

1. Comisia pentru dialog politic și strategic reunită în configurația comerț prevăzută la articolul 375 alineatul (3) din prezentul acord întocmește, în termen de cel mult șase luni de la intrarea în vigoare a prezentului acord, o listă cu cel puțin 15 persoane care doresc și sunt în măsură să fie arbitri. Lista se compune din trei subliste: câte o sublistă pentru fiecare parte și o sublistă cu persoane care nu sunt cetățeni ai niciunei părți și care pot îndeplini funcția de președinte al Comisiei de arbitraj. Fiecare sublistă cuprinde cel puțin cinci persoane. Comisia pentru dialog politic și strategic reunită în configurația comerț asigură menținerea permanentă a listei la acest nivel.

2. Arbitrii trebuie să dețină cunoștințe de specialitate și experiență în drept și comerț internațional. Aceștia trebuie să fie independenți, să își exercite atribuțiile în nume propriu, să nu accepte instrucțiuni din partea niciunei organizații și a niciunui guvern, să nu fie afiliați guvernului vreunei părți și să respecte Codul de conduită prevăzut în anexa XVII la prezentul acord.

3. Comisia pentru dialog politic și strategic reunită în configurația comerț poate întocmi liste suplimentare cu câte 12 persoane având cunoștințe și experiență în sectoarele specifice care fac obiectul prezentului acord. Cu condiția obținerii consimțământului părților, aceste liste suplimentare se utilizează pentru a forma Comisia de arbitraj în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 352 din prezentul acord.

ARTICOLUL 371

Relația cu obligațiile asumate în cadrul OMC

1. Recurgerea la dispozițiile din prezentul capitol privind soluționarea diferendelor nu aduce atingere niciunei acțiuni întreprinse în cadrul OMC, nici procedurilor de soluționare a diferendelor.

2. Cu toate acestea, pentru orice măsură, nicio parte nu solicită soluționarea unui diferend pentru o obligație substanțial echivalentă, atât în temeiul prezentului acord, cât și în temeiul Acordului OMC, în ambele foruri. Într-un astfel de caz, după inițierea unei proceduri de soluționare a diferendelor, partea respectivă nu poate introduce o cerere în vederea obținerii de despăgubiri în temeiul celuilalt acord și înaintea celuilalt for, pentru încălcarea obligației substanțial echivalente, cu excepția cazului în care primul for ales, din motive procedurale sau jurisdicționale, nu ajunge la nicio concluzie cu privire la cererea pentru obținerea de despăgubiri privind obligația respectivă.

3. În sensul alineatului (2) din prezentul articol:

(a) se consideră că procedura de soluționare a diferendelor în temeiul Acordului OMC este inițiată prin depunerea de către o parte a unei cereri de instituire a unei comisii în conformitate cu articolul 6 din Înțelegerea privind regulile și procedurile care reglementează soluționarea litigiilor în cadrul OMC; și

(b) se consideră că procedura de soluționare a diferendelor în temeiul prezentului capitol este inițiată prin depunerea de către o parte a unei cereri de instituire a unei comisii de arbitraj în conformitate cu articolul 351 din prezentul acord.

4. Nicio dispoziție din prezentul acord nu împiedică o parte să pună în aplicare suspendarea obligațiilor autorizată de Organul de soluționare a diferendelor. Acordul OMC nu pate fi invocat pentru a împiedica o parte să își suspende obligațiile în temeiul prezentului capitol.

ARTICOLUL 372

Termene

1. Toate termenele prevăzute de prezentul capitol, inclusiv termenele în care comisiile de arbitraj își notifică hotărârile, se calculează în zile calendaristice începând cu ziua următoare acțiunii sau faptului la care se referă, în afara cazului în care se specifică altfel.

2. Orice termen menționat în prezentul capitol poate fi modificat prin acordul comun al părților implicate în diferend. Comisia de arbitraj poate propune în orice moment părților să modifice orice termen menționat în prezentul capitol, precizând motivele care stau la baza propunerii.

TITLUL VI

DISPOZIȚII INSTITUȚIONALE, GENERALE ȘI FINALE

CAPITOLUL 1

CADRUL INSTITUȚIONAL

ARTICOLUL 373

Părțile vor întemeia o Comisie pentru dialog politic și strategic, la un nivel și cu o frecvență agreată de comun acord.

ARTICOLUL 374

1. Comisia pentru dialog politic și strategic prevăzută în articolul 373 va supraveghea și monitoriza punerea în aplicare și aplicarea prezentului acord și va reexamina periodic funcționarea prezentului acord în lumina obiectivelor sale.

2. Pe lîngă supravegherea și monitorizarea punerii în aplicare și aplicarea prezentului acord, Dialogul Politic și Strategic va examina toate problemele majore care apar în contextul acordului și orice alte aspecte bilaterale sau internaționale de interes comun.

Articolul 375

1. Comisia pentru dialog politic și strategic va fi compusă din membri ai guvernului și înalți funcționari din Republica Moldova și din Regatul Unit, la un nivel agreat de părți.

2. Comisia pentru dialog politic și strategic își stabilește propriul regulament de procedură.

3. Fără a ține seama de articolul 373, Comisia pentru dialog politic și strategic se va întruni într-o configurație specifică pentru a soluționa toate chestiunile legate de Titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord. Comisia pentru dialog politic și strategic se reunește în configurația respectivă cel puțin o dată pe an. Părțile pot stabili anumite regulamente de procedură pentru această configurație a. Comisiei pentru dialog politic și strategic.

4. Subcomitetele instituite în temeiul Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord comunică Comisiei pentru dialog politic și strategic reunite în configurația comerț, prevăzută la alineatul (3), data și ordinea de zi a reuniunilor lor, cu suficient timp înainte ca acestea să aibă loc. Subcomitetele raportează activitățile lor la fiecare reuniune periodică a Comisiei pentru dialog politic și strategic, reunite în configurația comerț.

5. Existența oricăreia dintre subcomitetele instituite în temeiul Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) nu împiedică nicio parte de a înainta orice chestiune direct Comisiei pentru dialog politic și strategic, inclusiv în configurația comerț prevăzută la alineatul (3).

6. Nicio dispoziție din prezentul acord nu va restricționa cooperarea dintre Republicii Moldova și Parlamentul Regatului Unit Parlamentul sau dintre organizațiile societății civile din Republica Moldova și Regatul Unit.

7. După intrarea în vigoare a prezentului acord, orice decizii adoptate de Consiliu și orice comitete și subcomitete întemeiate de acordul UE-Republica Moldova înainte ca acesta să înceteze să se aplice Regatului Unit, în măsura în care aceste decizii au legătură cu părțile din prezentul acord, vor fi considerate adoptate *mutatis mutandis* și vor face obiectul dispozițiilor din prezentul acord, prin Dialogul Politic și Strategic în temeiul articolului 373.

ARTICOLUL 376

1. În vederea realizării obiectivelor prezentului acord, Comisia pentru dialog politic și strategic este împuternicită să ia decizii în domeniile de aplicare a prezentului acord. Aceste decizii sunt obligatorii pentru părți, care trebuie să ia măsurile adecvate, incluzând, dacă este necesar, acțiuni ale organismelor instituite în temeiul prezentului acord, pentru punerea în aplicare a deciziilor respective. Comisia pentru dialog politic și strategic poate formula recomandări. Acesta adoptă deciziile și recomandările prin acord între părți, după finalizarea procedurilor interne respective.

2. În conformitate cu alineatul (1) din prezentul articol, Comisia pentru dialog politic și strategic este împuternicită să actualizeze sau să modifice anexele la prezentul acord, fără a aduce atingere vreunei dispoziții specifice din Titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord.

CAPITOLUL 2

DISPOZIȚII GENERALE ȘI FINALE

ARTICOLUL 377

Accesul la instanțe și la organele administrative

În domeniul care face obiectul prezentului acord, fiecare parte se angajează să asigure accesul persoanelor fizice și juridice ale celeilalte părți, fără nicio discriminare în raport cu proprii cetățeni, la instanțele și organele sale administrative competente, astfel încât aceste persoane să își poată apăra drepturile personale și drepturile reale.

ARTICOLUL 378

Accesul la documentele oficiale

Dispozițiile prezentului acord nu aduc atingere aplicării actelor interne cu putere de lege ale părților privind accesul public la documentele oficiale.

ARTICOLUL 379

Excepții de securitate

Nicio dispoziție din prezentul acord nu împiedică o parte să ia orice măsuri:

(a) pe care le consideră necesare pentru a preveni divulgarea unor informații care este contrară intereselor sale esențiale în materie de securitate;

(b) legate de producția sau comercializarea armelor, muniției sau materialului militar ori de cercetarea, dezvoltarea sau producția indispensabilă pentru asigurarea apărării, cu condiția ca măsurile respective să nu denatureze condițiile de concurență pentru produsele care nu sunt destinate unor scopuri specific militare; și

(c) pe care le consideră esențiale pentru asigurarea propriei securități în caz de tulburări interne grave care afectează menținerea legii și ordinii, ori în caz de război sau de grave tensiuni internaționale care constituie amenințare de război, sau pentru îndeplinirea obligațiilor asumate în vederea menținerii păcii și securității internaționale.

ARTICOLUL 380

Nediscriminare

1. În domeniile care fac obiectul prezentului acord și fără a aduce atingere niciunei dispoziții speciale a acestuia:

(a) regimul aplicat de Republica Moldova Regatului Unit nu dă naștere niciunei discriminări între cetățenii acestora sau întreprinderile acestora; și

(b) regimul aplicat de Regatul Unit Republicii Moldova nu dă naștere niciunei discriminări între cetățenii acestora sau întreprinderile acestora; și

2. Dispozițiile de la alineatul (1) nu aduc atingere dreptului părților de a aplica dispozițiile relevante din legislația lor fiscală contribuabililor care nu se află într-o situație identică în ceea ce privește locul de reședință.

ARTICOLUL 381

Monitorizare

Prin monitorizare se înțelege evaluarea continuă a progreselor înregistrate în punerea în aplicare și asigurarea respectării măsurilor care fac obiectul prezentului acord. Părțile cooperează, în cadrul organismelor instituționale înființate prin prezentul acord, pentru facilitarea procesului de monitorizare.

ARTICOLUL 382

Rezultatele monitorizării

1. Rezultatele activităților de monitorizare, vor fi evaluate în cadrul Comisiei pentru dialog politic și strategic stabilite în articolul 373, inclusiv în configurația comerț așa cum este definită în articolul 375 (3) pentru aspecte legate de Titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț).

2. Dacă părțile sunt de acord că măsurile necesare prevăzute la Titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord au fost puse în aplicare și aplicarea lor este respectată, Comisia pentru dialog politic și strategic, în temeiul competențelor care i-au fost conferite prin Articolul 375 din prezentul acord, aprobă trecerea la o nouă fază a deschiderii piețelor, astfel cum este definită în Titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord.

3. Orice discuție cu privire la monitorizare, așa cum se specifică în paragraful (1) al acestui articol, nu va face obiectul unui litigiu așa cum este definit în Titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul articol. Orice decizie cu privire la monitorizare luată de Comisia pentru dialog politic și strategic sau neadoptarea unei decizii, nu va face obiectul unui litigiu așa cum este definit în Titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul articol.

ARTICOLUL 383

Îndeplinirea obligațiilor

1. Părțile iau toate măsurile generale sau specifice necesare pentru a își îndeplini obligațiile care le revin în temeiul prezentului acord. Acestea se asigură că obiectivele stabilite în prezentul acord sunt îndeplinite.

2. Părțile convin să se consulte fără întârziere prin canale adecvate, la cererea uneia dintre ele, pentru a examina orice chestiune privind interpretarea, punerea în practică sau aplicarea cu bună-credință a prezentului acord, precum și alte aspecte relevante ale relațiilor dintre ele.

3. Părțile sesizează Comisia pentru dialog politic și strategic cu privire la orice diferend legat de interpretarea, punerea în aplicare sau aplicarea cu bună-credință a prezentului acord, în conformitate cu articolul 384 din prezentul acord. Comisia pentru dialog politic și strategic poate soluționa un diferend printr-o decizie cu caracter obligatoriu.

ARTICOLUL384

Soluționarea diferendelor

1. În cazul în care între părți apare un diferend referitor la interpretarea, punerea în aplicare sau aplicarea cu bună-credință a prezentului acord, oricare dintre părți transmite celeilalte părți și Comisiei pentru dialog politic și strategic o cerere oficială de soluționare a diferendului. Prin derogare, diferendele referitoare la interpretarea, punerea în aplicare sau aplicarea cu bună-credință a Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord sunt guvernate exclusiv de capitolul 14 (Soluționarea diferendelor) din Titlul respectiv.

2. Părțile depun eforturi de soluționare a diferendului angajându-se cu bună-credință în consultări în cadrul Comisiei pentru dialog politic și strategic pentru a ajunge în cel mai scurt timp posibil la o soluție reciproc acceptabilă.

3. Părțile transmit Comisiei pentru dialog politic și strategic toate informațiile necesare pentru o analiză aprofundată a situației.

4. Fără a ține seama de dispozițiile Articolului 373 dacă o parte depune o cerere oficială pentru ca un diferend să fie soluționat, părțile se vor întruni în cadrul Comisiei pentru dialog politic și strategic în decurs de 1 lună din momentul depunerii cererii. Părțile se vor asigura ca în configurația Comisiei pentru dialog politic și strategic agreat să evalueze diferendul, să fie incluși, după caz, Miniștri sau înalți funcționari din partea ambelor părți.

5. Fără a ține seama de dispozițiile Articolului 373, atât timp cât diferendul rămâne nesoluționat, Comisia pentru dialog politic și strategic se va întruni lunar pentru a discuta cu privire la acesta. Un diferend este considerat a fi soluționat atunci când Comisia pentru dialog politic și strategic ia o decizie cu caracter obligatoriu pentru soluționarea acestuia, astfel cum se prevede la Articolul 383 alineatul (3) din prezentul acord, sau atunci când declară că diferendul a luat sfârșit.

6. Toate informațiile comunicate în cursul consultărilor rămân confidențiale.

ARTICOLUL 385

Măsuri adecvate în cazul neîndeplinirii obligațiilor

1. Orice parte poate lua măsuri adecvate, dacă chestiunea în cauză nu este soluționată în termen de trei luni de la data notificării unei cereri oficiale de soluționare a diferendului în conformitate cu Articolul 384 din prezentul acord și dacă partea reclamantă consideră în continuare că cealaltă parte nu și-a îndeplinit o obligație prevăzută de prezentul acord. Cerința privind o perioadă de consultare de trei luni nu se aplică în cazurile excepționale prevăzute la alineatul (3) din prezentul articol.

2. La alegerea măsurilor adecvate, se acordă prioritate celor care perturbă în cea mai mică măsură funcționarea prezentului acord. Cu excepția cazurilor descrise la alineatul (3) din prezentul articol, aceste măsuri nu pot include suspendarea drepturilor sau obligațiilor prevăzute la Titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord. Măsurile luate în temeiul alineatului (1) din prezentul articol sunt notificate imediat Comisiei pentru dialog politic și strategic și fac obiectul soluționării diferendelor în conformitate cu articolul 383 alineatul (3) și cu articolul 384 din prezentul acord.

3. Excepțiile menționate la alineatele (1) și (2) se referă la:

(a) denunțarea prezentului acord care nu este sancționată de normele generale de drept internațional; sau

(b) încălcarea de către cealaltă parte a unuia dintre elementele esențiale ale prezentului acord menționate la articolul 2 de la Titlul I (Principii generale) din prezentul acord.

ARTICOLUL 386

1. Fără a aduce atingere articolului 376 (2) sau oricărei dispoziții specifice prevăzute în Titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord, părțile pot conveni, în scris, să modifice prezentul acord. Un amendament va intra în vigoare la data primirii ultimei dintre notificările părților, potrivit cărora părțile și-au finalizat procedurile interne, sau la o dată convenită între părți.

2. Părțile pot completa prezentul acord prin încheierea de acorduri specifice în orice domeniu care se încadrează în sfera de aplicare a acestuia. Aceste acorduri specifice pot face parte integrantă din relațiile bilaterale în ansamblu reglementate de prezentul acord și pot constitui parte a unui cadru instituțional comun, dacă părțile convin.

ARTICOLUL 387

Clauza privind menținerea legislației

1. Cu excepția situației în care se prevede altfel, trimiterile din acest acord către legislația UE vor fi interpretate ca trimiteri către respectiva legislație UE, în vigoare sub forma integrată sau transpusă în legislația Regatului Unit ca legislație UE la data la care Regatul Unit iese de sub jurisdicția legislației UE relevante.

2. În prezentul articol, „legislația Regatului Unit" include legislația teritoriilor ale căror relații internaționale se află în responsabilitatea Regatului Unit și care sunt incluse în acest acord, conform prevederilor din alineatul 1 al articolului 391.

3. În vederea angajamentelor Republicii Moldova pentru o apropiere dinamică, părțile vor soluționa orice diferență prin intermediul unui forum de cooperare relevant.

ARTICOLUL 388

Anexe și protocoale

Anexele și protocoalele la prezentul acord fac parte integrantă din acesta.

ARTICOLUL 389

Durata

1. Prezentul acord se încheie pentru o perioadă nedeterminată.

2. Oricare dintre părți poate denunța prezentul acord, prin notificarea în acest sens a celeilalte părți.Prezentul acord încetează să mai producă efecte după șase luni de la data primirii notificării respective, cu excepția cazului în care aplicarea provizorie a acordului se încheie în conformitate cu articolul 392 alineatul (7).

ARTICOLUL 390

Definirea părților

În sensul prezentului acord, termenul „Părți" înseamnă Republica Moldova, pe de o parte, și Regatul Unit, pe de altă parte.

ARTICOLUL 391

Aplicarea teritorială

1. Prezentul acord se aplică, în măsura și în condițiile pe care acordul UE – Republica Moldova le-a aplicat imediat înainte ca acesta să înceteze să se aplice Regatului Unit, pe de o parte, Regatului Unit și următoarelor teritorii pentru ale căror relații internaționale este responsabil: (a) Gibraltar; (b) Insulele Canalului, și Insula Man, și, pe de altă parte, pe teritoriul Republicii Moldova.

2. Prin derogare de la dispozițiile alineatului 1, aplicarea prezentului acord sau a Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) al acestuia, în legătură cu acele zone ale Republicii Moldova asupra cărora guvernul Republicii Moldova nu exercită un control efectiv, începe din momentul în care Republica Moldova asigură implementarea și aplicarea deplină a prezentului acord sau a Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț), respectiv, pe întregul său teritoriu.

3. Comisia pentru dialog politic și strategic va adopta o decizie cu privire la momentul asigurării implementării și aplicării integrale a prezentului acord sau a Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) pe întregul teritoriu al Republicii Moldova.

4. În cazul în care o parte consideră că implementarea și aplicarea deplină a prezentului acord sau a Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) al acestuia nu mai sunt asigurate în zonele Republicii Moldova menționate la alineatul 2 din prezentul articol, partea respectivă poate solicita Comisiei pentru dialog politic și strategic să reconsidere continuarea aplicării prezentului acord sau a Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) al acestuia, în legătură cu domeniile în cauză. Comisia pentru dialog politic și strategic examinează situația și adoptă o decizie privind continuarea aplicării prezentului acord sau a Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) al acestuia, în termen de trei luni de la solicitare. În cazul în care Comisia pentru dialog politic și strategic nu adoptă o decizie în termen de trei luni de la solicitare, aplicarea prezentului acord sau a Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) al acestuia va fi suspendată în raport cu domeniile în cauză până în momentul în care Comisia pentru dialog politic și strategic adoptă o decizie.

5. Deciziile Comisiei pentru dialog politic și strategic în temeiul prezentului articol privind aplicarea Titlului V (Comerț și aspecte legate de comerț) din prezentul acord vor viza integral Titlul respectiv și nu pot viza doar părți ale acestuia.

Articolul 392

Intrarea în vigoare și aplicarea cu titlu provizoriu

1. Părțile ratifică sau aprobă prezentul acord în conformitate cu procedurile lor interne. Fiecare parte va notifica cealaltă parte cu privire la completarea acestor proceduri.

2. Prezentul acord intră în vigoare la data primirii notificărilor dintre părți cu privire la finalizarea procedurilor interne.

3. Până la data intrării în vigoare a prezentului acord, părțile convin să aplice acest acord cu titlu provizoriu, în conformitate cu procedurile interne ale fiecărei părți.

4. Acest acord va fi aplicat cu titlu provizoriu între părți, în vigoare de la:

(a) data la care acordul dintre UE și Republica Moldova încetează să se mai aplice Regatului Unit, și

(b) la data primirii ultimei notificări de aplicare cu titlu provizoriu din partea Republicii Moldova sau din partea Regatului Unit.

5. Notificările în conformitate cu alineatele (2) și (4) din prezentul articol, vor fi depuse de Republica Moldova către Ministerul Afacerilor Externe și Dezvoltării al Regatului Unit sau succesorului său și de Regatul Unit la Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova sau al succesorului acestuia.

6. Dacă până la data intrării în vigoare a prezentului acord, este pus în aplicare cu titlu provizoriu în conformitate cu alineatele (3) și (4), în afară de cazul în care acesta nu prevede altfel, toate trimiterile din prezentul acord, până la data intrării în vigoare, se vor referi la data la care aplicarea cu titlu provizoriu intră în vigoare.

7. Fiecare parte poate notifica în scris cealaltă parte, prin canale diplomatice cu privire la intențiile de a înceta aplicarea cu titlu provizoriu a prezentului acord. Încetarea aplicării cu titlu provizoriu devine efectivă după două luni de la primirea notificării de către cealaltă parte a prezentului acord.

DREPT CARE, subsemnații, autorizați în mod corespunzător de către autoritățile lor respective, semnează prezentul acord.

Întocmit la Chișinău la 24 decembrie 2020, în două exemplare originale, în limbile română și engleză, ambele texte fiind egal autentice.

Pentru Republica Moldova

Pentru Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord